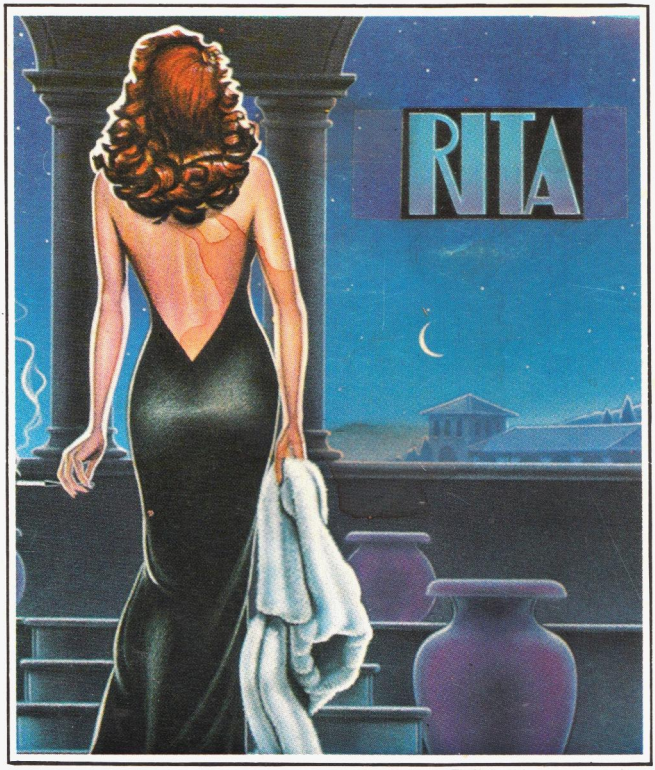
Manuel Puig

RITA HAYWORTH'IN İHANETİ

CAN

Türkçesi
NİHAL YEĞİNOBALI

ÇAĞDAŞ DÜNYA YAZARLARI

Bu kitap, İstanbul'da Can Yayınları'nda dizildi,
Eko Matbaası'nda basıldı. (1991)

Manuel Puig

RITA HAYWORTH'IN İHANETİ

ROMAN

Türkçesi
NİHAL YEĞİNOBALI

CAN YAYINLARI LTD. ŞTİ.
Bâbıâli Cad. Sıhhiye Apt. No. 19 Kat 2 Cağaloğlu, İstanbul
Telefon: 528 61 13 Faks: 513 51 88

Özgün adı
La traición de Rita Hayworth
(1968)

ISBN 975.510.270-1
© Manuel Puig (1968)
(Thomas Colchie-Kezban Akcalı Lit. Ags.)
Can Yayınları Ltd. Şti. (1991)

I

Mita'nın baba evi, La Plata, 1933

—Bej keten üstüne kahverengiyle kanava, senin masa örtüsü bu yüzden böyle güzel oldu.

—Bu masa örtüsü beni o sekiz çift sehpa örtüsünden daha çok uğraştırdı, tam sekiz çift... nakışa daha fazla para verselerdi gece yatısına bir hizmetçi tutar, ben de nakışa daha fazla zaman ayırırdım, müşteri edindikten sonra, öyle değil mi sence?

—Nakış yorucu değilmiş gibi geliyor, ama birkaç saatten sonra insanın sırtı ağrımaya başlıyor.

—Ama Mita bebeğin karyolası için örtü işlememi istiyor, parlak renklerle, çünkü yatak odaları çok az ışık alıyor. Birbirinden geçilen üç yatak odası kocaman pencereli bir hole açılıyor, pencerelerde yana çekilerek açılan çuval kumaştan yapılma perdeler.

—Daha zamanım olsa kendime bir yatak örtüsü yapardım. Asıl yorucu olan nedir, biliyor musun? Bizim ofisteki gibi yüksek masa üzerinde daktilo yazmak.

—Bu evde kalsaydım Mita'nın yatak örtüsünü işlemek için bir dakika zamanım olsa pencerenin başına otururdum... ışıktan yararlanmak için.

—Mita'nın ev eşyaları güzel mi?

—Şimdi artık her türlü modern kolaylığımız var ya, annem evimizin sefasını süremediği için Mita'ya çok üzülüyor. Hakkı da var.

—Mita'ya o işi verdikleri zaman içime doğmuştu zaten, o yıl hiç bitmeyecek gibi gelmişti; koca bir yıl için evden ayrılmayı düşünebiliyor musun, oysa şimdi Mita temelli orada kalıyor. Bunu kabul etmek gerek, oralı oldu artık.

—Bence La Plata'ya yılda bir değil iki kez gelmesi gerek.

—Tatilde günler sanki kanatlanıp uçuyor, Mita'nın ilk geldiği gün pek o kadar kısa gelmiyor, sanki çok şey yapmışız gibi oluyor, ama sonra zaman göz açıp kapayana kadar geçip gidiyor.

—Anne, evimizin ben de pek sefasını sürüyorum sanma.

—Bence çocukların küçük bir kümese tıkıldılar.

—Clara, her gün öğleden sonra çocuklarını alıp gelsene, çiçeklere hiç dokunmuyorlar. Ama tavukların başına üşüşüp büyükbabayı deli ediyorlar.

—Tavuklara kaç para alıyorsunuz siz?

—Mita'ya mektup yazdığınızda söyleyin, eşya almakta acele etmesin. Evini kendisi döşerse o kasabada sonsuza dek kalır, diye korkuyorum. Ablana sık sık yaz, bizden haber almaya her zaman canatar o.

—Bu evin eşyalarının hepsini siz yeni olarak mı almıştınız?

—Evin döşenmesi Mita'nın mezuniyetinden önce bitmiş olsaydı, onun öyle başını alıp o küçücük kasabada çalışmaya gitmesi kolay olmazdı.

—Vallejos gerçekten de Mita'nın dediği kadar çirkin mi?

—Hiç de değil, Violeta. Benim enikonu hoşuma gitti, hiç de o kadar çirkin değil, öyle değil mi, anne? Trenden indiğimde ilk izlenimim felâketti, bir tek yüksek yapı yoktu. O yörede hep kuraklık çekiyorlar, bu yüzden görünürde pek ağaç da yok. İstasyonda taksi maksi hak getire, hâlâ at arabası kullanıyorlar, kasabanın merkezi de hemen birkaç sokak ötede. Aslında hemen hemen hiç büyümeyen birkaç ağaç yok değil, ama asıl yok olan şey şöyle sahici çimen. Mita şimdiye kadar iki kez çim ekti, hem de tam mevsiminde, ama olmadı.

—Gene de, saksıları günde yirmi kez sulayarak evin ar-

kasındaki iç avlumsu yerde çok güzel bitkiler yetiştirmeyi başardı.

—Pek o kadar kötü değil, öyleyse, ha?

—İlk gördüğümde Vallejos'u beğenmemiştim ya, orada yaşam çok rahat. Mita'nın yemekle temizlik yapan bir hizmetçisi var, bir de genç kız, Mita hastanede çalışırken bebeğe bakmak için. Vallejos'un bütün yoksulları Mita'ya bayılıyorlar, çünkü pamuk, antiseptik, sargı bezi falan dağıtırken hiç cimri davranmıyor.

—Hani şu güzel, modern hastanelerden biri mi bari?

—Mita gelmezden önce laboratuvara bakan adam öyle cimriymiş ki... sanki her şey hastanenin değil de onun kendi malıymış gibi.

—Geçen gün Carlos Palau'nun son filmini gördüm.

—Vallejos'a gelince Mita da mutlaka gidip görür.

—Carlos Palau'yla ne kadar nişanlı kalmıştı?

—Carlos Palau'nun bu işi kıvıracağını hiç sanmıyorduk, doğrusu.

—Mita Carlos Palau'yla hiç nişanlanmadı, Carlos onu hep dansa kaldırırdı, ama ben sonuna kadar kızların başında kalır, onları alır, eve getirirdim.

—Carlos tiyatroda basit bir işçiydi.

—Arjantin sinemasındaki tek gerçek aktör odur.

—Oldum olası derim ya, Mita'nın kocası hık demiş Carlos Palau'nun burnundan düşmüş.

—Bazı yönlerden benziyor, ama tam tamına değil.

—Palau'lardan bazıları hâlâ o kenar mahallede oturuyorlar.

—Ama ben Mita'nın bir kasabada yaşamaya alışabileceğini hiç sanmazdım.

—Tavukların ilk yedikleri şey, mısırdan bile önce, yemek artıkları oluyor.

—Dede, pazar günü yemek için keseceğin tavuk hangisi?

—Bugün Violeta'nın babası için bir tavuk keseceğim,

ama ninene söyleme, sonra kızar.

—Ninem mutfakta, annemle Violeta'nın yanında, nasılsa seni duymaz.

—Bu tavuğu Violeta'nın babası için keseceğim, sürpriz olarak ona göndereceğim.

—Dede be, hangisi daha çok para getiriyor, senin tavuklar mı, yoksa Violeta'nın babasının ayakkabı tamirciliği mi?

—Clara, annen buradayken sana bizim otisten söz edemedim. İnsanı zamanla kendine bağlayan bir adam. Bana öneride bulundu.

—Duyan da onun sana evlenme önerdiğini sanır, oysa evli bir erkek evlenme öneremez, Violeta, bu adamın yaptığı şey sana uygunsuz öneride bulunmak. Lafı döndürmeye çalışma, çünkü öyle yaparsan seni hiç dinlememeyi yeğlerim.

—Hiç yakışıklı değil. Ne var ki, zamanla insanı kendisine bağlıyor.

—Yatak örtüsü işlemek istiyorsan en uygun mevsim şimdi, çünkü günler uzadı, işten sonra daha bir saat ortalık aydınlık oluyor, günışığında nakış işlemek de o kadar yormuyor insanı, yani şansın yaver gider de işten erken çıkabilirsen.

—Zavallı Adela.

—Zavallıcık, ofiste bütün gün elektrik ışığında çalışmak zorunda.

—Onu görmeden gideceğim galiba.

—Onun işten geç çıktığını biliyor muydun?

—Adela'nın üniversite diploması olsaydı ne iyi olurdu, sekreterlik yapmak zorunda kalmazdı o zaman.

—Diploması olanınsa o diplomaya hiç gereksinimi yok.

—Mita'nın kocasının işleri nasıl gidiyor?

—Bir ev satmış, parasıyla birkaç sığır almış. Annem Mita için yatak örtüsü işleyeyim istiyor, ama zamanım olacağını hiç sanmıyorum. Örnekleri Vallejos'a yollarım, artık kendisi işler. İki hizmetçisi var. Kimseye söyleme ama, babam senin babana sürpriz olsun diye tavuk kesmeye gitti.

—Mita'nın o kasabada kalıp evlenmesini ben hiç doğru bulmuyorum, onu yüksekokullarda okutmak için annenin bunca özverisinden sonra burada kalıp yardım etmeliydi.

—Adela'nın yeni gözlüğü sahici bağadan yapılma.

—Üzgünüm, tavuğu kesmenize yardım etmeliydim, ama gerçekten fena oluyorum. Babam öyle sevinecek ki bu tavuğa.

—Tavuk kesmeme Mita da bakmak istemezdi, ama yemeye gelince yalayıp yutardı.

—Mita'nın üniversitedeki o arkadaşını hatırlıyor musun, şu profesör kızı, hani pek bir çıtkırıldımdı?

—Sofia Cabalus mu?

—Evlendi mi o?

—Mita burada geçirdiği güzel günleri çok arıyordur şimdi.

—Mita gittikten sonra Sofia Cabalus bu eve adımını atmadı. Aylar var ki görmedim onu.

—Ofiste duyduğuma göre babası aklını oynatmış, derse bile giremiyormuş artık. Zaten evlerinde tek yaptıkları şey kitap okumak. Sofia'yı hiç görmüyorsun, çünkü her zaman eve kapanıp kitap okur.

—Adela dönmezden önce gitme.

—Yeni gözlüğünü görmek istiyorum!

—Neredeyse yarım maaş verdi o gözlüğe.

—Gözlüksüz gezerse başı çatlayacak gibi ağrıyordu.

—Nine be, Violeta neden gözünün çevresine siyah sürüyor?

—Daha şimdiden yeni patronuyla işi pişiriyor.

—Babası tavuğa çok sevinecek. Ne zamandır tavuk yemiyor kimbilir?

—Onu azarlamak hiç hoşuma gitmiyor valla, ama susmak daha da kötü, o adam yüzünden hayatını altüst etmesine seyirci kalmak.

—Zavallı anacığı, mezarından başını kaldırıp şu durumu görseydi.

—Ayakkabılarımızı artık babasına götürmediğimizi Violeta biliyordur, herhalde.

—Ne zaman ayakkabılarımı almaya gitsem elim boş dönüyordum. Salı günü vereceğim deyip de sonra salı günü, basit bir topuk bile olsa, hazır etmemek ayıp doğrusu. Böyle böyle müşterilerini yitiriyor, hep dalga geçmekten.

—İtalyan Derneğinde provaları artık kesmişler, işe yaramıyor ki opera, çok zor, hele sesler de iyi değilse felâket oluyor.

—Bugün bir dostu içki ısmarlarsa, ertesi gün öbür dostu ısmarlıyor. Arada babanın bile içki paralarını çektiği oluyor, gerçi kendisi itiraf etmiyor bunu, ama ben biliyorum.

—Mita'yla Sofia Cabalus kıkır kıkır gülmeye başlayınca provayı terk etmek zorunda kalmışlardı.

—Bu akşam ne yemek yapsam?

—Arkadaki marulları kesmeye başlasan iyi olur, uçları kararmaya başlamış.

—Izgaraya birkaç biftek koyar, bir de bol salata yaparım. Baban doymazsa öğleden kalma yahniyi bitirir artık. O kunduracıya tavuk vermen şart mıydı?

—Violeta'nın babası İtalya'dan bizden daha çok mektup alıyor.

—Ben artık eve dönsem. Bu akşam yemeğe kroket yapacağım, çocuklar çok seviyor, hiçbir şey demeden sofraya çıkarırsam Lito da yiyor.

—Neden doktora görünmüyor, bilmiyorum.

—Baba, pazara benim için bir tavuk kesiverir misin?

—Ben oldum olası önüme her konanı yerim, hiç sorunum yoktur.

—Ne dik kafalı adam. Sen her yediğini öküz gibi öğütüyorsun diye herkes de öyledir sanıyorsun. Dik kafalı işte, ne olacak.

—Lito'nun midesi bir rezalet. Çok dikkat etmesi gerekiyor.

—Erkek kardeşi de aynı. Hepsinin midesi zayıf. Soydan

geliyor bu.

—Hiç de soydan gelmiyor işte. Lito'nun midesini mahveden görümce hanım oldu. Daha nişanlı olduğumuz sırada bile midesinden şikâyet ederdi bana. Ne yedin, diye sorardım, hep aynı yanıtı alırdım: Baharatlı yemekler.

—Erkek kardeşiyle oturduğu zamanlarda da Lito midesinden az çekmezdi.

—Görümcem de hâlâ o feci yahnileri pişirir durur. Yemeğe çeşni katması demek, acı biberlere boğması demektir. Aklına tek gelen şey daha da acı biber katmak oluyor.

—Zaten, o kadın sürtüğün biri. Yemek yapacak zamanı nasıl buluyor?

—İyi yahni yapmak zaman alır, başında bekleyeceksin. Anneciğim, bilemezsin, insanın kendi yeşilliklerini kendinin yetiştirmesi ne büyük kolaylık, hele ne alacağını bilemiyorsan, çeşit çeşit yeşillikler, baharatlı olmayan tatlandırıcılar, falan. Biberiyeyle reyhan bulundurmak şart, sonra bol maydanoz. Oysa görümcemin mutfağında hiçbir şey bulunmaz, o da son dakikada tencereye doldurur acı biberleri, bu yüzden bütün yemekleri ağırdır onun, yağsız et almak için servet harcamış bile olsa.

—Mita nasıl idare ediyor, bilmiyorum, çünkü Berto'nun midesi de pek zayıftır.

—Yavaş yavaş yerse her şeyi sindirebiliyor. Mita diyor ki, onun sorunu sinirselmiş, yoksa midesi Lito'nunki gibi zayıf değil.

—Dedem tavuğu Violeta'nın babasına götürmeye gitti. Anne, ben de gidebilir miyim?

—Gene önünde o gri önlükle sokağa çıktı. Mita onu böyle, önünde gri önlükle görse küplere binerdi.

—Clara, babanın hayattaki tek zevki, onun önünde o önlükle dolaşmaktır.

—Violeta'nın kendisi için neler dediğini bilse, Mita onu savunmazdı artık.

—Anne, dedem karşı kaldırıma geçmişti, o yüzden pe-

şinden gidemedim.

—Ama Adela bu zayıf gözlerle nasılsa okuyamazdı. Nasıl başağrıları tutardı, hatırlasana.

—Çalışma saatleri öyle uzun ki o yerde, bu yetmezmiş gibi lamba ışığında çalışmak zorunda kalıyor.

—Mita, La Plata'ya taşınsa, mesleğini sürdürmeyi ister miydi, acaba? Sofia'nın babası onu üniversiteye aldırtabilir belki, birilerinin asistanı olarak.

—Mita'nın bebeğini görmek için deli oluyorum.

—Hayır, Berto'nun istediği şey kendi işleri biraz yoluna girdikten sonra Mita'nın artık çalışmaması.

—Bittim yorgunluktan.

—Violeta, senin dokuzdan altıya çalıştığını sanıyormuş, bu yüzden bekleyemedi, babasının yemeğini yapmaya gitti. Selam bıraktı sana.

—Başka bir şey söyledi mi?

—Clara'ya işyerindeki bir adamdan söz etmiş biraz.

—Violeta'yla konuşmak istiyordum, zavallıcık. Babası yemeğini kendi yapıyor. Kız nerelere gitti, Tanrı bilir.

—Gidip babasının yemeğini yapması gerektiğini söyledi, saat yediye gelmeden gitti.

—Anneciğim, yorgunluktan ölüyorum. Sen neler yaptın bugün?

—Merdivendeki yolluğu temizlemeyi tasarlıyorum, ama Clara gelince oturup dikiş diktik biraz.

—Mita'ya yatak örtüsü işlemeye razı edebildin mi onu?

—Örnekleri yollayacak ona. Ah, Mita'nın bebeğini görmek için nasıl da içim gidiyor!

—Bu yeni cilayla yer fayansları ne güzel olmuş. Senin kapıyı açmanı beklerken gördüm, girişten ta holün sonuna kadar parıl parıl parlıyor.

—Clara haklıymış, ama bir daha cila sürmesine izin vermeyeceğim; eviydi, kocasıydı, çocuklarıydı derken, onun işi zaten başından aşkın. Lito, kroket seviyor, ama kızartma yiyemiyor, diye Clara hiç üşenmeden eti haşlıyor, kesiyor, bi-

beriye ekip arasına peynir koyarak fırına veriyor birkaç dakika, altın gibi sarartıyor. Etler sahici krokete benziyor hem de, Clara göz koyuyor, ama mideyi bozmadan.

—Önümüzdeki cumartesi cilalanacaksa, ben öğleden sonra her yeri cilalayabilirim.

—Violeta senin çalışma saatlerinin bu kadar uzun olduğunu bilmiyormuş.

—Bugün çok iş vardı.

—Violeta daktilo makinesinin yüksek bir masa üzerinde durduğundan yakındı, çok yoruluyormuş.

—Onun ofisindeki işler bizimkinin yarısı kadar bile değildir.

—Gözlerini Çingeneler gibi boyamıştı. Herhalde o adamla buluşmaya gitti.

—Ama adam evliyse evinde yemek yemektedir bu saatte.

—Öyleyse başka biriyle buluşmaya gitmiştir.

—Ne yapsın istiyorsun yani? Eve dönse bulup bulacağı şey babası.

—Bazan düşünüyorum da, bütün anneler mezarlarından çıkıp gelselerdi...

—İlkin süpürüyorsun, sonra kuru bezle üzerinden geçip yerleri bir güzel temizliyorsun ki cilayı kabul etsin. Sonra bezi cilaya batırıyorsun, ama çok değil, sonra da yerin üzerine bir kat cilayı düzgün olarak sürüyorsun. Biraz kurusun diye bekliyorsun, sonra en yorucu kısmı geliyor, yani bezlerle ovup parlatması.

—Annesi hayatta olaydı böyle olmazdı.

—Yaz gelince antreyle holdeki yer fayanslarının parlaklığını daha iyi görebileceksin. Holden iç avluya açılan kapılar da açık durduğundan parlak fayanslar avlunun sonuna kadar, bir uçtan bir uca görülebilecek.

—Mita diyor ki, o kira evini dekore etmek içinden gelmiyormuş, çünkü ev çok eskiymiş.

—En kötüsü, Vallejos'da bahçe yapmak o kadar masraf-

lı ki!

—Bu büyük evde oturmak çok hoş, ama temizlemesi çok zor.

—Zavallı Mita evimizin sefasını süremiyor.

—Kümes dışında bir daha bu önlükle dolaşmanı istemiyorum.

—Babacık, sofrayı kuruver, benim sırtım ağrıyor.

—İtalya'dan mektup gelmeyeli ne kadar oluyor?

—Dün bir tek Mita'dan mektup geldi, başka bir şey çıkmadı. İtalya'ya evimizin bir resmini göndermek istiyorum.

—Clara'nın aldığı pakette ne vardı?

—Kırıntı yapmak için bayat ekmek.

—İtalya'ya evin resmini yollamadın mı? Yollayıver, bizden haber bekleyip duruyorlar.

—Bir mektup yazayım bari, gerçi onlar yazmadılar ama.

—Yoncaların biçilmesi bitince yazarlar.

—Mita, Vallejos'a bahar gelecek, diye ödünün koptuğunu söylüyor, çünkü baharda toz fırtınaları azıtıyormuş.

—Adela, ablana mektup yaz, bizden dört gözle haber bekliyordur. Evinden uzakta olmak nasıl bir şeydir bilemezsin.

—Ne yazayım, peki?

—Gri önlükle sokağa çıktığımı söyleme. Yakın bir zamanda bizi görmeye gelmesini yaz, bebeyi görmek istiyoruz.

—Berto'ya da çok selam.

—Söyle ona, La Plata'ya taşınırlarsa bizim yanımızda oturabilirler, bu ev hepimize yeter de artar bile. Berto'ya da iyi bir iş bulabiliriz.

—Kalın kafalılık etmesene, babacık, çocuk sana söyledi ya, başkaları için çalışmak istemiyorum, diye.

—Sofia Cabalus'u gördüğünü yaz, yalan söyle ona.

—Hep Sofia'ya telefon etmeye niyetleniyorum, ama sonra aklımdan çıkıyor. Yarın ofisten arayayım bari.

—Yalan söyle, Mita'ya. Sofia söz verdi, babası üniversitede sana iş bulacak, bir profesörün yanında asistan olacak-

sın, falan de.

—Violeta'da yeni dedikodular var mıydı?

—Mita'dan söz açtı: Madem tutup evlenecekti de meslek kadını olmayacaktı, neden istediği dalda okuyacağına onca yıl eczacılık okumak zahmetine katlandı, diyor.

—Ben Mita'ya mektup yazıp söyleyeceğim, La Plata'ya dönerse, hele üniversitede çalışmaya başlarsa, eskiden beri istediği gibi Yüksek Bilimler Okuluna yazılmasına izin vereceğim.

—Yetti artık okumak! Hiç sonu gelmeyecek mi, kuzum?

—Babacık, biraz daha yersen patlayacaksın.

—Clara'ya o kadar çok bayat ekmek verme, benim tavuklara kalmayacak.

—Pane yapmak için bir kavanoz bayat ekmek rendeledim, bu hafta geri kalan bütün ekmekleri tavuklara verebilirsin.

—Ekmek kalmıyor diye yakınıyorsun, ama sofrada en çok ekmeği yiyen kendinsin, midene nasıl sığdırıyorsun, bilmem.

—Carlos Palau'nun filmi nerede oynuyor?

—İlk matine, Seçkin Sinemasında.

—Ucuzladığı zaman gidip görmek isterim.

—Gazetedeki resimde Carlos tıpkı Berto'ya benziyor.

—Bugün Violeta Mita'yı eleştirmekten başka bir şey yapmadı, çünkü Mita sinema delisiymiş.

—Biliyor musun, bence Violeta Mita'ya mektup yazmış, Mita da yanıt yollamamış.

—Bu yüzden Mita'yı eleştiriyor.

—Son mektubunun sonunda Mita, "Bu mektup aynı zamanda Violeta için," diye yazmıştı.

—Violeta kendine özel mektup bekliyordu.

—Neler dedi, peki?

—İşte, Mita sinema delisiymiş de, oldum olası her istediğini yaparmış da, sinema artistlerine benzeyen Berto'yla ev-

lenmiş de...

—Bir şey yemezsen hasta olacaksın.

—Öyle yorgunum ki iştahım kaçtı. Bugün gözlüğüm yere düştü, neredeyse ölüyordum.

—Nerede?

—Sokakta. Bu da kırılırsa ölüveririm, yani.

—Gözcüye ne zaman görüneceksin yeniden?

—Sinema uğruna gözlerimi yormak yazıkmış gibi geliyor, yoksa gider Carlos Palau'yu görürdüm.

—Berto'ya benziyor, özellikle de profilden.

—Mita üniversitede bir işe girse benim ofisin önünde buluşabilirdik onunla. Kütüphanenin penceresinin önünden her geçişte aklıma Mita geliyor.

—Düşünsene, onca saat çalıştıktan sonra hâlâ Sofia'yla oraya gitmek isterdi.

—Biraz daha kitap okuyabilmek için. Mita'nın gözleri çeliktendir.

—Roman okumaya.

—Orada hep aynı yüzleri görüyorum, öyle az ışık var ki o kütüphanede. Tavandan sarkan o sefil lambalar kirden kararmış, beyaz siperleri var, balerinlerin tül etekleri gibi, ama isten kapkara kesilmiş. Gazyağına bir bez batırılıp silinse bir anda temizlenir, hem ampuller hem siperler, kütüphanenin içi de biraz daha aydınlanmış olur.

II

Berto'ların evi, Vallejos, 1933

—Hizmetçiyiz diye, sanıyorlar ki eteklerimizi kaldırmaya, canlarının her istediğini yapmaya hakları var.

—Ben hizmetçi değilim ki, bebeğin dadısıyım.

—Daha küçüksün de ondan, büyüyünce sen de hizmetçi olacaksın.

—Öyle hızlı konuşmasana. Bebeği uyandıracaksın.

—Gene de geceleyin o toprak yollardan eve yalnız gideyim deme.

—Hastanedeki hastabakıcıların hepsi de o toprak sokaklarda oturuyorlar, geceleyin de evlerine tek başlarına dönüyorlar.

—Hastabakıcıların hepsi sürtük.

—İçlerinden biri bir piç doğurdu.

—Ayağını denk alsan iyi edersin, çünkü bir hizmetçi olduğun ortada. Kalıbımı basarım seni şimdiden listeye yazmışlardır, yaşın da on iki de olsa. Bir de bakarsın ki sizin oralarda oturan itlerden biri peşine düşmüş.

—Acı kuyu suyu içmekten hepsinin dişleri kapkara kesilmiş.

—Seni listelerine yazmadılarsa ne olayım.

—Asıl seni yazmışlardır.

—Ayağını denk almana bak, ablan piç doğurdu diye babanın onu evden attığını hepsi biliyorlardır nasılsa.

—Uyu, Toti, uyu. Hadi, benim uslu bebeğim, kapa gene gözlerini. Aferin, işte öyle... Bu kıçı kırık orospu da benim kendisi gibilerden olduğumu sanıyor.

—Aybaşı da oldun, ayağını iyice denk alman gerek, artık, bir kandırdılar mı halin dumandır. Ha, diyene kadar karnını dolduruverirler.

—Bırak konuşsun, orospu. Toti'm benim, sen büyüyünce kötü sözler söylemeyeceksin, değil mi nonoşum? Ines'e benzemediğin için çok şanslısın, onun hiç şansı yokmuş, zavallı babasız yavrucuk. Ablam nerelerde acaba? Ölmüş müdür, dersin? Yaşım daha çok küçük, ama teyze oldum bile. Bu gece de Ines'i yatağıma alacağım, benlen Kuzu'nun arasına yatıracağım. Ines iki teyzesinin arasında yatsın, sıcacık, kuytucuk. Senin de baban eve körkütük gelse de kayışını eline alsa, sen de korkardın bal gibi. Kayışla öyle bir veriştirdi ki bana. Toti, dilerim Tanrıdan sen büyüyünce baban aynı şeyi yapamasın sana. Şapşal Ines, başlıyor zırlamaya, bu kez daha da kötü kayış yiyor, elbet. Keşke büyüdüğünde Ines'le evlensen, gerçi o senden birazcık büyük, ama hiç önemi yok. Ines şimdiden, ana, baba, demesini biliyor. Sen ne zaman öğreneceksin, ana, baba demesini?

—Soğuk etleri dilimlemem gerek, Amparo, haylazlığı bırak da yeri siliver, öyle pasaklısın ki, hanım sana dedi, çocuk kirlettikçe sen temizleyeceksin, diye.

—Hiç de pasaklı değilim işte, kimin önlüğü daha temiz, seninki mi, benimki mi?

—Sizin evde hiç yer süpürülmez mi? Bizim evimiz küçük bir kulübe olabilir, ama biz yerleri süpürürüz. Belki fayans döşeli değildir, ama toprak da olsa süpürürüz.

—Bizim evin yerleri de toprak, ama biz de süpürüyoruz.

—Bizim evin yerleri öyle düzgün ki gören beton sanır. Her gün süpürgeden sonra biraz sulayacaksın ki tozlar yatışsın.

—Bizim evde annem yerlere beyaz badana sürüyor. Uyusana sen, başımın cezası!

—Bay Berto dediklerini duyuyor ama!

—Amparo! Sustursana çocuğu! İş yapmaya çalışıyorum şurada!

—Bay Berto yemek odasında hesaplara bakıyor.

—Toti, ne mutlu sana ki şişendeki sütün her zaman sıcak. Zavallı Ines, acıkıp uyanınca soğuk süt veriyoruz, çünkü

annemin gecenin yarısında ateş yakması bir saat alıyor. Hele babam kayışla veriştirince Ines daha da ağlıyor. Toti, iyi ki senin baban hastanedeki başhekimi öldürmemiş.

—Amparo, gel buraya.

—Patron!

—Duvarda örümcek varmış da onu öldüreyim istedim, ama boyum yetişmedi.

—Büyük müydü örümcek? Bizim evde, çatıdaki samanların arasında kara dul denilenlerden bir tanesi var, bir türlü erişemiyorum.

—Annem dışarki teknede çamaşır yıkarken Ines'i onun yanına bırakıyorum, odaya bir kova su götürüp duvara atıyorum. Tuğlaların arasına gizlenmiş bir sürü örümcek ağları var. Biraz su çarptın mı pis örümcekler saklandıkları yerden çıkıyorlar, ben de onlara pabucumla vurduğum gibi tuğlanın üstünde, vıjt diye eziveriyorum.

—Badanaladığınız zaman yerler güzel oluyor mu?

—Onu kafadan attım, canım, annemim yere sürdüğü, Bayan Mita'nın verdiği mikrop öldürücü ilaçtı. Annem kova dolusu yapıp yerlere döktü, yerler dümdüz oldu, ama burada ilacın beyaz beyaz lekeleri kaldı.

—Amparo!

—Uyudu, efendim.

—Saat altıda güzelce giydirip hazır et, hastaneye gidip hanımı alacağız.

—Pantolonunu giydiririm, bir de Bayan Adela'nın La Plata'
dan getirdiği o küçük kukuleta başlığı.

—Bay Berto seni payladı mı?

—Öğle uykusuna yatmadı bugün, yemek odasında hesaplara bakıyor. Başhekimi iyi ki gebertmemiş o attığı yumrukla. Yoksa hapsi boylardı.

—Hâlâ da içeride olurdu. Ama hanım seni La Plata'ya götüreceğim, demediydi ki, ne diye yakınıyorsun?

—Tatil hakkını yitirmeseydi La Plata'ya götürecekti be-

ni.

—Şu yeri siler misin kuzum sen artık?

—İyi ki Bay Berto öldürmedi onu.

—Kaç şişe süt bırakayım istiyorsunuz?

—Söylemedim mi sana, öğleden sonra geldiğinde kapıya vurma, diye; üç şişe bırak.

—Zil çalmıyor da.

—Biz gevşettik, Bay Berto öğle uykusu uyuyabilsin, diye. Kapıyı çalmadan gir.

—Bugün yatmadı. Bu patırtıdan uyanırsa görürsün, kıyamet nasıl koparılıyor!

—Sizin patron bu kez de ucuz kurtuldu; öyle çok çok bağırıp durmasa iyi olur.

—Haberin yok mu, kuraklıktan Bay Berto'nun öküzleri öldü. Senin şansın varmış, ama kapıya bir daha vurursan dilerim Tanrıdan senin de ineklerin ölsün.

—Benim topu topu dört ineğim var da ondan, onlara da kendim bakıyorum. Çok hayvanı olanların anası ağladı.

—Hadi, yaylan şu mutfaktan da evine git, ineklerin zıbarıyor.

—Ben senle konuşmuyorum ki! Amparo, ne güzel de önlüğün varmış!

—Çalıntıdır o. Bu küçük hırsız yok mu, ilk Kudas ayininde rahibelerin ödünç verdiği giysileri geriye götürmedi.

—Bu haftaki yirmi şişenin parasını ödeyecek misiniz?

—Dur, bir dakika. Amparo'nun gidip Bay Berto'ya sorması gerek.

—Yolda bekleyeyim artık. Yoksa atım almış başını, gidiyor.

—Bay Berto, paranı haftaya verecekmiş, öyle diyor.

—Amparo, Felisa'ya karşı uyanık ol, o ne sürtüktür o.

—Felisa'ya inanma sakın. İlk Kudas ayinime giderken rahibeler bu giysileri bana verdiler. Sıranın sonundaki bütün yoksul kızlara giysi dağıtırlar, zaten. Bayan Mita da, sende kalsın, dedi, hem zaten eteği baştan aşağı söküktü, Bayan

Mita dikiverdi.

—Bayan Mita dedi ki, büyüdüğün zaman sana hastanede hemşirelik yapmasını öğretecekmiş.

—İstemem, hepsi de sürtük onların.

—Felisa daha beter ya.

—Hemşireler eski püskü, kolasız önlüklerle dolaşıyorlar.

—Gene de, hizmetçi olmaktan iyidir.

—Bay Berto neden ucuz kurtuldu?

—Kıskanç kocaların elinde paralanmaktan.

—Ama Bay Berto yanında bizim hanım olmadan hiçbir yere gitmez ki!

—Öyle, ama bekârlığında kaç kez delik deşik olmasına ramak kaldıydı. Hemşire ol, Amparo.

—Hemşirelerden biri piç doğurdu.

—Senin ablan da piç doğurdu. Sen kendini ne sanıyorsun?

—Neden sanki erkenden uyanadurdun? Piç kurusu, elimde olsa kayışla pataklardım. Ama büyüyünceye kadar sana ben bakacağım. Annen eşya almaya karar verdiği zaman da burada, sizin evde kalacağım. Bir yatak olsa, burada kalır, geceleyin de bakardım sana. Hangisi daha pahalı, inek mi, yoksa yatak mı? Senin babanın da Mora Ortega'nın babası gibi bir yığın parası olsa buradan hiç ayrılmazdım, Mora Ortega'nın dadısı gibi... Ağlama, şimdi değiştiriyorum altını, ıslak bezini alıp kurusunu bağlayacağım, biraz uslu dur hele, bezinin üstünden bir ütü geçireyim, yumuşacık, sıcacık olsun, şu zavallı, kızarmış popon için. Mora Ortega büyümüş artık, genç kız olmuş, ama dadısı hâlâ onların evinde oturuyor, bir de kent dışında oturan nişanlısı var, onu görmeye geliyor, oturma odasına. Mora'nın daha nişanlısı yok, ama nişanlandığı zaman oturma odasını kendine ayırıp dadısını mutfağa mı sepetler dersin?

—Amparo, daha sonra bu mektubu postaya atıvereceksin. Nasıl benim aslanım? Amparo, saçlarını güzel güzel fır-

çalayıver de birazdan anasını almaya gidelim.

—Postaneye onu da götüreyim, efendim.

—Amparo, unutma, yemin ettin, kimseye bir şey söylemeyeceksin.

—Kimseye bir şey söylemedim, iki gözüm önüme aksın.

—Aramızda bir sır sakladığımızı Mita'ya hiç söyleme.

—Söylemem, efendim. Yalnız hanım sordu, kolum neden çürüdü, diye.

—Ne çürüğü?

—Hani ben sizi kapının ardından onların konuşmalarını dinlerken gördümdü, siz de benim gördüğümü gördünüz.

—Kolun neden çürüdü?

—Siz farkında olmadan kolumu sıktınız, Bayan Mita'ya hiçbir şey söylemem, diye yemin edene kadar da bırakmadınız ya?

—Peki, Adela bir şey sordu mu sana?

—Sordu. Hanımla Bayan Adela, kolumun neden çürüdüğünü sordular. Ama ben yemin etmiştim bir kez, sizi kapının ardından onların laflarını dinlerken gördüğümü kimseye söylemeyeceğim, diye.

—Gene yemin et, ne Mita'ya, ne de başka birine söylemeyeceksin.

—Peki, efendim, gözlerimin üstüne yemin ederim, şu dakikada iki gözüm kör olsun.

—Yemininden dönersen Tanrı seni cezalandırır.

—Yoo, din dersinde söylediklerine göre asıl yemin etmek günahmış, hiçbir zaman yemin etmemeliymişiz.

—Peki, sen ne dedin kolundaki çürük için?

—Kilisede papaz kolumdan tuttuydu, dedim. Bir gün kilisede olmuş bir olayı anlattım Bayan Mita'ya. Papaz bir gün Roldan'ların kızına öyle bir vuruş vurdu ki kız yere düştü, sonra kalktığında sersemlemişti, nereye gideceğini bilemediğinden içeri doğru yürüdü, o zaman papaz onu kolundan kavradığı gibi duvara çarptı, çünkü kızcağız kutsal ekmeği yutmasını beceremişti, çiğneyip duruyordu; ekmek boğazına

takılıp kalmıştı, aşağı inmiyordu, ilk Kudas ayini provası sırasındaydı.

—Roldan'ların kızı da kim?

—Demiryolunun ötesinde, bir kulübede oturur. O da benimle birlikte, alayın en arkasında yürüyordu.

—Peki, Mita inandı mı sana?

—Efendim, mektup yazdığınızı bilmiyordum, hesap yapıyorsunuz sanıyordum. Nasıl, eşyaları alıyor musunuz?

—Amparo, pis sersem, yeri kendim sildim sonunda.

—Postaneye gitmeme gerek kalmadı çünkü Bay Berto yazdığı mektubu yırttı.

—Git, fırından biraz ufalanmış ekmek al. Bil bakalım! Yemeğe dana şinitzel yapıyorum, oysa sen eve gidince öğle yemeğindeki yahninin artıklarını yiyeceksin.

—Şanslısın sen, Toti, Ines'e benzemiyorsun. Ines benim kardeşim değil, biliyor muydun? Bir bilsen, zavallı Ines'cik benim evlenmemiş ablamın çocuğu, yani ben onun teyzesi oluyorum, yani biraz büyüdüğü zaman onu dövebilirim demektir... Kuzu da benim kızkardeşim, benden küçük, saçını çektiğim zaman cırmalıyor, kedi gibi tırnakları var çünkü. Sana el kaldıramam çünkü babanın parası var, sana bakayım, diye bana para veriyor, gene de uslu durmazsan kimse görmeden öyle bir çimdik atarım ki sana, yumurcak! Yat yerine, dedim! Ah, bir bilseydin, zavallı Kuzu'nun ömründe bir kez bile dana şinitzel yemediğini, oysa hani o çok yağmur yağdığı gece eve gidemedimdi ya, Felisa dana şinitzel yaptı, sonradan da akşam yemeğinden sonra Bay Berto beni otomobiliyle eve bıraktığı zaman Kuzu'nun yanına yattım, şinitzelleri hep anlattım ona. Kuzu karnımı açtı, o buz gibi elini mideme bastırdı, bakalım şinitzellere dokunabilecek mi, diye. Dilerim Tanrıdan baban çok para kazanır da o eşyaları alır. Mora'nın dadısı nasıl da şanslı... nişanlısı zili çalıyor, o da kapıyı açıyor, önüne önlük bağlamak zorunda da değil... Şükret ki baban hapse girmedi, Toti. Zavallı anacığın! O başhekim durup dururken onun tatilini elinden alıverdi, o da La

Plata'ya gidemedi, ama Bay Berto adamı yere yıktı, neredeyse gebertiyordu.

—Ne aldın?

—Dana şinitzeller için bir torba ufalanmış ekmek.

—Ufalanmış ekmeğe zam gelmişti, nasıl oldu da elindeki para arttı?

—Fırıncıya, bizden fazla para alma, dedim, çünkü Bayan Mita hastanede, ona sivilcelerine karşı bedava merhem verdi.

—Patronun parasını kollamak sana mı düşmüş?

—Bay Berto'yu neden öldürmek istemişler?

—Bir seferinde kurşun sıkmışlar, sonra bir kere daha sıkmışlar, diye duydum.

—Hepsi Bay Berto'ya âşık mı oluyorlarmış?

—Sinema artistleri gibi yakışıklı, görmüyor musun?

—Tamam, Toto, saçını fırçalayayım, sonra baban bizi otomobille anneni almaya götürecek. Oynatıp durmasana şu kolunu. Zavallı böğrüm! Yumruklayıp durmasana öyle, acıyor, valla, zaten Kuzu da gece uykusunun arasında o çırpı gibi dirsekleriyle dürtükleyip duruyor. Bu gece sofranızda bir dana şinitzel artarsa annenden isterim yarın verir bana. Kuzu ömründe şinitzel tatmadı. Sen daha şinitzel isteyecek yaşta değilsin, ama bu gece yemekte bir tane istesen iyi olur. Ama yaşın çok küçük, oysa alıp saklayabilsen ben de Kuzu'ya götürürdüm. Sidikli maymun, daha konuşmasını bile bilmiyorsun ki!

—Amparo, ne güzel taramışsın oğlanın saçlarını. Ama şu kirli bezleri kaldır, çocuğun ötesini berisini ortada bırakma, bunları toplu tutmak senin işin, benim değil.

—Felisa, dün bizim hanımı ağlarken gördüm.

—Bay Berto'nun yanında söyleme ha! Hanım görmediği zaman ağlar.

—Toto, karıştırma saçını. Kıpırdatma ellerini. Fırıncı olacak pis dolandırıcı da fiyata zam yapmaya kalktı, oysa para biriktirmemiz gerekiyor, Toti... ki baban eşya alsın, ben

de geceleri burada kalıp yeni yatakta yatabileyim. Yağmur yağsa otlar büyüyecek, inekler yesin diye, ama benim şu kara bahtım yok mu, ne kadar yağmur yağsa babanın ölen öküzlerini diriltemez ki! Büyüyünceye kadar ben bakacağım sana.

III

Toto, 1939

Üç küçük oğlan bebek var, bir de Fransa kraliçesi, saçları tepeye kalkmış, etekleri geniş mi geniş, üç küçük oğlan bebeğin çorapları var, büzgülü donlarının paçalarına kadar çıkıyor, kız bebekler ipekli giysiler içinde, oğlan bebekler de ipekli giysiler giyinmişler, anneciğim, adamların da tıpkı senin gibi büzgülü dantelden fırfırları var, kurdelalı, beyaz takma saçları var, porselenden yapılmışlar, bir rafta duruyorlar, kapı komşumuz çocuğun annesinin evinde, hepsi kaskatı, onları yiyemez insan, o aptal suratlı bebekler gibi giyinmişler, iyi yürekliye benziyorlar, hamakta oturan bir kız bebeğe bakıyorlar, kız bebek de tıpkı senin makara kutunun kapak resmindeki kız, hani çekmecede duruyor ya, sofra örtüsüyle peçetelerin yanında, eskiden içinde şeker duran kutu. Üçüncü sınıfın Yardımseverler Gecesinde çocuklar da o tür giysiler içindeydiler; büyük çocuklar gavot sahnesi için o porselen bebekler gibi giyinmişlerdi, üçüncü sınıfın en güzel dansı buydu, anne, neden gelmedin? Babamla? Anne eczanede nöbette olduğundan üçüncü sınıftaki çocukların yaptığı bütün dansları kaçırdı. Küçük bir kız bebekle küçük bir oğlan bebek vardı, sonracığıma küçük bir ağaçla küçücük bir ev, cevizli pastanın en tepesine de kürdanlar batırılmıştı, öyle değil mi? Kremalı pasta mıydı, yoksa? Küçük bebeklerin birini sen yedin, anne, yeşil şapkalı olanını da ben yedim, kafasını da yedim mi, bebeklerin canı acır mı ki? Felisa da o şekerden yapılma, renk renk boyalı, küçücük ağacı yedi. Babam tatlı sevmez, ama bitişikteki çocuk ilkokul ikiye gidiyor artık, kanaryası da yok, suyunu ben değiştireyim, "Hayır, hayır," diyor bitişikteki çocuk, anasınıfına ancak bir hafta gittim diye, öyle değil mi? Yardımseverler Gecesinde, anaokuluna bütün bir

yıl giden öteki çocuklar küçük cüce numarasını yaptılar, ben hiç sevmedim. Bir gün prova yaptım, bütün öteki küçük çocuklar sırayla birbiri ardına yürüyorlar, piyano başındaki öğretmen si fa sol-sol-sol la diye şarkı söylüyor, bütün çocuklar tek ayakla aksayarak yürüyorlar, hem de o yana doğru eğiliyorlar, ben yanlış ayağımla topalladım, sonra da anaokuluna gitmek istemedim artık: ödünç alamaz mıyım? "Kanarya ötüyorsa mutlu olduğu için ötüyordur." "Yaş günü diye mi? Bitişikteki çocuğun annesi fırına pandispanya mı koydu? Anneciğim, daha pişmemiş, kürdan sokarım, kürdanı çektiğin zaman temizse pişmiş demektir, ama hayır, soğumazdan önce kesip arasına kremayı koyamazsın, fırından da nasıl nefis dumanlar çıkıp bütün evi sarıyor, kanaryaya kadar ulaşıyor, yalan mı? Duman kanaryanın o minnacık gagasına değiyor, o da onun için şakıyor, ama sonunda bitişik evden çocuk kanaryasız kalıyor. Çocuk bana söyledi, annesi de söyledi: Suç kedinin. Kedi yemek yapmasını biliyor mu? Patatesle falan? Sarmısak, maydanozla? Bitişik evdeki çocuk, "Kuş yemi almaya gittimdi, kafesin kapısını kapamayı unutmuşum, uzun lafın kısası öyle bir gürültü duydum ki kedi masadan kafese sıçramış, bir pençesiyle kanaryayı yakalayıp ağzına atıvermiş, arkama dönüp baktığımda kanaryanın yerinde yeller esiyordu. "Bir lokmada mı? Bir lokmada mı yutuvermiş onu, kanarya hop diye kedinin karnına inmiş, "O yüzden böyle şişman ya, karnını elle bak." Anneciğim! Bakma ona, bana da, ben ona ta uzaktan bakıyorum, peki polis çağırmadınız mı? Kapı komşumuz çocuğun evinde kedinin sofada yatmasına izin veriyorlar. Anasınıfına topu topu üç gün gittim, hepsi bu, bitişikteki çocuk, "Birinci sınıfta toplama çıkarma var, aptalsan, öğrenemezsen öğretmen cetvelle kafanı kırar. Belediye Sarayında küçük cücelerin geçidi gecenin en çirkin dansıydı, sonra babam: "Garson, ne var yemeğe?" Danslardan önce kaymak gibi sarı mayonez veriyorlar, babamın tabağında da küçük bir sardalye vardı, yalan mı? Ama benim payıma yeşil kara zeytinler düşmüştü! Sevmem ki! Baba, sardalyeyi

yemiyor musun? Bana versene, baba, çişim geldi! "Kendin gidip yapabilirsin artık." Lambaya yetişemiyorum ki! Ama sinemada annem, arada bütün ışıklar yanınca, "Hadi, bu fırsattan istifade çişimizi yapalım." Bayanlar tuvaletinde, "Çünkü baylarınkine bayanlar giremiyor." İriyarı bir kız. Kaskatı kolalı bir elbise giymiş, elbise onu kaşındırıyor, o da elbisesiyle kendini kaşıyor, Pamuk Prenses'teki o cadı, gaga gibi burnuyla kaşır kendini, bitişik masada oturmuyor, hayır, ne olur ona söyleme. "Şekerim, benim oğlanı tuvalete götürüverir misin?" Baba, beni baylarınkine götüremez ki o! "Zararı yok, bayanlara sokuver." Olmaz, sen götür! "Annen sinemada hangi tuvalete götürüyor seni?" Belediye Sarayının bir koridorunun sonunda kilitli bir kapı var, o kapı açıksa kaçıp eczaneye, senin yanına gelirim, anneciğim, alanın tam karşısına, doğru mu, Felisa? "Kömür yüzlü, kolları kıllı hain bir Çingene var, sokağa kaçan iyi giyimli çocukları çalıyor," bir keresinde kendi başıma kaçıp alana çıkmıştım. Koridorda açık bir kapı, ama tuvalet değilmiş, en büyük çocuklar gavot için giyiniyorlardı, çengelde yetişemediğim pembe bir maske, acaba çocukların hangisi takacak bunu? Bir oğlan mı, bir kız mı? Tuvalette lamba yanıyor, bizim tuvalet gibi, yalnız banyo küveti yok, acaba büyük kızlar ışığın düğmesine yetişebiliyorlar mı? "Bayanlar tuvaletine gelmeye utanmadın mı, cici bey?" Lamba yanıyor, kız kapıyı kapamamış, kaçabilirim, Felisa, o Çingene kapının arkasında mı yoksa? Çingene oğlan çocuğunu torbasına koyuyor, sokakta kimsecikler işin farkına varmıyor, yalnız polisin biri onu hapse tıkıyor, onun Çingene olduğunu biliyor çünkü, evet ama Çingene o pembe maskeyi takıyor, diyor ki, "Torbamda kuduz bir kedi var," diyor, sonradan, tam Çingene torbayı çözerken çocuk bağırabilse! Çingenelerin çadırları nerede peki? "Vallejos'tan gittiler, yalnız bir tanesi burada kalmış, oğlan çocukları çalıyormuş." Peki, o nerede saklanıyor, Felisa? "Parktaki havuzun öbür yanında, binicilik tavlasının orada, yüzü kömür gibi kapkara," çocukları da kırbacıyla kırbaçlıyormuş, at gibi. Öğret-

menler cetvelleriyle vuruyorlar, ama anasınıftakilere değil, şimdi daha benim çişim bitmeden kız uzanıp ışığı söndürüverecek, babam, "Çocuğu götürüp getirdin ha, sağ ol, güzelim," dedi, hem de kızın yanağını okşadı, eli kızın o haşırtılı elbisesine takılmadan. Tatlı ne var, bakalım? Üstü kirazlı, kremalı pasta. "Yok, garson, pasta istemiyoruz. "Babacığım, bırak ben yiyeyim, ben kendiminkini de yerim, seninkini de, anne pastasını hep bana verir, şişmanlamasın diye. Vallejos – La Plata yataklı vagonunda, "Uslu dur ha, burası bizim ev değil." Baba, senin pastanı istedim, çünkü benimkinin tepesinde kirazı yoktu. "Yalan söyleme, yalan söyleyen çocuklara ne olur, biliyorsun, kuyrukları çıkar, maymunlara dönerler," şimdi de ışıkları söndürüyorlar. "Uslu durmazsan dansları görmeden dosdoğru evimize gideriz," ya tuvalete gidip de çişimi yapmadan çıktığımı babama söyleseem, tutar danslar başlamadan eve götürür, şu kocaman, boyalı perde bile kalkmadan, sahnede ulusal amblemimiz, çünkü "öğrencimiz Joaquin Rossi, ozan Francisco Rafael Caivano'nun 'Yurdumuz' adındaki güzel şiirini okuyacak, "Ama sakın kızı yanıma katma, babacağım, bayanlar tuvaletinde ışık yanıyor, kendim gidebilirim, giysilerin asıldığı öbür odada kimseler yok, iskemleye çıktım mı, o pembe maskeye yetişebilirim, eğer tam o dakikada anaokulunun öğretmeni gelirse ben de derim ki, içeri bir köpek girdi, ben de ısırmasın diye iskemleye çıktım, derim, acaba banyoya pembe maskeyi takıp mı girsem ki Çingene beni başkası sansın, iskemleye tırmanıyorum, "Ne yapıyorsun orada? Ne karıştırıyorsun?" Çinli kılığına girmiş bir büyük çocuk! Kılığı gavot dansının kılığı değil, zaten gavot dansına, ancak büyük çocukların en iyi yüreklilerini çıkartıyorlar! Sahiden bir köpek gördün mü? Küçük çocuklar yalan söylememeli yoksa arkalarından uzun uzun kuyruklar çıkar, o zaman da Çingene şıp diye tanır beni, işte o kadar. "Ne karıştırıyorsun, bakiim?" Onun için ben de köpek konusunda yalan söyleyemedim, erkeklerin gitmesi gereken tuvalete gittimdi, dedim. Anaokuluna Kindergarten, ço-

cuk bahçesi diyorlardı, ama bahçe mahçe değil, öyle bir binaydı işte, üstü ıslak kum dolu bir masa vardı, ama babam üstü kirazlı pastayı istemedi, evdeki şarap sürahisinin kiraz gibi kıpkırmızı bir tıpası var, yala yut, yazık ki camdan. Anneciğim, sinemadan sonra gidip vitrinlere bakalım, götürür müsün beni? Vitrininde boyalı tahta ineğin, telden yapılmış bir ağacın, en ucuzundan çirkin karton evlerin bulunduğu dükkânın önünde uzunca durabilir miyiz? Çünkü Felisa yemek hazırlamaya geç kalacak, bu arada biz şu komik suratlara bakabilir miyiz? Fotoğrafçı vitrinindeki bütün o düğün resimlerine, anneciğim, ağzının suları akmıyor mu, pasta fırıncısı vitrinini her gün değiştiriyor, yaş günümde çikolatalısını yedik, hani, senin yapmasını bildiğin rulodan, ama kremalısı senin içini bulandırıyor, yalan mı? Bir de daha pahalı olanı var, içi dondurma dolu, en ortasında da kocaman, yeşil bir meyve şekerlemesi var, senin taktığın broşun taşı gibi. Nereye gidiyorsun? Öğle uykusunun saati geldi mi bile? Nereye? Bugün hastanede işin yok, nereye gidiyorsun? Pasta pişirmeye mi? Anneciğim, beni yalnız bırakma, biraz daha oynamak istiyorum! Bana pasta pişirsene! Anne mutfağa gitmiyor, yatak odasına mı gidiyor, pasta tarifine bakmaya mı? Baba çağırdı, anne de uyku kestirmeye gitti, ister istemez. Örteceğim tek şey ağzım, burnumu örtmek istemiyorum atkıyla, söz dinlemeyeceğim işte, baba üşümüyor, ponçoyu giydi, ponço ölen Perico Amcanındı. Yardımseverler Gecesinden sonra hava buz gibi, çünkü saat geç olmuş, oyuncakçının önünden dolanırsak yol uzar; köşede, sokak lambasının altındaki adam polis olmalı, Çingene değil, o yana gitmek istemiyorum! Gidip vitrine bakalım! "İnsanlar sabahın birinde böyle gürültü yapmaz," vitrindeki ışıklar sönmüş, "Işıklar sönüktür dedim sana, saçmalığın yüzünden yolumuzu uzattık, üç sokak daha yürüyeceğiz." Dünkü oyuncakları değiştirmişler mi acaba? Hiçbir şey göremiyorum, tavandan asılanlar dünküler gibime geliyor, öyle karanlık ki, camda görülen tek şey karşı kaldırımdaki evlerle kaldırım boyundaki ağaçlar, sanki

ayna, hepsi simsiyah, çünkü kaldırım boyunca uzanan ağaçlarla camdaki yüz simsiyah, kömür gibi, tepedeki kiraz da camdan, yoksa yalayıp yutardım. Kim o, aynada kendine bakan? O değil, çünkü bu çirkin panço Perico Amcanın, iyi ki anneyle Felisa bütün ışıkları yakıp bizi beklemişler, çünkü annen geceden korkar babayla ben Yardımseverler Gecesinden dönünceye kadar. Ama şimdi şekerleme yapıyor, Amparo Buenos Aires'e gitti artık dönmeyecek, Héctor da büyük çocuklarla oynamaya gitti, bitişikteki çocuk, "Héctor senin abin mi?" Anne beni tokatlıyor, ama pek acımıyor, Héctor'u da tokatlıyor, ama o benden büyük, daha hızlı koşuyor, anne onu tutamıyor, bitişikteki çocuk da "Baban babaların en iyisi, benim babadan bile daha iyi," çünkü babam beni hiç dövmez ne de Héctor'u. Bir gün öğle uykusu saatinde anneyi uyandırdım, çünkü sıkıldı babam da, "Sana şimdiye kadar fiske bile vurmadım, ama bir elimi kaldırırsam ağzını burnunu dağıtırım," ben de en sevdiğim filmi düşüneceğim, çünkü anne, dedi ki uyku saatinde canım sıkılmasın diye film düşün, dedi. *Romeo ile Juliet*'in konusu aşk, acıklı bitiyor çünkü ölüyorlar, en sevdiğim filmlerden biri. Norma Shearer hiç yaramazlık yapmayan bir artist. Anne beni tokatlar, ama acıtmaz, ama baba tokatlarsa ağzın burnun dağılır. Héctor'un Kudas ayini kitabında bir kadın ermiş var, tıpkı Norma Shearer, uzun, beyaz giysili bir rahibe, elinde bir demet beyaz çiçek. Norma Shearer'in ciddi, gülerken ve profilden çekilmiş resimleri var bende, dergilerden kesilmiş, hiç görmediğim bir sürü filmden. Ve Felisa "Anlat bana ne oluyor o müzikalde," ben de yalan attım ona, ikisi yalnız başlarına dans ettiler, rüzgâr esip kadının eteklerini, adamın frağının kuyruklarını havalandırdı, değil de, gökten küçük kuşlar geldiler, kadının etekleriyle adamın kuyruklarını yavaş yavaş kaldırdılar, dedim. Çünkü filmde Ginger Rogers'le Fred Astaire müziğe uyup havalanıyorlar, rüzgâr onları yükseklere uçuruyor, küçük kuşcukların da yardımıyla daha hızlı dönüyorlar, daha hızlı, ne güzel çiçek bu, galiba Ginger bunu istiyor, ağacın ta

tepesinde bir beyaz çiçek, acaba küçük kuştan mı istiyor gidip koparmasını, kuşçuk duymazlıktan geliyor oysa, kırıntı verdiğim zaman ürküyorlar, ben de uzaktan veriyorum çaresiz. Benden mi korkuyorlar? Anneden mi? Ama hepsinden iyi bir kuşcuk var, Ginger'in bakmadığı sırada... uçup ağaçtaki çiçeği koparıyor, Ginger'in o sarı saçlarına takıyor, derken Fred Ginger'e şarkı söylüyor çiçek çok yakıştı diye, o da aynaya bakıyor, istediği çiçeği saçında görüyor, firkete gibi, iyi yürekli kuşçuğu yanına çağırıp okşayıp öpüyor. Felisa hepsine inandı, oysa hepsi yalan, ancak *Pamuk Prenses*'te bütün kuşlar insanlarla dost, çünkü o bir karton film, karton film dışında kimse kuşları istedikleri yere getiremez, çünkü kuşlar korkar, Choli'nin güvercini korkmuyor, ama öteki minik kuşlar daha şirin. Güvercin armut ağacına gidip dönebiliyor, *Pamuk Prenses*'teki gibi havada süzülüyor, dönüşler yapıyor biraz, ne var ki Choli onu trene bindiremeden temelli Buenos Aires'e gitti: "Vallejos'taki tek arkadaşım," o da çekti gitti. Annemin hiç arkadaşı yok, ben şuracıktayım, güvercin yem yiyor, geceleyin de bahçedeki yüksek, kapısız bir küçük evde uyuyor, öteki kuşcuklar gelip Felisa'nın yaptığı sütlü ekmeği yiyorlar, hep birlikte sürü halinde dama, ağaçlara konuyorlar, sonra gene yere, her seferinde de azıcık ekmek kırıntısı alıyorlar, ama ben ta uzaktan bakmak zorundayım. Felisa, kediler güvercinin evciğine tırmanamazlar mı? "Bu güvercini kimse tutamaz, ne kedi, ne de karga." Anne tutamayacakları konusunda bana yemin vermek zorunda kalıyor, Felisa, akbaba nedir? "Kocmaan, çirkin bir kuş." "Neye benziyor?" "Kocaman, kapkara, gagası çengel gibi içe kıvrık!" Ne büyüklükte? Hayır, kedi kadar büyük değildir! "Kedi kadar, aşağı yukarı." Annecim! Güvercin benim odamda uyusun! Geceleyin bahçede, küçük evin kapısı yok, kedilerin ağzı kocaman, acaba o kıvrık gagasıyla önce güvercinciğin tüylerini yoluyor da, ondan sonra mı yiyor? Yook, güvercinler kolay kolay yakalanmaz, ok gibi uçarlar, kötü kuşlardan çok daha hızlı uçarlar, kötü kuşlar onlardan daha ağırdır, çünkü yiyip yiyip ka-

rınlarını şişirmişlerdir... kanarya mı yemişler? Anne uykudan kalktığı zaman diretiyorum, yemin veriyor bana güvercini kimse kapmayacak diye, güvercin sağa sola uçup havada süzülüyor, kimse annemden daha güzel serpantin atamaz, çözülüp kıvrım kıvrım süzülüyorlar kuşlardan bile fazla, sonra yere düşüyorlar, Ginger Rogers büyük bir evin içinde süzüle süzüle dönüyor, dönüyor, tüm eşyaları kaldırmışlar ki hiçbir şeye çarpmasın, diye yerleri çizmeden step dansı yapmasını biliyor. Eskiden tüm filmler gülünçlüydü, cumartesi günü Ginger Rogers'in en güzel filmini gördük, çünkü müzikliydi, sonu da acıklı bitiyordu. Fred Astaire savaşta ölüyor, düşen bir uçakta, Ginger onu bekliyor, ama o gelmiyor. İşler karışıyor, Fred'i bekliyorlar, çünkü bir Yardımseverler Gecesinde birlikte dans edecekler, ama Ginger onun şişko arkadaşının geldiğini görüyor, şişko adam çok üzgün duruyor neredeyse ağlayacak, Ginger anlıyor, gözlerinden aşağı yaşlar iniyor, sahneden yana bakıyor, sahnede kimse yok, çünkü Fred artık dans etmeyecek, çünkü ölmüş derken Ginger onu görüyor, Fred Astaire saydamlaşmış, çünkü Ginger Rogers onunla ölümden sonra da hâlâ dans edeceklerini düşünüyor, gitgide uzaklara gidiyorlar, daha uzaklara, küçülüyorlar, ağaçların tepesinde dönüyorlar, sonra da artık görünmez oluyorlar. Nereye gidiyorlar annecim? "Bir yanlarından bakınca öte yanları gözüküyor, saydam oldular, bu demek ki Ginger onu sonsuza dek hep sevecek, tıpkı birlikte dans ettikleri zamanlar sevdiği gibi, şimdi ölmüş de olsa!" Ginger çok üzgün mü? "Hayır, çünkü hiç ayrılmamışlar gibi, şimdi onları kimse ayıramaz artık, savaş olsa da olmasa da." Hector benim kardeşim değil, annem diyor ki, amcaoğlummuş, annesi hastaymış da Héctor bizim evde oturuyor, ama benlen oynamıyor, ne de resimli kartlarla. *Romeo ile Juliet*'in tümü var bende, renkli kartlara çizilmiş, başta çizimlemek için karakalem sonra film sahnelerini boyamak için renklileri. Anne ilkin bir kartta Romeo'yu, sonra bir kartta Juliet'i çizdi, sonra balkonu çizdi, ip merdivenden tırmanan Romeo, onu bekleyen Ju-

liet, dün de başka bir filmi baştan sona boyayıp bitirdi, hani şu Ginger Rogers'le ölen adam ve annem dedi ki, uslu durursam, uyku saatinde çıtım çıkmazsa bana başka bir filmin daha resimlerini boyayacakmış, bu perşembe başlıyormuş, dünyanın en güzel müzikaliymiş, annem diyor ki, resimlerini görmüş, pek hoşmuş. Adı *Büyük Ziegfeld*, ne mutlu ki anne bu perşembe sinemaya gidebilecek, çünkü eczanede nöbeti yok. Héctor benimle oynamıyor, hep kendisi gibi büyük çocuklarla. Bir de Pocha Perez, Pocha on iki yaşında: "Uyku saatinde gel, oyuncak ahırımla oynamana izin veririm." Romeo Juliet'in sonunda Pocha, annesi, teyzesi arka sıradaydılar, benim annem: "Romeo-Juliet'i Buenos Aires'deyken sahnede gördüm." Bir gün uyku saatinde izin verecek, Pocha'lara tek başıma gideceğim, çünkü Pocha köşe başında oturuyor, sokağı geçmek yok. "Pocha, biraz çocukla oyna da Mita Teyzenle iki çift laf edelim." "Romeo ile Juliet'in sonunda Pocha oyuncak ahırı gösterdi, yemek odasında güzelce kurulu duruyor. "Elleme!" Şu minik ineğe dokunamaz mıyım? Sokağı geçmek gerekmediği için, bir öğleyin uyku saatinde Pocha'lara gittim. Kara kâğıt lüleleri var, elbisesi ufak yeşil çiçekli, aynı elbiseden iki tane var, birisi mavi çiçekli, teyzesi dikiş makinesinin başında. "Biliyor musun Pocha? Sinemada, önümüzdeki sırada minnacık bir ihtiyar kadın vardı, ağlıyordu." Yaramaz Pocha güldü. "Nasıl da ağladı o ihtiyarcık!" Ben de ağladım Romeo ile Juliet öldüklerinde, sonra ahırla oynamaya gittim: yemek odasında bir güzel kurulu duruyor, sofada da bir piyano var. "Ahırla da piyanoyla da oynayamayız, çünkü uyuyorlar, gel mahsuscuktan sen çocuk ol, ben de öğretmen." Olmaz! "Ama insan saymasını böyle öğrenir." Hayır, Pocha, ahırı ne zaman ödünç vereceksin bana? "Ama sökemezsin," uyku saatinden sonra da geç oluyor, çünkü annemle sinemaya gidiyoruz. "Çok küçüksün, senlen oynayamayız, çünkü yaşın çok küçük, hiçbir şey bilmiyorsun," bütün oyunları bilirim ben, "çok küçüksün işte." Annemle film resimlerini boyamaca bile oynuyorum. "Gel, öğle uykusu uyumaca oy-

nayalım, öyleyse." O nasıl oluyor? "Mahsuscuktan ben damda uyuyormuşum, üstümde battaniye varmış, ama don giymemişim. Sen de büyük oğlanmışsın... gelip bana... bir şey yapıyorsun." Ne yapıyorum? "Oyun işte. Bil bakalım." Bilebilirsem sonradan ahırla oynayacağız, ama dama çıkan büyük oğlan çocuklara ne yapar ki? Anne bakamıyordu, cinayet filmi çok korkulu, karanlık bir odaya biri giriyor, cani kapının ardında, annem de ben de bakamadık, çünkü korkulu filmdi. Bir gün uzun filmden önce kısa film gösterdiler, konusu denizin gibiydi, deniz dibinin uçurtma kuyruğu gibi süzülen kılları var. "Bakma," ama ben baktım, yaramaz çocuk oldum, renk renk minik balıklar yakına geldiler, sonra deniz dibindeki et yiyen bitkiye yöneldiler dosdoğru. "Annenin başı üstüne yemin et, büyük oğlan çocukların ne yaptığını bilmiyorum, diye." Yemin ederim bilmiyorum. "Ben uyurken dama çıkan çocuk üstümdeki battaniyeyi çekip beni düzüyor." Düzüyor ne demek? "Kötü bir şeydir, yapamayız, ancak mahsuscuktan yapıyormuş gibi yaparız, çünkü bir kız bunu yaparsa işi bitmiş demektir, ömür boyu mahvolur." Bakmamak yerine baktım, çünkü deniz dibindeki o güzel, duru suyun içinde uçurtma kuyruğu gibi salınan okıllar birden büzülüveriyorlar, aralarına giren balıkcıklar da yakalanıyor. "Sorma artık, söylemeyeceğim işte." Pis Pocha, büyük oğlan çocuğunun ne yaptığını söylemek istemiyor. "Bilmiyorsan oynayamayacağız demektir, çok küçüksün daha." Pocha söyle bana, düzüyor, demek ne demek. "Onu oynayamayız, büyük çocuk olman gerek, pipisi kıllı." "Ben de Pocha'ya söylemedim, deniz dibi konulu bir film gördüğümü, renk renk minik balıkları yutan kıllı bir bitki vardı. Pocha, öyleyse mahsuscuktan ben kız olayım, sen de oğlan ol, çünkü ben ne yapılacağını bilmiyorum, böylece öğrenirim. "Oldu." Damda uyuyormuşum gibi halıya yatıyorum. Pocha o gün yeşil tomurcuklu elbisesini giymiş, ayaklarının ucuna basarak arkadan dolanırken o da kim, kapı aralığından gözetleyen? Pocha'nın teyzesi beni alaya alıyor, onun da kâğıttan lüleleri var, ben de düzmek ne demek

diye soruyorum ona. Teyze, "Pocha, çok pissin," sonra teyze mutfağa gitti. "Sen çok küçüksün, benimle oynayamazsın." Pocha'ya vuramam da, boyum daha kısa çünkü, yoksa o lülelerini keserdim, kâğıttan yıldız kestiğim makasla, ağzına tıkardım, zorla yedirirdim. Sonra, "Pocha, al bir şeker ye," deyip sokakta bulduğum katı köpek kakasını verirdim. Felisa onun yüzünden vurdu bana. Şimdi uyku zamanı olmasa gider, ahırla oynardım, ama Pocha orada şimdi, Pocha da bana "düzüyor"un ne demek olduğunu söylemiyor. Büyük oğlan pipisindeki kıllarla kıza ne yaptı ki? "Oğlan pipisini benim altımdaki küçük deliğe sokuyor, bırakmıyor beni, hiç kıpırdayamıyorum, o da bundan yararlanıp beni düzüyor." Gene de bana söylemiyor, düzüyor'un ne olduğunu. 'Deniz Dibi' filmindeki o güzelim balıkcıları kıllar yedi. İlkin o uzun kıllar usul usul dalgalandıkça balıklar yakına geliyor, iyi mi? "Toto, bakma!" Artık balıkçıklar gözükmüyor, çünkü o kıllı bitki hepsini yuttu. Bunu yapan kızın işi bitiktir, ömür boyu mahvolur, büyük oğlan çocuğu yaklaşır, iyice yanaşır, bakar ki Pocha uyuyor, o küçük, yeşil çiçekli elbisesini kaldırır, aa, Pocha donunu giymeyi unutmuş! Pocha kıpırdamasın diye çocuk pipisini onun altındaki deliğe sokar, kıllarını onun üstünde dalgalandırır, Pocha da balıkcıklar gibi kıpırtısız durursa çocuğun kılları onun poposunu yemeye başlar, sonra karnını, sonra yüreğini, sonra kulaklarını, sonra ufaktan ufaktan Pocha'yı tümden yiyip yutar. O küçük altın zincir, kâğıt lüleler, ayakkabılarla çoraplar, küçük yeşil çiçekli elbise, fanilası yere yığılır kalır, içleri bomboş. Pocha'nın işi bitik, temelli mahvolmuş, bir daha kimse onu göremez. Küçük mavi çiçekli olan öbür elbise dolapta asılı kalır. Şraak! Felisa'nın şamarı, oysa hiç vurmaz bana. Mutfaktaki sobada odunlar yandıkça dilim dilim kabak tatlısına dönüşüyorlar, içimden yalayıp yutmak geliyor, elimdeki bıçakla közden şekerleri karıştırdıkça közler ateşe dönüşüyor, ufalanıyor, kıvılcımlar saçılıyor. "Yanacaksın!" Felisa sobadaki odunları karıştırayım istemiyor. "Rahat dur dedim!" Anne eczanede nöbetteydi, baba,

yazı masasının başında hesaplara bakıyordu, Felisa bıçağı elimden aldı. "Felisa, düzerim sonra!" Felisa da suratıma bir tokat patlattı. "Kim öğretti o lafı sana?" Sonra, "Hanımcım, bu çocuk her geçen gün daha beter oluyor." "Annesine bir şey söylemeyeceğim, ama Pocha'yı bir güzel paylayacağım. Biliyor musun, Berto, bu çocuk çok yaramaz." "Peki, öyleyse, bu pazar minikler takımında futbola başlıyor." Gitmem işte! "Çok yaramaz bir çocuk bu, takıma yazdıracağım ki yaşıdı olan çocuklarla oynayabilsin." "Günün her dakikasında deliye döndürüyor bizi." "Hiç söz dinlemiyor." Çünkü Perico Amca öldü. Artık anaokuluna gitmek istemedim, resimli kartlarla oynamaya başladım. Ama *Deniz Dibi* filminin kartlarıyla oynayamıyordum. Perico Amcanın öldüğü gün; "Toto, bırak şu oyunu, Perico Amcan biraz önce öldü." Romeo Juliet'in en güzel kartları hol parkesinin üstüne dizili, ama baba: "Zavallı Perico Amca öldü, gel hazırlan, unutma uslu duracaksın, yüksek sesle konuşmak, şarkı falan söylemek yok," çünkü anne 'Deniz Dibi' filminin bakmadığı yerlerini çizemez. Perico Amca hep barlarda köylülerle, kocabaş panayırından sonra gidip bilardo oynuyorlar, hiç sinemaya gitmiyorlar, ne yazık, deniz dibindeki kıllı çalılar o güzel, renk renk balıkçıkları yiyorlar, kaka balıkları yeseler ya, ahtapota benzeyen ihtiyar balıklarla köpekbalıklarını yeseler, ama anne diyor ki, şimdiye kadar gelen filmlerin en hoşu *'Büyük Ziegfelf'* olacakmış, en sonunda perşembeye başlıyor. "Oyunu bırak, dedim sana! Perico Amcanın ölümüne üzülmüyor musun? Yaramazsın, şımarıksın, en kötüsü, görüyorum kimseyi sevmiyorsun!" Beni pataklamadılar, baba bana el kaldırırsa sahiden ağzımı burnumu dağıtır, bitişikteki oğlanın anası pantolonunu indirip poposunu pataklıyor, ama Perico Amca öldüğü zaman ben ağlamadım. Shirley Temple daha çok küçük ama o bir film yıldızı, her zaman iyi oynuyor, herkes çok seviyor onu, bir filminde uzun, ak saçlı, sert bir dedesi var, pipo içiyor, ilkin Shirley'in yüzüne bile bakmıyor, ama sonradan onu sevmeye başlıyor, Shirley öyle iyi kız ki, hiç de ya-

lan söylemiyordu. Yaramaz çocukların arkasında eşek kuyruğu bittiği doğru değil, yalan söyleyenlerin kuyruğu çıkıyor. Bitişikteki çocuğun amcası ölürse çocukta eşek kulağı biteceğini sanmam. Gelgelelim Çingeneler çocuk çalınca annesi artık çocuğu tanıyamıyor, çünkü Çingeneler her yanına kömür sürüyorlar. Okulda öğretmen yüze kadar saymasını bilmeyene cetveliyle vuruyor, iki kulağına birden cetvelle, çocuk da aynaya bakınca bir de ne görsün, kulakları büyüyüp büyüyüp eşek kulağı olmamış mı? Ben de, "Öğretmenim, seni düzerim ha!" desem öğretmen cetveli alır eline, ama bu kez dövmek için değil öldürmek için, ben de atlıyorum pencereden dışarı, ama öğretmenin ayaklarına dolanıyorum. Hani Belediye Sarayında, baylar tuvaletine gittim demiştim ya, o zaman da arkamda kuyruk bitmişti, upuzun, sıçrayamıyordum, öğretmen yaklaştıkça yaklaşıyor, elinde cetvel! Felisa mutfağa gelir de beni gene tokatlamaya kalkarsa pencereden atladığım gibi kaçarım, hem de kurtulurum, çünkü elinde cetvel yok, ben de iyice uzağa atlamaya çalışırım, parktaki havuza düşmemek için, sakınmak gerek, belki havuzun dibinde düzen çalılar vardır. Sahiden de sıçrıyorum... uçuyorum sanki... Çingene tavlası havuzun karşı yanında, oraya mı, düşüyorum acaba? O zaman derim ki, ben küçük bir balığım, balık kavanozuna atlayacağım, lap, lap, lap, diye yüksek sesle bağırıyorum, annem de beni arıyor, çünkü sinemaya gideceğiz, iyi mi? Annem beni arıyor, ama bulamıyor, sinemadaki tuvalette beni aramaya gidiyor, ama ben bayanlar tarafında değilim, o da baylar tarafına gidemez, oh ya! Ama çok güzel bir film gösteriyorlar, anne oturup filme bakıyor, uzaktan küçük bir balığın bağırması gelince annem: "Bu balıkçık amma kaka çocukluk yapıyor, kimseyi sevmiyor, amcası öldüğü zaman bu balıkçık ağlamadı bile, oyununu hiç kesmedi." Bağırmamı kesiyorum, çünkü bir kapı açılıyor, Çingene içeri giriyor, ayaklarının ucuna basa basa, elinde kaçırılmış bir kız tutuyor ve kızı dövüyor, iyi mi? Kızın donunu indirip poposuna şamarlar yapıştırıyor, iyi mi? Evet, Çingene çok kötü adam,

kendi pantolonuyla donunu indirip pipisini kızın altındaki küçük deliğe sokuyor, zavallı kızcağız artık kıpırdayamayacak duruma gelince Çingene kıllarını onun üzerinde dalgalandırıyor ve de onu ufak ufak yiyip bitiriyor, önce bacağı, sonra kolu, sonra öbür kolu, sonra o şişko poposu. Shirley Temple desen, atların yanındaki bir arabaya bağlanmış. Ne var ki, ben kötü balık değilim, cici balığım, ipi çözdüğüm gibi Shirley Temple kurtuluyor. Ben de onun gibi iyi çocuk olacağım. Okulun pencereleri çok yüksek, ama ben anneme diyeceğim ki sıçrayıp parmaklıkların üstüne kalkarsa sınıfın içine bakıp beni görebilir, her gün gelsin istiyorum, annemden söz alacağım, ben de uslu durmaya söz vereceğim ki, okuldan sonra gelip beni alsın. Yaş günümde pasta alıyoruz, sonra sinemaya gidip bir müzikal göreceğiz, çişim gelirse annem beni bayanların oraya götürecek. Oysa ben çoktan yalan söyledim: Baylar tuvaletine gittim, dedim, iyi ki oğlan çocuklar sinemanın arka avlusuna çişlerini yapabiliyorlar, gerçi çiş deresi toprakta oyuk açıyor, avlu çamur doluyor, ama kimse ses etmiyor, annem de yürürken dikkat ediyor, çamurlara basmamaya çalışıyor, ben de çişimi yapıyorum... elbisesi kaşındıran o iri kız orada değilse... kız çok yaramaz... ya birikintilerden çamur alıp yüzüme sürerse karartmak için?.. Ama ben bayanlar tuvaletine gizleniyorum, iri kız beni yakalıyor, ceza olsun diye minik bir etek giydirip bayanlar tuvaletine öyle sokuyor... Annecim! Film başladı mı bile, sinemanın ışıkları kardı mı? Annem beni herhalde koltuğunda bekliyordur, ama bağırırsam buraya gelip kurtarır! "Bağırıp duran bu küçük kara kız da kim? Dün bir küçük balık vardı, bağırdı, kaçtı, sonra sahibi geldi onu gene kavanozuna koydu, şimdi de evinden kaçan küçük kara kızı bulmuşlar, balıkçığa o bakacak, artık ikisi birden sabaha kadar ağlarlar, pencereyi kapatayım bari, yoksa Berto'yu uyandıracaklar, gürültü Berto'nun sinirini bozuyor." Küçük kara kızla küçük balık Çingenelerin tavlasındalar. Kirden, çamurdan, at kılından kapkara kesilmişler. Kapılarda asma kilit takılı. Müzikal başlıyor ve

anne çok üzgün, oğlu görmeyecek diye, gerçi ilk dans en güzel olanı değil, yalnızca bir step dansı, en hoş dans en sondaymış, en hoş dans neye benzer ki? Perde kalkıyor, geride parlak bir perde daha var, bu da kalkınca son perde görünüyor, bu da demektir ki, en hoş dansı başlatacaklar, kaçıramam bunu: Bu ne hızlı rüzgâr! Öyle sert ki kapıyı açıyor, küçük kara kızla küçük balık da kaçıyorlar, ne şans, var güçleriyle kaçıyorlar, çünkü Çingene peşlerinde, küçük kara kızla balıkçık parktaki pis, kara su dolu havuzun üstünden atlamak zorundalar, sıçrıyorlar, ama öyle küçücükler ki havuza düşüyorlar, Çingene onları göremiyor, çünkü kara suyun altına düştüler, Çingene koşup uzaklaşıyor ve bir daha onu gören olmuyor. Dansçılar bu sıraya dizildikleri zaman son dans başlıyor demektir, resimli kart da boyanmaya hazırdır: Tüm koleksiyonun en hoş filmi, gene de anne sinemadan üzgün çıkıyor, çünkü ben orada değildim. Anne bir gün biz yolda yürürken ağladı, ama hangi gündü, unuttum. Ne zamandı? Neden ağlıyorsun, annecim? Söylemiyor, ama küçük kara kızla balıkçık boğulmuşlar, havuzun kara suyunun yüzüne çıkmışlar... Ne mutlu onlara ki uçak düşüp parçalandıktan sonra Ginger Rogers'le Fred Astaire saydam olarak dans ediyorlar hatıralarında, mademki onları hiç kimse ayıramaz, artık savaş olsa da olmasa da. Anne öğle uykusundan kalkınca söyleyeceğim gürültü etmedim, cici çocuk oldum diye. Küçük kara kızla balıkçık da öldükten sonra cennette saydamlaşacaklar, ama ben annemin onların resmini boyamasını istemiyorum, öyle pisler ki, saydam olunca da çirkin olurlar. Minik kuşlar daha cici değil mi? Bir kuşcağız mı ölmüş? Bitişikteki çocuğun kanaryası mı ölmüş? Yok! Anne onun resmini çizmeyecek! Başka biri, cennette hatıralarla saydamlaşan bir başkası, o zaman anne onun ölmüş olduğunu anlıyor, her gün sinemadan eve döndüğümüzde armut ağaçlarına bakıyoruz, filmde neler olduğunu anlayacağız, oynayanları, danslı şarkılı numaraları, her şeyi anlatacağız filmi görmediğine üzülmesin diye: bulutların tepesinden bakınca Vallejos'daki

her şey minicik gözükür, Çingene de tavlada yok artık. En tatlısı o küçük bulutun üstünde olmak, Ginger'in öteki minik kuşlarıyla bir arada her gün oynuyoruz, eli cetvelli öğretmen ta aşağıdaki okulda ufacık duruyor, Pocha Teyzesinin mutfağında. Minik kuşlardan başkası çıkamaz bulutların üstüne, Felisa'nın oraya yolladığı pasta kırıntılarını yiyorlar, başka da hiçbir şey yemiyorlar, tamam mı? Tamam çünkü kedi büyüklüğünde, kanca gagalı kara kuşlar yok, orada, anneme yemin ettireceğim olmadığına.

IV

Choli, Mita ile konuşuyor, 1941

—Mita, şu oğlunla övünebilirsin. Dünyanın en tatlı çocuğu.

—

—Hayır, doğru değil bu, inan bana. Bu yaşa kadar güzelliğinin geçeceğinden emindim, yüz hatları yetişkin erkek gibi kabalaşacak sanıyordum.

—

—Ben de korkuyordum! Bu güzelliği süremez, gibime geliyordu, sekizini dolduracak, hâlâ şeker gibi. "Anne, o merdivenli eve, Choli'yi görmeye götür beni," bu pis kasabada benim merdiven çocuğun gözüne saray gibi gelmiş olmalı.

—

—Büyükannesinin evi gibi! Kendini orada sandı, herhalde, La Plata'da, ninesinin, teyzelerinin yanında. Ama ben ninen kadar yaşlı değilim, yaşlı mıyım yoksa? Bu çocuklar gözüme öyle büyümüş görünüyor ki, yaş konusunu düşünmekten kendimi alamıyorum.

—

—Aşağı yukarı on yaş genç, çünkü kendime bakıyorum ben.

—

—Haklısın, nedeni bu değil. Kocam bu kadar erken öleceğini hiç düşünmezdi.

—

—Bilse küplere binerdi, şimdi gözlerimi boyuyorum, saçımı da salıveriyorum. Hepsi bok soyu.

—

—Şansın varmış, bin tanenin içinde bir tane iyi adam bulmuşsun.

—

—Sen her şeye, "Evet" diyorsun da ondan. O köpekle geçirdiğim on iki yılı, on iki yıl bu! Düşününce burnumdan soluyorum.

—

—Çocuğumun hatırına, yoksa on iki yıl heba oldu.

—

—Hem zaten güne konuşarak başlamak istemek günah mı? Jáuregui öyle bir adamdı ki, seni dinlemek istemezse dinlemezdi.

—

—Bir saat nefes tükettim, ceketini mahvettim diye. Lekesini çıkaracağım derken cekette delik açmıştım. Derken seninki gelip benden ceketini istemez mi, sonra da giydi, çünkü delik açtığımdan haberi yoktu.

—

—Nasıl katlanabiliyorsun böyle kıskançlığa? Yaz sıcağında uzun kollu elbise giymek, tabii seninki başka kadınlara bakacak cinsten bir adam değil, oysa Jáuregui bütün kadınlara bakardı. Son yıllarda iğrençleşmişti artık, ellisine merdiven dayamış bir adam.

—

—Günboyu paçavralar içinde... ama akşamleyin çocuğu ev ödevinin başına oturttum mu iki elim kanda olsa banyo yapıp sırtımı değişirdim ki hiç değilse bir süre balkona çıkabileyim.

—

—Giyinip kuşanmak senin için önemli değil, çünkü Berto senin seksi görünmeni istemiyor.

—

—Çünkü biliyorsun o yalnızca yuvası için yaşıyor, dükkânı evinden iki adım ötede, oraya gittiği zaman da bir daha dışarı çıkmıyor, ama zaten Vallejos'da nereye gidebilir ki?

—

—Hayır, Buenos Aires'de daha mutsuzdum, başlangıç-

ta. Mağaza istediği kadar klas olsun, vız gelir, satış elemanı olmak zor iş.

—

—Ne kadar zaman oldu sen oraya gitmeyeli?

—

—Ya annen?

—

—Ama o sinema sevmiyor, değil mi? Seni arada sinemaya götürebilir, hiç değilse.

—

—Uyku hapı ha! Sen üniversiteye gitmişsin, daha iyi bilirsin. Geç saatlere kadar oturup gazeteleri okumak, belki sinirleri bu yüzden bozuk, neden bu kadar şımartıyorsun onu? Paragözlüğüyle seni taciz etmekten vazgeçsin artık.

—

—Ama sokakta kimse beni kılıksız görmemiştir, gerçi burada konuşacak ilginç kimseler yok. Sonra mutfağa girmezden önce de her zaman sırtımı değiştirirdim, ya da önüme bir önlük takar, başıma örtü örterdim, yoksa elbisem leke olur, sırtım başım yemek kokardı. Giyinip kuşandığım zaman kocam bana gülerdi. "Bu giyinmekler neye?" demek istercesine.

—

—Oysa pazarlama gezilerimde kiminle görüşsem, "Sen ilginç kadınsın, Choli," derlerdi bana.

—

—İlginç biri, insanların, "Acaba kim bu?" diye zihnini kurcalayan bir tip.

—

—Hikmet göz farında, öyle değil mi sence?

—

—Erkek uğruna ne delilikler yapıyorlar, soygun, mücevher hırsızlığı yapıyorlar, serüven kadını oluyorlar, kaçakçı, hele casus? Bunların hepsinin para uğruna olduğunu sanmıyorum, bir erkek istediği için bulaşıyorlar bu işlere.

—

—Türban. Koyu renkli türban bana egzotik bir görünüm verir. Tabii, şimdi Hollywood Kozmetiklerinin müdürü olarak bir sürü şeyi bedava edinebiliyorum, tonlarla bedava eşantiyon var yanımda, bu sayede bana en çok yaraşanı bulabiliyorum.

—

—Makyaj yapmasına karşın zarif görülebilen cinsinden bir kadın.

—

—Sade bir tayyörle pek fazla makyaj yapamazsın, liseli kız tipi. Herkesin tarzı kendine.

—

—Hayır, ama sen bana Vallejos'daki en çarpıcı kadın olduğunu söyleseydin sana inanmazdım artık.

—

—Neyse, böylesi daha iyi, bu sefer fazla kalmayacağım burada.

—

—İfrit oluyorlar. Onlara kalsa eve kapanıp yas tutmamı yeğ tutarlar.

—

—Sahi mi? Zarafetin ne olduğunu öğrendim, hepsi bu. Hem konuşup söyleşmesini de biliyorum, değil mi? Üniversiteye gitmemiş bile olsam, yalan mı? Mita, seninle anlaşıyoruz, çünkü sen haset değilsin, birazcık rujla allık sürünmekle yetiniyorsun, ama bu kasabadaki kadınlar bizi hiç sevmediler, çünkü buralı değiliz.

—

—Ev kendinizin. Berto'nun dükkânı da iki adım ötede... Yalnızca sinemaya gittiğin zamanlar onu görmüyorsun, saat altıyla sekiz arasında. Herhangi bir kuşkun varsa yapacağın tek şey filmin ortasında çıkıp gelmektir, ama ben Berto'nun sana böyle bir şey yapacağını sanmıyorum.

—

—Ne diyorsun? Eski aşklarından birini tavlaması için parmağını oynatması yeter, bu taşra sıçanlarının ne mal olduğunu bilmezsin sen.

—

—Onunla tartıştım da ondan. Sen üniversite mezunu olduğun için seni dinlemek zorundadır, keşke ben de üniversiteye gitmiş olaydım.

—

—Neden kimse bunu onun yüzüne söyleyemiyor?

—

—Ben daha makyaj yapan kadınları savunmazdan önce de bana karşıydı.

—

—Çocuk mu? Buenos Aires'de geçirdiğim son pazar. Coğrafya çalışmak için okuldan bir kitap getirdi eve, Avrupa haritasını nasıl ezbere biliyor, görmelisin.

—

—Üstümde çok iyi duruyor, belki de boyum uzun diye, Amerikan kadını tipindeyim ben.

—

—Pazarlama gezilerimde.

—Kızıl kestaneye boyanmış, düzleştirilmiş saçlarım, beyaz çerçeveli güneş gözlüğümle.

—

—Hollywood Kozmetiklerinin müdürü gibi davran, çok az konuşup çok saygı uyandırarak sözümü geçirmem gerekiyor, sonra çok havalı giyinmek, müşterilerle de fazla ilgilenmemek.

—

—Geçen yıl gelen Amerikalı müdür gibi davran, o kadın kimseyle yüz göz olmamıştı, çok da konuşmuyordu, tabii, çünkü İspanyolcası çok kıttı. Bunun üzerine ben de, mademki zaten Amerikalıya benziyorum, diye fırsattan istifade çevremdekileri pek takmadım.

—

—Rahat, spor tayyörler, belimin inceliğini göstersin diye kemerimi sımsıkı sıkıyorum, saçımı da ipek gibi olana dek fırçalıyorum. Böylece gece kulübünde dans ederken başını arkaya attın mı, çok seksi oluyor saçın omuzlara dökülmesi, sonra havaalanında birisiyle vadalaşıyorsan, saçının rüzgârda dalgalanması pek romantik oluyor doğrusu. Marifet saçı ipek gibi tutmayı bilmekte. Hiç yıkamazsan, saç yapış yapış olur, çok yıkarsan kurur, uçuşur.

—

—Yüzüne ilkin altlık olarak iyi bir fondöten, allık yok gibi bir şey (solgun olmak daha iyi, daha ilginç) sonra gözünün üstüne bol far sürersen gizemli bir görünüm verir, bir de kirpikler için rimel, elbette. Bir şey söyleyeyim mi sana? Mecha Ortiz'in bütün saç modelleri bende çok iyi duruyor. Arjantin filmlerinde en beğendiğim artist o.

—

—Hem sonra saçına ne biçim verirse versin yaraşıyor. Kocası nasıl bir hayırsızdı, kimbilir, çünkü Mecha dul, biliyorsun.

—

—Uzun saçla çok müthiş oluyor, iyice uzun saç, alnının üstünde de şöyle bir dalga. Nasıl da ilginç bir kadın!

—

—Çok acı çekmiş olmasından geliyor, çünkü öylesine güçlü, dramatik rolleri oynayabilmek için korkunç bir yaşam sürmüş olması gerek, rollerini yaşadığı besbelli. Kocasını kaybettikten sonra sinema oyunculuğuna başladı.

—

—Filmlerinde âşık olduğu zaman karşısındaki erkek için canını vermeye hazır olduğu anlaşılıyor; sanki gözünde başka hiçbir şeyin önemi yok ve sevdiği adamın peşinden gitmek için her şeyi feda etmeye hazır.

—

—Buenos Aires'de onun gibisinden tonlarla var, biraz laflamaktan başka bir işe yaramazlar. Ben Mecha gibi yapa-

bilir miyim bilmem, bunun için insanın âşık olması gerek, delicesine âşık. Ben hiçbir şey beklemiyorum artık, bilmem anlıyor musun? Hiçbir şey.

—

—Yapamam.

—

—Oldum olası çok yakışıklıdır, sinema artistleri gibi.

—

—Kasabadan çiftliğe, çiftlikten kasabaya, ama kızlarla hiç görülmezdi, hep bir arkadaşıyla baş başa, kızlarla değil. Gene de arada duyulurdu, kızın biri bunun için çıldırıyormuş, canına kıymaya, rahibe olmaya falan kalkmış diye, hatta nişanlısı olan kızlar bile...

—

—Senin onu kilit altında tuttuğunu söylüyorlar, çünkü artık hiçbir yerlere gitmiyor, kendini tamamıyla işine vermiş görünüyor.

—

—Kim olduklarını bilmek istemiyorsan, ben de hiçbir şey söylemem. Öyle çok zaman geçti ki aradan; Jáuregui'yle ilk nişanlandığım sıralar hâlâ birtakım hayallerim vardı.

—

—Aradaki yaş farkı. Ama o benim istediğimi yapmama her zaman izin verirdi. Bragado'da beni görmeye geldiği zamanlar her Tanrının günü kahveye gider, içki içerdik. Ben bira severdim, çünkü ağabeylerim vermut içmemden hoşlanmazlardı. Sonra Jáuregui çok konuşmayan tiplerdendi.

—

—İşlerini bana düğünümüzden sonra anlatacağını, o zaman birbirimize daha yaklaşacağımızı söylerdi.

—

—O zaman doğru dürüst ruj bile sürmezdim, bilmem anlıyor musun?

—

—Kışın, Vallejos'a geldiğimizde hava buz gibi soğuktu,

odayı doğru dürüst ısıtmayan küçücük bir sobamız vardı. Soyunurken nasıl da üşürdüm! Jáuregui de bundan bal gibi yararlanırdı. Ben desen, dünyadan habersizdim, melekler kadar masum.

—

—Sen kızkardeşlerinin önünde soyunur muydun?

—

—Ben, asla!

—

—Nişanlıyken her yerlerime dokunurdu, ama yalnızca elleriyle, giysilerimin altından, bu da çırılçıplak olduğum zaman ellemesine benzemez, tabii. Öyle çirkin ki çıplak olmak, insanın bütün kusurlarını görebiliyorlar.

—

—Işığı söndürürdüm. Ama benim tenim öyle beyaz ki, her yerlerim görülür; bir keresinde üstümdeki çarşafı çektiği zaman orama ellerimi örtmüştüm, o da ellerimi tutup çekmişti de hiçbir şey yapamamıştım, bir erkekle aynı odada soyunmak zorunda olmak, hiçbir şey yatıştıramazdı onu, daha önce hiç kimsenin böylesine denetimini yitirdiğini görmemiştim. Nişanlıyken Jáuregui'yi öperdim, ama öpmekten başka bir şey yapmazdım. Üzerine su dökülmüş kedi gördün mü hiç? Tüyleri diken diken olur, deliriyorlar falan sanırsın? Jáuregui de bambaşka biri olur çıkardı, saçları karmakarışık.

—

—Sen her şeye, "Peki," derdin, çünkü seni La Plata'ya yollayacağına söz verirdi.

—

—Ya kızkardeşin evlendiğinde?

—

—O sefer hastaneden izin vermedikleri için olabilir, ama başka zamanlarda gitmedinse Berto yüzünden gitmedin, Bay Berto'nun kaprisleri yüzünden.

—

—Jáuregui'nin veraseti yüzünden başıma açılan sorun-

lar yüzünden.

—

—Sonra öldü, bana onunla ilgili sorular sorduklarında yanıt veremiyordum, bildiğim tek şey onun beni hep aldattığıdır, ben de her seferinde neler olup bittiğini öğrenmişimdir... Talih yıldızıma şükürler olsun. Avukatın sorduğu bütün o sorulara ben nereden yanıt verebilirdim ki?

—

—Ayrıntıları görümceme mektupla sordum, o da her şeyi birbirine karıştırdı, ama söyle bana, kasiyerle kırıştırmasını nasıl gözardı edebilirdim? Hesapları karşılaştırmanın her gece tam bir saat tutması nerede görülmüş?

—

—Gene de ben akşam yemeğini oğulcuğumla yerdim, onun yemeğini sonradan ısıtırdım, suratını buruşturup yemeğin tadı kaçmış diye yakınması da vız gelirdi.

—

—Yok, sen olsan ölürdün.

—

—Bay Berto, insan onun o öfke parlamalarına katlanmak zorundadır. Gene de ben giyinip kuşanmaktan vazgeçmedim, başımdaki örtüyü, önümdeki önlüğü çıkarırdım, ikindiüstü olmuşsa gelir senlen *mate* içerdim, iki dirhem bir çekirdek. O halin hâlâ gözlerimin önündedir: Öğle uykusundan kalkmışsın, gözlerin şiş, ama umut dolusun.

—

—Çünkü Berto o kış La Plata'ya gidebileceğini söylemiştir.

—

—Ben senden önce titremeye başlardım, inan.

—

—Öyle davranırsan asla haklarını savunmak için mücedele edemezsin. Ben Jáuregui'nin karşısında asla dilimi tutmazdım, yanıtı yapıştırıverirdim.

—

—Hastanede kazandığın para eczanedekinden çok muydu?

—

—Hep bana gelirlerdi, çünkü bir çare bulacağımı bilirlerdi, hiç alnı olmayanlar, suratları uzun olanlar, kendilerine yaraşacak bir türban bulacağımı bilirlerdi.

—

—Kaç yaşındasın sen?

—

—Armağan olarak ne verdi sana?

—

—Neden olamazmış?

—

—Hayır, dükkâna çok az erkek gelirdi, yalnızca satış temsilcisi Ramos, ne tatlı şeydi. Bir de yardımcısı, kumaşları içeri taşırdı, tam bir kabadayı, Jáuregui'yi hatırlatırdı bana.

—

—Konuşmadığı için.

—

—Mita, öyle umutlarım vardı ki Ramos'la ilgili...

—

—Bana göre yaşı biraz genç, ama öyle duyarlı, kibar, öyle de terbiyeliydi ki! Sonra, her şeyi bilirdi! Moda konusunda dükkândaki kızlardan daha çok şey bilirdi, son haberleri bize o getirirdi.

—

—Daha ta başında. Opera Sarayında gördüğü şeyleri anlatırdı bana, harika klasik dansları.

—

—Gitmedim, çünkü ben çok budalayım, siyah kadifeden yeni bir elbise giymek istiyordum, ama sonunda yapmadım elbiseyi. Dediğine göre beni öylesine ilginç buluyordu ki, ona kendimle ilgili her şeyi anlatayım istiyordu.

—

—Jáuregui'yle ilgili falan, en küçük ayrıntılarına kadar

her şeyi.

—

—Daha ilk geceden başlayarak, Jáuregui'nin huylarını. Beni tahrik etmek isetdiği belliydi, çünkü birkaç gün sonra her şeyi yeni baştan anlatmamı istedi... Ben de onun hemen orada, oracıkta istifadeye kalkıp uygunsuz birşeyler önereceğini sandım, içime bir tiksinti geldi... ama hiçbir şey olmadı, onun neden değiştiğini anlayamadım, ömrümde hiçbir erkekle o konuları konuşmamıştım.

—

—Ben, bir kez dükkânda. Onun elini tuttum. Hem kadife elbisem olsun olmasın gidecektim Opera Sarayına, sade bir şey giyebilirdim.

—

—Elini çekmedi, ama benim elimi de sıkmadı. Yardımcısı bana hep Jáuregui'yi hatırlatırdı, dükkân işleten kadın da gördü, bir sabah o kabadayı yardımcı dükkâna kumaş toplarını taşırken kadın boşboğazlık edip, benim Ramos'dan hoşlandığımı söyledi.

—

—Ama konuşulabilecek bir erkekti.

—

—Yorgunluktan bacaklarım neredeyse tutmaz olurdu.

—

—Öğleden sonranın yarısında. Atölyedeki kızlar sıcak sütle *mate* yaparlar, ben de mümkün olduğu zaman onlara katılırdım. Kızlar *mate*'yi hazır olur olmaz içerler, çünkü ellerindeki dikişi her an bırakabilirler, ama ben ön tarafta müşterilerle meşgulsem sabretmem gerekirdi. Başlangıçta dertlerimi atölyedeki kızlara açıyordum, ama sonradan vazgeçtim. Saat altı sularında bacaklar tutmaz oluyor, gün boyu ayakta durmaktan, hiç akşam olmayacak gibi gelirdi, elimde fincan, tabure üstünde otururken. Dikiş dikmek sırtı ağrıtır, bir de kızlar tabure üstünde oturmak zorundaydılar, arkalarını dayayacak yerleri yoktu, bense ev bark sahibi bir kadın... dük-

kân sahibinin doğru dürüst sandalye alacak durumu yok muydu, sanıyorsun? Hele kışın o saatte karanlık çoktan basmış olur. Yazın gene iyi, çünkü dükkândan çıktığında ortalık aydınlık oluyor, şöyle iyi birşeyler yapmaya vaktin varmış gibi geliyor, ama kışın *mate* saatinde gece gibidir, o buz gibi soğuğun içine çıkıyorsun, cebinde harcayacak paran yok, nereye gidebilirsin? İlk zamanlar atölyedeki kızlara dertlerimi açardım, öyle aptaldım ki!

—

—En gençleri, bir de okumamış olduklarından kendilerini taşbebek sanırlar, bizleri de eski bir paçavra. Ama ben hayatımda birçok zevkli şey yaptım, konuşmaya başladım mı, herkes kulak kesilir.

—

—Mita, kendi konuşmamı duyduğumda sinema seyreder gibi oluyorum, oğlunu benim gibi yetiştirmek her kadının harcı değildir, hiçbir şeyden yoksun bırakmadan.

—

—Anaokulunda diyorum. Ortaokulda olduğunu bilseler beni en az kırkımda sanarlar.

—

—Jáuregui'nin nalburiye dükkânı olduğunu kimse bilmiyor. O giyim dükkânına girene kadar hiç çalışmamıştım ben.

—

—Kocamın çiftliği vardı, ölünce avukatlar yediler, diyorum.

—

—Onların tazeliği de geçecek elbet. Ondan sonra *ma*'mi içip dilimi tutar oldum. Patron bir gün bana, "Onların yeri o taburelerdir, onlara arka çıkma," dedi. "Arkandan sana, çiftliğin hanımı, diyorlar, seni maytaba alıyorlar," dedi. Aldığı şöyle böyle bir maaşla oğlunu iyi okullarda okutmayı her ana beceremez.

—

—Bütün gelirim okula giderdi. Pansiyon çok pahalı de-

ğildi, birikmiş paramdan ödeyebiliyordum.

—

—Hayır, Mita, sorunlarım bitti artık, şansım varmış, Hollywood Kozmetiklerinde her şey bambaşka şimdi, özgürlüğüme kavuştum.

—

—İyi konuşan, duyarlı bir erkek, kadın teslim olsa bile ona hanımefendi olduğunu hissettirmeli, yollu yolunca karşılamalı onu.

—

—Parfüm kokulu bir oda, ipek bir sabahlık, böyle şeyler işte.

—

—Haklısın, çok zeki, beş parasızdı, ama kendine bir yer yapmaya başladı bile. Bizim evde çok kalabalıktık, ama onun durumu başka. Yazık üniversiteye göndermemişler, ağabeysi tonlarla para kazanıyor.

—

—Evet, ama sen okumuşsun, o okumamış. Amerika Birleşik Devletleri'nin İngiltere'den ne kadar uzak olduğunu gördüğümde neredeyse ölüyordum! Londra'nın en şık yer olduğunu düşünüyordum, ama daha yakın sanıyordum.

—

—Ben beyaz dersem onun aklına hemencecik siyah geliyor, öyle kuşkucu, pazarlama gezilerimde aşna fişne yaptığımı sanıyor, ama şimdi işleri çok iyi gidiyor, ama hâlâ neden o kadar tedirgin, anlamıyorum...

—

—Arabaları sökerler, sonra gene yaparlardı. Oğulcuğum arabayı süremezdi, çünkü ayakları pedallara yetişmezdi, ama Jáuregui gene de öğretirdi ona.

—

—Jáuregui'nin geçinebildiği tek kişi oydu.

—

—Jáuregui arabayı sökmesini öğretmişti ona, sonra bir-

likte bir araya getirirlerdi, sonra gene söker, gene yaparlardı.

—

—Büyüdüğünde arabası olmayacak.

—

—Hangi parayla araba abalirim ki ona? Jáuregui hayatta olaydı arabasını ona kullandırırdı. Motoru söker, sonra gene bir araya getirirlerdi, ama sonunda gene garaja götürmeleri gerekirdi.

—

—Oğlan çocukları öyledir. Jáuregui'nin kızkardeşi bizim oğlana hep oyuncak getirirdi, ama oğlan hiç sokulmazdı ona, oysa babası için çıldırırdı, bir de garajdaki çocuk. Garajdaki çocuk onun her şeyi ellemesine izin verirdi, alet kutuları, pompa falan, hani senin dergilerle makaraları Toto'ya verdiğin gibi, oynasın diye. Oğlan o araba yağlarına nasıl da bulanırdı!

—

—Hiç zamanı yok, tabii, hep masa başında, çalışanlarla konuşup duruyor, bütün gün kadınlardan konuşmuyorlardır, diyorsun ha? Başka ne konuşabilirler ki?

—

—Memleketin her yanına gidiyorum, gerçi, evet, insan yalnızlık çekiyor biraz, hep yalnız seyahat etmek...

—

—Tam da benim biraz çene çalmak istediğim sırada. O saatte Mendoza'da hava her zaman soğur, gün ne kadar güneşli olursa olsun, dağ havası işte.

—

—Herhangi bir ceket olabilir. Çalışırken ısınıyorsun, zaten güneş de çok sıcak, ama akşam olunca güzelce sarınıp sarmalanman gerekiyor, sokaklarda da bir Tanrının kulunu göremiyorsun.

—

—Buenos Aires'deki okulda kalorifer sistemi olması

çok iyi, zaten iyi bir okulun ilk şartı budur, çünkü çocuk saatlerce put gibi oturup ödev yapıyor. Ona bağırıp çağırmam gerekmiyor artık, okulda disiplin nedir öğreniyor.

—

—Her zaman en iyi otellerde kalıyorum. Hollywood Kozmetiklerinin ilkesi bu.

—

—Hepsi el işlemesi. Yerlerin cilası da ayna gibi, kendini görebiliyorsun. Bazan kendi kendimle konuşuyorum, beni deli sanıyorlardır herhalde ya da seninle konuşuyorum, her konuda, "Mita, şu cilanın mis gibi kokusuna bak," diyorum ya da "Şu kokalı çarşafları beğendin mi?" diye soruyorum sana.

—

—Her seferinde içki içmeye çağırıyorlar insanı. Bıktım usandım valla, hep aynı numaralar, her seferinde.

—

—Evlenmek mi, hayır. Erkeği çok yakından tanımam gerek, Ramos gibi bana birşeyler öğretebilecek çok zeki biri, klasik dansları da öğretmeli, çünkü böyle kör cahil olarak ölüp gitmek istemiyorum. Her konuda bilgisi olan bir erkek.

—

—Neredeyse dönüp gidiyordum. Toto gelip kapıyı açtığında zile basmaktan sıkılmaya başlamıştım, pencereyi tıklattığım zaman Toto baktı, korkudan sapsarı kesilmişti, öyle ki, "Eyvah, birisi çok hasta herhalde," diye düşündüm, ama bir şey yokmuş, Toto ayağının ucuna basa basa geldi, Berto'nun uyuduğunu, gürültü yapmamamı söyledi.

—

—Ya telgraf falan gelirse zil sökük olduğu sırada?

—

—Toto babasından korkuyor mu? Sen kalkıncaya kadar onun yanında kaldım, çok usluydu, küçük küçük evler yapıyordu, Toto'daki oyuncaklar Vallejos'daki başka hiçbir çocukta yoktur zaten, bunların kaç para ettiğini Buenos Ai-

res'de gördüm ben.

—

—Çok pahalı. Bunların kaç para ettiğini Berto sana söyler mi, bilmem.

—Jáuregui bana hiçbir konuda hiçbir şey söylemezdi de.

—

—Tucumán'da, son iş gezim sırasında.

—

—Biraz ürpertici, az rastlanan bir tip, çok konuşmayan cinsten, şiddetli baş ağrıları çekiyor, kadının elini tutup sessizce yan yana oturmayı seven bir erkek.

—

—Hayır, Tucumán sosyetesini iyi tanıyor, örneğin bir kahvede oturduğumuz sırada bin kez kalkıp yoldan geçen birileriyle selamlaşıyor ya da telefona gidiyor.

—

—"Senin için deli oluyorum," derdi herhalde, ömrümde benim gibi birini görmediğini söylüyor.

—

—Banliyöde bir ev. Diz çöküp yalvardı, ama dünyaları verse gene gitmezdim.

—

—Kırmızı bende sakil mi durur dersin?

—

—Türkuvazı almana karar verdi ha? Tezgâhtarın konuşmasına bile izin vermedi, öyle mi?

—

—İyi ki konuşturmamışsın, çünkü seni öyle bir heyecanlandırırdı ki hangi renk dese alırdın, koyu kahve bile! tezgâhtarlar nasıldır, bilirsin.

—

—Mutfakta kreplerimi yaparken fırtınanın başladığını duyabiliyordum: "Anne, türkuvazı al, en güzeli oydu!" Sonra Berto'nun, "Yok, katiyen olmaz," deyişi, ne gergin bir

adam!

—

—Ama beriki diretiyordu! "Baba, annem mutlaka o türkuvazı alsın," Berto sonunda patladı, tabii.

—

İnan bana, suç bende değildi, iyi bir avdı, ama kaçtı, sonunda alçağın biri olduğunu anladım. Tucumán'da hiç de iyi tanınmıyor.

—

—Hayır, kadının birine puştluk etmiş de onun için.

—

—Yok, harika bir kadın, son derece ilginç, ondan çok daha klas.

—

—Zayıflık gösterdiği için, üçüncü günde... teslim olmuş.

—

—Aynen, banliyöde kutu gibi bir ev. Kadına brendi sunuyor, daha iki çift laf etmeden başlıyor kadının her yanını mıncıklamaya, ipek sabahlık bile giymemiş, hiçbir şey giymemiş, aslını ararsan.

—

—Bilmiyorum, insana bir saygı duygusu veriyor. Bir mağazada nefis brokardan olanlarını gördümdü... neyse, kadının bana anlattığına göre herif yarım saat sonra uyanıyor (çünkü uyuyakalmış sonradan, hepsi gibi) ayağa kalkıyor, gitmeye davranıyor, öyle ya, o meşgul bir işadamıymış, filan da falan.

—

—Kadın geceyi orada geçirmek istiyormuş da ondan! Otele dönmemek için (o da pazarlama gezisindeydi), kendi evindeymiş gibi kalmak istiyormuş orada, bana kendisi söyledi, hem de perdelere alıcı gözüyle bakabilmek için; kuzey yöresindeki Kızılderililer elde işliyorlar, resmen nefis yani.

—

—En küçük ayrıntısına kadar, ama adam onun kalması-

na izin vermemiş. O da iyice ısrar etmiş, sonunda adam biraz çamurlaşmış, ev benim değil, bir arkadaşımın, demiş.

—

—Çünkü sokakta onu görünce artık bir daha selam vermemiş. Ama Mita, ben olsam Jáuregui'nin bunu yapmasına izin vermezdim, yumruğunu öyle masaya vurup çocuğu ağlatması, ille son moda olduğu için o kumaşı al, diye diretmesi, hem kuzum zaten sen neden hep bu nine elbiselerini giyiyorsun, kusuruma bakma, açık konuşuyorum, ama öyle tapon duruyor ki hepsi, hem de modası geçmiş.

—

—Bağırıp masaya yumruk vurmak, tabağın kırılması falan, böyle şeyler çocukları korkutur.

—

—İlle parlak kırmızı giy, demiyorum ya da şu ünlü türkuvazı, senin tarzın bu değil, ama gene de o masada ben olaydım Toto'ya arka çıkardım, çocuğun tek istediği annesinin sinema artistleri gibi şık giyimli olması.

—

—Sokakta bu kadar bönlük etmemeliyim.

—

—Çünkü konuşursanız belki de anlaşabilirsiniz, hatta birbirinizden hoşlanabilirsiniz bile. Bazan uyanık davranmak gerek; bırak, önerilerini kabul edeceksin sansınlar.

—

—O zaman öyle erken erken oteline dönmek zorunda kalmazsın.

—

—Sakın benim böyle aptallıklar ettiğimi sanma.

—

—Öyle sanmamış mıydın, itiraf et.

—

—Hemen sonrasında ilgileri yok oluyor, artık konuşmak falan istemiyorlar; bir kez çıplak gördüler mi, senin her şeyini bildiklerini sanıyorlar, artık beş paralık değerin kalmıyor,

geçen yılın modası gibi.

—

—Aynen: eli boş, eskisinden daha yalnız.

—

—Evet, sonradan oteline dönüyorsun, gene yapayalnız, konuşacak bir Tanrının kulunu bulamıyorsun.

—Ben Jáuregui'ye her zaman karşılık verirdim, hele hiç nedensiz çocuğa kızdığı zaman gözlerini oyasım gelirdi, babasıymış falan, hiç anlamazdım. Ama Jáuregui çocuğun gönlünü kazanmıştı.

—

—Ama merak etme, iş gezilerinde yapılacak birşeyler her zaman bulunur.

—

—Giysiler bavulun içinde buruşuyor. Her gece otele döndüğünde dikilecek ya da ütülenecek birşeyler mutlaka olur, sen de hiç değilse biraz gevşersin.

—

—En zevk aldığım şeylerden biri otelde bütün kılıklarımı üstüme giyip aynada kendimi incelemek.

—

—Elbiselerle tayyörlere asorti eşarp, pabuç, çanta bulmak. İlkin sabah kılıkları, başımda bir eşarpla, derken öğleden sonra kılığı, saçım ya bantlı ya da açık. Böyle giyinip soyunarak saatler geçiririm ben, öyle zevklidir ki, ama ne yazık, kendi kendimin resmini çekemiyorum. İşte böyle, zamanı geçirmiş oluyorum.

—

—Hayır, odama kahveyle çörek getirtiyorum, akşam yemeği yemiyorum, bu insanın hem kilosu, hem de kesesi için iyi oluyor. İçimden güzelleşmek geldiği zaman da akşam kılıklarını giyiyorum, Mecha Ortiz'in *Kadınlar* filminde yaptığı gibi, hani sonunda çok sevdiği erkekle buluşmaya gidiyor ya.

—

—Aklımda kalmamış.

—

—Kocası mıydı? Mecha soluk kesiciydi orada, incecik bir endam, bedene oturmuş siyah bir elbise ve âşık bir kadının çehresi, Mecha çok mutluydu onunla buluşacağı için, çünkü uzun zaman ondan ayrı kalmıştı, duyarlı bir erkek, zeki ve kibar. Doğrusu iyi giyimli olmak gibisi yoktur, insan tam anlamıyla başka birisi olur çıkar sanki. Çünkü insan neyse odur, memeler sarkmış ya da göbek büyümüş falan, gerçi bunlar bende yok, ama kusurları örten iyi dikilmiş bir elbise giyerse her kadın güzel olabilir, sıradan, rasgele bir kadın olmaktan çıkar.

—

—Hayır, önemli olan o değil, sana katılmıyorum, Mita, kusura bakma. Kadın dediğin ilginç olmalıdır! Göz farını da unutma.

—

—Hayır, ama böylesi daha ilginç, sanki gizli bir geçmişi varmış gibi. O kadınlar öyle yaşamlar sürmek cesaretini nereden buluyorlar acaba? Mücevher hırsızları, casuslar. Hatta kaçakçılar. Bu gibilerin yaşantıları daha başka. Daha ilginç. Çünkü en önemli şey işte budur bence, kadının yoldan geçtiğini görenlerin, "Ne ilginç kadın... kim acaba?" demeleri...

V

Toto, 1942

Ben modelsiz resim yapamıyorum, annem modelsiz resim yapabiliyor, model olursa ben annemden daha iyi resim yapabiliyorum. Saat üçe kadar ne çizebilirim? Öğle uykusu saati dünyanın en büyük can sıkıntısı, yukarıdan bir uçak geçse babam uyanıyor, o zaman bağrışma başlıyor, annem de bunu fırsat bilip yataktan kalkıyor. Yarın bu saatte giyinilecek, González'lerin kızının yaş günü var, patlak gözlü kız. Alicita'nın babasının gözleri ufacık, uykudan daha da ufalmış, öğle uykusuna yatarken sırtındakileri çıkarmıyor. Herkes sırada, ben, Alicita, González'lerin kızı, satış yok artık, Alicita'larda dükkâncılık oynarken çok para kazandım, herkes sırada! Daha yarım saatçik oldu, ama babası uykudan kalktı bile: ben hiç gürültü yapmadım, onlar yaptılar... öteberi kırmak yok, sıraya dizilmek için koşmak, babası elini cebinden çıkarıyor ve... bir, iki, üç şeker, Alicita'nın babası kız babası. Parmağımı bastırırsam kelebeğin renklerini bozabilirim, usulca basmak gerek, kanatların üstündeki renk tozu: Alnıma kondurulan bir öpücük, "Yarın görüşürüz," der annem bana her gece, yumuşacıktır dokunuşu yanağımda, kelebek kanadı gibi. Alicita'nın babası da öyle okşadı beni, bir kız babası o. González'lerin kızının babasıysa, González'lerin kızının babasıdır, ama iki tane de oğlu var, bu yüzden öyle okşamamalıdır. Yoksa dükkânda çalıştığı ve sinirli olduğu için mi? Ama hayır, çünkü nalburiye dükkânının işleticisi o, sahibi değil. Geceleyin de yatak saatinden önce, Alicita yalan söylüyordur, kalıbımı basarım, taşbebeği yatağa yatırmaca oynarlarmış, bebek hastaysa baba doktor olurmuş, ne de çok bebek! Alicita'nın odasındaki bebeklerden biri mutlaka griptir, Alicita, annesi, babası ve bütün bebekler geceleyin

ışıklarını aynı anda söndürüyorlarmış, dükkân sahibinin sinirleri, uyumazdan önce kitap okumaları gerek, fırtına koparsa ışığı görmek daha iyi olur, annemi çağırsam mı? Ama ya babam tam uykuya dalmak üzereyse? Dün geceki fırtına hemen dindi, sonra da ben uyudum. Şimşeksiz gök gürültüleri. Sabahleyin okulda gene başladı, ama kısa sürdü, hem de şimşeksiz. Şimdi hava bulutlu, ama artık yağmur yağmıyor, ben de dükkâana gidip saat üçteki piyano dersime kadar poster çizerim, şimdi orada kimse yok. *Şikago Yangını* filminde Alice Faye diye yazarım (süslü harflerle) sonra kapının camına Alice Faye'in yüzünün kopyasını çıkarırım. Arka avlunun her yanı çamur içinde, dükkâncılar saat üçten önce gelmezler, ne yapabilirim? İyi ki yaş günü yarın, babamın bağırışı okul eşimi korkuttu, gelip antrede oyun oynamak istemiyor, çocukcağız uyku saatinde zili çaldı, çünkü telini sökmeyi unutmuştum, babam yatak odasından gök gürültüsü gibi böğürdü. Saat de yerinden bir santim bile kıpırdamaz artık, üç oluncaya kadar. Annem üçbuçuktan önce kalkmaz. Yarın öğle uykusuna yatamayacak, beni giydirmesi gerek. Dur bakalım, Çince harfler çizebilir miyim? Alicita bugün oyun oynayamıyor, cezalı, ama beni cezalandırmayacaklar, kendilerini ne sanıyor onlar. Hem resim, hem de fen dersinde *A* aldım, matematikten 'A', yazıdan 'A', okumadan 'A', İngilizce öğretmeni anneme, öğrettiğim her şeyi kavrıyor, dedi. Bugün piyanodan sonra İngilizcem var, sonra saat beşte kurtuluyorum, eve gelip sütümü içiyorum, dükkâncılar da dönmüş oluyor, gidip Lalo'yla oynayabilirim biraz, Lalo büyük, uzun pantolon giyiyor, şişelere etiket yapıştırırken yardım etmeme izin veriyor, iyi çocuk, ama babam bir gün onun belalı olduğunu söyledi, ayın sonundan önce ona yol vereceklerine kalıbını basıyor. Lalo en yakışıklı, gerçi o da o toprak yollarda oturuyor, ama ötekiler gibi pis Kızılderili değil, acı kuyu suyu içmekten dişleri sararmamış, yüzü de Kızılderili yüzü değil, artistlere benziyor, hani o dizi filmde ıslahevinden kaçan bir çocuk var ya, aslında iyi insan, ama bir öfke anında bir

polisi bıçaklıyor. Ama dükkânı açma saatinden önce gelip oynamıyor benimle, annem saat birde, öğle tatilinde onu yemeğe çağırsa belki kalırdı, çünkü ne zaman içeri odun taşısa gözleri Felisa'nın yaptığı yemekte kalıyor, bir keresinde kremalı krem karamel götürecektim ona, ama annem onu eve almak istemiyor. En sevdiğim bisiklet en küçük olanı, yanlarında küçücük tekerlekleri var, düşmeyeyim diye, babam sevmiyor, ama ben seviyorum. İngilizce'den sonra biraz Lalo'yla oynuyorum, sonra da ev ödevimi yapmaya gidiyorum, çünkü bir yeldeğirmeni çizmek istiyorum, öğretmen gerçi resim istemedi, ama ben dergide gördüğüm yeldeğirmenini çizmek istiyorum, güzel güzel de renklendirmek istiyorum, dış çizgileri simsiyah. Kuşun sindirim sistemini çizdiğimizde ben ders kitabımızdan çekmedim, Hector'un zooloji kitabından çektim, bu daha zordu, öğretmen bunu gördü, beğenecek sandım, ama o dedi ki, sindirim sisteminden fazlasını çizmişim, çünkü resimde üreme sistemi de varmış, öğretmen, "Dersten sonra gel beni gör," dedi. Dersten sonra gittim, tuttu her şeyi açıkladı bana: "Toto, aslında o sayfayı yırt, demem gerek ya, öyle güzel çizmişsin ki, sana her şeyi açıklayacağım, çünkü müfettiş gelince senin resmi anlamadan çizdiğini söyleyebilir, tıpkı papağanın ne dediğini anlamadan konuşması gibi. "Sonra da yumurtalıkların, cinsel organlarının erkek semeninin ne olduğunu, doğum olayını bana anlatmaya girişti, çünkü resimde birtakım sarı salkımlar ve karman çorman uzanan küçücük borucuklar vardı, bir de baş aşağı duran yeşil tas gibi bir şey, hepsinin adı çok zordu, resim çok güzel boyanmıştı, ama biraz tiksinçti, o karmakarışık çizgiler zehirli bir örümceğin gövdesini andırıyordu, en üstte de iki tüylü bir kuş kafası vardı. Öğretmen, "Dediklerimi anlıyor musun?" diye sordu. Ben, "Evet," oysa hiçbir şey anlamamıştım, çünkü mahsus bambaşka bir şey düşünüyordum, onun dediklerini duymuyordum bile, horoz, diyordu, erkeğin sıvısı diyordu, can sıkıntısından patlatıyordu beni, canı istediği kadar sorsun anlıyor muyum diye, ben de "Evet, evet," derim

ama içimden, "Allahın cezası!" derim ona, başka şeyler düşünmek için böylesine çaba harcamak beynimi patlatıyor, derim. Alicita güzel resim çizemiyor, vaktim yok, diyor, teyzesiyle yeni bebeği görmeye gitmek zorundaymış. Benim resim çizmeye zamanım var, çünkü İngilizce dersi yapmayıp saat altıda sinemaya gittiğim zaman ders saatinde resim çiziyorum, İngilizce dersim varsa sinema saatinde resim yapıyorum. Ama iyi bir film oynuyorsa, benim de İngilizcem varsa, ev ödevimi süt içtikten sonra çabucak yapıyorum, Lalo ile de oynamıyorum, ona yol vereceklerini hiç sanmam. Saat altıda Lalo şişelerle oynamak istediği halde sinemada güzel bir film varsa, onun etiket yapıştırmasına yardım etmeyeceğim, sinema daha eğlenceli. Hele piyano hocası bana saat ikiyi verirse, saat üçe kadar beklememe gerek kalmaz. Ama Alicita cezalandırılmıyorsa bile, onunla saat üçe kadar nasılsa oynayamam. Alicita her zaman cezalandırıldığını, o yüzden oynayamayacağını söylüyor, ama bir gün bu söylediği yalandı, çünkü annesi ona göz kırptı, Alicita bizim sınıfın en güzel kızı. Ben eşimle yan yana oturuyorum. Alicita o sarışının, González'lerin kızının yanında oturuyor. Alicita esmer, ama saçı siyah değil, tertemiz kestanerenkli, insan dokunmak istiyor, o geniş, beyaz saç bandına da. Alicita'nın saç bandı parlıyor, saçları parlıyor. Saç bandı pırıl pırıl parlıyor, kapağı kaldırdığımda kuyu suyu hiç kıpırtısız, kovayı atıyorum, şapırt, güneş aynı anda çıkıyor, bütün o ışıl ışıl su damlacıkları nasıl da göz kamaştırarak parlıyor, kovayı yukarı çekiyorum, damlacıklar gene sıçrıyor, bütün o minik fenerler sönüyor, çünkü kuyunun ağzının kapanması gerek içeri toz girmesin diye. Alicita'yı saçlarını tararken gördüm, saçını kendi başına ayırıyor, ilkin hepsini öne indiriyor, o uzun, güzelim saçlara zülüf demek yakışır, "saç" erkeklere göre bir söz ya da çok kirli olmayan hayvanlara. Pirucha'nın kirli saçları. Alicita'nınsa zülüfleri var, çünkü saçları düz, kıvırcık değil, ki böylesi daha güzel, yumuşacık aşağı dökülüyor, uçları dışarı dönük, sanki beni gösteriyorlar, yanına sokulup saçlarını parmağıma dolamaya çalışırsam

Alicita, "Bozma saçımı," diyor. Saçları ışıldıyor, zülüf demek gerek, çünkü çok güzel, o soluk başından çıkmış ipliklere benziyor. Bir gün Alicita'nın başına baktım, çünkü bitçilik oynuyorduk. Oyunu o icat etmişti, mahsus, Chavez'lerin kızının başına bakabilmek için. Onun bitli olduğunu söylüyorlar da, toprak yolların birindeki bir kulübede oturuyor. Chavez'lerin kızının kafası öyle kirliydi ki, hiçbir şey gözükmüyordu. Sonunda Alicita'nın kafasına bakmak sırası bana geldi. Öyle soluk, öyle soluktu ki, yüzünden bile soluktu, hem de parlak, bütün o incecik saçları iplik gibi duruyordu, dikiş ipliği, ama çorap yamarken kullanılan cinsten değil de öbür türlüsü, annemin yatak örtüsüne kırmızı çiçek işlerken kullandığı cinsten, en güzeli o kırmızı çiçekler olmuştu, odaya girdiğimde yatak tutuşmuş gibi duruyordu. Alicita'nın başındaki küçük saçların hepsi birbirine eş değil, çünkü birisi parlarken öbürü parlamıyor, biri azıcık parlıyor, bir başkası hiç. Alicita kıpırdadığı zaman da, demin parlayan saç şimdi parlamıyor, demin parlamayan şimdi parlıyor, yandakiler daha çok ya da daha az parlıyor, parıltı her an değişiyor. Eteği öğretmeninki gibi baştan sona pilili, öyle de kısa ki Alicita oturduğu zaman aşısı gözüküyor. Alicita ile González'lerin kızı hep papatya çizmece oynuyorlar, sonra da, akılları fikirleri erkek arkadaşta olduğundan yapraklara birer birer çarpı çizip "seviyor, sevmiyor," diyorlar. Ben Alicita'nın sevgilisi olmak istiyorum, González'lerin kızıyla onun bir dolu sırları var, şöyle bir bakışınca hemen gülüyorlar, çünkü birbirlerinin aklından geçeni anlıyorlar, sevgilinin benim gibi üçüncü sınıftan mı, yoksa dördüncü, beşinci sınıftan mı, olduğunu kestiriyorlar. Hector orta ikide, babasıyla birlikte Buenos Aires'deki pansiyonda. Örneğin, hemen yapıp bitirdikten sonra, sınıfın en iyisi olduğumdan hepsinden önce bitirdiğim için Alicita'ya bakmaya başladım, saç bandının yarı yarıya dışında duran bir perçemi vardı, parlayan küçük bir saç teline bakmaya başladım. Sonra parlamayan birine, sonra daha az parlayan birine, "seviyor, sevmiyor." Ama o başını oynatınca tüm ışıltılar

yer değiştirdi, artık hiçbir şey göremedim. Sonradan, belki ona kıpırdama, diyebilirim diye düşündüm, işte ne bileyim, resmini çiziyorum, falan diyebilirdim, ama hiçbir söz bulamadım. González'lerin kızı ağzıyla sinek avlarken bana bakıyor, ama hiçbir şey demiyor. Alicita konuşuyor, herkesi alaya alıyor, bana Lincoln'daki büyük kuzinini anlatıyor, rahibelere hep oyun oynuyormuş, gecenin yarısında kızlar yalınayak kalkıp tuvalete giderek roman okuyorlarmış, mutfağa girip kurabiye çalıyorlarmış, ama bu kız Teté'yi bilmiyor, oysa o da Lincoln'da rahibelerin yanında. Teté benim uzaktan kuzinim oluyor. Alicita gecenin yarısında kalkmaktan korkmuyor ve Lincoln'a gitmek istiyor. Ne iyi, Teté Vallejos'a gelecek, uyku saatinde, canım çok sıkıldığı zaman onunla oynayabiliriz, çünkü annem uyku saatinde hep uyuyor. Alicita gelebilseydi, ama gelmiyor, çünkü annesi Luisito Castro'nun annesinin arkadaşı, oraya gidiyorlar, Alicita Luisito'yla oynuyor, koca zorba, bir gün kendinden küçük bir çocuğa vurduğunu gördüm, boyu uzun, benden daha büyük çünkü dördüncü sınıfta, on yaşında, ben de dokuz, serseri, ağzı misket doluymuş gibi konuşuyor, annem annesi gibi aptal suratıl olduğunu söylüyor, hem de üç yaşındaki bir çocuk gibi konuşuyor, diyor. Alicita bir gün bana söylemişti, Luisito ona, sevgilim olmak ister misin, diye sormuş, aptal suratlı ahmak. O küçük çocuğu resmen tekmelemişti, bir seferinde sinemada şeker vermek için Alicita'nın yanına gittiğimi gördü, ayakkabılarının altları çok kalın. "Korkma ondan, sıkı bir yumruk yapıştır," dedi babam, nasıl bildi? Ben yalnızca anneme söyledim, yumruğu Luisito başka yana bakarken atmalı, midesine, kaçabilmek için kapı da açık, ama ya İngilizce'den sonra beni gördüğü zaman? Öğretmen Alicita'yı kızların hepsinden çok seviyor, herkesten çok, çünkü onun evine gidiyor, teyzesinin de arkadaşı, teyzesinin güzel bir yüzü var, hiç boyasız, kiliseye gidenlerin yüzü gibi, öyle ince, anneme göre çok nahifmiş, çünkü ha deyince hastalanıyormuş, benimse öğretmen olan teyzem falan yok. Bir gün bizim öğretmen Alicita'ya,

teyzen nasıl, diye sordu, çünkü bebek geldiğinde teyzesi hastaysa emziremezmiş, çünkü zaten sıskacıkmış da memişleri küçücükmüş, işte böyle. Sonra başka bir gün Alicita okula ağzı kulaklarında geldi, teyzesinin çocuğu olduğunu, hem de iyi olduğunu söyledi, demek ki bebeği emzirebiliyordu, zaten bankada çalışan o güzel yüzlü adamla evlenmişti, hani her zaman düzgün takım elbise giyer babamın hiç giymediği cinsten, sonra beyaz gömlekle küçük düğümlü boyun bağı, Harod kataloğundaki gibi, pek hoş, hiç de kızıp bağırmazmış gibi duruyor, Banco de la Nacion'da çalışıyor, hani kocaman, mermer bir salonu var, Felisa'nın annesi cilalıyor, üstünde dans edecek kadar geniş, pencerelerinde altın parmaklıklar, parmaklığın ardında da Alicita'nın teyzesinin evlendiği adam hesaplara bakıyor, sinema artisti gibi yüzü var. Küçük bebek konuşmayı öğrendiğinde onu öpüp, "Baba, seni seviyorum," diyecek, adamın sakalı bebeği kaşındırmayacak mı, hayır, hiçbir zaman, çünkü o her gün tıraş oluyor, altından yapılma oldukları için parlayan parmaklıkların ardında, mermerden yapılma olduğu için parlayan yerin üstünde, tıraş olduğu için parlayan bir yüz. Benim babamın sakalı kaşındırıyor, çünkü babam sinirli, dükkândaki fıçılar mor renkli şarap sızıntılarıyla yapış yapış, babam da hep Perico Amcamın pançosunu giyiyor, hani ölmüştü ya. Toprak gibi kahverengi bu pançe, sert rüzgâr esince kum tepecikleri kımıldar, fıçıların üzerini örtmek gerek, çünkü ben içlerine bakmak için tıpalarını çekiyorum. Alicita'nın teyzesiyle evlenen adamın resmini çizdim, hakiki hayattakinin tıpkısının aynısı gibi oldu, iki gözünü de aynı yaptım, iri iri açılmış, kocaman, kirpikli, sonra küçük bir burunla küçük bir ağız, ince bıyık, saçları da Robert Taylor'unki gibi, önde sivriliyor, hiç ayrılmamış. Alicita'nın eniştesi artist olsaydı, ben onu *'Büyük Ziegfeld'* filmindeki Luise Rainer'le evlendirirdim, Luise'i öldürmezdim. Hani hastadır, ölmek üzeredir, ama kendini başka bir kadın için bırakmış olan eski kocası Ziegfeld'e telefon edip artık hasta olmadığını söyler, o üzülmesin diye ya, filmin ancak yarısıdır,

ama Luise bir daha hiç görünmez, çünkü hemencecik ölüvermiştir. Oysa tam o dakikada kapı çalınsa ne iyi olurdu, gelen Alicita'nın enişte sidir, yanlış kapıyı çalmıştır, ama Luise Rainer kalkıp telefonlar etmekten öyle bitkin düşmüştür ki, kapı eşiğinde düşüp bayılır, enişte de içeri girip onu kaldırır ve hemen otel hizmetlisini çağırır, çünkü birinci sınıf bir oteldedirler, hizmetli de babasız bir çocukmuş, üvey babası dövermiş onu. Genç adam onu ilaç alsın diye eczaneye yollar, bu arada Luise'i kanepeye yatırıp, şömineyi yakar, Luise'i ısıtmak için üstüne beyaz ermin kürkten yatak örtüsünü örter, çünkü kadıncağız çok üşür, adam onun ölmek üzere olduğunu anlar. Ama bir sürü ilaç alıp getiren hizmetli sağ olsun! Ama *'Büyük Ziegfeld'*de Luise sahiden ölüyor filmin yarısında, onu bir daha göremiyoruz, benim sevdiğim bir artist o, ama sonradan benim hiç sevmediğim Myrna Loy çıkıyor. Myrna uzun boyludur, hiçbir filminde de ölmez, ben Luise Rainer'i daha çok severim, herkesin aldattığı iyi yürekli kadını oynar, bazan da ölür, filmin sonunda öldükleri zaman iyi oluyor ya, ortasında ölürlerse bir daha artık onları göremiyoruz. Bu yüzden film Alicita'nın enişte sivle sürse ne iyi olur, genç adam hizmetlinin de yardımıyla Luise Rainer'e bakmaya başlıyor, küçük uşak otel mutfağına giderek biraz ravioli çalıyor, bir keklik, bir de reçelli rulo pasta, ama hayır, kremalı mereng pasta daha iyi, bunları çalıp yukarı getiriyor. Luise ilkin, karnım aç değil, diyor, ama Alicita'nın enişte si ona, kar yağmaya başladı, çıkıp kardanadam yapacağız, diyor, uyku saatinde kızağa binip kayacağız, diyor. Küçük uşak üzgündür, çünkü adam onu da yanlarına almaktan hiç söz etmiyor, ama hiç değilse böyle konuşa konuşa Luise'in biraz ravioli yemesini sağlıyor, biraz da keklik, büyük bir dilim pasta, çünkü bundan önce ona hiç yiyecek getiren olmamış. Adam bu arada piyanoyu görüp çalmaya başlıyor, uşak da ufak bir step dansı yapıyor, Luise Rainer da filmin başlangıcındaki gibi şarkı söylüyor, adamın ağzı açık kalıyor, küçük uşakla şöyle bir bakışıyorlar, uşak bir parça pasta yiyor, ama

Alicita'nın eniştesi onu azarlamıyor. Genç adam artık her gün işten çıkınca Luise'e bakmaya geliyor. Uşak da ona Luise'in yemek yiyip yemediğini anlatıyor, çünkü artık odasında bol bol yiyecek var. Ve bir gün enişte onu ağzından öperek, seni seviyorum, diyor, ben de otelin mutfağından sokaktaki laternacıya para atıyorum, bir şarkı çalsın diye, Luise yavaş yavaş ayağa kalkıyor, iyileştiğini anlıyor, genç adam da onu dansa kaldırıyor. Luise şimdi mutludur, artık hiç ayrılmayıp evleneceklerini sanıyor, ama genç adam üzgün. Küçük uşak da gelip onların dans ettiklerini görünce evleneceklerini, onu da evlerine alacaklarını sanıyor. Gidip sarılıyor genç adama, iki yanağından şap diye öpüyor, o güzel, tıraşlı, "iyi adam" yüzünü, saçlar pomatla arkaya taranmış güzelce. "Artık üvey babamın yanına dönmüyorum!" diyor uşak, sonra Luise Rainer'e doğru dönüyor, karlı ormanın içinde küçük bir dağ evinde oturacaklarını söylemek için, ama onun gözlerinin yaşlarla dolu olduğunu görüyor: Çünkü Alicita'nın eniştesi uzaklara gitmiştir, bir daha hiç dönmeyecektir, çünkü Alicita'nın teyzesinin çocuğu oldu ya, enişte artık işten çıkınca Luise'in yanına gidemez, evli olduğu için. Film de işte böyle biterdi, Luise Rainer ölür müydü, ölmez miydi, bilmiyorum, ama önemi yok, çünkü filmin sonu, artık nasılsa bir daha görünmeyecek. Ama küçük uşak her gece ağlıyordu, usul usul, sinirli üvey babası uyanıp da bağırmasın diye. Öğretmenin Chavez'lerin kızına attığı tokat da tokattı ha! Zavallıcık iyi kızdır, kısa boylu kızlardandır, sıraya girince benden daha kısa boyludur, en iyi resim çizen çocuk benim, Alicita da iyi, ama benim kadar değil, ben en çalışkanım, sonra Alicita. Geçen yıl piyano dersi almıyordum, ama din dersim vardı, rahibelerin yanına gidiyordum, yarın da González'lerin kızının yaş günü, beşinci sınıftan koca Paquí de geliyor. "Erkek olmak büyük çaba ister," diyor babam, çünkü bana o büyük bisikleti almak istiyor, ama ben bunun üstünden düşeceğimden eminim. Paquí beşinci sınıftan büyük bir kız, bisikletten düşmüyor, tatlı kız, güzel sayılır, ama suratı sıska. Alici-

ta'nın yüzü güzel, tombul, dişleri de güzel, ama yanlardakiler köpek dişi gibi uzun uzun, güldüğünde de gözleri Çinli Japon gözü. Ben en çok Rahibe Clara'yı severdim, gençti, tatlıydı, annem hiç görmedi onu, öyle güzel olduğuna hiç inanmazdı. Tıpkı dua kitabındaki Santa Teresita gibi. Din derslerinin daha ilk gününden iyi iyi bakardı bana, ama sonradan benim her şeyi, ama her şeyi öğrendiğimi görünce beni sevmeye de başladı. "Küçük Papaz," derdi bana, çünkü papaz olup kiliseye katılacaktım. Papazı çok seyrek görürdük, o ciddi suratlı Hemşire Mercedes'i de ancak ilk dua kitabını bitirdiğimizde gördük: Her Tanrının günü, rahibelerin işlettiği o din okulunda, bu okulu görmekten resmen gına getirdim, zaten kız okuluydu. Hiç kırmasız siyah perdeler, örtüler, tıpkı rahibe giysileri gibi, hep aynı kumaştan. Hemşire Clara beni ürkütmüyordu, ilk kitapta da kutsal kurallarla çocuk İsa ve krallar vardı, ama ikinci kitap dünyanın sonuyla başlıyordu. Dünyanın sonu bir fırtınayla başlıyor. Fırtına herhangi bir gece kopabilir. İnsan buna hazırlıklı olmak için uykuya yatmazdan önce dua etmelidir, çünkü sabahleyin bir de bakarsın annenle baban ölmüş, uykularının arasında ölmüşler. Dünyanın sonu fırtınayla başlıyor, herkesin uyuduğu sırada, uzaktan uzağa gök gürültüleri duyuyorsun. Bir de şimşek çakıyor, ama bunu kimse görmüyor, çünkü bütün pencereler kapalıdır. Derken yağmur yağmaya başlıyor. Gök de biraz daha yüksek gümbürdüyor, ama fırtına gibi, başka bir şey değil. Derken iyice kötüleşiyor, anne kalkıyor, çiçek yataklarını sel basmasın diye su künklerini kapatıyor, göğe bakıyor, çünkü şimşekler çakmakta, bir sürü, birbiri ardına ve ansızın ortalık gündüze dönüyor, arka avludaki her şeyi görebiliyorsun, kümesin üstünde kaskatı durmuş göğe bakan tavukları bile. Gök gümbürtüsü de şiddetlendikçe şiddetleniyor, öyle ki, sonunda bir tanesi top gibi patlıyor, ama artık çok geç, yapacak hiçbir şey yok: Elektrik dolu bir yıldırım gökten inip meydanlığın tam ortasına gömülüyor, toprak bir kömür parçası gibi ufalanıyor. Oğlanlardan biri hemşire Mercedes'e,

yağmur yangını söndürmeyecek mi, diye sordu, ama o, "Daha da beter yapacak, çünkü gökten ateş damlaları yağacak," dedi, o zaman biz nerelere gideriz, kimbilir, çünkü evler sandviç gibi yanacak, altta yanan toprak, üstte ateşten yağmur, her şey yıkılacak. O zaman González'lerin kızı, insanlar kiliseye ve rahibelerin okuluna giremeyecekler mi, dedi, ama rahibe, hayır, diye yanıtladı, "Kapılara çifte kilit vurulup sürmeler sürmelenecek ve kıyamet gününde Tanrının karşısına ilk çıkanlar pederle, hemşireler olacak," demek ki ateş yağmuruna ilk tutulan onlar olacak, damlalar rahibelerin giysilerinde delikler açacak, papazların siyah cübbelerinde de delikler açacak ve bu deliklerin içinden sindirim-üreme sistemindeki bütün o çirkin şeyler gözükecek, o salkımlar, o karman çorman borular, o baş aşağı duran yeşil tas. Ama rahibelerle papazlar için böyle şeyler düşünmek günah, çünkü onlar Tanrının hizmetkârlarıdır, bence onların üstüne başka türlü bir yağmur yağacak, kapkara kaynar katran damlaları, bir yandan delik açarken, bir yandan da her şeyin üstünü siyahla örtecek, sokakların asfaltla döşenmesi gibi. Zavallı Hemşire Clara, güzel, ama masum, iyi iyi bakıyor Olivia de Havilliand gibi. Ben ona Santa Teresita gibi tatlısın, dedim, dünyanın sonundan söz edip korkutmadı beni. Akşamleyin çok yemek yememek daha iyi, yoksa insan kötü kötü düşler görüyor, annem de bana akşamleyin tavada yumurta vermiyor artık, lop bile vermiyor. Uyku tutmuyor, sonra korkulu düşler, annemle babam ışığı söndürüyorlar, çünkü gazeteyi okuyup bitirmişler, bazan annemin gazeteyi babama yüksek sesle okuduğunu duyuyorum, çünkü babam şımarıktır. Hep Tobruk, hep Rommel, hep Pantelleria, artık gına geldi. Paquita fırtınadan korkmuyor. Her cumartesi öğle uykusu saatinde benimle, bir de sınıf eşimle oynamaya geliyor. En iyi oyun balta girmemiş orman oyunu. Şimdi ne yazık, vahşi ormana benzeyen armut ağaçları yok artık, sabah erkenden kesmişler, ben kalkar kalkmaz anladım ağaçların gitmiş olduğunu, neredeyse köklerinden kesmişler, azıcık gövdeleri kal-

mış, dükkâna giderken arka avludan geçip onları görmemek için ta dışarıdan dolaşmak zorunda kaldım. Kütüklerin yanına yaklaşmadım, ama bütün o balta vuruşları ağaçların canını acıtmış olmalı, içlerinden görünen beyazımtırak tahta çok yumuşak olmalı, babacığım, şu yumuşak tahtaları çiğneyemez miyiz? "Yok, yapma," hem baba, ağaçların duyuları var mıdır?" "Hayır, yoktur." Dükkânı büyültmek gerekiyordu, ama baba ağaçların kesilmesini istemiyordu, ben de öyle. Bunu artık düşünmemeye çalışacağım, kendimi zorlayıp. Babam da gitmedi kesilmiş armut ağaçlarının yakınına, dükkâna giderken onları görmemek için dışarıdan dolaştı. Ağladın mı, diye sordum, çünkü gözleri kızarmıştı, ama o, erkekler ağlamaz, uykudandır, dedi. Oysa ben onu yeni kalktığı zaman görmüştüm, gözleri böyle değildi, ama saçları karışıktı, kaşındıran sakalı da öyle. Annem de benim gibi yaptı, ellerini gözlerine götürdü. Şimdi artık fıçılar, ormanı oldu burası, sıra sıra dizilmiş fıçıları bir sıradan öbürüne tahtalar uzanıyor, bu da Amazon Nehri. Timsahlar tahtanın altında saklanıyorlar, kız da tahtadan dosdoğru ırmağın içine düşüyor. Timsahlara yakalanmamak için koşuyor, o koca ağızlarıyla onu yutabilirler çünkü. Timsahlar kıza yetişirse, iyi adamın gelip kızı kurtarması gerekiyor, ama timsah kızı yerse oyun hemen bitiyor ve bu kez herkes yer değiştiriyor, kız timsah oluyor, demin o kadar iyiydi, ama şimdi iyi adamı yiyebilir. Ben, "Yer değiştirelim, kız timsah olsun!" diye bağırdım, kız timsah oldu. Timsahların insanı bir lokmada yutabilen ağızları var, onlar aslanlardan daha korkunç, ama onlardan da korkuncu deniz dibindeki et yiyen bitki. Ben Alicita'yı iyi sanırdım, ama hep annesine ya da González'lerin kızına göz kırpıyor, "Yer değişelim," diye bağırıyorum Paquí'ye, o timsah oluyor, Alicita birden çizdiği resmi bana göstermeyecekmiş gibi yapıyor, konuştuğumda bana yanıt vermiyor, yalanlar söylüyor göz kırparak, o güzel Çinli gözleri, o güzelim dişleri, yandakiler köpek dişi gibi uzun uzun da olsa... ama belki de köpek dişi değildir bunlar, daha şimdiden timsah dişine

benziyorlar... bacaklarındaki o güzel, düzgün çoraplar... ama belki o anda elimi uzatıp dokunursam bu çoraplar göründükleri gibi güzel ve düzgün gelmeyecek, timsah gibi sivri pulları olacak. Hem de sert ve yapışkan oldukları için bıçak saplayamıyorsun, suya düşen adamlar onları sırtlarından bıçaklayacağız diye güçlerini boşa harcıyorlar, ama yapamıyorlar, timsah da işte böyle zaman kazanarak onları yiyor. O beyazımsı sarı yerlerini ancak onları sırtüstü çevirdiğiniz zaman görebiliyorsunuz, ancak buralarına bıçak işler. Ama bunları düşünmeyeceğim artık, çok korkunç. İngilizce bir şiir biliyorum. Ama öğretmen John Payne'in *'Havana Tatili'* filminde söylediği şarkıyı bilmiyor, oysa ben onun İngilizcesini öğrenmek istiyordum. *'Kanlı Meydan'*da Rita Hayworth İspanyolca şarkı söylüyor, babamın çok hoşuna gitti, çünkü o gün İspanyol Derneğinin yararına gösterim vardı: İspanyol Fernandez bilet satmak için bizim eve geldi, babam bir bilet de kendine aldı. Babam filmi sevmeyecek, uuu, ne ürkünç, babam sevmeyecek, ama evet! Hem de çok sevdi, dışarı çıktığında geldiğine seviniyordu, "Artık ben de sizinle bütün filmlere geleceğim," çünkü filmi seyrederken dükkân faturalarını tümden unutmuş, sinemadan çıkarken Rita Hayworth'u bütün öteki artistlerden daha çok beğendiğini söylüyordu, ben de öyle yapmaya başlıyorum yavaş yavaş. Babam onun Tyrone Power'a toro toro yapmasını pek sevmiş, Tyrone enayiler gibi diz çökmüş, Rita içinden sütyeni görünen saydam bir elbiseyle, toro oynamak için ona iyice sokuluyor, ama alay ediyordu onunla, sonunda da onu terk ediyor. Bazan da hain hain bakıyor, güzel bir artist, ama her an birilerine ihanet ediyor. Babacığım, beğendiğin öbür yerleri de anlat bana, kadın artistlerden en çok kimi sevdin, Rita Hayworth'ü mü? Böylece bütün yemek boyu filmi konuşabiliriz, bu da yeni baştan seyretmekle bir değil mi? La Union kahvesine gidip birayla sandviç ısmarlasak daha bile iyi olurdu, çünkü Alicita'yla annesi geçerlerse babamı hiç giymediği lacivert takımı, beyaz gömleğiyle görebilsinler istiyordum, yüzü sakalsız, çok

yakışıklı, saçları pomatlı. Kahveye gidebilir miyiz, diye sormak üzereydim, ama dükkânda çalıştırdığı adamlar sinemanın köşesinde duruyorlardı, ben babamı elinden tutup çektimse de o adamların yanına gitti, filmi mutlaka görün, dedi, radyoda da boks şampiyonlukları vardı, şampiyonluk da şampiyonluk, anneme, hadi kahveye gidelim, dedim, ama o sus, gibilerden bana baktı, gidersek herkesi de çağırıp paralarını bizim çekmemiz gerekiyormuş, ben aynı şeyi babama da söyleyecektim, öbürlerine duyurmadan, ama babam onlara, bize gelin de birşeyler yiyelim, dedi. Biraz şarapla sucuk, hem de maçı dinleriz, dedi, sonra maç üstüne konuş babam konuş ve bu maç yüzünden serseriler gidip filmi görmediler, oysa babamla kahveye gitseydik ne hoş olacaktı beyaz ekmekle yapılmış sandviç yemek, onlar en pahalısı. Babam bir daha sinemaya gitmedi, çünkü gitse bile senetlerle bonolar, protestolar falan gözlerinin önünden gitmediği için filmi izleyemiyormuş. Ne var ki, *'Kanlı Meydan'*ı gördü ya! Birinci sınıfın öğretmeni de beğendi mi bu filmi? Ona şeker vermek istedim, ama annem bırakmadı. Arka sıralarda, buruk burunlu kocasıyla. Okulun ilk günü sınıfa geç gitmiştim, son derse kadar hep tuvalete gidecek gibi olmuştum, birinci sınıf öğretmeninin daracık bir önlüğü vardı, beli korse gibi sımsıkı oturuyordu, *Rüzgâr Gibi Geçti*'deki elbiseler gibi, uzun topuklu ayakkabılar, kıvırcık saçlar, güzel bir yüz, sıra halinde dans eden dansçı kızlar gibi, yoksa Rita Hayworth'ın o aldatan yüzü gibi değil: Babam onun bütün artistlerin en güzeli olduğunu söylüyor. Rita'nın R'siyle H'yi büyük harflerle yazacağım, geri planda bir mantilla tarağıyla bir kastanyet çizeceğim. Ama *Kanlı Meydan*'da Rita iyi çocuğa ihanet ediyor. Büyük harflerle R.H. yazmak istemiyorum. Ben gittiğimde ders başlamıştı bile. "Toto karatahtaya git." Kara tahta uzaktan düzgün görünüyordu, ama yakından bakınca delik deşikti. Öğretmen benim elimi kendi eliyle yürüttükçe karatahtaya harfler yazıldı, sonra o benim elimi bıraktı, parmağında öyle büyük bir yüzük vardı ki, dişlerini de gördüm, çünkü gü-

lümsüyordu, sonra karatahtada bir sıra daha harf. Annem hiçbir zaman onun gibi uzun ökçe giymek istemiyor, ben de dönüp öteki çocuklarla falan konuşmadım, hep öğretmene bakmak gerekir, gözlerinde boya, ince kaşlar, alnında siyah bukleler ve küçük mücevherlerle süslü şık bir tarak, önlüğünün bütün o kıvrımları, o uzun ökçelerin üstünde ayaklarının ucuna kalkmış sanki, altın oldukları için parlayan küpeler ve parmağındaki yüzük, tarağındaki o küçük mücevherlerin ışıltısı, öyle parlıyorlar ki! İnsan onun ayak tırnaklarının renginde mürdümeriği reçeli yemek istiyor. Sinemada, ama hep uzaktan, ona selam veriyorum, o da tatlı, minik bir gülücük yapıyor bana, annem hiçbir zaman daha yakına gitmek istemiyor ki biraz orada duralım da birinci sınıf öğretmeniyle konuşalım. Ben de Raul García'nın yolu üzerinde durup onunla konuştum, ikinci kez oluyordu bu, birincisi duvarın üzerinde yürüdüğüm sıradaydı, bakınca evinin arkasında odun kesen Raul García'yı gördüm, o da benden yana bakınca konuşmaya başladık. Buenos Airesli misin, diye sordum ona, benim de Buenos Aires'e gittiğimi, tiyatro oyunları falan gördüğümü söyleyebilmek için, hem de içimden ona, Millan'ların kızını seviyor musun, diye sormak geldi. Bu kız yas tutuyor ve yarı ölü gibi görünüyor, Raul García da hep onun yanında, çünkü işi de yok annesi de yok, iki erkek kardeş babalarıyla oturuyorlar, çamaşırlarını kendileri yıkıyorlar, yemekleri babaları yapıyor ve hiçbiri bir iş tutmuyor. Annemle sinemaya gittiğimizde birinden birini mutlaka kapı önünde otururken görürüz. Annemin dediğine göre, Raul García aynanın önünde bir saat dikilip o küçük saç buklelerinin her birini ayrı tararmış, saçı herkesinkinden uzun, Vallejos'a ilk geldiklerinde herkes alay etmişti, ben de onun kasabaya yeni gelen bir sirkte çalıştığını sanmıştım. Kardeşi zayıf, masum bir yüzü var, Rahibe Clara'nınki gibi, babaları patlak gözlü. Raul García kulüpte Millan'ların kızıyla dans ederken gözlerini kapayıp yüzüne yarı uykulu bir ifade veriyor, çünkü kimbilir nerelerde dans ettiğini düşünüyor ki böylesine mutlu oluyor,

Marie Antoinette'in sarayında, dünyanın en yüksek peruğunu takmış olan Norma Shearer'le dans ediyor, herhalde. Kimi oğlanlar, kızlarla bir süre gezip, sonra terk ediyorlar, bazan da hiç terk etmeyip onlarla evleniyorlar. Millan'ların kızının şişko bacakları var, dans ederken de öyle öne eğiliyor ki bayılacakmış gibi duruyor. Duvarın üstündeyken içimden Raul García'ya, onunla evlenecek misin, diye sormak gelmişti, istemiyorum, Raul'un evlenmesini, kızdan daha yakışıklı o, ama gömleğini çıkarmış odun kesiyordu, o boksör kolları ortadaydı, o kocaman, kötü gangsterlerinkine benzeyen geniş göğsü, insanın içinden onun o sert pazusuna bir dikiş iğnesi batırmak geliyordu ya da çengelliiğne, halı örmekte kullanılan bir tığ, falan. Kalıbımı basarım onun kanı akmıyordur, sert kaslı bedenler başka oluyor. Ama yüzüne baktığında Raul García savaşta ölen iyi adamlara benziyor. Bütün García'lar yataktan saat on ikide kalkıyorlar, o pis ihtiyar babayla iki huysuz kardeş birbirleriyle hiç konuşmuyorlar. O gün öğleden sonra, odun kestiği sırada ona, Buenos Aires'e gidip gitmediğini sormuştum, hiç gitmemiş, sorduğum için utandım, "Buenos Aires'de geceleyin tiyatroya gittim" ve *"Venedik Tacir*i'ini gördüm," ki görmedik aslında, çünkü kentteki en iyi oyun olduğundan hiç bilet bulunmuyordu. Konusunu annem bana anlattı. Raul García da, senin gibi küçük bir çocuk, nasıl oluyor da böyle her şeyi biliyor, dedi. Neredeyse ona fırtınadan korktuğumu söyleyecektim, kalıbımı basarım o şimşekten, gök gürültüsünden falan korkmaz, tıpkı Kanada'nın atlı polisleri gibi. Bir orman evinde yaşamak ne güzel olurdu, çünkü Raul García o güçlü kollarıyla ayıları öldürürdü, sonra ben karda kızakla giderken bayılırsam falan gelir kurtarırdı beni, evde de biramız hazır olurdu, yanında kasabadan getirdiğimiz beyak ekmekli sandviçler, ben de ona Buenos Aires'den söz ederdim, her akşam başka bir oyunun konusunu anlatırdım, sonra filmlerin konularını anlatmaya başlardım, "En güzel film hangisi?" oyununu oynardık, bir liste çıkarırdık, sonra, "En güzel kadın artist hangisi? Hangisi en

iyi oyuncu?" oyununu oynardık, ona anlattığım müzikli filmlerin içinde en çok hangi numarayı beğendiğini sorardım, çünkü kendisi pek az müzikal izlemiş, daha çok gangster filmleri. Raul García birinci sınıfın öğretmenini dansa kaldırmalı, ama o evli, yoksa en iyisi bu olurdu, çünkü öğretmen Milan'ların kızı gibi piyano bacaklı değil, her zaman yüksek ökçelerin en yükseklerini giyiyor, hem de güzel, filmlerin başlangıcında yoksul olan kızlardan o, hani koroda sıradan bir dansçı olarak hayata atılmak zorundadır, gangster olan patron hot zot eder ona, çetedeki genç çocuklardan biri de âşık olur, işte bu çocuk Raul García, birlikte kaçmaya karar verirler, yüzlerce tehlike atlattıktan sonra Japonya'ya giden bir gemiye gizlice binerler, çok yaşlı, ayyaş bir denizcinin kamarasında, denizci işin farkında değildir, tabii soyunmak zorundalar, kız ilkin bunu istemiyor, ama oğlan onu öpmeye başlıyor, denizin orta yerinde, Tanrının huzurunda gizlice evlenmeye karar veriyorlar, gündüzün bir cankurtaran kayığının içinde gizleniyor, geceleyin de ayyaş denizci nöbetteyken kamaraya gidiyorlar, orada soyunup yatıyorlar, birbirlerine sarılıp öpüşerek uyuyakalıyorlar, kız da soyunmaktan utanmıyor artık, çünkü evlendiler ya. Birbirlerini çok sevdikleri için uzun uzun, ama çok uzun uzun öpüşüyorlar, kız Raul García ile mutlu, çünkü Raul çok güçlü ve hiçbir şeyden korkmuyor, oysa gangsterin tek istediği şey kızı pipisiyle acıtmaktı, çok kötü adamdı o. Şimdi kızla oğlan, bir de bebek istiyorlar, kız Santa Teresita'ya dua ediyor ona bebek versin diye, ama bebek gelecek mi gelmeyecek mi bilemiyor, yolculuk da öyle uzun ki sanki hiç bitmeyecek. Derken kızın karnı büyümeye başlıyor, çünkü bebeğe vereceği sütle dolmaktadır, bir sabah karnının büyümesinden hastalanıyor, deniz tutmuş gibi oluyor, Raul da ona bakıyor, onu avutmaya çalışıyor, çünkü kız bu uzun yolculuğa artık dayanamamaktadır, hep o kayığın içinde olmak, işte tam bu durumdayken bir bebek ağlaması duyunca birbirlerine bakıyorlar, kız başlangıçta Rahibe Clara gibi sarı benizli biriydi, ama şimdi öyle güzelleşiyor ki,

duyduğu büyük mutluluk sayesinde. Oğlanı bebeği bulmaya yolluyor, Tanrı bebeği ne güzel bir kuytuya bırakmış, bir halat halkasının içine. Babası onu buluyor, öpüyor ve genç anneye götürüyor, annesi bebeği hemen emzirmeye başlıyor. Ertesi gün palmiyelerle dolu bir adaya geliyorlar, kız burada boynuna bir *ley* geçiriyor, polis de onları bir daha hiç bulamıyor. Şimdi bir polisiye filmin posterlerini çizeceğim, uyku saati de geçmek bilmiyor, yarın neyse ki avlunun çamurlu olması önemli değil, nasılsa oynamayacağız, saat dörtte González'lerin kızının yaş günü, giyecek düzgün elbiseleri olan bütün çocuklar gidiyoruz. Annem bugün uyumayacağına söz verdi, babam izin vermedi. Saat ta üçe kadar, sonra piyanoya gidiyorum, o aptal diyezler, sonra İngilizce var, sonra da biraz Lalo ile oynarım, sonra da bir yeldeğirmeni çizerim, dükkânın arkasındaki değirmen gibi değil de daha çok Hollandalı bir yeldeğirmeni, dört tane büyük, sarı zigzaglı kanat, arkasında alçak tepeli bir görünüm, tepeler rengârenk lalelerle kaplı, Alicita en sevdiği çiçeğin lale olduğunu söyledi, dediğine göre gene ceza yemiş. "Toto, oynamaya gelemezsin." Ben de anneme yalvardım yakardım La Plata'ya gidelim, orada yeni filmler oynatıyorlar, pastalar da Vallejos'dakilerden daha büyük, hem önlerinde bir saat durup bakabileceğim gibi oyuncakçı dükkânları var, sonra anneannemin iki katlı evi. Orada olmayan tek şey Hawaii filmlerindeki gibi ley'ler bir de laleler, onlar yalnızca Hollanda'da olur, buraya da yollayamazlar savaş yüzünden. Günün birinde Alicita lale istiyorum diye hüngür hüngür ağlamaya başlarsa çarşıya çıkıp alamayacak, çünkü burada lale yok işte, yok, yok, yok. Yapılacak şey bir lale resmi çizmek, daha da iyisi en iyisinden renkli kâğıt alıp laleler kesmek, kırmızı, turuncu, krem rengi, sarı, gök mavisi, eflatun, mor, mavi, pembe, beyaz laleler, sonra da lalelere parfüm sürmek, o zaman Alicita artık... ne yapar bilmem, duvara mı yapıştırır, defterinin arasında mı saklar ya da en iyisi laleler çok güzel olursa Alicita onları firketeyle saçına takar belki, bir gün pembesini,

öbür gün gök mavisini, o güzelim zülüfler, annemin yatak örtüsündeki gül işlemelerinin ibrişimleri gibi ışıl ışıl.

Yedi, saat yedi, parti hâlâ dağılmadı, ortalık karanlık, geceyarısı saat on iki gibi, bu antrede kimse oturmuyor, duvara yamyassı yapışacağım, babam gelirse beni görmesin. Annem... kimseciklere söyleme, annem sinemada... partinin tam orta yerine yıldırım düşecek, González'lerin arka avlusuna, ah, "María de Bahia" rumbasından önce düşmüş olsaydı! Yıldırımın "María de Bahía" rumbasının ilk başlangıcında düşmüş olması gerekirdi. Anneciğim... kimseciklere bir şey deme, emi?.. Ona nerede rastlamayacağımı bir bilseydim... evde mi, yoksa sinemada mı? Çocuklar hâlâ yaş günü partisindeler, partinin sonunda daha pasta çıkartacaklar, bu saatte sokakta kimse yok, bu yolda bir cinayet işlenebilir ve hiç de tanık bulunmaz, hele o büyüklerin kokteylindeki çerezler, bir yığın yiyecek artacak, acaba o evde mi, değil mi? Anneyle birlikte sinemaya gitmiş olabilir mi? Annenin sinemaya yalnız gitmesine izin verir mi? Baba. O tiksinsinç Paquí'nin ve Raul García'nın avlusundaymışım gibi saklanabilirim bu antrede, annemin sinemaya yalnız gitmesine izin vermez, değil mi? Annem sinemaya belki Felisa'yla gitmiştir de babam evdedir, öyleyse ben de sinemaya, annemin yanına gidebilirim, çünkü o annemin yanı başında oturuyor olmayacak, partide neler olduğunu da öğrenemeyecek. Yalan söylemek günahtır, babama her şeyi anlatmak zorundayım, hayır, babam sinemada, sinemaya gitmiş bugün, ben de eve gidip yüzümü yıkarsam ağlamış olduğumu babam anlayamaz, banyoya girerim, lavabo başına geçerim... aa babam çişini yapıyor, görmemişim! González'lerin kızının partisinde ağladığımı anlayacak! Ama ya evde değilse, ama hep evdedir sinemanın çıkış saatinde... ama belki başka bir yere gitmiştir, belki hentbol kortunda maç yapmak için çağırmışlardır, sonra da şöyle olmuştur: Oyunun heyecanına öyle kapılmışlardır ki, başka bir kasabayı maça çağırmışlardır, oradan başka bir kasabaya

gitmişlerdir, oradan da bir başkasına, sonra gene bir başkasına... yarın da günlerden pazar olduğu için buraya dönmeye otobüs bulamayacak. Alicita başında kâğıt şapkası ve kırkmalarıyla bana dönerek (pastasını almıştı) pastanın çok yumuşak olduğunu, içinde çok tereyağı bulunduğunu söyledi, ben de aynı kâğıt şapkayla onun yanında oturuyordum biraz daha sıcak kakao içmek için, öbür çocuklar oynamak için arka avluya çıktılar, Paquí büyükmüş gibi yapıp yemek odasında konuşan büyüklerin yanında kaldı. Bir koşuşturmalar, birbirine çarpıp düşmeler öyle ki González'lerin kızının en küçük şişko kardeşi ayağa kalkamadı. Ya şimdi ne yapacaklar? Parti saat sekize kadar sürecek, ben ona armağan olarak *Robinson Crusoe*'yu götürdüm. Derken González'lerin kızının babası dışarı çıktı, oynanan oyunların biraz sertleştiğini, havanın da soğumaya başladığını söyledi, hepimizi içeri aldı: En çok olay çıkarıp gürültü yapan o Luisito Castro adındaki salaktı, ortalığı toza buluyordu, şimdi ne yapacağız içeride? Büyükler dans ediyor, öyleyse çocuklar neden etmesin, ben de Alicita'ya, çalınan ritme uyup dans edelim, dedim, pek de güzel yaptık, hiç bilmediğimiz halde. Şarkının biri bitti, öbürü başladı, yanı başımda Alicita, kimin elbisesi en çirkin, diyordu, yanımdan ayrılmadı, González'lerin kızıyla fısıldaşmaya da gitmedi. Vals yaparken dönüyorsun, konga için sıraya giriyorsun, rumbada sallanıyorsun, sonra Alicita tuvalete gitti. Büyüklerin masası! Bir sürahi dolusu kokteyl, bana da bir yudumcuk verdiler: Bir sürahi dolusu boğaz yakan limon sarısı su. İşte bir başka rumba, "María de Bahía," ne güzel bir şarkı, tam dans etmek için! Alicita tuvalete gitmek için tam bu dakikayı mı buldu? Kimse yanıt vermiyor, ama banyoda kimse yok, üst kattaki odanın kapısı da kapalı. Bir başkasının evinde kapalı bir kapıyı açmak doğru mudur? İçeride Alicita'ya benzeyen bir kız vardı. Alicita'nın elbisesini giymiş, tuvalette onu yakalayıp zorla elbisesini çıkarmış. Ama Alicita'ydı bu. Luisito Castro'nun yanına oturmuş, domino oynuyor. At bacağı gibi bacaklar. Alicita o her zaman gülen kısık

gözlerle bana baktı. Dördü oturmuş domino oynuyorlardı, González'lerin kızı, bir de Castro'nun sınıfından bir çocuk. O kısık Çinli gözleriyle Alicita bana gizli bir oyun oynadığını, oradan gitmem gerektiğini söylüyor. Kolundan tuttum, benimle gelip dans etsin diye onu çekiştirdim, Luisitio da, bacağını kırarım, iyisi mi bas git, dedi, bir çocuk nasıl böyle kötü olabilir? Baba? Baba, Luisito bacağımı kıracağını söylüyor, ama onun konuşması öyledir, yoksa kötü davranacağı yok, bana bir şey yapacak değil, o zaman vursa mıydım ona? Sahiden kırar mıydı bacağımı? İğne, Luisito Castro'nun tekmesi yüzlerce iğnenin anı zamanda batmasına benziyor, ayağını var gücüyle bastırdı, hem de ayakkabısıyla. Ağlamam gerektiğini o anda hatırladım, baba, babacığım, çok ağlamadım, elimden geldiğince yavaş ağladım. Alicita o anda pencereden dışarı bakıp da sokaktan sirk müzisyenlerinin geçtiğini göreydi hiç anlamayacaktı canımın çok acıdığını, gözyaşlarımı tutamadığımı, ama başını çevirmedi, iyi mi? Bir palmiye ağacına tırmansam mı ki... damdan dama atlayıp kilise çanının ipine tutunarak rüzgâr gibi La Plata'ya uçsam mı, ışıklı oyuncakların durduğu vitrini görmeye? Sersem Paquí öyle oyuncaklar olduğuna inanmıyor, yüzme havuzunda oynamak için türlü türlü lastik ördekler olduğuna, neyse ki timsah yok, yüzme havuzunda timsah görmek ne korkunç olur o dişlerle, ama aynı dişler Alicita'nın ağzında çıkarsa, Luisito Castro da yakınlardaysa, çaresiz, Alicita'yı bıçaklayacaktır, keşke bıçak timsahın o sert, pullu sırtına saplansa, timsahların en çirkin, en iğrenç yeri orasıdır, ama bıçağı karınlarındaki yumuşak sarı yere saplamak gerekir, bu da çok yazık, çünkü timsahların tiksinç ve ürkünç olmayan tek yerleri burasıdır. Bir daha Alicita'ların evinde oynamayacağım, Luisito Castro'nun arkası dönükken burnunun yanından bıçaklayacağım onu, kendimi göstermeden, ne aptallık ettim de, sinema saatini kaçırdım, oyun oynarken, Alicita'nın saçlarını fırçalamasına bakarken. Toka, bir dilim ekmeğe bolca sürülmüş karamela. Alicita çok şeyler söylüyor bana, gülüyor, zıp zıp zıp-

lıyor o kısa, beyaz çoraplarıyla, o kısık, parlak Çinli gözleri Çin fenerleri gibi ışıldayıp parıldıyor, ama oraya gidemem artık, kendimi çok zorlayıp başka bir şey düşüneceğim, ama Alicita dükkâncılık oynuyor, çörek yapıyor, salıncakta sallanıyor, bebeğini sallıyor, her an insanı ona baktırtan bir şey var: Toka, pilili üniforma, o düzgün küçük bacaklar, Çin fenerleri, aşı yeri, ama artık oraya gidemem, ya hasta olup okula gidemeyince ona ev ödevini sormak gerektiği zaman? Vız gelir, Teté geliyor nasılsa, her gün öğle uykusu saatinde benimle oynamaya geliyor o tatlı Teté, Vallejos'a geldiği zaman bizim evde kalacak, ben de Paquí'den çaldığım her şeyi ona vereceğim. Kalk gidelim, Paquí, canın sıkıldıysa gidelim, bu berbat yaş günü partisinden kaçalım. Paquí, sıkılıyor, dansa kaldırmadılar onu, çünkü büyüklere göre küçük kalıyor, başı belaya girsin inşallah, pis orospu. Dönüşte etraf ne karanlık, buyrun bakalım, Paquí La Plata'da elektrikle işleyen oyuncaklar olduğuna inanmadı. Biraz önce de hava tıpkı şimdiki gibi karanlıktı, Paquí'nin babası yalnızca Paquí'nin babası, neden iyi adam değil öyleyse? Kız babası o, yoksa terzi dükkânı yüzünden sinirleri bozuk da ondan mı? Annem de *Her Carboard Lover*'ı izliyor şimdi. Zenginlerin evleriyle şık partileri gösteren o posterler ne hoş, ama annem sinemada yalnız mı? Bu filmi ne zaman yeniden gösterecekler? Gözlerim tekmelenmekten böyle kızarmış olarak eve girmeyeceğim. "Neden dövdürdün kendini?" Babam, "Neden dövdürmüş kendini?" Anneciğim, neden dövdürdüm kendimi anne? Babam şu anda çıkar gelirse bu antrenin kapısını kaparım, gözlerin kızarıklığının geçmesi ne kadar zaman alır? Orada, sokak lambasının ışığının ulaşmadığı yerde Raul García'nın gölgesini gördüm, evinin önünde. "İşler nasıl bakalım Paquí, kasabanın en güzel kızı mısın hâlâ?" Kaşlarını oynatıp gözlerini yarı yumarak: "Yaş günü partisinden mi geliyorsunuz? Bana hiçbir şey ayırmadınız ha?" Sonra, "Çocuk, ne güzel arkadaşın varmış senin!" Paquí'nin çenesini tutup kaldırarak, ama ne zaman tanıştılar, bilmiyorum, çünkü Paquí'nin evi

köşeyi dönünce, ama arada duvar yok, Raul'un avlusuyla dükkânın arka avlusunun arasındaki duvar gibi. Bu kez Paquí, "Raul'a oyun oynadığımız avluyu göstersek ya!" Çok karanlıktı, ama korkutmaca oynamak için en uygun zaman geceleyindir. Arka kapıdan girdik üçümüz, öylesine karanlık, yerdeki taşlar bile görünmüyordu, adım başı tökezleyerek fıçıların yakınına geldik, o zaman Raul García bana, saklan, biz seni bulalım, dedi. O küçük buklelerinin üstüne briyantin sürmüştü, yüzü her zamanki gibi değildi, filmlerdeki hırsızlar gibi, ama ben gene gidip saklandım, ta gerilerde kasalarla damacanaların arkasına. Beni aradıkları duyulmuyordu, birden anladım ki beni iyice korkutmak istiyorlar, gizlice yaklaşıp, "Böö!" diyecekler, ben de gizlendiğim yerden çıktım, koşarak fıçıların oraya gittim, göremedim onları. Bir fıçının üzerine çıktım, o tekerleksiz eski kamyonun arkasına saklanan gölgeler gördüm. Korkutmak için yaklaştım, ama onlar sessiz duracakları yerde fısıldaşıyorlar, ne pis, o eski kamyonun içinde, belki de bir kedi vardır da uyanır, sırır, bağırışıyla fareleri, yılanları da uyandırır, bu kez hepsi deliklerinden çıkıp üstümüze gelirler, ama Paquí ile Raul García... ne pis pis şeyler konuşuyorlar, sırf pislik, hem de öpüşme sesleri, Paquí dediğine göre korkuyormuş, çünkü Raul García çok büyükmüş, oysa kendisi gerçi genç kız olmuş, ama küçükmüş daha. Raul da, korkuyorsun, çünkü erkeklerin nasıl olduğunu hiç görmemişsin, diyor, tut da bak bakalım nasılmış, diyor, bu kez Paquí, kanamadan korkarım, diyor, sonra da beni artık sevmezsin, yüzüstü bırakırsın, diyor. Raul'sa onu bırakmazmış, çünkü o kasabanın en güzel kızıymış (yalan işte, birinci sınıf öğretmeni daha güzel), böyle diyerek Raul pipisini elleriyle tutuyor, Paquí korkuyor, öyle ya, ne bilsin, belki bir an sonra Raul'un bütün sindirim ve üreme organları gövdesinden dışarı boşalıverecek! Raul, pipisini kızın bacaklarının arasındaki deliğe sokmak istiyordu, bunu duyar duymaz içimden Paquí'ye, kendini kurtar, diye bağırmak geldi. Kuşun sindirim sisteminin resmini o çizmedi, bedenin içi

nasıl hırdavat dolu bilemez ki! Bütün o salkımlar, o tepetaklak duran yeşil tasla o zor ad, idrar kesesinin "transversal parçası," zehirli bir örümceğin gövdesini andıran o karman çorman borular yumağı. İşte saçları sirk oyuncusu gibi kıvrılmış olan Raul García, o resimdeki kuştüyleri yarı yolunmuş kuşun başı, evet, bağıracaktım, ama birden, o bol tereyağlı yumuşak pastadan yemek istedi canım, ama onlara kulak vermek de istedim birden, Raul'un pipisini Paquí'ye sokmak isteyişini dinlemek, o zaman kız kıpırdayamayacak, o da hemen oracıkta bundan yararlanıp kıza vuracak, elbiselerini yırtıp çıkartınca memişlerini görecek, bıçağın ucuyla bütün bedenine çizgiler çizecek, öyle bir çimdikleyecek ki canını adamakıllı acıtacak, her yanını mosmor çürütecek... sonunda o en kötü an gelecek, o zaman insanların içindeki şeyler gözüküyor, o yeşil tas fırlayıp ısırabilir insan, o boğum boğum borular boynuna dolanır, insan asıldığı zaman ip boğazını nasıl sıkarsa öyle sıkarlar, sonra insan o zehirli örümceğin gövdesi gövdesine değdiği zaman çığlık çığlık bağırmak ister, dünyadaki herkesten daha yüksek, *King's Row*'daki deliren kızdan bile daha yüksek sesle, ama kadınlar bağıramaz da, çünkü birileri koşup gelirse adamın pipisini kendilerinin içine soktuğunu görebilirler, hem Paquí de orospuymuş. Eninde sonunda böyleymişler demek, Paquí orospu, Raul García it kopuk, oysa ben onu ne iyi sanmıştım, hiç oynayamam onunla. Paquí, onun pipisini bacaklarının arasına sokmasına bile asla izin vermeyeceğini söylüyor, ancak evlendiği gece verirmiş, bunun üzerine Raul... Raul ne yapıyor bilmiyorum, biri midesine tekme atmış gibi ah... ah... ah... demeye başladı, boğuluyormuş gibi, Paquí de ondan kaçmaya çalışıyor, üstümü kirletiyorsun, bacaklarıma akıtıyorsun, diyordu ki haydaa benim gözetlediğimi gördü, tuttuğu gibi sarsalamaya başladı, sen müzevirsin, diye azarladı beni, Tanrı aşkına yemin et kimseye bir şey söylemeyeceksin, sonra koşup gitti, Paquí, Paquita, ben senin evinde beklemek istiyorum, ağladığım artık belli olmayıncaya kadar! Paquí, Paquí, kim söyleyecek ba-

na babam sinemada mı, değil mi? Kim bilebilir babam evde mi, değil mi?· Raul García da gelip beni kolumdan tuttu, gidip kimseye söylersen kafanı kırarım, dedi, ama bağırmadan, komşular duymasın diye. Sonra duyarlarsa arka avluda yaraları kabuk tutmuş kediler gelip ona sataşabilirler, çünkü kuyruklarına basarsanız kediler kızar, fareler de mağaralarından çıkarlar, fareler çöp yığınlarına girerek dünyanın en iğrenç şeylerini yerler, örneğin araba çiğnemiş kedi ölülerini. Duyarlarsa yılanlar da taşların arasından sürünerek çıkar gelirler, hatta kocaman kuşlar bile olabilir arka avluda, havada son hızla tam bir halka çizdikten sonra çocukların üzerine iner, var güçleriyle gagalarlar, Raul García'nın sert, pullarla kaplı "kötü adam" yüzünü, Paquí'nin ince, boyasız rahibe yüzündeki pulların arasını gagalayamaz kuşlar, en zor yer burasıdır, dünyanın en kötü hayvanlarının sert pulları. Ama dünyanın sonu geldiğinde yanacak onlar, Paquí fıçıların arasında ezilip ölecek, sonra da onu fareler yiyecek. Raul García ikiye bölünecek, dükkânda çalışan adamlar onun arka avluya girdiğini öğrenince onu baltayla doğrayacaklar, Luisito Castro da kaynar bir kireç kuyusuna düşecek, ateşten yağmur damlaları yere düşünce yalnız kötü adamları yakacak, iyi adamlar Hollanda'nın o yumuşak dalgalı tepelerindeki tarlalarda kıyamet gününü bekliyorlar, orada hiç tehlike yok artık. Alitica'nın teyzesiyle evlenen genç adamın üstüne düşen ateş damlaları yakmıyor, konfeti gibi hafif ve gümüşsü oluyorlar, ben bu çok karanlık antreden dışarı fırlıyorum, o da beni kollarıyla tutup kaldırıyor, gözlerimdeki kızarıklığın konjüktivit olduğunu söylüyorum ona, kendimi dövdürdüğümü o hiç bilmeyecek, çünkü bulunduğumuz yüksek yerden kötü adamların üzerine düşmeye başlayan sayısız şimşeklerle yıldırımları görmeye başlıyoruz, korkmayacağım artık, çünkü bize hiçbir şey olmayacak, annem de elini salayarak güvenlikte olduğunu belirtiyor bana, yakınımızdaki bir başka tepenin üzerinde La Platalılarla bir arada... Dilerim Tanrıdan Teté Vallejos'a zamanında yetişir, dünyanın sonu gelmezden önce

buraya gelir de o da kurtulur, sonra birinci sınıfın öğretmeniyle Lalo. Okulda biraz resimle yazı yapıyoruz, sonra ben piyano ve İngilizce dersine gidiyorum, sütümü içip annemle sinemaya gidiyorum, sonra da Hollanda'nın alçak, dalgalı tepelerine gidiyoruz, oradan bakınca babamın evde mi, yoksa sinemada mı olduğunu görebiliyorum, Alicita'nın enişteşine bakıyorum, yüzü her zamanki gibi düzgün ve her zamankinden parlak, bebek yüzü sanki, gözleri de artık insan gözü değil de çok pahalı birer değerli taş. Kollarının arasına alıp göğsüne bastırıyor beni, öylesine sıkı tutuyor ki, kimse çekip alamaz beni ondan, keşke yapışık olaydık, o zaman kimse beni öbür taraftan çekip koparamazdı. Ben de yapışırım onun göğsüne, öyleyse, onun haberi olmadan göğsünün içine sokulurum, ondan sonra bizi kimse ayıramaz, çünkü onun içerisinde olurum, bedenin içerisindeki ruh gibi. Onun ruhuna bitişik duracağım ben, ruhuyla sarmalanmış olacağım. Şimdi tepelerdeki tarlaların her renkten lalelerle kaplı olduğunu görebiliyorsunuz, gümüş zırhlı konfeti yağmurunun altında bu laleler ışımaya başlıyor, annemin yatak örtüsüne işlediği çiçekler gibi ışıl ışıl. Tanrı Alicita'yı bağışlarsa o da bu alçak tepelere gelecek, laleleri görünce her zamankinden daha mutlu olacak, okşayacak onları, öpecek, sonra koşup enişteşine de bir öpücük verecek, onca laleyi öpmekten parfüm gibi kokan ağzıyla. Ben de için için güleceğim, ama usulca, çünkü Alicita (pek de o kadar akıllı değilmiş meğer), aslında beni öptüğünün farkına bile varmayacak.

VI

Teté, kış, 1942

Bu gece iyi kız olacağım, portakal istemeyeceğim. Toto ışığını söndürdü bile, babam da ışığı söndürmek için benim dualarım bitsin diye bekliyor, çünkü Toto'nun evinde yaşamayı sevmiyorum, büyükannemin uzaklardaki çiftliğine hiç benzemiyor, avludaki o atlar. Irgatlar her istediğimde onlara eyer vururlardı. Resimdeki binici pantolonuyla ata binemem artık, pantolon küçük geliyor, zaten Rahibe Anta, ata asla erkekler gibi binmemelisin, kadınlar gibi binici eteğiyle yan oturarak, demişti, oysa böylesi daha zor, at çifte attığı zaman da yere düşüyorum, durumum ciddi oluyor. Annemin durumu da ciddi, annem ölürse cennete gidecek, ben de gün boyu dua edeceğim, o beni duysun, iyi kız olduğumu görsün diye, durumum ciddileşir ciddileşmez de onunla birlikte olmak için ölüp cennete gideceğim. Toto ilk Kudas ayinine geçen yıl gitmiş, bu yıl hemen hemen hiç gitmiyor, Mita da hiç kiliseye gitmiyor. "Papazlarla rahibeleri hiç çekemem," dediğine göre. Mita iyi kadın, ama hiç kiliseye gitmiyor, bana portakal versin, diye dua ettim, onun kiliseye gitmesi için de dua ettim durmadan, gitsin ve çarmıhta acı çeken İsa için dua etsin diye, İsa'nın alnındaki o sipsivri dikenler canını pek acıtmasın, diye dua etmek gerek, zavallı İsa öylesine iyi, ama alnındaki dikenler battıkça batıyor. Mita dua etse bu kadar acıtmazdı, içirdikleri zehir de ağzını bu kadar yakmazdı, zavallı İsa! Annem için dua ediyorum, belki de arada iyileşmesinin nedeni benim dualarımdır, annemin durumu uzun zamandır ciddi, ama arada, "Bugün iyiyim," diyor, babamla sokağa çıkıyor, öğle uykusu saatinde, en sıcak güneşin altında yürüyorlar, daha sonra hayır, çünkü güneş çekilince hava öyle soğuyor ki su birikintileri buz tutuyor, ertesi sabah don-

muş suların üstünde zıplamaya bayılıyorum, çatır, çatır ediyorlar, sonra çatlayınca kırılmış cama benziyorlar, öylesine güzel biçimler. Küçük, sivri uçlu bir parça koparıp emmeye başladım, Mita bunun zararlı olduğunu söyledi, karnımı ağrıtabilirmiş, ben de dedim ki hastalanırsam annemle birlikte cennete gidebilirim, dedim, bu kez Mita: "Annenin bir şeyciği yok, sakın korkma, tek derdi ölmekten korkması, bir ameliyat geçirmiş ve çok korkmuş da ondan. Şimdi kendine biraz dikkat etmesi gerekiyor, hepsi bu, senin annen hepimizi gömer, inan." Mita'nın kiliseye gitmediğini, benim yaramaz kız olduğumu, Toto'nun da yaramızlık yaptığını annem Tanrıya söylüyor da üçümüz birden katran çukuruna düşecek miyiz acaba? Toto kendisine büyük gelen o yeni bisikletine binmesini öğreneceği yerde gazetelerden artist resimleri kesip, mumboyalarla boyuyor. Annem Tanrıya her şeyi söylüyor, Tanrı da bizi cezalandırıyor. Pislik dolu bir çukur. Annem hasta, ama iyi, her şeye karşın kiliseye gidiyor, ölünce cennete gidecek olması iyi bir şey. Ben de Lincoln'daki rahibeler gibi bütün gün dua etsem belki annem artık hasta olmazdı, dua etmediğim zaman hasta oluyor, bütün gün yataktan hiç çıkmayarak romatizmadan yakınıyor, beni yanına çağırıp kollarında sıkıyor. Şimdi babamla parka kadar yürüyüş yapacak, enikonu uzak, yarım kilometrenin üstünde, diyor babam. Annemin yüzüne güneşten biraz renk gelmiş, ne ruj, ne de allık sürüyor, çünkü böbreklerinden ameliyat olduğunda yemin vermiş, oysa Mita ruj sürüyor, Berto onu öğle uykusuna yatırdığı için yakınıyor, biraz dışarı çıkıp güneşlenemediği için, yüzünün çirkin bir solukluğu var ve ruj sürüyor. Lincoln'daki rahibeler ruj süremezler, güneşe çıkamazlar, onların yüzlerinde de çirkin bir soluklur vardır, Mita'nın öğle uykusundan kalktığı zamanki yüzü gibi. Beyaz duvarlara süsler asmak günah, Lincoln'dayken büyükannemin verdiği yelpaze takımını duvarıma asamamıştım, ama geceleyin o buz gibi yatağa girdiğimde ısıtılmış tuğlanın üzerine işlemeli bir örtü örterdim, izin almadan, öbür öğrenciler okulun ver-

diği kaba yün örtüyü kullanırlar, yataklarının yanında diz çöküp dua etmekten ayakları buz keser, sonunda ışıkları söndürürler, sonra artık dua edilmez. Hemşire Anta'nın bana garezi vardı, her dakika, "Yaramaz şey, aklından neler geçiyor?" Oysa hiçbir şey düşünmüyordum, yalnızca sanatoryumdaki beyaz önlüklerle beyaz örtüleri, annemin odasının duvarlarındaki sarılı yeşilli gemi tablolarını. Tablolar çok güzel, ama olmamaları daha iyi, okulda süs bulundurmak günahtır, sanatoryumda da öyle olması gerekir. Annem tam olarak iyileşmedi, büyükbabam da onu görmeye hiç gelmedi, çünkü annemin evlenmesinden bu yana hemen hemen hiç görüşmüyorlar, ama büyükbabam benimle görüşüyor. Sonra büyükbabaya inme indi. Onun kendi yatak örtüsü de beyaz, ben aklımdan hiç de kötü şeyler geçirmiyordum. Hemşire Anta neden böyle kuşkucuydu acaba? Ama şimdi haklı çıktı, şimdi artık Paquí bana leyleğin uydurmaca olduğunu anlattığına göre, büyüdüğümüz zaman çocuk yapmak için erkeklerin şeylerini bizim oramıza sokacaklarını da anlattı, hem insan evli olmasa da çocuğu oluyor, bu yüzden Paquí ile ben sokağa hiç tek başımıza çıkmayacağız, hep el ele tutuşacığız. Ben de Vallejos'daki papaza günah çıkartmak zorunda kaldım, bana her şeyi anlattılar diye. Papaz o işi ancak evli kadınların yapabileceğini söyledi, leyleğin bebek getirmesini istedikleri zaman, ama leylek uydurmaca. O iş günahların en büyüğüdür, dedi papaz. Ben de, en büyük günah bir başkasını öldürmek, bir başkasının ölmesine göz yummak değil midir, diye sordum, papaz da dedi ki, on iki yaşındaki bir kız için oğlanların kendisiyle "cinsel temas kurmasına" izin vermek daha büyük bir günahtır, dedi, çünkü birini öldüreceksen bıçak ya da tabanca gerekir, ama oğlanlarla günah işlemek için o işi salt düşünmek yeterlidir, yapmış kadar olursun. Paquita ile ben, bakalım birşeyler biliyor mu, diye Toto'yla konuşmaya başladık, ama Toto hiçbir şey bilmiyor, gerçi bizden birkaç yaş küçük, ama bütün oğlan çocuklar, birinci sınıftakiler bile bu şeyleri biliyorlar, oysa Toto dokuz yaşında, ama hâlâ leyleğe

inanıyor, hiçbir şey söylemeyip susuyor. Paquita da bir elini dondurma külahına benzeterek öbür elinin parmağını sokup sürtmeye başladı. "Bak, ne yapıyorum," dedi Toto'ya, "Parmağımı ...mıma sokuyorum... bil bakalım nereme?" Toto bilemedi, ama birşeyler sezinledi sanırım, çünkü kaçıp gitti, bizimle oynamak istemedi artık, ama hep bizim çevremizde dolanıp duruyor doğrusu. Ama ben dün akşam gene kötü kız oldum, portakal istedim. Keşke Paquí Toto'ya bir şey söylememiş olsaydı, çünkü bir keresinde köşedeki kız bu konuda onun gözlerini açmak istemiş, ama Toto gidip annesine söylemiş. Ne ahmaklık! Paquita bana erkekleri anlatığı zaman ben sevindim. Bahçıvanla sütçünün Hemşire Anta'nın peşinde koşmamaları için dua etmiyorum artık. Koşarlarsa o uzun rahibe eteğini kaldırıp çocuk yaparlar, buna benim dua etmememin neden olduğunu kimse bilmez, her şey gizli tutulur. Anta manastırdan ayrılmak zorunda kalır, bir dahaki yıl ben rahibe okuluna dönersem orada olmaz, çünkü beni sevmeyen tek rahibe o, öbür hemşirelerin hepsi bana bayılıyorlar, büyükbabam da yeni kilise için en büyük bağışları veriyor. Bütün yemekleri tabağımda bırakıyorum, ama Tespih duası sırasında hiç konuşmuyorum, çünkü annem ölmesin, diye dua ediyorum. Leyleğin beni getirdiği zaman annemi gagaladığı, annemin bu yüzden hasta olduğu da doğru değil, çünkü Paquí leyleğin uydurmaca olduğunu söyledi, ki bu doğru, çünkü çiftlikte Kuki doğmazdan önce Emilia Teyzenin karnı çok şişkindi, Buenos Aires'e mektup yazıp katalogda "hamileler için," olduğu söylenen bol bir elbise ısmarlamıştı. Demek ki suç bende değil, ama büyükbabam ırgatlarla konuşurken hep yakınıyor: "Kızımın sağlık durumu iyi değil, Teté'yi dünyaya getirdikten sonra hastalandı." Emilia Teyzeye sormuştum da o bana gagalama meselesini anlatmıştı. Demek ki annemin ben geldikten sonra hastalandığı doğru değil, ama büyükbaba yalan söylemez, annemin neden hasta olduğunu bilemiyorum... zavallı annecik, bu sabah ağlıyordu, çünkü babamın gene şarap müşterisi aramak için geziye çık-

ması gerekiyor. Annem kendisi ölecek de babamla biz yalnız kalacağız diye hep ağlıyor, ben de geçen hafta boyunca hep dua ettim, ama annemin hasta olması hiç geçmedi, saçlarını fırçalamak bile yoruyor onu, öyle uzun ve güzel ki saçları, sonra öğleye kadar kendini toparlayamıyor, öğleyin biraz pudingle biftek yiyor, hepsi bu, çünkü başka her şey midesini bulandırıyor. Mita, mikroptan korkmamalı, diyor, salataları kaynar suda yıkamıyor, fincanlarla kırılmaz bardakları da kaynatmıyor. Şilteleri her sabah güneşe çıkarmıyor, değnekle çırpmıyor, yerleri sanatoryumda kullanılan dezenfekte ilacıyla silmediği gibi Toto'nun elmayı kabuklu yemesine bile izin veriyor. Ama her gece ben kötü kız oluyorum, portakal yemek istediğim için. Annem büyükannemin evinde, duvarlardaki mikropları öldürmek için kullanılan ilacı istemişti, hani Emilia Teyzenin kızkardeşi ölüp de odayı verem mikrobuyla dolu bıraktığı zaman kullanmışlardı ya. Büyükannem hiç istememişti onu, çünkü yakın akraba değil, uzak akrabaydı. Kuki'yle ben görmüştük onu, oysa çok yasaktı, atların avlusuna bakan arka odada yatıyordu. Bir gün bir tayla oynarken bağırışlar duymuştum da, bir hayvan sanmıştım. Oysa Emilia Teyzenin kızkardeşiydi, yatakta kaskatı kesilmiş, soluk almaya çalışarak başının yastığa sürtüp duruyordu, çünkü soluğu kesilmişti, boğuluyordu, mosmor olmuştu, gözlerini tavana dikmişti, tırnaklarını çarşaflara geçirmek ister gibiydi. Mor, mosmor bir surat. Toto'ların evine geleli beri her gece dua ettim, dört Ave Maria ile üç Peygamber duası her gece, oysa annem hâlâ hasta, Rahibe Anta, "Yüreğin kanayarak dua etmelisin, İsa peygamberin çarmıhta kanayan yüreğinin acısıyla," derdi, ben de dün gece her zamankinden daha içten dua etmeye hazırdım, yüreğim kanayarak... ama uyuyakalmışım, her zamankinden daha az dua ettim, bu yüzden şimdi dua etmem gerek, yoksa belki annem kollarının ağrısından ölür, oysa ben Lincoln'daki rahibeler gibi gün doğarken başlayıp bütün gün dua edeceğim yerde Paquita'yla oynamak istiyorum: Büyükannemin orada ırgatlar gün doğar-

ken kalkarlar, güneş ilk doğduğunda her zamankinden daha kocamandır, şimdiyse karanlık bastı bile, yatıp uyuma zamanı, ama ben uyuyakalmayacağım, beni yatağa yolladıklarından beri dua ediyor olmam gerekirdi. Babam ışığı söndürdükten sonra artık dua edilmiyor. Babam benim için bir şiir yazdı: "Benim kızım güneş gibidir," ama dua edeceğim yerde ben oyun oynamayı düşünüyorum. İnsan dua ettikçe kanayan yürek daha da sızlamaya başlıyor. Güneş doğar doğmaz rahibeler duaya başlar, bir daha uyumazlar, annem de uyuyamıyor, ama ben; evet, ben uyuyakalabilirim... eyvah, göğsüme nasıl da sancılar saplanıyor... ben de hastayım, hastayım, anneciğim, ne olur, soluk alamıyorum, ölüyorum, ölüyorum, hayır, hayır... Hayır, anneciğim, boğazıma bakma, hayır, doktor, hayır, hayır. Boğazımda beyaz lekeler yok, soluğumu alamadığım için ölüyorum, işte ölüyorum bile, sonradan cennette beraber olacağız, ama şimdi ben ölüyorum, çünkü soluğumu alamıyorum, eğer beni sanatoryuma götürürlerse doktorlar başıma beyaz bir mendil bağlayacaklar, sedyeye uzatıp oksijen vermeye götürecekler, ama ben koridorda öleceğim. Bütün hemşireler bana bakacaklar, şimdiye kadar ellerinde hiç on iki yaşında hasta bir kız ölmemişti, yalnızca yaşlı hanımlar, onlar da ellerinde böylesine küçük bir kız öldüğü için ağlayacaklar, benim bir melek olduğu söyleyecekler, bembeyaz çarşaflara sarınmışım, ellerim sedyeden aşağı kayacak, kaskatı, anneciğim, soluğumu alamasam bile ben senin için dua etmeyi sürdüreceğim, çünkü ben dünyaya geldikten sonra sen böyle oldun, ahh... ah, ağlıyorsam seni çok sevdiğim için, anne, anneciğim, hayır, doktoru çağırma ben ölüyorum artık, çünkü soluk alamıyorum, koridordaki sedyenin üzerinde, benim durumum seninkinden çok daha ciddi, çok, çok daha kötü. Bana o iğneyi yapmaya gelirlerse, hani sana da yaptılardı, ben de leylek gagalamasına karşı sandımdı, anne, yaptırtma o iğneyi, ben nasılsa öleceğim, çünkü soluk alamıyorum, ilkin çarşafları kavrayacağım, çünkü boğuluyorum, sonra ölmek üzereyken sana sarılıp sıkabildiğimce

sıkacağım ki sen de benimle birlikte ölesin. Tanrı bizim birlikte ölmemizi ister, Tanrı iyidir... ha, evet, portakal, ah, evet, Mita, isterim, ağaçtan kopmuş bir portakal. Mita ağaçtan benim için bir portakal koparacak, ah, evet... bu çok güzel, emerim ben bunu, tepesinde küçük bir delik açıp emerim... mm, nefis, uyuyabilirim artık, uslu kız olacağım, anneciğim, seni hiç kızdırmayacağım... Mita yukarı doğru uzanıyor, alçaktaki portakallardan birini koparıyor. Ağacın yüksek dalları portakallarla dolu. Şimdi uyuyacağım artık, tıkanmam çerse iyi kızlar gibi uykuya dalacağım, elimdeki portakalla uyuyacağım ve kötü kız olmayacağını... Tıkanmıyorum artık, sabahleyin Mita eline uzun bir sopa aldı, yüksekteki portakallardan birini yere düşürdü, bir sürü yüksekte portakal var, sonra onun eliyle yetişebildiği alçaktakiler... Mita benim için her gece bir portakal seçiyor.

*

**

Toto, gelmesene, Paquita'yla yalnız gitmem gerek. Hayır, sevgililerle ilgili bir şey değil, hayır, sevgili aramaya çıkmıyoruz, sen git bisikletine binmeyi dene, daha öğrenemedin, oysa alınalı üç ay oldu. Hep bizimle dolaşıyor, tek yapmak istediği bu, bir de sinema ilanları kesip sıraya koymak. Bir gün okuldaki eşi ondan öcünü aldı ama: Toto ona tabancanın nerede durduğunu söylemeyince o da bütün ilanları, bin kadar vardı, Toto'nun birinci sınıftan beri biriktirdiği ilanlar, hepsini yere attı, birbirine karıştırdı. Toto kırık suluboya şişesini alıp çocuğa saplayacak sandım, ama oralı olmadı, nasılsa sıralarını biliyormuş, yeniden sıraya soktu. Babam da Toto'nun belleğinin güçlü olduğunu söyledi, benimkinden daha güçlü, ama benim o ilanlarla oynayıp gazetelerdeki artist resimlerini renklendirmeye hiç niyetim yok. Bu gidişle Toto o bisiklete binmesini asla öğrenemeyecek. Berto almış bu bisikleti ona, ama çok yüksek olduğu için Toto daha üstüne binerken düşüyor, oysa okuldaki eşinin bir tek oyuncağı bile yok, Toto'nun verdiği birkaç kırık dökük şey dışında, ama

şöyle bir koşup hoplayınca bisikletin üstüne çıkıp oturuyor. Babam resim çizmenin benim için kolay olmadığını söylüyor, ama öğleden akşamüzerine kadar çiz çiz, canım sıkılıyor. Paquita da sıkılıyor, her gün ev ödevini almak için taa Pardo'ların oraya kadar yürüyor, hemen hemen demiryolunun oraya. Neredeyse yedi uzun bloğu geçiyor, ama Pardo'ların kızı arka avludan Cataldi'lerin oğluna sesleniyor, o da gelip onlara hizmetçi kızla yaptığı şeyleri anlatıyor. Paquita beni de götürmek istiyor, ama ben gitmek istemiyorum, çünkü o zaman günah çıkartmam gerekecek, hem annem duyarsa daha da hastalanır, yataktan çıkamaz, güneşlenmeye gidemez, oysa güneşi çok seviyor. Yattığı yerden bana ev ödevimi yapmamı, Toto gibi resimler çizmemi söylüyor. Cataldi'lerin oğlu altıncı sınıfta, Paquita yüzme öğretmenini çok beğeniyor, bu öğretmen her gün öğleden sonra, gezgin satış temsilcileriyle banka memurelerinin gittiği bara gidiyor, hepsi de bana öper gibi yüzlerle bakıyorlar, ama benim yaşım çok küçük. Büyükannemin hizmetçilerinden biri on dört yaşında çocuk doğurmuştu, ben on iki yaşındayım, on üçüme geldiğimde birinin bana o işi yapmasına izin verir de tam on dördümde çocuk yaparsam babam bana sopa çeker, Lincoln'a yollar. Rahibe Anta da beni ceza olsun diye bütün gün köşede durdurtur. Paquita Cataldi'lerin oğluyla öpüşmüş, ama ben ondan hoşlanmıyorum, boyu benimkinden uzun değil, hâlâ kısa pantolon giyiyor, bacakları şimdiden kıllı. Paquita günah çıkartmak için sırada beklememiş, çünkü çok kuyruk varmış, o da çıkıp yürümüş, yüzme öğretmenini görmek için barın önünden geçmiş. O da beni seviyor, deyip durmasından bıktım, öyle kocaman bir adam. Paquí yoksullar için bir de savaşta ölenler için dua ediyor, hepsi bu. Cataldi ondan öpücük istemiş, o da, peki, demiş, ama Pardo'ların kızının önünde olmak şartıyla. Oraya gidince bir süre konuşuyorlar, Cataldi onlara büyük oğlanları, büyük oğlanların hizmetçilerle yaptığı şeyleri anlatıyor. Paquí orasını gösterirse her şeyi anlatıyormuş. Pardo'ların kızı orasını gösteriyor-

muş, Cataldi'nin de şeyini Paquí'ye göstermesini istiyormuş, şeyini eliyle ovuşturunca nasıl su fışkırdığını Paquí de görsün istiyormuş. Onlar bunu birçok kere görmüşler. Ben gitmek istemiyorum. Öğle yemeğinden sonra babamla birlikte biraz çarşıya çıkıyoruz. Toto bisikletine binmeyi deneyebilsin diye. Sonra dönüp şekerleme yapıyoruz. Toto yatmıyor, artist resimlerini boyuyor. Babası onu şimdi görse azarlar, ama Toto saklanıyor, onu Mita da göremiyor, belki Berto'ya söyler. Ama babam uykuya yatmadığı için Toto'yu görüyor, sinema resimlerinin sırası konusunda sınavdan geçiriyor, bu arada uyku saati sona eriyor. Annem parka yürümek istemezse babam ne yapacağını bilemiyor, kahveye de gitmiyor, çünkü annem bir şey isteyecek olursa diye hep yakında olmak istiyor. Annem ona odadan usulca sesleniyor, bitişik odada Mita'yla uyuyan Berto'yu uyandırmamak için. Annem aspirin isterse babam götürüyor, annem seslenmediği zaman da Toto'yu sınavdan geçirip hangi film hangisinden önce oynadı, diye soruyor. Büyükannemin çiftliğinde ben hiç öğle uykusuna yatmam, çünkü okula gitmem, geç kalkarım, öğle saatinde de ırgatlar Kuki'yle beni ata bindirirler, arka avluda döner duruyuz. Çünkü büyükannemin evinin avlusu Vallejos kasabasının meydanı gibi koskocaman. Sonra ineklerle buzağıların, yeni doğmuş taycıkların ahırı var, Kuki'nin tayları, bir tanesi de benim. Büyükannem gelip bunu görmemizi istiyor, çünkü şimdi kocaman olmuş. Ama babam gitmek istemiyor, çünkü büyükbabayla tartışıyor. Babam bu kasabadaki bir matbaada çalışmış, gazete çıkarmış, uzun uzun yazılar yazarmış, bazan da takma adla şiirler. Bazan bu sayfaları büyük kent gazeteleri satın alırmış, çünkü babamın hepsinden daha iyi yazdığını söylerlermiş. Babamın bekârlığında. Toto kilisedeki ayine hiç gitmiyor. "Baban matbaayı annen yüzünden sattı," o nereden biliyor? Ben her pazar ayin sırasında uzun uzun dua ediyorum, oysa Mita onun ayinden kaytarmasına izin veriyor, yaşı daha çok küçük, büyüklerin işlerine aklı ermez. "Büyükbaban annenin babanla evlenmesini istemedi, çünkü baban

yoksuldu," ama iki yıl önce büyükbaba felç oldu. Doğru dürüst yürüyemiyor, çünkü felçli, bastonla dolaşıyor, annemin dediğine göre inmeden önce küheylanları o yola getirirmiş. Irgatlar onu çok kızdırdıkları için inme indi. Annem her zaman büyükbaba için dua ediyor, kendisi için değil, kendisi için hiçbir şey istemiyor, hep babası için, o iyileşsin diye. Irgatlar onu neden kızdırdılar ki? Annem için ben dua etmek zorundayım, ölmesin diye, çünkü annem her sabah uyandığında hasta, ağlayarak, babama, öleceğim, küçük bir çocuğu yapayalnız bırakacağım, diyor, bu da ben. Toto'nun ahırda doğan yavru İsa için dua etmesi gerekir, zavallıcık üşümesin diye, anası babası yoksulmuşlar, evleri yokmuş, onun üstüne örtecek bir şey alamamışlar. Bebek İsa için bir Peygamber duası okudum, ama annem için daha çok dua etmem gerekiyor. Toto bebek için du aetse zavallıcık o kadar üşümez Üç Krallar gelinceye kadar, çünkü İsa bebek onlar gelinceye kadar kadar soğukta on iki gün bekliyor, örtünüp ısınamadan. Yaramaz Toto, "Küçük papağan olmak daha kötü," dedi bana, küçük papağanlara benzedikleri için adlarına küçük papağan diyorlar, ama boyları sivrisinekten küçük, yeni doğmuş yeşil yeşil sivrisinekler sanki. Dün gece lamba ışığında çarpım tablosunu çalışırken küçük papağanlar üşüştü, bir de, tek bir gece yaşayan pervaneler. Tık tık diye defterime vurup duruyorlardı, bazan da pıt pıt diye duvarlara çarpıyorlardı, çünkü uçtukları yere dikkat etmiyorlar. Toto: "Yalnızca tek bir gece yaşar bunlar." Ben inanamadım, ışık yandığı sürece çevresinde halka çiziyorlar, ama sonra ölüyorlar, çaresiz. Gece lambasının çevresinde. Lambayı söndürdüğüm zaman ben duaya başlıyorum, ama Toto: "Ben kıyameti düşünüyorum," ama dua etmiyor mu peki? Lambayı söndürdüğümde küçük papağanlar hemen tavana uçuyorlar, hep birlikte duruyorlar orada, sonra, sabahleyin hepsi de yerde, ölmüş, Felisa süpürüyor, faraş minicik yeşil böceklerle doluyor. Kovalamadım ben onları, biraz eğlensinler, zavallıcıklarım, nasılsa ölecekler. Toto: "Yeşil papağanların pıt pıt duva-

ra vurduklarını gördün mü, göremedikleri için böyle yapıyorlar, gözleri kör sanki." Annelerini nasıl tanıdıklarını anlayamıyorum, Toto: "Kimin anne kimin çocuk olduğu anlaşılsın diye hep bir arada durmak zorundalar, hiç ayrılamazlar." Işık yandığı sürece, sonra tavana çıkıyor, ölünceye kadar bir arada kalıyorlar, ama ne mutlu ki hepsi aynı zamanda ölüyorlar, bir gün anne ölüp de ertesi gün çocuk yapayalnız kalmıyor, işte görüyorsun ya, küçük papağan olmak daha kötü değil, sinir şey! Çiviler yüzünden canı yanan İsa olmak, çarmıhın dibinde onun için ağlayan Meryem Ana olmak daha kötü, öyle salaksın ki, her gün yeni böcekler dünyaya geliyor, geceleyin yumurtluyorlar, sonra hep birden ölüyorlar ve ertesi gün yeni küçük papağanlar ortaya çıkıyor... ne var ki yumurtaları yumurtlayan böcek anneydi ve öldü, "Görüyor musun, Teté, bebek papağanlar yapayalnız kaldı, bakacak kimseleri yok." Acaba bu yüzden mi, bu kadar akılsız oluyorlar da hemen yakalanıyorlar? Kaçmayı çok iyi beceren sivrisineklere hiç benzemiyorlar. Toto: "Şimdi anlıyor musun küçük papağan olmanın daha kötü olduğunu?.." Uçmasını bilmiyorlar, defterime çarpıyorlar, ama onlar da hayvan, Toto da hayvan, yavru İsa'nın ahırda soğuktan donması umurunda bile değil, Toto'yu kaygılandıran tek şey kıyamet günü. Büyükannemin evindeki köpekler ne kadar oldular acaba, yavrular büyümüştür artık. Ama dün gece kötü kız oldum. Gene portakal istedim. Büyükbaba gün doğarken kalkardı, bazan da daha geceyken, güneşin doğmasını görebilmek için. Babam benim içni yazdığı şiirde güneşe benzetmişti beni, şimdi gazetelere yazı yazmıyor artık, gene de arada benim için şiir yazıyor. Babam öyle seviyor ki beni, annem öldüp de ikimiz yalnız kaldığımız zaman, o da gezgin şarap satıcısı olarak yolculuk yaptığı zaman günlerce ayrı kalacak olursak bir ermiş kılığına girecekmiş, *Assissi'li Ermiş Francis* kitabının kapağındaki resim gibi, o zaman Tanrı onun iyi adam olduğuna inanacakmış. Babam bunu ciddi olarak söylemiyor, çünkü Tanrı her şeyi bilir, ama ermiş kılığına girdiğinde öteki ermişler-

le de konuşacakmış, dünyanın en güzel kızı kim, diye soracakmış onlara, uslu kız mı, diye soracakmış, ermişler istedikleri her şeyi görebilirler. Ermişler çiftlikteki ahırı da görebilirler, tayların büyümesini, Toto'nun saklandığı yerden artistlerin yüzleriyle elbiselerini boyamasını, Paquita'yı. Tanrı kötü şeylere bakmaz. Paquí Pardo'lara gidip de Cataldi avluya çıktığı zaman ben de bakmayacağım, çünkü bakarsam Tanrı beni cennetten aşağı itiverir, paraşütçülerden daha hızlı düşerim aşağıya, yanardağlardan birinin dibini delip geçerek dosdoğru cehenneme düşerim. Sonsuza kadar da kalırım orada. Ama şimdi bir gün Paquí'yle birlikte gidip Cataldi'nin her şeyi anlatmasını dinlesem, sonra da günah çıkartsam gene cennete ya da Arafat'a gidebilirim, çünkü ölmezden önce günah çıkartacak fırsatım olur, ama ölümden sonra da bakarsam olmaz, şeytana dönüşen iyi melek Luzbel'e benzerim. Toto öğle saatinde babamı hep yanında istiyor, babam annemi yürüyüşe çıkarmamışsa. Babam beni her sabah okula götürüyor, dönüşte biraz kahveye uğruyor, sonra eve dönüyor, annemin yanına, sonra okul çıkışı beni almaya geliyor, sonra öğle yemeği, yemekten sonra Toto'yla oturuyor, bazan onun tepesini attırtıyor: "Hangi kadın artisti en çok seviyorsun, iyi kızı mı?" Babam da, "Olabilir," diyor, sonra Toto: "Yoksa kötü kız olan Rita Hayworth'ü mü?" Babam gene, "Olabilir," deyince Toto kızarak birinden birini seçmek zorunda olduğunu söylüyor, ama babam hiç onun istediği gibi yanıtlamayarak hep "Olabilir," diyor. Toto Norma Shearer'i beğeniyor. Öğleden sonra ben babamla ev ödevimi yapıyorum, babam beni piyano dersine götürüyor, öğretmenin babasıyla laflıyor, her zaman din konusunda tartışıyorlar, çünkü babam papazlara güvenmiyor, öğretmenin babasıysa Tanrıya bile inanmıyor. Geceleyin babam geç saate kadar oturuyor, çünkü uyku tutmuyor, ben 'Üç Kralların' gerçek olduğuna inandığım için bana kralların gelişini gördüğünü, çünkü onların gece geldiğini, kendisinin de sinirleri bozuk olduğu için uyuyamadığını söylüyor. Ama artık kendisinin olmadığı için matbaada çalış-

mak istemiyor, bu yüzden büyükbaba ile takışıyor, başka neden takışsınlar? Babamın ne annesi var, ne de babası. Mita'ya, Toto sana fazla düşkün, dedi, annem yatak odasında yatıyordu, Vallejos'a ilk geldiğimiz gün Toto'yla dükkâncılık oynadık, artık hep oynamak istiyor, tek istediği şey oyun oynamak, çünkü Paquí onunla kalmıyor, artık Paquí Pardo'ların oraya gidiyor, Toto hep kendinden büyük çocuklarla dolaşıyor, kendi yaşıtlarıyla birlikte olmak istemiyor. Dükkâncılık oynarken Toto satılacak giysilerin listesini çıkarırdı, bilmem ne kadar şey yazardı listeye, benim hiçbir şey yapmama izin vermez, her şeyi kendi yazardı. Ben de oyunu sürdürmek istemedim, çünkü canım sıkıldı, babamı çağırmaya gittim, o zaman Toto bana da kâğıtla kalem verdi, onun da kalemle kâğıdı olduğundan ikimiz de liste çıkartacaktık, ama o kâğıdını hemen doldurdu, oysa ben ne yazacağımı bilemedim, babam da Toto'nun listesini görünce biraz bozuldu, acele etsene, dedi bana. Toto satışa küçük keten bebek elbiseleri, en küçük bebecikler için fırfırlı danteller çıkarmıştı, ben yatak odasına gittim, gözlerimi silmek için annemden mendil istemeye. Babam Mita ile anneme, Toto hep kız çocuklarıyla oynamak istiyor ya da o havasız sinemalara gitmek istiyor, diyordu. Mita da ona hak veriyordu, çünkü Berto da hep bunu söylüyormuş: Oğlan çocukları oğlan çocuklarla oynamalıymışlar. Yatak odasından çıktığım zaman Toto bana sürpriz hazırlamıştı: Küçük bir kutu içinde... Paquí'nin bebeklerinden çalmış olduğu bir sürü şey, her gün onunla oynarsam bana verecekmiş bunları. Tam en iyi yerinde Mita içeri girdi, Toto'yu yıkayacakmış, aslında daha geç yıkar Toto'yu, ama o gün, hayır. Toto yıkanmak istemiyordu, çünkü Vallejos'a geleceğimi öğrendiğinden beri yollarımı gözlüyormuş, bu yüzden banyo yapmak istemiyordu, ama banyo küvetinde ikimiz oyuncaklarla oynayabilirsek yıkanacaktı, bunu da babam istemedi, Toto oğlan çocuğu olduğu için. Mita Toto'yu banyoda yıkarken ben anahtar deliğinden gizlice gözetledim, ama bir şeycik göremedim, çünkü küvet yanda kalı-

yor. Akan suyun gürültüsü arasında Mita Toto'ya, Paquí'den çaldığın şeylerle dükkâncılık oynamanı artık yasaklıyorum, diyordu, resim boyaman da yasak, çünkü bunlar oğlan çocuklarına göre uğraş değil, diyordu; bir daha görürse onu cezalandıracaktı, Toto da artık sinemaya gidemeyecekti. Toto ağlamadı, sesini çıkarmadı, babam kızdığı zamanlardaki gibi ayağını yere de vurmadı, ama bana öyle geldi ki Toto orada değildi artık, çünkü yalnızca Mita konuşuyordu, Toto onun elinden kaçmış, ama Mita bunun ayırdında değilmiş, gibime geldi, çünkü tek başına konuşup duruyordu, ama kapı açılınca ikisi birlikte çıktılar. Mita hangi sabunla nasıl yıkamıştı bilmiyorum, ama Toto'nun yüzü öylesine beyazdı ki şeye benziyordu... hani Toto sinema artistlerinin yüzünü önce beyaz mumboyalı kalemle boyar, sonra Mita'yla Berto'nun öğle uykusundan kalktıklarını duyunca allıkla renklendirmeye fırsat bulamaz da suratları ölü suratı gibi kalırlar ya, işte onlara benziyordu. Emilia Teyzenin kızkardeşini öldüğü zaman görmüştüm, gri beyaz renkteydi, veremden öldü, iki yıl yatakta yattıktan sonra soluk alamayarak boğuldu. Bilmiyorum, belki Mita banyoda yıkarken Toto'nun kafasını suyun altına sokmuştu da konuştuğu bu yüzden duyulmuyordu, belki Toto boğuluyor, rengi gri beyaza dönüşüyordu. Kimbilir, belki Toto soluk alabilmek için başını sudan çıkarmaya çabalıyordu, ama Mita onu küvetin ta dibine bastırıyordu, ne olsa Mita daha güçlü, çünkü daha büyük. Toto annesine bakıyor, gözleri fırlamış, açık, suratı giderek morarıyor, tırnaklarını suya geçirmeye çalışıyor, ama tırnakları çarşafa geçirmek daha iyidir, daha rahatlatır insanı... ve en sonunda Toto temelli ölüyor, kurtulmaya çalışmıyor artık, rengi de gri beyaz oluyor sonunda. Toto okulda her dersten A aldığı için hep kusursuzmuş gibi davranmaya çalışıyor. Gene de her istediğini yapamıyor artık. Tanrı dua etmeyenleri cezalandırır. Banyodan sonra Toto süt ya da kola içmek istemedi, bizim ilk günümüz olduğundan o gün Mita kurabiye yapmıştı, ama Toto bir tane bile almadı, oysa başka zaman hepsini yer bitirir,

neyse, bana dediğine göre herkesin önünde oynayamazmış, kümese gidelim, dedi, ama ben istemedim, o da her şeyini toplayıp kendi başına gitti. Kümes tavuk doluydu, çünkü onlar saat beşte, ortalık kararınca yatmaya gelirler, bu yüzden tavuklarla horoz kümesin raflarına tünemişlerdi bile, Toto onları itmeye başlıyor, sözümona dükkândaymış gibi elbiselerini asmak için, tavukların uyuduğu tüneklere asmaya başlıyor bunları, hizmetçi de gıdaklamaları duyunca hırsız geldi sanıp Mita'yı çağırıyor. Mita da korktuğu için Berto'yu çağırıyor, ikisi gidince bir de bakıyorlar Toto tüneklere öteberi asmakta, Alicita'nın saç kurdelalarını, Paquí'nin eski Tirol şapkasını ve en sevdiği bebeğinin yepyeni tül elbiselerini asmış bile. Dövmediler onu, çünkü Berto Mita'nın onu dövmesine izin vermedi, ama söz dinlemediği için onu cezalandırdığını, Toto'nun sinemaya gidemeyeceğini söyledi. Bir güzel de nutuk çekti. Paquí'nin dediğine göre Toto'yu asla azarlamazlarmış, çünkü okulun birincisiymiş, hem de hiçbir şey kırmaz, her şeyi yer, hiç hasta olmaz, hiç üstünü kirletmezmiş, onlar da onu hiç azarlamazlarmış ve nasıl olsa hiçbir şeyi kırıp dökmüyor diye her istediğini oynamasına izin verirlermiş, ama o gün azarladılar işte, Berto ona bir daha dükkâncılık oynamayacaksın, resim de boyamayacaksın, dedi... yoksa... Berto ona kızlar gibi eteklik giydirecek, annesinden ayırıp rahibe okuluna yollayacaktı onu. Berto ister istemez kümesteki her şeyini hemen topladı, ama karanlıkta pembe tül elbiseyi görmemiş, ertesi gün ben buldum, tavuk falan pislememiş, tertemizdi, ben de alıp sakladım. Toto'nun da söz dinlemedi diye, tam bir hafta sinemaya gitmesini yasakladılar. Gelgelelim cezanın ona hiç etkisi olmadı, çünkü ertesi sabah uyandığında ateşi olduğundan okula gitmeyip yatakta kaldı, yani cezalı olmasa da sinemaya gidemeyecekmişmiş, çünkü ateşi olunca insan dışarı çıkamaz. Toto'nun boğazında beyaz lekeler yoktu, midesi de bozulmamıştı, çünkü dili beyaz değildi, ama doktor çocukların bazan büyümek için ateşe gereksinmeleri olduğunu söyledi. Ama Toto hiç büyü-

müyor, Mita da bu yüzden korkuyor, ateşten sonra da büyümedi, beyefendi. Yatakta hasta yatarken istediği tek şey *Intermezzo* filminin konusunu dinlemekti, onu yalnızca Paquí birazcık oyalayabildi, ama sonra o da evine gitti. Bence Toto'nun boyunu uzatmak için bir kafasına, bir de ayaklarına uzun ip bağlayıp bir o yandan bir bu yandan çekmeli. Bir ucundan dükkândaki yardımcı, öbür ucundan da güçlü adamlar asılmalı, onun ağlayıp bağırmasına aldırış etmeden. Paquí odada olmasa, Toto'nun istediği tek şey *Intermezzo* filminin konusunu dinlemekti, şimdi sinemada bu film oynuyor, ama Toto ateşi olduğundan gidemiyor, zaten gidemez ya, cezalı olduğu için, oysa filmde oynayan yeni kadın artisti görmek istiyor, birçok resmini kesmiş onun. Annem konuyu anlattı, filmi çok beğenmiş, sonra babam da anlattı, sonra Toto annemden konuyu gene anlatmasını istedi, özellikle konserdeki öpüşme sahnesini, hani kadının sırtında kolsuz, uzun bir elbise vardır ya, Toto bu sahnenin bir resmini kesmiş dergiden. Toto benimle oynamak istemiyor artık, Paquí yanımızdaysa evet, yoksa hayır. Babam da gece vaktini sevmiyor, çünkü dolanıp duruyor, yatıp uyuyamıyor. Toto hemen uykuya dalıyor, fırtına yoksa Paquí kıyamet gününden korkmuyor. Ben biraz korkuyorum, ama gündüzün değil, gündüzün zerrece korkum yok. Toto korkuyor. Okul eşi hiç korkmuyor. Annem de korkmadığını söylüyor, dilerim Tanrıdan kıyamet çabuk kopar, diyor. Mita kıyamet gününe inanmıyor. Babam inanıyor, ama annemle benim cennete gideceğimizi söylüyor, belki ben de cehenneme gitmekten kurtulurum, diyor; belki bir süre için Arafat'a gider, sonra bizim yanımıza gelirmiş. Annem büyükbabam için dua ediyor, iyileşsin diye. Annem ölürse ben gene onun için dua edeceğim, peki, büyükbaba için kim dua edecek? Yok, ben büyükbabam için dua ederim, çünkü annem nasılsa cennete gidecek, hiç günahı yok, ama ya herhangi bir günahını papaza itiraf etmeyi unuttuğu için cehenneme giderse ben bunu nereden bileceğim? Çünkü o zaman bir hiç uğruna Arafat'ta bekleyecek.

Büyükbaba ölse daha iyi olur, çünkü o zaman annem kendisi için dua eder, çünkü büyükbabanın iyileşmesi için dua etmesine artık gerek kalmaz, ben de kendi kendim için dua edip Cataldi'yi görmeye giderim, tamam, böylece o işin nasıl olduğunu öğrenirim, sonra da gider günah çıkartırım, böylece cennete giderim. Biraz da bebek İsa için dua edeceğim. Toto da arada Kudas ayinine giderse biraz olsun dua eder. O zaman İsa'cık ahırda öylesine üşümez, büyük İsa da çarmıhta acı çekmez... çünkü o diken acısı dünyanın en büyük acısı, insanın ellerine, ayaklarına çiviler saplanması ne fecidir kimbilir, insanın avazı çıktığı kadar bağırıp ağlaması, hani parmağımı kapıya kıstırdığım zamanki gibi... anneciğim, hasta mısın?.. bütün gün yakınıp duruyor, zavallı anneciğim, çok yürümüş, şimdi de sancılanmış, ben de dua ettim, ama Hemşire Anta'nın dediğine göre ne kadar dua edersen et boşunaymış, gönülden dua etmek. İsa'nın çilesini yüreğinde duyumsamak: Kimbilir belki ben bu çileyi duyumsamıyordum, bu yüzden de bütün dualarım boşa gitti... belki annem bu yüzden hastalandı gene, anne, anneciğim... Annem, ne olur, büyükannemin oraya gidelim, çünkü orada akşam yemeğini ortalık daha aydınlıkken yiyorlar, oysa burada, Vallejos'da akşam yemeğini geceleyin yiyoruz, yemekten sonra dışarısı karanlık oluyor, senin gidip yatman gerekiyor, ben de yüreğimden dua etmezsem annem ölecek, çünkü kötü, çok kötü kızım ben, yüreğim hani o resimdeki yüreğe hiç benzemiyor: İçinde meşale bulunan bir yürek, meşalenin içinde de Meryem Ana var, yeşiller giymiş, kucağında yavrusu, allı sarılı alevler arasında ve hepsi o koyu kırmızı yüreğin içinde. Arka avlu kapkaranlık şimdi, geceleyin dua etmezsem ve Tanrı beni görürse... babam ışığı söndürmek üzere, ışık söndükten sonra dua edilemez, o zaman da ben hasta oluyorum, öylesine hasta, soluk alamıyorum, tıkanıyorum, melekler işte beni almaya geliyorlar, yalnızca beni mi alacaklar? Şimdi de annem dua ediyor, inşallah annem yakında ölür de benimle birlikte cennete gelir, cennette ikimiz birlikte büyükbaba için

dua ederiz, o da iyileşir, o zaman ben de gene anne köpeklerle, artık büyümüş olan yavrularla oynayabilirim, çok yavru var nasılsa, birini Kuki'ye veririm, istediğim kadar yavru köpeğim olur, yemeği ikindiüzeri yiyebiliriz, ortalık henüz aydınlıkken, çok dua edersem... ama zaten ölmüş olacağım, hem eğer büyükbaba iyileşmezse... a... a... a... tıkanıyorum gene, Kuki'nin veremden ölen teyzesi gibi, onun tıkanıp öldüğünü gözlerimle gördüm, nasıl da çirkin, böyle soluğunu alamayıp tıkanmak, artık o büyüyen yavruları bir daha hiç göremeyeceğim. Baba, senden bir şey istiyorum, şu lambayı daha kapama, dur, bekle bir dakika!.. bir dakikacık!.. Söz veriyorum, küçük tayı Kuki'ye vereceğim, Paquí'ye de yelpaze takımımı, eğer ışığı hemen kapamazsan... çünkü kaparsan bütün o küçük, yeşil papağanlar ölecek, kafalarını duvara çarpacaklar, anlamıyor musun, baba? Daha yüreğim kanayarak dua edemedim, anlamıyor musun? İsa peygamberin çarmıhta kanayan yüreği gibi!.. Bu yüzden de annem ölebilir, sahiden... ışığı kapamazsan bütün bebeklerimi Paquí'ye veririm... Hayır, hayır, kapamam diyorsun, ama biliyorum, kapayacaksın... "Hayır," diyorsun, ama kapayacaksın... cennette her şeyi bilirler, annem de her şeyin doğrusunu öğrenecek, benim yüzümden öldüğünü öğrenecek ve artık beni sevmeyecek... Kapama ışığı!.. İçim tıkanıyor, başımı yastığa gömüyorum, morarıyorum, mosmor oluyorum!.. Mita, sen misin? Ah, evet, evet, portakal, kötü kız olmayacağım artık, iyi kız olup uyuyacağım, Mita gitti mi, gitmesin daha, neye benzer acaba, İsa peygamberin çarmıhta duyduğu acı, böyle soluksuz tıkanmaktan daha mı beter?.. Mita iyi yürekli, ağaçtan portakal koparmaya gitti tıkanmayayım diye... en kırmızı portakal, dün gecekinden bile daha yüksekte, ağacın en tepesinden, küçük bir delik açıp emeceğim, içi su dolu, sonra da elimden atacağım... tıkanınca insanın canı çok mu acır?.. Bütün suyunu emip bitirene kadar, sonra iyi kız olup uyuyacağım, babam benim sağlıklı olmamı istiyor, güneş gibidir benim gürbüz Teté'm, diyor bana, "Benim kızım bir güneştir,"

yanaklarım kızarmış olarak mı uyanacağım? Arka avluda, hani kuyunun başındaki ağacın üstündeki o temiz, parlak, neredeyse kırmızı renkli portakallar. Ağaçtan kopmuş değilse istemem, Emilia Teyzenin kızkardeşi gibi gri beyaz olmayayım diye ya da tıkandığı zamanki gibi mosmor... Emilia Teyzenin kızkardeşi belki cennette annem için dua ediyordur, ah!.. Emilia Teyzenin kızkardeşi durumu bir bilse de annem için dua etse! O zaman annem iyileşir, büyükbaba için dua edip uykuya dalar, çünkü artık uyku saati geldi, evet, ben de iyi kız olacağım, yarın okula gitmek var... Ev ödevimi iyi yapamamıştım, köpek resmini Toto çiziverdi, nasıl da saçma bir çocuk, rengini mavi boyadı.

VII

Delia, Yaz, 1943

Kocasını sevdiği için deseler hadi neyse... Ama sevdiği falan da yok, o kel kafalı şiş göbeği... Doktor Garófalo, o evde sanki kutsal bir ad, kızı doktorla evlendi diye kocakarı öyle gururlanıyor ki neredeyse donuna ediyor, milyon yıl dursa Laurita'nın bir doktora varacağı aklına gelmezdi. Arka avlunun parmaklığından dakikada bir "bir fincan zeytinyağı," "çorbaya koymaya üç patatescik," ya da "bir soğan," balık kavağa çıktığında da geri verirler artık! Laurita'nın vücudu güzeldir doğrusu, ama yüzü öyle alımsız ki, zaten hele ilk doğumunu bir yapsın, görürsünüz, öyle şişmanlayacak ki içiniz bulanacak. Mita'dan perde ödünç aldı, holdeki o küçük camlı pencere için, nikâh töreninden sonra öğle yemeğinde davetlilerin üzerine güneş vurmasın diye. Hem de bir cumartesi günü, ne yazık. Bankada çalışanlar her akşam saat sekizde işten çıkarlar, herkes piyasa caddesinden çekilmiştir o saatte, ama cumartesi günleri tabii saat üçte çıkarlar, saat altıda da ben piyasa caddesinden geçip dükkâna giderim, o zaman barda görebilirim onları, bir tek o gün. Yukarı taranmış saç insanı büyük gösteriyor, ben de öylé yapmak istiyordum. Choli'ye çok yakışmış, öğleden sonra saçımı kâğıtlara sarıp saatlerce öyle tuttum, cumartesi gezintimi kaçırdım, o şanslı kaltağın nikâhı yüzünden. Zavallı Türk, Yamil öyle iyi yürekli ki, Mita, elinden kaçırma, diyor. Yamil onu eczanede her gün görüyor, "Ne hanımefendi kadın!" hep bunu söylüyor, "Ondan iyi komşu bulamazsın." Mita Laurita'dan iyidir elbet, başı derde girdiği zaman Türk'ün akıl danışmak için gittiği tek komşu Mita oldu." Yamil, kızı seviyorsan sıkı dur. Onlara de ki, dinin amacı insanları rahatlatmaktır, mutsuz etmek değil. Onlara de ki, Delia'yla tanıştım, onu seviyo-

rum, onu elimden kaçırmak istemiyorum, işte bu kadar." Pis Türkler, Türk kızlarına evi temiz tutmasını nasıl öğretiyorlar, bilmem. Ama bu Türk Mita'nın kendi evinde ağzını nasıl bozduğunu bir bilse... Servis tabağı içinde öyle nefis bir kaneloni, Mita bunu beyaz sosla yapıyor, içinde de pahalı, ama gerçekten pahalı et kullanıyor. Mita gibi yemeğe bol para harcayan insanlar, neyse işte, canım, Mita bir keresinde sebzeli kaneloni yapmıştı, ama Berto sevmemiş, et yoksa iş de yok, Berto çiğnenip öğütülecek yemek ister, yediği et dişe gelmeli, yoksa her gün yumuşak yahni ya da saydam denecek kadar ince dana kotlet yemekten hoşlanmaz. Evde desen hep aynı hikâye, anne, babam karnını barda içtiği kahve ve suyla yarı doyurmuş oluyor, ama sıradan yahni Türk'ü doyurmaz, o boğazına düşkündür. Otelde tek fiyat, ne kadar yersen ye. Banka memurları da hareket etmezler, ama López otelde çalışırken şişmanlamadı, şimdi desen evde hiç şişmanlayamaz artık, o kaltak karı dantel yakalıklar takıp küçük kız ayaklarına yatıyor, kart inek. Bel diye bir şey yok, bacaklar da birer kütük. López'den küçük olamaz ya, ben dokuz yaş küçüğüm, López yirmi altısındayken, ben on yedi yaşındaydım. Türk yirmi beş yaşında, ben de yirmi bir. Koca burunlu Türk tarımbilimci, kıllı, göbekli, gözler tavada yumurta misali, onu seviyorsam iyi insan olduğu içindir. İyi ve aptal, yok, aptal değil, aptal numarası yapıyor, ama Antunez'lerin kızıyla birlikteyken hiç de aptallık etmediğinden eminim. Uyanıkların yanında aptalmış gibi duruyor, aptalların yanında uyanık. López uyanıklarla uyanıktır, bulduğu o şapşal karının yanındaysa şapşal. Laurita doktorun yanında uyanık, doktorlar herkesten akıllıdırlar, ama Doktor Garófalo en ahmak bakkaldan daha bile ahmak duruyor. Bakkal kocam olaydı, bademlerle erik kurularını avuç avuç alır, nefis şeftali konserveleri açıp yerdim, paella yapmak için ne gerekiyorsa alırdım, kutuda istiridyeyle ahtapot. O gün yapılacak şey, yemeğin ortasında onlara gitmekti, o zaman Mita bana paelleden mutlaka tattırırdı, çünkü onlar bunu sık sık yaparlar, hizmetçi kız

tabakları iyice doldurur, bizim evdeki porsiyonların iki katı, hem de masada artanlardan istersen bir tabak daha çıkar. Oysa gitmeyi hiç akıl etmedim, López'i düşünmekten kafam dalgalıydı belki, ama yok, bitti artık o iş, evlenip karı diye getirdiği o dangalak. Bir peso hiçbir şey satın almıyor... bugün bir pesodan fazla para harcayamam, biraz yeşil salata, çorba için bir kemik. Evde biraz ince şehriyem var, köfte yapmak için biraz kıyma, babama bir köfte, annemle bana da üçer tane. Azıcık kıyma yeter. Laurita'nın annesi düğünden önceki o telâşlı günlerde benden "ödünç" aldığı şeyleri geri verse, haha!.. "Ah, kusura bakma, Delita, bugünlerde aklım hiç başımda değil." Bedava yanından bir yemek çıkarabilirdim. Bütün bir peso, cebimden de otuz sent kattım mı bir çift çorap parası eder. Her ay bir çift çorap! Öğle yemeğinden hiçbir şey kalmadı, yoksa biraz meyveyle akşama güzel bir yemek yerdik, üzümler hâlâ pahalı. Ama resim çektirmem zorunluydu, bizim Türk resmimi istiyor, şimdi pabuç pahalı ya, iyi davranmaya çalışıyorlar. "Bay ve Bayan Mansur, size şu satırları yazmak cesaretini gösteriyorum, çünkü Yamil'i çok seviyorum ve onun yok yere mutsuz ve perişan olmasına dayanamıyorum. Onun başka dinden biriyle evlenmesinin karşısında olduğunuzu biliyorum, ama bu konuda elimden hiçbir şey gelmez, ben Katolik doğmuşum, başka bir dini kabul etsem bile derinden derine kendimi hâlâ Hıristiyan hissedeceğimden eminim. Yamil'in karısının evlilik hayatına ikiyüzlülük yaparak başlamasını istemezsiniz sanırım. Bu yüzden durumuma açıklık getirmek istiyorum ki kısa zamanda bir çözüme ulaşasınız, benim aleyhimde bile olsa. Yamil artık bir gün bile bizim kaprislerimizin kurbanı olmamalı, duygularıyla oynanmayı hak etmiyor o." Mita'nın yazdığı mektup herkesi kandırabilecek gibiydi, kendi yazımla güzelce kopya ettim, Mita'nın yazısı hiç okunmuyor, doktor yazısı gibi. "Ayrıca şu konuyu da samimi olarak dikkate almanızı rica ediyorum, Yamil hiçbir zaman İslâm dinine pek bağlı olmamıştır, bu yüzden kilisede evlenebilmemiz için Hıristiyan dinini kabul

edip vaftiz olmakta bir sakınca görmeyeceğinden eminim. Bunun bakanlıktaki meslek yaşantısı için de son derece olumlu olacağı kuşkusuzdur." Peki, ya ana babası razı olmazsa? Başka kim kalıyor Vallejos'da? Banka memurlarını bir kalem geç, bir tanesi buradan kız alıyorsa, yirmi tanesi almıyor. Sampietro, Burgos, Nastroni, García, hepsi de kendi doğum yerlerinden kız aldılar, sersemler, burada kimseyi kendilerine layık görmezler, ama sonra balayından döndüklerinde bir de bakarsın, aldıkları karı evlere şenlik, buradayken en genç kızlarla gönül eğlendiriyorlar, sonra da yaşlı kokonaları kollarına takıp geliyorlar ki, gördüğün zaman dudağın uçuklar... en kötüsü de López çıktı, anacığım da onun attığı yalana amma inanmıştı ha, doğduğu kentte bir oğlu varmış da, onun annesiyle evlenmek zorundaymış da... annem şimdi, inanmamıştım, diyor. "İnanmamıştım, güzelim, ama seni sevmemişse ne yapalım yani?" Ama Tanrıya şükür ki Türk karşıma çıktı. Şimdi öğrendim artık, en kötüsü onlara belinden aşağısını elletmek, bir de dizinden yukarısını. Boyun, yüz, kollar zarar vermez, bacakların dizden aşağısı da öyle. Yoksa insanın aklı kolayca başından gidiyor, onların ne mal olduğunu anlamak için bir seferi yeter. Bu gece şöyle güzel bir tabak ravioli olsa yerim, içi dana beyni ve ıspanakla doldurulmuş, üstüne yumruk gibi bir topak peynir rendelenmiş ev yapımı ravioli. Karın doyurmak dediğin böyle olur, yanına da iki bardak şarap, sonra bulaşıkları hemen yıkamak gerek. Şimdiden uyku bastırdı, dolu mideyle yatağa yuvarlanıyorum. Her akşam López gittikten sonra antrede daha bir süre kendi başıma oyalanırdım, kendimden geçmiş, gecenin saat on biri, sonra dosdoğru yatar, iki dakika geçmeden horlamaya başlardım. Alt tarafı üç kişiyiz, yemek için bir pesodan fazla para harcamak çoktur, hele bu ay, fotoğraf parası da binince. O lanet kırtasiye dükkânı, yeni yerinde, yayla gibi geniş, Vallejos'daki en güzel kırtasiye dükkânı, ama her zaman boş, gelen giden yok, annem orada, tezgâhın ardında mahkûm, evde otursa

aynı şey, önümüzdeki ay Estela'nın düğünü için elbise, edinmem gerek... sonra kulüpteki toplantılarda da kullanabilirim, şöyle güzel bir tafta elbise, ki Türk tavsamasın. Mita'ya sorarsan Türk'ü bulmam şans eseriymiş, o nereden biliyor? Meğerki, annem söylemiş olsun. Belki de annem dikişler konusunda akıl danıştı ona, Mita eczacı olduğuna göre dikişlerin nasıl yapılacağını bilir sandı belki de. Meğer Mita López meselesini bilirmiş, çünkü Yamil'i bulduğum için çok şanslı olduğumu söylüyor, çünkü Yamil iyi insan, hiç gergin biri değil, Mita'ya göre güzellik önemli değilmiş, esas olan kişiliğinin iyi olması, diyor. "Yamil öyle iyi yürekli ki!" deyip duruyor, ama iyi yüreğin kaba saba ellerle mıncıklanmak demek olduğunu bilse o da fikrini değiştirirdi, Türk okşamanın o'sunu bilmiyor, ama başlangıçta daha da az biliyordu. Ben okşuyorum onu. "Ben seni nasıl okşuyorsam, sen de beni öyle okşa." Şimdi daha iyi okşuyor. López'in eskiden beni okşadığı gibi okşuyorum onu. Taffetan denen kumaş taftadan daha yumuşak, reyonla tafta karışımı, sımsıkı yaparım elbiseyi, geçen yıl Estela'nın elbisesini denemiştim, ipek gibi bir diriliği var, ama taftadan daha cuz, bacak bacak üstüne attığında etek dizden kalçaya kadar bacağını okşuyor usulca, hiçbir erkeğin eli bu kadar iri değildir, dizden kalçaya, dikkat edilmesi gereken şey onlara dizden yukarısıyla belden aşağısını elletmemektir, eteğin altından yukarıya tırmanan el, insan gençken ne aptal oluyor! Mita hep Toto'nun büyümemesinden şikâyetçi, "Başımın cezası, neden büyümüyorsun sen?" dedi, resmen çocuğun yüzüne karşı, sonra Toto piyano dersine gidince Mita bana, "Bu orospu çocuğu büyümüyor," dedi, ama kendi karnı maşallah büyüyor, şimdiden belli oldu. "Mita, olan sana oluyor," diyorum ona. O da, "Arada bir içimi boşaltıyorum işte, bu bok soylarının verdiği bunca sıkıntıdan sonra," diyor. Yakası açılmadık lafların bini bir para. Yamil'e söylesem bana inanmaz, bir de Estela, "Hadi, Örnek Eczanesine gidelim, Bayan Mita ile konuşmaya bayılıyorum, öyle kibar ki!" derdi, ama eskiden, artık demiyor.. . Bu yaz

geri döndüğünde Héctor'u tanıyamadım, Mita onun için yeni baştan kılık düzmek zorunda kaldı, hiçbir şey üstüne olmuyordu. Sonbaharda buradan gittiği zaman hâlâ çocuktu, okul kapandığında her dersten sınıfta kalmış, Mita öyle kızdı ki, ona hiçbir şey almak istemedi. Ama trenden indikleri zaman Héctor mankenlere benziyordu, yüzü López'den bile daha yakışıklıydı, Türk gibi iri yapılı bir adam. Ağzı da tam hamal ağzıydı. Buenos Aires'de bütün gün babasıyla birlikte o pansiyonun oralarda dolaşmaktan. Trenden inerken Mita'yla Toto olmasa su tanımayacaktım. Mita bu kezki gezide kendine hiç yeni birşeyler almamış, gittiği döpiyesle döndü, ne var ki, buradan hanımefendi gitti, ağzı bozulmuş olarak döndü, karnındaki de beş aylık oldu bile. Héctor herkesin ağzını bozmuş, Mita onun söylediği her şeyi anlıyor, ben, "O çocuk bir hamal," dediğim zaman da gülerek, "Andavallık etme," dedi. Berto'nun da huysuzluğu üstündeydi, çünkü öğle uykusundan yeni kalkmıştı, ama o da gülmekten kendini alamadı. Héctor herkesin ağzını bozdu, Yamil'in su kaçırdığını söylüyor, Toto da onun dediklerinden bir şey anlamıyor. Héctor bana, "Ne güzel çonçonlar," demişti, yüzüne bakmadım bile, hiçbir şey söylememiş gibi yaptım, sonra Toto'ya çonçonlar önde midir, arkada mıdır, diye sordum, Toto kimseye söylemeyeceğime yemin ettirdi: "Üreme sistemiyle ilgili bir şey... Héctor herhalde bitişiklerin hizmetçisini şey yaparken görmüş olsa gerek, geceleyin herkes uyurken buluşuyorlar, sonra o yıkanmaya gelince bana gösteriyor, neden büyüdü, dersin, ne kadar çok şey yaparsan o kadar mı büyüyor?" diyor. Ben: "Salaklık etme de dosdoğru söyle bana, çonçon nedir?" Toto karşılık vereceği yerde, "Anneme Héctor konusunda hiçbir şey söylemiyorum," diyor. "Hizmetçi ölürse Héctor hapse girer, ama ilk seferinde kan kaybından ölmediyse artık hiç ölmez." Çatlak mı bu çocuk? Önceki gün olan şey işte bu yüzden beni hiç şaşırtmadı. Ben bir şey demeyince Toto: "Héctor bana söyledi, senin şeftalini yemek istiyormuş, ama sen şeftali nedir bilmezsin ki!" Öndeki mi, arkadaki mi bile-

medim, Toto'ya sordum, Toto: "Şeftali senin dibinin arka tarafı olsa gerek, hani o zehirli örümcek ortaya çıkınca, büyüklerin pipileri vücuduna girip çıkıp durmasın diye yolu örten şey." Ben de onun suyuna gittim: "Héctor neden yapmak istiyormuş bunu bana?" Toto: "Önceleri kurbağaya benzettiğin tarımbilimci Türk'ün nişanlısı olmana kızdığı için herhalde." "Toto, çatlak mısın sen? Nereden çıkarıyorsun bütün bunları? Yalan söylüyorsun herhalde." O da kıpkırmızı kesilip gözlerini kaçırarak, "Bakalım inanacak mısın diye söyledim:" Hepsini kafadan atıyor, çonçonla şeftalinin ne olduğunu bilmediği anlaşılmasın diye. Nedir acaba? Türk'e sormaktan utanırım. Bunlardan sonra, önceki gün meydana gelen olay hiç şaşırtmadı beni. Şu Toto, Héctor'un laflarından birini bile öğrenmedi. Yamil tarımcı arkadaşlarıyla hep bu biçim konuşuyormuş, kendisi söyledi. "Andavallı ne demek?" diye sormuştum. Akşam antrede yalnız olduğumuz sırada, "Benim olmamı istediğin şey," deyip elimi kavradığı gibi olmayacak yerine bastırdı, pis Türk. Benim ne umurum, eğer, bu onu mutlu ediyorsa. Yeter ki yağlı briyantin kullanmasın, neyse, bunu hallettim. O benim yasak yerlerime dokunmadıkça varsın olsun, ben ona istediği kadar dokunurum, bana bir zararı yok ki, insanın aklını başından alan bu değil. Pomat daha iyi onun saçı için, kıvırcık, üstüne üstlük yağlı, kesinlikle aşağı tabaka saçı. Los Toldos'daki ölçüm çalışmalarından dönene kadar başım rahat. İnşallah şekerleme getirir, küpe değil. Bugün öğle yemeğine çok para harcadım, kabak hiç doyurmuyor, çiftliğin yolu da yürü yürü bitmiyor, beş sent daha ucuz olacak diye, burnu açık pabuçlarımın topuğu gitti, köselesi zaten yenmişti, yarım pençeyle kurtaramam artık, birbuçuk peso gerek, amma da andavallıyım. Tabanına bakmayı akıl edemedim. Bir daha beyaz elbise mi, tövbe, dört giyişte yıkamak gerekiyor, Yamil burada değilse, Yamil buradaysa iki kez anca giyiliyor ellerinin bıraktığı izler yüzünden, yaz olunca ellerinden ter yerine is sızıyor mübareğin. Her yıkayışta elbise biraz daha yıpranıyor, sabunu da sokaktan topla-

mıyoruz yani, Yamil'in ölçüme gittiği haftalarda daha az yıkıyorum. Beri yandan Yamil buradayken akşam yemeğine meyve almıyorum, o beni dondurma yemeye götürüyor. Ah, şu elbise Estela'nın düğününden sonraya kadar dayansa, sonradan taffetan elbiseyi dansa giyerim, ipek empirmenin yerine, sonra bir akşam beyazı, öbür akşam empirmeyi giyerim, beyazı Türk'ün beni avuçlamayacağı akşamlar için saklarım. Yani bunca yıkamadan sonra dökülmeye başlamasa bari, yok, parçalanırsa evde giyerim artık, şimdiki ev elbisemi de mutfakta giyerim, kızarmış yağ kokusu siniyor çünkü. O izbe kırtasiyeci dükkânı hep dolar taşardı, her zaman, babamın da suratından geçilmezdi, karşı kaldırımdaki kahveye bile çıkamıyor diye, şimdi yeni dükkâna kimsecikler gelmiyor. Eski dükkândan birbuçuk sokak ötede. Yerler fayans, her şeyin en iyisi. Gelgelelim, insanlar zamlı fiyat ödemek istemiyorlar. Laurita düğün davetiyelerini İspanyol'un dükkânına ısmarladı, oysa bize gelebilirdi. Mutfak elbisesini yıkarsam koca bir kalıp sabun gidecek, keşke babamın o yakası tirfillenmiş gömleğinden, önlük yapaymışım, neyse, gömleği verdiğimiz serseriye helal olsun. Doktor Fernández öyle az para aldı ki. Pirula'nınki de ne aptallık ya, sen hizmetçilik yap, sonra da Héctor gibi seni almayacak birine teslim ol! Hem de her Tanrının gecesi. López daha yakışıklıydı, ama martaval atmış ha bana! Pirula o salak Héctor'un kendisiyle piyasa caddesinde görünmek istemediğinin farkına varmadı mı? Hizmetçilerin panayırlarda en son dansa kalktıklarını herkes bilir. Ah... o öğrenciler! Sevgilileri evlerine döndükten sonra ortalıkta koşuşur, fasa fiso kızları dansa kaldırırlar. O Pirula olacak enayi bunu nasıl anlamamış olur, daha ilk baştan? Çok çabuk kızıyor, kaz kafalı. Onların kendisini eve götürmelerine bile izin vermemeliydi, ne de dokunup öpmelerine. İçinden Héctor'un yüzünü okşamak gelmiş olmalı, pamuk gibi, kendi evlenebileceği ayaktakımının yüzlerine hiç benzemeyen, beyaz, ama yüzme havuzunda yüzmekten yanmış, pazar günleri de en iyi futbol oyuncularından biri. Pirula Mi-

ta'nın Héctor'a aldığı o yeni giysilere dokunmak istedi herhalde, Buenos Aires'in en iyi mağazalarından. Mita Toto için harcamayı tasarladığı parayı Héctor'a harcamış, çünkü Toto büyümüş değil, hâlâ geçen yılın kılıklarını giyiyor. Héctor'un her şeyi küçük kalmış. Gene de López'den daha yakışıklı değil. Kirpikleri daha uzun. Şimdi López'in saçları açılmaya başladı, Héctor'un saçları çok gür, gözlerinde de boşluğa bakarken hüzünlü bir bakış, ama konuşurken yok, insanın gözlerinin içine bakarak, "Ben seni kandırıp sonra da bırakan adamı biliyorum, sen de diktirtmişsin." Héctor aklımdan geçenleri okuyor sanki, o keskin gözleriyle gözlerimin içine bakarken içimin en derinlerini görüyor, gizli düşüncelerimin yazılı olduğu yeri. Bir keresinde López'e banka gözlüğünü taktırmıştım, sonra çıkarttırdım, gözlük takınca baykuşlara benzedi, öyle ciddi, sanki bankanın en çalışkanı oydu, kirpikleri öyle pek uzun değil, ama kapkara, gözler yeşil, o beyaz teninde de hiç leke yok, kıl gibi birkaç damar ki gözükmüyor bile. İnsanın hiç değilse bir kolu her zaman serbest kalmalı ki, Pirula gibi bir hizmetçi kız Héctor gibi bir öğrenciye kendini elletsin, aptal demek bile az ona. Daha ilk seferinde teslim olmuş, şimdi artık işi tamam, ne yapsın, elinde değil, hem zaten, ha bir kez olmuş, ha elli, ikisi de aynı kapıya çıkar. Héctor Pirula'nın gözlerinin içine bakarak canının istediğini okumuş olsa gerek, sonra da kızcağız karşı koyamadı, çünkü canı sahiden istiyordu. López bana baktığı zamanlar kafamın içine yazılmış hiçbir şey olmazdı, ona bakmaya doyamadığımı, doyamadığımı, doyamadığımı düşünürdüm yalnızca, kusursuz bir yüz. Sofrada içimden babamın burnundaki köprüyü kesmek gelirdi, suratı hamurdan yapılmış olsaydı da yoğurup yeniden yapsam, biraz genişletsem iyi olmaz mıydı, ondan aldığım şu dar, uzun surat, sigara içmekten akları sararmış gözler, bitişik kaşlar, çıt çıt çıt yolsam o kılları ya da kibritle yaksam. López'in yüzünde tek bir çil bile yok, ucu kalkık küçük bir burun, ince, kısa bir bıyık, güneşten azıcık olsun yanmamış, bembeyaz bir cilt, bütün gün bankada kapa-

lı ve o gece, o dakikada bana göyle geldi ki, onun gözlerinin ardını, neler düşündüğünü görebiliyordum. Ben diziyi dinleyebilmek için onun otele dönmesini istiyordum, ütü yapmam gerek, dedim ona, ama o, olmaz, dedi, otele dönmek istemiyordu, ana babasıyla oturuyor olsa tamam, dönerdi, ama ailesini geçen yaz Puan'a gittiğinden bu yana görmemişti, şimdi erkenden otele dönerse onları özleyecekti, daha uykusu gelmemişti, otelde yapayalnız kalacaktı, zihninin derinlerinde otele dönerse kendini yatağa atıp hüngür hüngür ağlayacağı yazılıydı, evdekileri düşünüp ağlamaktan yalnızca ben kurtarabilirdim onu, beni sevdiği yazılıydı zihninin derinlerinde, çünkü, "İzin iste, birkaç günlüğüne Puan'a git," dedim ona, o da, "Yok, çünkü Puan'a gidersem seni özlerim," diye yanıtladı, ben de ateşle öptüm onu, kollarımı kanat gibi boynuna doladım, kollarımdan daha uzun iki kanat onu sarmaladı ve o anda sanki bir daha hiç ayrılmayacakmışız gibiydi, bankaya gitme zamanı geldiğinde bile gitmeyecekmiş gibi, alışverişe çıkmak, yemek yemek, bulaşıkları yıkamak, hatta uyumak zamanı geldiğinde bile gitmeyecekti sanki. Sonradan gözleri kıpkırmızı oldu, ağlamaktan damarları şişmişgesine, ama ağlayan o olmadı, ben oldum, duyduğum acı yüzünden, ikimizin de gözlerimiz kızarmıştı, çünkü yüreklerimiz kanla doluydu. O gün onun zihnini okuyabildim, ama sonradan bir daha hiç gözlerinin içine bakmadım onun. Zavallı Pirula, Toto yalan söylüyor olabilir mi? Choli, Toto'yu yatılı okula göndermesinler, dayanamaz, diyordu, Mita onu yollamak istiyor, Berto da öyle. Sonra çay saatindeki tartışma: Toto mızıldanıyor, "O feci öğretmene gitmek istemiyorum artık," "Kes sesini, pis herif, yüzmesini bile öğrenmek istemiyor musun?" Havuzdan döndüklerinde Mita ona sütlü bir fincan kahve veriyor, Héctor, Mita, Toto, masanın üzerinde yumurtayla kızartılmış ekmek, armut konservesi, kızarmış ekmek, tereyağı, reçel, kızarmış ekmekler anında gidiyor, hizmetçi yenilerini getiriyor, ben biraz yumurtaya bulanıp kızartılmış ekmek aldım, ama armuttan yemedim. "Bu küçük andavallı dalış yap-

mak istemiyor." "Dibe çarparsam bayılırım." Mita bana dönerek, "Böyle bir şey olabileceği aklımın ucundan geçmezdi. Yüzme öğretmenine Toto'nun durumu nasıl, diye sordum, sınıfın gerisinde, dedi, çünkü dikkatini derse vermiyormuş, ne kulaçlamaya, ne de dalmaya, başı hep suyun üstünde kalsın istiyormuş, kurbağa stili. Choli, melek sabrı vardır onda, geçen yıl öğretmişti Toto'ya bunu." Mita öyle kızmıştı ki, bana armut ikram edip, nasıl olmuş, demesini unuttu, yüzme öğretmenine ben de gitmedim, ondan sonra tek bir ders, daha ilk günden başını suyun altına sokup dalmanı istiyor, zorba herif. Yamil onun herkesi ürküttüğünü söylüyor, bakkal dükkânında çalışan şişman bayan kayıp elini bırakınca ta dibe batmış, ağzı burnu tıkanarak yüzeye çıkmış, gene batmış, yüzme öğretmeni de onu ancak üçüncü çıkışında tutmuş. Yamil'e inanmak istememiştim, ama şişman bayan da derslere devam etmedi, Yamil diyor ki, yüzme öğretmeni onun dibe batmasını seyredip gülmüş. "Bugün sinemaya gidiyor musun, Mita?" "Evet, *The Constant Nymph*'i La Plata'dayken görmüştüm, ama harika bir film, hele kızın öylesine çıtkırıldım olması." Toto da ondan geri kalmak istemiyor: "Hep su perisinden söz ediyorlar, ama peri meri yok, su perisi dedikleri kızın ruhu, hayalet gibi çıkıp görünse ne iyi olur, ama hiç görünmüyor, gitme Delia, ben hiç sevmedim." Mita, "Yok, nefis bir film, mutlaka git gör, hele bir yeri var, üç kızkardeş sanat konusunu konuşurken, resim ve müziğe bayılıyorlar, üç kardeşi oynayanlar resmen harika!" Kavanozda beş dilim armut kalmıştı, Toto beşini de kaptı, oysa Héctor yalnızca bir tane yemişti, masaya oturur oturmaz eliyle aldığı dilimi. "Mita, şu bok soyu bücüre baksana, hepsini aldı!" Mita: "Üç dilimini Héctor'a ver." Toto: "Bisiklete binmeyeceksem veririm." Bisiklet kıştan beri duruyor, ama Toto kendi başına binmesini bir türlü öğrenemedi, çünkü bisiklet yüksek, o da boy atmıyor, düşmekten korkmuyor, Mita'nın öfkesi de bilendikçe bileniyor: "Hareket etmezsen büyümezsin ki, hep bücür kalırsın!" Yeni doğacak da Toto'yla Héctor gibi asi çıkarsa

Mita yandı. Héctor'un boks merakı: "Bu bücür dağı taşı yiyor, biraz hareket etmezse safi götle göbek olacak, ama Oyun Ülkesindeki Çocuk Boksuna götürebilene aşkolsun!" Toto: "Safi götle göbek olacak sensin! Hem biliyor musun, geçen gün onun pipisini gördüm anne, kötü alışkanlıkları yüzünden çizik içinde kalmış, bitişiktekilerin hizmetçisi ona ekmek bıçağıyla birşeyler yapmış olsa gerek," birden, Toto çığlık çığlık bağırmaya başlamasın mı, hangi deliğe gireceğimi bilemedim. Héctor fincandaki sütü Toto'nun yüzüne çarptı, Toto da koşup Héctor'un yeni ütülenmiş takım elbisesini kaptığı gibi kuyuya attı, sonra da banyoya girip kapıyı içeriden kilitledi, her zamanki gibi, korkudan aklı başından giden Mita Berto'ya koştu, Héctor'un yarasını söylemeye, Berto gülmekten neredeyse donuna işiyordu. Ben öyle sıkıldım ki, kıpkırmızı kesilmiştim. Toto bıçaktan neyi kastetmişti acaba? Bu olaydan sonra artık önceki gün olup bitenler beni hiç şaşırtmadı. Sonradan, saat altıda Yamil'le ben Mita'yla Toto'yu gördük, sinemaya gelmişlerdi, ama bu filmi La Plata'dayken zaten görmüşlerdi. Ben, "Ne güzel!" dedim, Türk de her zamanki gibi, "En arkada oturalım," arkada kimsecikler yoktu, Türk de filmin yarısını bile görmedi, gözlerini ya yumuyor ya da bana bakıyordu, benim ağlamama güldü: "Kadınlar öyle saçma şeylere ağlarlar ki hep," sen demişsin saçma diye, bazan insan artık dayanacak hali kalmadığı için ağlar, ben de López'in benden her gün biraz daha kaçmaya başladığını fark etmiştim, bir gün bir şey bahane ediyordu, ertesi gün bir başka şey, sonra o cuma gecesi elini eteğimin altına sokmadı, oysa onca zamandır görüşmemiştik, ben de elini tutup bacaklarımın arasına götürdüm, elini çekti, "Yapmamalıyız artık, doğru değil." Ben, "Neden doğru değil?" O, "Değil de ondan." Sonra gitti. Resmen gitti, öylesine, alçak... López!.. López!.. López! O zaman bilmiyorum, ama bir önceki pazar son seferimizmiş, hayatımdaki en sonuncusu, oysa o karanlık antrede onun biraz huysuz olduğundan yakınmıştım! Ve beş gün hiç görüşmedikten sonra cuma ge-

cesi beni istemedi, doğduğu kentteki düğün günü yaklaşıyormuş meğer, istemedi beni. O pazar gecesinin son görüşmemiz olacağı hiç aklıma gelmemişti, söyleseydi her dakikasına dikkat ederdim, hiç unutmayayım diye, öyle bir sımsıkı tutardım ki onu parmaklarım canını acıtırdı, onun uğruna neler yapabileceğimi anlatırdım ona, yemeksiz, uykusuz kalacağımı... öyle ki geri dönsün, diye ikna ederdim... Ne var ki bunu istemeye zaten hakkım yokmuş, ben de sırf bunun son görüşmemiz olduğunu bilmekle yetinirdim, en iyi elbisemi giyerdim onun için, ipek çorap, parfümü de esirgemezdim, antrenin yerleri ayna gibi parlak, saksılarda çiçekler Mita'dan ödünç alınmış. Neyim varsa ortaya dökerdim. Hatta antrede bile beklemezdim ki onu, sokağın köşesinde beklerdim, bu sayede gelişini ta öbür köşeden görebilirdim, yaklaştıkça büyür, büyürdü, sonunda öylesine yakınıma gelirdi ki ben gerilemeye başlardım, bir iki, üç, dört diye sayarak... Onun karanlık antreye ulaşıp beni kollarına almasına yetişecek kadar zaman... on bir, on iki, on üç, on dört... köşedeyken ne kadar küçücüktüyse şimdi o kadar büyük, tam önümde, öyle büyük ki önümdeki bütün boşluğu başı, boynu, omuzlarıyla dolduruyor, ama ben onun yerin cilasını yansıtan gözlerini görüyorum, yerin cilalı döşemesine de bir erkek yansımış, o nerede bitiyor, yer nerede başlıyor, bilinmez, başım dönmeye başlıyor, sımsıkı tutuyorum onu düşmemek için... Budala yeniyetmenin biri olduğum için kendi kendimi yaraladım, hem de nasıl. Mita haklı, önemli olan iyi karakter sahibi olmak. Benim evimde her şey saatle olacak, babam barda bir saat oyalandıktan sonra eve gelip, saati bilmiyordum, diyemeyecek, Türk de geç gelemeyecek, yoksa yemek bulamayacağını bilecek, meğerki çöp kutusuna baksın, orada olacak yemeği. Hizmetçi falan da yok, onun için Türk'ün, yaz tatili yapacak paramız yok, demesine bakma, paramız olacak: Koca hayvan, olanca parasını yemeğe harcamak istiyor, otelde falanmış gibi üç türlü yemek, tek türlü bir tabak yemekten çok daha pahalı. Ben yola getiririm onu. Öğle yemeğinde

"Üç türlü yemeğimiz var," derim. "Tatlı patatesle kuzu eti, etli patates böreği, bir de evde yapılmış tatlı," yani ekmek pudingi ki o da bir çeşit sayılır, nasılsa. Türk'e tıka basa kuzu yediririm, etli patatesi çıkardığımda karnı doymuş olur, pudungin de yarısını anca yiyebiliriz, böylece akşam yemeğine etli börekle pudingin yarısı kalır, hiç para harcamadan her şey tamam, böylece onu kandıra kandıra, otelde yaşarken bir öğünde üç türlü yemek yediğini unuttururum ona. Öncesi gün Mita'larda soğuk et, ravioli ve sığır yahnisi, üstüne kremalı rulo pasta, ne yazık ki Toto her şeyi berbat etti. Mita yüzme öğretmeninin karnını iyi doyurmuştu sanırım, pansiyon sofralarında açlıktan nefesi kokuyor, evde çok işim olduğundan artık derse gelemeyeceğimi söyleyince Mita masanın altından bacağımı tekmeledi, çünkü herif beni yüzme havuzunda nasılsa görüyor, pis zorba. Ne var ki, pazar günü beni orada göremeyecek, bu kesin, López ve karısıyla karşılaşmaktansa ölürüm daha iyi. Çimlikte güneş banyosu yaparken gözlerim yana kayınca baktım bir adam, bembeyaz vücutlu, sonra yüzüne baktım, oydu, binlerce kez öptüğüm yüz, ama hiç gömleksiz görmemiştim, vücudu herhangi bir erkeğinki gibiydi, ben daha narin ve ince yapılı olacak sanırdım, derken arkadan karısı çıktı geldi, o gün bugündür pazar günleri yüzme havuzunda benim saçımın bir telini görebilene aşkolsun. Berto yüzme öğretmenine çok fazla şarap içirdi ki Páez'lerin kızından söz etsin diye, ama adam bu konuyu asla açmıyor ve Berto: "Baba Páez tüfeğini tamire yollamış, dediğine göre tavuk kümesine her gece bir tilki dadanmış." Şarap yüzme öğretmenine hiç iyi gelmemişti: "Ben bütün gün tavuklar arasındayım. Bu kasaba sudan nasıl korkuyor, bir bilseniz," diyerek benden yana baktı, salak Toto da kıpkırmızı kesilerek, "Ben sudan korkmuyorum, benim korktuğum havuzun dibi," dedi. Berto: "Ama söylenenleri can kulağıyla dinlersen kafanı vurmadan dalmasını öğrenirsin." Toto da: "Kafamı bir kez vurdum ya, yeter de artar bile." Berto: "Sofrada olmayaydık sana ne yapardım, biliyorsun." Öğ-

retmen: "Sen kolaç atmasını da öğrenmiyorsun, oysa yüzerken başını dibe çarpmak söz konusu değil." Toto: "Kolaç değil, kulaç denir ona." Héctor: "Dâhimiz konuştu!" Mita: "Başlangıçta pekâlâ öğreniyordu ya, sıra dalmaya gelince tutuklaştı." Öğretmen, "Hayır, hanımefendi, Toto'nun derdi başka... Kıskançlık, kendisi yerinde sayarken ilerleyen öbür çocukları kıskanıyor." Ve öğretmen böyle diyerek yerinden kalktı, sonra gene oturdu; ne istediğini kimse anlayamamıştı, şarabın başına vurmuş olduğunu anladım, çünkü neredeyse geğiriyordu, bu arada Toto'ya baktım, kâğıt gibi bembeyaz kesilmişti. Sonra Berto: "Kıskançlık hiç de hoş değildir. Toto, öğretmenin seni çok sever, seni göremeyince hep hatırını sorar, bütün öğrencilerini bir tutar o." Ama öğretmen: "Ama kıskançları sevmem ben, tavuk gibi ürkek olanları da sevmem, ancak kadınlar korkar." O anda Toto'nun eli pasta bıçağına kayıyor, Mita bir çığlık koparıyor, ben de öyle, Toto bıçağı tam o sırada pasta tabaklarını almak için yaklaşan hizmetçi kızın koluna sapladı. Kıpırdayan olmadı. Bıçak kızın bileğine yakın bir yere saplandı, sonra yere düştü. Toto bir sıçrayışta kapıya seğirtmiş, dışarı kaçmak üzereyken Héctor onu kolundan yakaladı, ama öfkeden morarmış Berto'nun geldiğini görünce bıraktı. Kızın kolu iyi ki karnının önündeydi, yoksa Toto onu öldürebilirdi, yalnızca kolundan yaraladı. Bu çocuk herkesin dediği gibi anasının eteğinin dibinden ayrılmayan süt kuzusuyla nasıl cani olabildi? Hem de ona her zaman iyi davranan şu hizmetçi kız, Toto neden öfkesini ondan aldı? Masa örtüsü kan içinde, zavallı kızcağızın gıkı bile çıkmadı, gözleri yaş dolu. Mita onun kolunu hemen sardı, Doktor Fernández birkaç dikiş atmak için geleceği sırada ben utanıp kaçtım... Doktorlar sır saklarlar mı acaba, Türk gerçeği öğrendi mi ki, zavallıcığım, bilse ne kadar fena olurdu. Yalnızca kaz kafalı yeniyetmelerin kendi başlarına açtıkları belalar işte. Geriye kalan tek şey de kin ve acı, başka bir şeycik kalmıyor, gece gündüz insanın içini kemiren acı duygular ve kin... Eskiler için... López gittikten sonra sabahın seki-

zine kadar kütük gibi uyurdum, başım yastığa değer değmez başlardım horlamaya. Her Tanrının gecesi kütük gibi uyurdum. Sabahleyin kalkıp *mate*'mi içer, dün geceyi düşünür, ortalığı süpürüp siler, tozları alır, kasaba, bakkala, kırtasiyeciye giderdim, tuhafiyeciden de mutlaka alınacak birşeyler olurdu; iplik, lastik bant, bulaşık bezi falan gibi, bu arada Estela'ya sorardım, sabahleyin onun bankaya gidişini gördü mü diye, sonra yemek yap, bulaşık yıka, biraz uyku kestir... yaklaşıyor, saat giderek yaklaşıyor, dikiş yap, saçlarını aç, piyasa caddesinden geçerek git anneni al, akşam yemeği, makyaj yap, saçını fırçala, giyin, odadan çık, hol, giriş, antre, sokak kapısı, köşe başında bekliyorum, eteklerimi düzeltiyorum, beş on dakika geçiyor, gelen yok giden yok, otuza kırka kadar sayıyorum, bir erkek geliyor, köşeyi döndü, bu yana geliyor, ama nöbetçi polis değil, adamın biri değil, gazeteci değil, bakkal çırağı değil, Türk değil, Héctor değil... gelen o, yeşil gözler, kalkık, şirin bir burun, zihninin derinlerine yazılmış sözler, "Şimdi beni otele geri gönderirsen kendimi tutamayıp ağlarım." Ve ben: "İzin al, birkaç günlüğüne Puán'a git," ve o: "Olmaz, çünkü Puán'dayken seni özlerim..." yani beni, yani ben, Laurita değil, Mita değil, Pirula değil, vefalı su perisi değil, ben... Şimdi de kollarımı boynuna sarıyorum, yüzüne bakıyorum, dokunuyorum ona, soluk alışını duyumsuyorum, ben de soluk alıyorum, ikimizin soluğu, iç çekişleri, onun, benim, fark etmez, benim soluğum kesilirse o ikimiz için soluk alibilir, içimde işte, etiyle, canıyla, kanıyla, o nerede başlıyor, ben nerede bitiyorum, kim bilebilir? Bu da demektir ki, beni seviyor o, içerimi görmek istiyor, içerimin ta derinlerine ulaşmak istiyor, onu çok sevdiğimin, hem de öylesine, öylesine, öylesine çok sevdiğimin yazılı olduğu derin yerlere ulaşmak istiyor. Ona en uygun olan benim, bir daha hiç ayrılmayacağız, o benim neler düşündüğümü sahiden anlayacak, artık onun uğruna kendimi Buenos Aires Anıtından aşağı atmaya hazır olduğumu ona söylememe gerek kalmayacak, bin parça olmaya hazır olduğumu, yeter ki, o yaşamaya

ve beni düşünmeye devam etsin, sonunda umursadığım tek şey bu işte, onun zihninin derinlerinde de beni herkesten çok sevdiğinin yazılı olması... bensiz yaşayamayacağının, bu acıya dayanamayıp öleceğinin yazılı olması... ya da başka neler... neler hissediyorsa... ulu Tanrım, ne zamana kadar, hangi günde, hangi saatte, hangi dakikada mahvedecek benim hayatımı, onu tanıdığım ana lanet olsun. Eğer canı istiyorsa buyursun ölsün, benim ölmeye hiç niyetim yok, ama ölsem de önemli değil, çünkü her şey mahvoldu nasılsa, hayat dediğin şanlı bir bok kovası, Tanrı bu alçakları doğuran orospuları bin kez kahretsin... Geceleyin iyi uyumamış bile olsam sabahleyin erken kalkmak zorundayım, *mate*'mi içmezsem uykum açılmıyor, şeker kalmamışsa bakkala gitmek de var, bir de şu kum fırtınaları, her Tanrının günü, sabahtan akşama kadar ortalığı süpürüp durmazsan kuma gömülüyorsun. Acaba Mita marangoza ne yaptırdı da çatlaklardan içeri toz girmiyor? Türk'le evimizi kurar kurmaz ben de kapılardaki çatlakları kapattıracağım. Annem de fazla işten kurtulur artık. Ben yemeği yapıyorum, annem temizlikle çamaşırı, babam da dükkânda, bar sevdası da yetti artık. Böylece hizmetçi parası cebimize kalınca mutfağa harcayacak daha çok paramız olur, yaz tatilleri için bile birşeyler ayırabiliriz de bir yıl Mar del Plata'yı gördürüm artık, ertesi yıl Cordoba'yı, bir başka zaman da Mendoza'yı, ortada çocuk yokken yaparım bunları, çocukların burnu Türk'ün burnuna benzerse valla ölürüm. Amanın, o Türk'ün karnını öyle bir tıka basa doyuracağım ki, ben de pek geride kalmayacağım elbet, Türk'ün yemediği tek şey domuz eti. O ölçüme gittiği zaman bir akşam annemle ben bir güzel domuz rostosu yapar avluda yeriz, hiç zahmeti yok, biraz salata, bol şarap, karnım öyle dolu ki kıpırdayamıyorum, etle şarap uykumu getirmiş... çabuk, bulaşıkları yıkamalı, çünkü şimdiden uyuyorum, bulaşıkları yıkar yıkamaz doğru yatağa, midem de dolu olunca hiçbir şey düşünmüyorum, dalmışım bile, kütük gibi uyuyorum ertesi güne kadar.

VIII

Mita, Kış, 1943

Hem bu yaz Héctor'un tek bir arkadaş bile getirmesine izin vermiyorum, çünkü arka avluda o topu sürüklemeye başlarlarsa onları gebertirim: Bu kış La Plata'da eksi yirmi yedi derece olmuş, Vallejos'da da yeni saksılardaki çiçekler eksi yirmi dereceye donmadan dayandılar. İç avlunun arkasındaki çuval perdeleri çekip cam kapıları açtın mı, arka avlunun çıplaklığı görünmüyor. Portakal ağacının çevresinde yüksek eğreltiotlarıyla ev bitkileri, kuyunun üstündeki demir çardağa sarılmış kadife çiçekleri, öteden, mandalina ağaçlarının olduğu yerden de, buraya güneş girmediği için hep nemli topraktan yükselen serin hava gelir. Beyaz zambaklar için en uygun yer burasıydı, çünkü bütün gün gölgedir. Yaz gelince yemekleri her gün avluda yiyeceğiz, ağaçların serinlettiği havada. Ve her gün ver elini yüzme havuzu, yaz mevsiminde hamile olmak gibi berbat bir şey yoktur. Kış ortasında, mandalina ağaçlarının çıplak dalları altında her yer beyaz zambaklarla dolu, duvarın beyazı önünde zambaklar seçilmiyor bile, bir daha dikmeyeceğim, beyaz ve mor, kasvetli bir mezarlık çiçeğidir alt tarafı zambak zambak dediğin. Toto ile Héctor kış tatilinde, havanın pek öyle soğuk olmadığı bir gün mezarlığa beyaz zambak götürdüler, onca kilometrelik yol, bisiklet üstünde. Ben gitmek gücünü asla bulamayacağım. Kışın uzun öğle uykuları, baştan sona gazete, her gece romanın iki, üç, dört bölümü, gözlerim kapanıncaya kadar, ama o beni gizlice gözetliyor, Berto, uyuyormuş gibi yapıyorsa da ben biliyorum, ağlarsam farkına varıyor, unutmayı başarıncaya kadar, ama nasıl unutabileceğim? Şimdi galiba uyudu. Yavaş yavaş yürüyerek yirmi sokak geçiyorsun, sonra başka bir yoldan yirmi sokak geçerek geri dönüyorsun, saat ikideki güzel

güneşin altında soğuğu duymuyorsun, bu hareket de geceleyin uyumana yardım ediyor, uyku yerine, evin iki sokak ötesinde toprak yollar başlıyor, dört sokak sonra kulübeler, biraz sonra da kırlara geliveriyorsun, sağda solda ufak çiftlikler. Yaprak kıpırdamıyor bugün, dün pampa rüzgârı esmeye başlamıştı, öyle soğuk bir ay, sonra bu yürüyüşlerin sonu gelecek ne yazık ki, Vallejos'da bahar başladığı zaman rüzgârın kaldırdığı toz adamın ağzını burnunu kurutuyor. Dışarı çıkarken sabahın erkeninde bile koyu renk gözlük takmak gerek, camlar o yüksek fırtına bulutlarını kapkara gösteriyor ve toz kasırgaları evlerin tepelerine erişiyor, batıdan doğuya doğru esen bu sert rüzgârlar dinmezse günün birinde evler toza gömülecek. Bu rüzgârlar pampaların her yanında esiyor, ama La Plata'ya asla ulaşamıyor, bilemedin hafif bir esinti, üniversitenin sokağında kızlar derin bir soluk aldıkları zaman ağaçların kokusuyla başları döner, daha oraya varmadan portakal ağaçları Beşinci Sokaktan Yedinci Sokağa kadar kaldırım boyunca dizilir, anabinanın önündeki küçük meydan baharda portakal çiçekleriyle doludur, oysa sınavlar yaklaştığında adamın kafasının boş kâğıt gibi tertemiz olması gerekir, sakın portakal ağaçlarının kokularıyla dolu tatlı havayı çekme içine, yoksa gözlerini kapamak, sonra da bambaşka bir yerde açmak gelir içinden, Viyana Ormanlarında, ormanın ortasında ilerleyen bir arabanın içinde, sabahleyin kuşlar uyandığı sırada güneş ağaçların ardında doğar, ağaçlar öylesine sık ki, güneşin ışınları, hafif bir rüzgâr dalları kıpırdatarak aralayıncaya kadar aradan sızamaz, sızdığı zaman beyaza çalan sarı ışık yavaş yavaş koyu yeşil yaprakların arasından süzülür, yapraklar geceleyin simsiyahtır, sabahleyin açık yeşil. Şu ünlü Viyana Ormanlarındaki ağaçlar neye benzer ki? Bu yıl yağmurlar sayesinde Vallejos biraz yeşil çimen gördü ve yolun sonunda Birleşik İspanya Derneğinin bulunduğu yerde Katırtırnağı Çiftliği görülebiliyor, çiftliğin kendisi değil de sarı çiçeklerle kaplı iki katırtırnağı çalısı, çiftlik ağaçların ardında görünmez olmuş. Bu sabah hapları hazırlarken sülfü-

rü kromik asit dolu bir deney tüpünün içinde çökeltince içimden katırtırnağı toplamak geldi. Çek kadının yalnızca bana verdiği o küçük sarı çiçeklerle dolu sayısız dal, küçük çiftlik evinin içi pırıl pırıl, Çek ve Alman kadınları pis İspanyollarla nasıl karşılaştırılabilir? Temizlik, bahçe düzeni, ev işi konularında ince zevk, çiftlikte yetişen meyvelerden yapılan tatlılar, Toto, ağzı dutlu turtayla dolu olarak bir o rengârenk işlemeli masa örtüsüne, bir Çek kadına baktı, sonra da bana, "Örtünün kenarındaki desenleri o çizmiş olamaz," dercesine, el ele tutuşmuş köylüler zıplıyorlar, sofra örtüsünün ortasındaki meydan ateşinden sıçrayan kıvılcımlar kendilerine ulaşamasın diye ateş yeşille işlenmiş, küçük sarı dilleri var, ateşten çok denize benziyor, uçları tutuşmuş dalgalara. Biz çiçeklerden gözümüzü alamazken Çek kadın da bana Arjantina'ya ayak bastığından beri çektiği hastalıkları anlatıyordu, merhemi veririm, dediğim zaman o da bana ne vereceğini bilemedi. En az yirmi sokak ötede, Toto dönüşte kucağında koca bir deste katırtırnağı taşıyordu, ben de öyle. Giderken Toto bana *Sabah Olmasın*'ın bütün konusunu anlatmıştı, dönüşte bir tane daha anlatacaktı, benim göremediğim, iki ay yataktan çıkmadım, hemen hemen her öğleden sonra ziyaretçilerin anlattığı saçmalıklar, yok, şu kadın doğum yapmış da, bu kadın lohusaymış da, ama kimsenin zerrece umurunda değildi bunlar, evet ya, işin doğrusu bu, kimsenin umurunda değildi, herkes hemen unutuyordu, şimdi de sanki hiçbir şey olmamış gibi. Bugünkü yürüyüşümüzde, konu masum bir kıza (bir öğretmen) âşık olmuş numarası yapan, Kaliforniya'da köşeyi dönmek için Meksika'daki yoksul hayatından kaçan bir alçak, filmin adı *Sabah Olmasın*. Dönüşte de ben ona Çek kostümlerini, sofra örtüsündeki ateşi, sihirli Yahudi bebekleriyle deli bilim adamlarını anlattım. Toto'nun gözleri kocaman, "biraz daha, biraz daha," dinlemek istiyordu. Bilim adamlarının istediği şey, tek kusuru olmayan mükemmel bir varlık yaratmaktı. Deney tüpündeki sülfür yerine katırtırnağı, kan rengi olarak en saf yakut kırmızısı, gözler parlak ol-

sun diye civa damlaları, beyinde fosfor olsun diye taze bir elma, iyi huy için bir kumru kanadı ve güç için de bir şey... boğa toynağı, cup, deney tüpünün içine, korkup kaçmamak, hak edenlere okkalı yumruklar yapıştırabilmek için... topu herkesten daha hızlı kaleye sokabilmek, oturacak yer çok yüksek bile olsa bisikletten düşmeyecek kadar sıkı durabilmek için. En yüksek yıldızdan, bizim geldiğimiz yıldızlardan bile daha yüksek bir yıldızdan gelen o angora bebe takımları, hayal gücümüzle uçmak ne kolaydır, böylesine yanılsamalar, o minik yüz, ne yakışıklı olacaktı, köşe başlarında ona bakmak için beni durduranlar, Toto'nun ona, hiçbir yerini acıtmasın diye içi saman dolu oyuncak hayvanlar vermek istemesi, onun her yanına bakan, tek kusur bulamayan Berto, çünkü bu bebek ay parçası, hem de gürbüz, bir tekme atsa holdeki bütün camları kırabilir. *Sabah Olmasın*'ı ben de görecektim, ama o gün hastaneye yattım, bunu izleyen hafta boyunca Toto da hiç sinemaya gitmedi, ama sonra vaktini sinemada geçirmesi daha iyi oldu onun için. İyi ki onu yatılı okula yollamamışım. Maximilian'la Charlotte'un gelişleri, saray bahçesindeki uğursuz belirti, infaz mangası, Charlotte'un, kocasının ruhu girebilsin diye pencereyi açışı, hepsi çok iyi oldu: Yeni derlemesini başlatmak için yedi filmin resimli kartları. "En iyi olanlar *Juarez* film şirketinin kartları," Toto bunları destenin en üstüne koyuyor. Yarın için *Rage in Heaven* var, öğle saatinde Toto bunu bana anlatacak, bakalım biz büyük çiftliğin değirmenine gidinceye kadar sürecek mi. Dönüşte, bilmiyorum. Bundan önce destenin en üstündeki *Büyük Ziegfeld*'in kartları dururdu, filmin adının harfleri bir perdenin üstüne yazılmış, o acıklı telefon sahnesi, dans sahneleri elden geldiğince süslü, lame esvaplar, kocaman tüy yelpazeler ve kat kat çağlayan gibi dökülen beyaz tül perdeler. O Teté olacak baş belasıyla birlikte aklımdan çıkıvermiş, öbür resimli kartlar lağım suyunda, yoksa Héctor'la yaptığı kavgalar yüzünden miydi? Hepsini helaya attım, bu yeni *Juarez* kartları eskilerinin yarısı kadar bile iyi değil. Toto'nun

kartlarını attığımı öğrenirse Choli beni öldürür. Choli kışın buradaydı, sonra Teté'yle ana babası geldiler, ama çocuk beklediğimi Choli'ye söyleyememiştim. Ya Toto, onun yediği sebzelerle meyve ve etleri hesap etsen fil gibi olması gerekirdi, acaba Héctor nasıl oldu da bu kadar iri olabildi? Pansiyonda öylesine kötü yemekler, ateşli hastalık boy uzatabilseydi, Toto çoktan boy atmıştı. Yazın başında beşinci ayımdaydım, altıncı ayda çok bulantı çektim, yedinci ayda o ılık rüzgârla toz, sonbaharda okullar açılmasa onlara, onların kavgalarına kim dayanabilir? Okulda kopuğun biri Toto'ya insanın düşünceleriyle başka bir insanı öldürebileceğini söylemiş olmalı, doğru mu, diye sordu bana, bir de kem gözle nazarı. Herkesin söyleyecek bir lafı var, kimse çenesini tutmak istemiyor, "Çocuk kusurlu doğduysa hemen isim vermemek daha iyi, sonradan unutması zor olur," diyor herkes, melek yüzlü, hiç de yeni doğmuş bebeğe benzemiyor, diyordu Toto ile Berto, iri bir bebek, başlangıçta Toto onun yüzünü sevmemişti, "Bebek çok yakışıklı değil," dedi bana, ben de ona, çok sağlıklı değil de ondan, birtakım tehlikeler var, dedim, Toto da, "Ölürse tıpkı *The Great Man's Lady* gibi olur, hani Barbara Stanwyck'in bebeği ölür ya," dedi, ben de onu avuttum, bebek ölmeyecek, dedim, "Ölürse aynen filmdekine benzer, anlamıyor musun?" dedi bana, sonra da: "Yeniden görmek istediğin bir film seç, deselerdi hangisini seçerdin?" diye sordu, ben de onun düşüncesini okuyarak, "Hımmm..." dedim, *"Büyük Ziegfeld."* Doğru bildim mi?" O da, "Hayır," dedi, ama sonradan, "Evet. *Büyük Ziegfeld,* ben de onu seçerdim," dedi. Sinemaya gidip de *The Great Man's Lady* filmini yeniden görmek zorunda kalsam üzüntüden ölürdüm, sanıyorum. Hemşirenin yapacak öyle çok işi vardı ki, bebek hastalanınca başında Toto beklerdi, günlerce bebeğin başında bekledi, hastabakıcıyı çağırmak gerekirse diye, yelpazelerdi de onu, hepsinin ay parçası gibi dediği bir bebek, ben odanın öbür yanında, onu görmeme izin yok, duvarlarındaki bej boyası yer yer dökülen oda, öyle çirkin, hele o vazolardaki

yapma glayöller, çıkarttım onları, bütün bir hafta yapma kâğıt çiçeklerle yaşayacak değildim ya. Duvarın önündeki boş rafları yeğlerim, boyaları dökülüyor olsa da, ben odanın öbür yanında, onu görmeme izin yok, göremiyorum, asla, asla, oğlunu görmesi yasaklanmış bir anne, çocuk bir solunum özürüyle dünyaya gelmiş, ama oğlum çok güzel, neredeyse dört kilo ağırlığında ve kusursuz bir melek yüzü gibi yüzü. "Onu görmemek senin için daha iyi, sonradan kötü anıların olmaz, acı çekmezsin," ama ben diretince, peki, peki, yarın görürsün, hatta hemen bu gece, iyileşirse. Meğer Berto birşeyler sezinlemiş. Toto okula gitmek istemiyordu, ama Berto yolladı, iyi ki Toto'yu okula yollamış o sabah. Toto öğleüzeri birazlığına geldi, bebeği ne kadar sevdiğini söyledi. Ne çok ağladım ona bebenin dün gece ölmesine ramak kaldığını söylerken, sonra onu İngilizce dersine gönderdim, böylece hiçbir şey görmedi. Berto'ya Tanrı yol göstermiş, yani lafın gelişi, çünkü ben Tanrının varlığına inanmıyorum, öyle olduğuna. Bu kış Choli nerelerde, kimbilir? İyi ki Toto'yu yatılı okula yollamamışım. Choli onca ay çocuğunu görmemeye dayanıyor, çocuğun okul taksitlerini ödeyebilmek için yaptığı pazarlama gezileri yüzünden. Durmadan Hollywood Kozmetiklerinin reklamını yapıyor, ama oğlunu pazar günleri bile göremiyor. Kasabadaki o izbe yatılı okul değil de havadar bir yer, spor yapabileceği, Toto'nun spora ihtiyacı var, Berto da, "Hem de senin dizinin dibinden uzaklaşmaya," diyor, ama bu yıl yapayalnız kalacaktım, öğle yürüyüşlerini kendi başıma yapmak zorunda kalmayacak mıydım? Oğlan çocukları evlerinden uzaklaşıp yatılı okula gidince erkek olurlarmış, ben de oğlan çocuğumu yitirmiş olmayacak mıydım? Okul yılının sonunda bana bir erkek olarak mı dönerdi artık? Ne hakları var bir evladı annesinin elinden alıp kendi istedikleri biçime soktuktan sonra geri göndermeye? Yazgı beni istediği şeyden yoksun bırakabilir, biliyorum, yazgı istediği şeyi, istediği zaman alabilir insanın elinden, gene de benim gücüm yettiği sürece oğlumu elimden alarak yerine annesiy-

le sinemaya gitmekten utanan koca kalasın birini gönderemeyecekler işte. Héctor babasıyla Buenos Aires'e gitti, tatilde geldiğinde beni öpmekten utanıyordu; sonbaharda küçük bir oğlan çocuğu olarak gitti, ilkbaharda bacakları kıllanmış olarak döndü, yüzü sivilce dolu, burnu şiş, sonra gene gitti, ama bu kez benim umurumda bile olmadı ve üçüncü kez geldiğinde onu kimse tanıyamadı, bir erkek, Vallejos'da onun kadar yakışıklı bir delikanlı daha yoktur, sanıyorum, böylesine bıçkın olması çok yazık. Berto, "Onun gözlerine bakmak yeter," diyor, "kimsenin dikkat etmediği bir sırada yüzündeki hüzünlü ifadeyi görmek yeter, onun aslında ne kadar iyi bir çocuk olduğunu anlamak için." Ben de anlayamıyorum Héctor'un bakışları neden öyle hüzünlü, istediği her şeye sahip olduğuna göre. Choli iç avludaki yeni eğreltiotlarını görse aklını kaçırırdı, ne iyi olurdu, gelse de biraz laflasak, her şey çiçek açmış, kış ortasında çiçek çiçek üstüne, beyaz zambaklar sayesinde o hiç güneş almayan köşe bembeyaz kesildi, bahçede bunca beyaz zambak açmışken kabristana bir demetçik götürmemek çok yazık. Héctor aslında katı yürekli değil, ama kış tatili sırasında bisikletine binip kabristana gitmek istemedi, aradan neredeyse iki ay geçti, insanın kendi bahçesinin çiçekleri dükkândan alınanlardan daha anlamlı geliyor bana, ama parası yüzünden değil, tabii. Berto: "Yarın çiçekleri arabayla götürürüm, biraz vaktim olacak," oysa Toto beyaz zambakları kendiliğinden toplamış bile: "Yelpaze gibi diz onları, *The Great Man's Lady*'de, çiçekleri mezarın üstündeki haçın yanına koydukları zaman oldukları gibi," gözleri neredeyse yaşlı, Héctor: "Bu kadar dram yeter," Toto: "Çünkü sen onu hiç görmedin, ayrıca hayvanın tekisin," Hector: "Sen de, küçük şorolo, ağlayınca film çevirdiğini sanıyorsun." Kedi ile köpek sanki, bu kavgalar bir şey değil, en kötüsü onu hatırladığımızda ağlamamızı Berto'nun yasaklaması. Peki, kış tatilinde insan nereye gidebilir? Herkes eve tıkılmış, birine verdiğim tavuk parçasını öbürü ister, tavuk olmadığı, kavga çıkmadığı zaman da Héctor: "Şişko Mendez bugün

antrenmana gelmiyor," diyor, Berto da, "Pazar günü kötü oynadı," sonra Héctor, "Bu ikinci seferdir gidip karıyı çiftlikten alıyor, ama karı ebeye gidince iyileşiyor," ve Toto: "Bebeği ölecek," Hector: "Bunu da nereden çıkardın?" Toto: "Eczanede ebe söylerken duydum," ve ben hiç oralı değilmişim gibi yapıyorum, "Ne zaman? Ebe eczaneye gelmeyeli aylar var." Toto: "Sen arka odada öksürük şurubu hazırlıyordun, duymadın." Ben, "Doğru değil, ebenin benimle arası yok artık, eczaneye hiç gelmiyor." Toto: "Tamam, kimin söylediğini hatırlamıyorum, ama bebek ölecek!" Berto: "Şişko'nun yerine neden Buldog'u hiç oynatmıyorlar sanki?" Hector: "Buldog forvet olarak işe yaramaz." Biliyorum, şimdi Berto yan gözle bana bakacak, kendimi nasıl tutabilirim, kurduğumuz onca plan, belki yaşar diye onca umut, geceler gecesi, günler günü, Berto: "Sorun şu ki, en iyi pozisyonda bile olsan Şişko pas vermek istemiyor," ben de koşarak odadan dışarı çıktım. Ebeye dayanamıyordum artık, o bet suratıyla gelmiş, çocuğun artık nefes almadığını söylüyor bana, hiç beklemediğim bir şey, gerçi kötü bir gece geçirmiştik, ama sabah olmuştu, hava çok daha iyiydi, sonbaharın ilk serin günleri, ama güneş çıkınca hava çok ılıman oluyor, nasıl, diyordum, bu nasıl olabilir, öğleden sonra saat üçte, geceyi sağ çıkartabilmiş olan küçük bir bebeğin soluğu nasıl kesilebilir, öğleden sonra saat üçte? İlk olarak birşeyler yiyebildim, öğle yemeğinde, iyi de geldi, Toto okul çıkışı geldi, öyle ağladım ki, ona bebeğin dün gece ölümden döndüğünü söylerken, ama şimdi daha iyiydi, Toto İngilizce dersine gitti, biraz ağlamak öyle iyi gelmişti ki bana, sinirlerimi yatıştırmıştı, belki biraz kestirebilirdim, bir yandan bir vaftiz adı düşünürken, ad düşünmek çocuk hasta doğunca herkesin neler dediğini düşünmekten daha iyiydi, sonradan onu unutmak daha zor olur, diye, ama ne ad verebilirim ona, öyle çok ad var ki! Ebe gözüm kuru yakaladı beni, gözyaşlarım tükenmiş, oğlum yaşayacak diye döktüğüm sevinç gözyaşlarından sonra, derken ebe giriyor odaya, baştan beri sevmediğim o oda, yapacak bir şey

yok artık, diyor, ben de neler saçmalıyorsun, bu zırvalar nereden çıkıyor, diye soruyorum, ebe bebeğin artık nefes almadığını söylüyor ve orada durup bana bakıyor. Tek bir damla yaş kalmamış gözümde, artık ağlamak için bir neden yok, diye düşünüyordum, boğazım bile kupkuruydu, karyolanın demirlerinden başka bir şey yoktu, tutunup ellerinle sıkacak, ebe hiçbir şey söylemiyordu. Sanki yaptığı tek şey koşup gelerek beni bir neşterle yaralamak olmuştu, karyolanın demirlerine tutunuyordum, çünkü ellerimi gösüme götürüp de neşterin sivri ucunu hissetmek istemiyordum, bir yandan da bir an daha dayanacak halim kalmamıştı, "yapacak bir şey kalmadı," demeye gelmiş bana, usta bir kasap gibi içimi oydu benim, "Çünkü artık bebek nefes almıyor," deyip duruyordu, neşteri böğrümden alıp dezenfekte ederek cam dolaba kaldırmış olsa gerekti, iyi ki Toto orada değildi, kapıyla yatağın arasında, çünkü ebe benim yanıma koşarken Toto aramıza girerdi ve neşter ona saplanırdı, çocuk olduğu için de bu darbeye dayanamayıp ölürdü, ama ebe geldiğinde odada yalnızdım, uykuya dalmak üzereydim, gecenin geriliminden kurtulmanın gevşekliğiyle, öyle ki onun geldiğini duymadım, öğleden sonra saat üçte o mikroplu neşteri bana saplamaya geldiği zaman, öyle acıyor ki dayanılacak gibi değil, kasap elinden çıkma bir yara, giderek büyüyen bir yara, ağlama, diyor Berto, yara iyileşinceye kadar acır, ama ne zaman iyileşecek? İyileşmeyen yara herhalde mikrop kapmış demektir. Giderek kötüleşiyor bu yara, büyüdükçe büyüyor, ama Berto ağlamama izin vermiyor, ağladığımı duyar da uyanırsa, inanılmayacak şey, ama o gün ağlayamadım, daha bir dakika önce bebeğimin yaşayacağını sanarak onca gözyaşı dökmüş olmayaydım, tek damla akmadı, ama ağlarsam Berto uyanıyor, bu hakkım bile yok mu? Ağlamam bile yasak ha? Neden? Bıçak kemiğe dayanınca... ne önemi var, Berto uyanacakmış ya da sofra başındaymışız, hiç değilse ağlarım, şimdi artık ebenin her içeri girip o saçmayı, o zırvayı yumurtlayışında ağlayabiliyorum, ağlıyorum sonunda ebe bana bakmaktan vaz-

geçip dışarı çıkıncaya kadar. Sofradan kalkıp evin öbür ucuna kaçıyorum, en uzak köşeye, beni duymasınlar diye, Toto'nun ayak sesi duyulmuyor, ağlama sesinin yaklaştığı duyuluyor, çünkü bebek aklına geldiği zaman Toto da sofrada oturamaz oluyor. Gelip yanı başıma oturuyor, ebe bize bakmaktan vazgeçip dışarı çıkıncaya kadar ağlıyoruz. İlk gün o kâğıttan glayölleri dışarı çıkartmıştım, ama bu zifiri karanlıkta, güneşlikler sımsıkı kapalı, azıcık ışık olsa daha iyi uyumaz mısın? Aralanan güneşliklerden birazcık ışık sızıyordu, gece lambasını açsam Berto uyanır. Güneşlikler açılınca odayı görüyordum, eşyayı, insan birşeylere bakabiliyor, koyun falan say uyumak için, zifiri karanlıkta bütün odalar birbirinin aynısı, ama sabahleyin perdenin aralığından içeri güneş giriyor, saat altıdan sonra uyku yok, tavan sıvasındaki o siyah ıslak leke doğru dürüst seçilmiyor, dağ dorukları biçiminde ya da karanlıkta görülmeyen Arap çadırları ya da dalgalar arasında batan teknelerin üçgen biçimli tepeleri, *Pol ve Virjini*'de batan tekne, "Onlar da kimdi?" diye sordu Toto, öyküyü tam anımsayamıyorum, konusu nasıldı? Üniversite kitaplığındaki en acıklı kitaplardan biri, ya okur da ağlarsam? Berto uyanır, ama gözyaşlarından ötürü değil, gözyaşları gürültü çıkarmaz, sinemada akıtılan gözyaşları, Jorge Isaacs 'ın *Maria*'sını okurken akıtılan gözyaşları, yatağı sarsan insanın göğsündeki tıkanıklık oluyor, erkekler de gözyaşlarını tutabileceklerini düşünerek kendi kendilerini koltukluyorlar, gerçek birer erkek olduklarının kanıtı, gerçekten erkek oldukları için, gözyaşlarını tutabildikleri için, ama gözyaşlarını tutabiliyorlarsa tutabildikleri içindir, çünkü tutamasalardı gerçekten erkek olduklarını düşünerek kendi kendilerini koltuklayamayacaklardı. Gözyaşlarını tutabiliyorlar, çünkü daha az şey hissediyorlar, yoksa büsbütün mü duygusuzlar? Öğle saatinde çıkıp yürürsem geceleyin daha iyi uyuyorum, o iki kamyon iyi iş yaptı, bu yüzden Berto şimdilerde daha iyi uyuyor, oysa yıllar yılı uyuyamazdı, karabasanlarından bağırarak uyanırdı, buz gibi tere batmış olarak, uyanır uyanmaz sigara yakmak

iyi bir şey olmasa gerek, oda duman içinde, o uykusuz, küçük gece lambası, kitaptan bir bölüm daha, kamyonların borcunun ödenmiş olması ne iyi, yıllar yılı uykusuz gecelerde koyun say, takvimin yapraklarını çevir, para say, senetler, protestolar, karşılıksız çekler, hangi ablasından? hangi eniştesinden? dünya kadar parasını kumarda yitirmiş olan hangi dostundan? Berto'nun zırnığı yokken o hayırsızlara yardım etmenin ne anlamı vardı? Sehpanın üstündeki gece lambası, yarı uykuya dalmışken gazetenin sayfası hışırdadı, Berto okuduğu romanı bitirmiş bile. Napoleon, Hindenburg, Emil Ludwig'in bütün hayat öyküleri, gazetenin hışırtısı hafif olduğundan ben tam uyanmazdım, eskiden bilmediğim derin uykular, çekler, senetler uçup dağılmazdı, çünkü Berto uyuyup onları elinden bırakmazdı ki. Hangisi daha iyi, uykusuzluk mu, karabasan mı? Şimdi uyuyor ya, çıt olsa uyanıyor, sonra da: "Çocuk erkeklerin ağlamadığını öğrenemiyorsa suç sende! Erkekler ağlamaz, her şeyi içlerine atarlar." Ne zaman ağlasak Berto: "Maymun, biraz baba sözü dinle, ağladığını görmek istemiyorum artık," hakkı da var, çünkü Héctor'la o kendilerini tutuyorlar, ama ben ağlıyorum, çünkü kadınlar zayıftır, Toto da küçük olduğu için ağlıyor. Annesi öldüğünde Héctor ağlamış mıydı, aklımda değil, acı haberi ben vermiştim ona, daha ağlayacak yaşta değildi, Toto'nun şimdiki yaşından bir yaş küçük, ama Toto'da yetişkinlerin anlayışı var, onun için ağlıyor. Bu yaz Héctor'un bir tek arkadaş bile getirmesine izin vermeyeceğim, çünkü arka avluda top oynamaya başlarlarsa onları gebertirim. Bay Héctor'a kabristana gitsin diye yalvarmak, içinden gelmiyorsa gitme! Oysa bir düşün, kendi annesi de orada! Büyükannesi, büyükbabası, Perico Amca, benim minik bebeğim, nasıl sıralanmış olduklarından haberim yok, tek bildiğim, benim minik bebeğim mahzende, meleğim benim, o insanların arasında... yapayalnız, çaresiz... çünkü ölümden sonra ne olduğunu kimbilir? Onun acı çekmediğinden nasıl emin olabilirim? Ölülerin durumunun yaşarkenkinden de beter olmadığından? Küçük tabutu-

nun içinde tehlikeden uzak, ama ruhlar diledikleri yere gidemezler mi? Benim küçük meleğim de orada yapayalnız, Héctor'un annesiyle, o çok iyiydi, tamam da öldüğü zaman değil, Héctor'un doğumundan beri hastaydı, bir kan hastalığı, beynine kan gitmiyormuş, o da Tanrının kuluydu elbet, ama öldüğü zaman delirmişti, ne yaptığını bilmiyor, makasla ipek çoraplarına delikler açıyordu, işte benim minik meleğim de kabirde onun yanına kapatıldı, o yaşlı ayyaşın yanına, öfke ve küskünlükten ölen, bir espriyi sevmediği zaman bir insanı öldürmeye kalkan, öfke krizleri geçiren Perico Amcanın yanına, zavallı minik meleğim benim, bu insanların yanında ha? Kim yemin edebilir durumunun iyi olduğuna, kimsenin ona ilişmediğine, o ölülerin... ama yeter lütfen, o kabir olacak zindanı düşünmek istemiyorum artık, içerdeki o deli kadını, iğrenç ihtiyarı, o vahşi hayvanı... ve benim minik meleğim orada tek başına, minicik bir melek yüze, Berto ona vaftiz kılığını giydirdi, La Plata'dan gelme bir armağan, Berto bu küçük oğluyla öyle mutlu olacaktı ki, ilk baştan boks ve futbol, şımartmak yok, Berto çok mutlu olacaktı onunla bu... bu Toto denen muhallebi çocuğu gibi değil, Berto, vaftiz elbisesini giydir, dedi, artık hiçbir şeyden korkmadığını söyledi bana, çünkü o gün acısından ölmediyse, hiç ölmeyecek demekti, ama ağlamak işe yaramıyor, ağlarsam giderek daha zayıf düşerim, egzersizlerle tedaviyi sürdüremem, oysa uzman doktor egzersiz ve tedavi sayesinde bir çocuk daha yapabileceğimi söylüyor, ama bu arada küçük meleğim elimden uçup gitti, bıraktı beni, ben de o Delia denilen canavarı öldürebilirim, çünkü diyor ki, işin en acıklı yanı vaftiz edilmeyen bebelerin cennete değil de Arafat'a gitmesiymiş, ben de onu bir daha asla göremeyecekmişim, ama bu kiliseye gidip dualar eden kimseler nasıl da canavar oluyorlar. Bana sorsalar Vallejos'un en kötü kadınları kimlerdir, diye, hizmetçilerini açlık ve dayaktan öldüren, aptallaştırıp sakat bırakan kadınlar derim, bunu şıp diye söyleyebilirim: Her sabah saat altıdaki ayine gidenler. O Caivano denilen acuzeye, o iki kızku-

rusu Leiva kızkardeşlere, kilise mafyasının öbür üyelerine şöyle bir bakmak yeter, hem bunu söyleyen ben değilim yalnızca, herkes söylüyor. Ben de yarın sabah polise bildireceğim onları, o insanlıktan nasibi olmayan acuzeleri, sabah ilk iş olarak günah çıkartıyorlar, çünkü tek bir günde biriktirdikleri onca günah üzerlerindeyken ölüvereceklerinden korkuyorlar. Bir de bu ifritler gelip bana, neden kiliseye gitmediğimi soruyorlar, oysa cennete de gitsem, cehenneme de gitsem bebeğimi bir daha asla göremeyecekmişim, çünkü o Arafat'taymış. Bunu hele bir söylesinler bana, dillerini koparırım valla, yalanların zehirini akıtan o dillerini, Tanrı böyle zehirli yılanların doğmasına nasıl göz yumuyor ki? Choli bir gün Caivano cadısının komşusunu ziyarete gitmiş, orada zavallı hizmetçiyi görmüş, hastaneden alınma bir yetim, o gün birden çığlıklar atmaya başlamış, sütü ateşin üzerine devirdiğini söylüyormuş, doğru değilmiş bu, ama o acuze kıza sopayla girişmiş, kızın komşuya dediğine göre süt ateşe dökülmemişmiş, ama dayak yemekten korkuyormuş, çünkü acuzenin o gün tersliği üstündeymiş, nitekim de sopayı yemiş sütü devirdin diye, ama devirmemişmiş. Papaz her gün günah çıkartırken bunları işitirse polise gidip rapor etmek zorunda değil midir? Günah çıkarma hücresinin mahremiyeti, bir de yeterli rahibe bulamadıkları zaman o Caivano cadalozuna dua dersi verdirtiyorlar! Tanrı buna nasıl göz yumar, sonra benim minik oğlumun ölmesine, yüzünü göremeden, o küçük melek yüzünü, görmek istedim onu, ama sonra bakmamak daha iyiydi, çünkü ölürken acı çekmiş, yüzü eskisine benzemiyormuş, çok geç artık, onu görmemek daha iyi, çünkü yüzü çarpılıp çirkinleşmiş. Perdeler kapalı, bu afiri karanlıkta nereden biliyorum La Plata'da olmadığımı? Ne güzel orada olmak! Herhangi bir odada olabilirim, böyle karanlıkta ne fark eder ki? Peki, duvar boyalarının dökülmediğini nereden biliyorum. Toto'nun uyku arasında üstünü açmadığını? Berto olmasa gidip, Toto'nun üstü açılmış mı diye bakardım. Yeni bir derleme mi yapsak, ünlü çiftlerin resimleriyle?

Avrupa başkentlerinin derlemesi, her birinde ulusal kostümle dans eden bir köylü, Toto bunu istiyordu, daha bile zor, bir Macar Çingenesi, saçlar uçuşmuş çardaş'ı yaparken, fonda Budapeşte kuleleri, Tuna Nehrine yansımış, sisler içinde ya da Eyfel Kulesiyle bir çift Fransız apaşı, kadın yere fırlatılmış, erkek çapkın gözlerle ona bakıyor. Ya da ünlü çiftler, Romeo ve Juliet gibi, balkon sahnesini yeğlerim, Toto Romeo'nun öldüğü ve Norma Shearer'in bıçağı bağrına sapladığı o kilise mahzenini, kısacık bir saniye içinde trajedi olup bitiyor, Juliet bir saniye önce uyansa ne mutlu olurlardı, sonra Maximilian'la Charlotte, Charlotte deli olmuştur, Viyana'daki sarayın penceresini Maximilian'ın ruhu girsin diye açar, Maximilian Meksika'da kurşuna dizilmiş, ıssız bir yerde, kulübe duvarının önünde, sonra Markus Antonius ile Kleopatra, Toto Kleopatra'yı tek başına istiyor, o zehirli yılanla, Markus Antonius'u düşünür, savaşta ölüşünü zihninde canlandırırken, bu yeni derlemeyi boyarken de gizlenmek zorunda mı kalacağız? "O koca serseri vurmak istedi diye yaş günü partisinden kaçtığında sesimi çıkarmadım, ama Pocho vuracak diye İngilizce dersinden kaçmak, hayır, olamaz!" Berto tenisten döndüğünde yüzü öfkeden kapkara, "Pocho onun yaşında, babası tenis kortuna geliyor, Toto bu masalı İngilizce dersinden kaçmak için mi uydurdu, diye soruyor. Ben de, evet, dedim." Gözleri rüzgâra karşı oynamaktan, kiremit tozundan kızarmış, "Yetiştirmek için onca zahmet çektik, oysa Pocho'nun annesi de kim oluyor? Bir dükkânda çalışırdı, ama oğlunu senden daha iyi yetiştirmiş." Ne demek daha iyi, kim demiş! Haksızlık etmene gerek yok, doğru olmayan şeyleri söylememelisin, yalan söylememelisin! Toto'yu Vallejos'daki bütün oğlan çocuklarının topuna değişmem, ama bir insan nitelikliyse herkes ona diş biler, ben de Berto'ya hemen karşılık vermedim, Toto sınıf birincisi olduğundan Pocho kıskanıyor, hepsi bu, suratını dağıtırım, demiş, ben de Berto'ya söyledim, belki Toto kendi suratını çekiç falan gibi bir şeyle dağıtacağından korkmuştu, ama Berto: "Utanç duy-

maktan usandım." Utanç duymaktan daha beter bir şey yoktur, zavallı Berto, dün havadan sudan konuşurken, "Bankadan karşılıksız para çekmektense elimi keserim daha iyi," dedi bana durduk yerde. "Ağabeyim karşılıksız çekler yazdığı sırada utanç verici bir duruma düşmemek için neler yaptım, biliyorsun." Ben de yarın ona Toto'nun büyüyünce değişeceğini söyleyeceğim, artık kaygılanmasın, yatılı okula kaç para gerek diye kafa patlatmasın, Toto büyüyünce değişecektir, büyümüş olarak gözümün önüne getiremiyorum onu, sanki hep böyle kalacak, on yaşında oldu bile! Ama on yaşında olmasına karşın kimi zaman insan ona baktığında eski halini görür gibi oluyor, sekiz yaşındaykenki halini, yedi, beş, insanlar sokakta her dakika durdururlardı bizi, öylesine güzel ve cana yakındı, şimdi de sanki ona baktığında, bir an küçük Toto'yu görür gibi oluyorsun, küçük bir soğan sanki, bir katını soyuyorsun, içinden tıpkısının aynısı, bir soğan çıkıyor, ama daha küçük, daha beyaz, Toto sekizinde, İngilizceye başlayıp da hemencecik bir sürü şiiri ezberlediği zaman, yedisinde, okula başladığı, daha ilk baştan iftihar listesine geçtiği zaman, Toto beş yaşında, soğanın katları giderek beyazlaşıyor, gözleri nasıl koskocaman açılmıştı *Roberta*'daki dansları gördüğü zaman, sonra üç yaşında, iki yaşında, La Plata'daki herkesin ağzı bir karış açık kalmıştı, ömürlerinde böylesine güzel bir erkek çocuk görmemişlerdi, işte şimdi de soğanım küçücük kaldı, minicik, soyacak katı yok artık, çünkü Toto şimdi dünyaya geldi, yalnızca bir tomurcuk var, bir filiz, soğanın orta göbeğinde, bembeyaz bir yürek, saf, hiç lekesiz, kusursuz bir küçük bebek, "Küçük melek yüzlüm," demişlerdi Berto ile Toto, o küçük tomurcuk büyüyüp biçimleniyor, işte bir bebek, yürümeye başlamış bile, tıkız bir bebek, konuşuyor da, küçük bir erkeğin sesi, büyüyor, çok yakışıklı oluyor, Berto onu her yere yanında götürüyor, eve döndüğünde de bana onun Vallejos'un en güçlü çocuğu olduğunu söylüyor, çocuk serpildikçe serpiliyor, onu bu yaz görenler ertesi yaz tanıyamıyor, çünkü kocaman olmuş, Héctor gibi, yüzü de Héc-

tor'un yüzü, omuzlar ağaç kütüklerine benziyor, Héctor'un omuzları. Vallejos'da onun kadar yakışıklı bir çocuk daha bulunduğunu sanmıyorum, tüm kasaba ona bayılıyor, hiçbir eksiği yok, sonra da o hüzünlü bakışlar, istediği her şeye sahipse Héctor neden öyle hüzünlü duruyor, kimsenin bakmadığı zamanlarda? Benim küçük adamımın yüzünde neden öyle hüzünlü bir ifade görülsün, hiçbir eksiği olmayacak madem? O beyaz yüreği en saf bir kırmızıya boyanmış, yakut gibi, küçücük beyaz yüreğim benim, ne var benim küçük adamımın gözlerinde? Soğanın o minik göbeğinde Toto'dan birşeyler mi kalmış yoksa? Toto'nun yüreği olmasın? Küçük adamımın gözlerinden Toto bakıyor olmasın? Kimse bakmadığı zamanlarda küçük adamımın hüzünlü duruşu bundan mı yoksa? Çünkü hayatta hüzünlü şeyler olduğunu Toto biliyor, hayal gücümüzle böyle uçup durmak, onca yanılsama, Toto ile ben, yıldızların bile daha yükseğindeki yerlerden düşmüşüz, çünkü işlerin sonu kötü gelir bazan, insanlar kötüdür, bazan insanlar kötü olmasa bile işlerin sonu kötü çıkar, oysa herkes iyi olmasını istemiştir, zavallı Romeo kendini öldürür, çünkü Juliet'i uykuda görünce ölmüş sanır, kıza acı çektirmek için bile bile yapmış değildir bunu, onu öylesine çok sevdiği için yaptı, ama bu onların talihsizliğiydi işte, onu öylesine çok sevmesi, öyle çok şey var ki, sonu kötü gelen, Tanrı neden kararını değiştirip de her şeyi tatlıya bağlamıyor sanki? Neden tam Romeo kendini öldürecekken uyandırmıyor Juliet'i? O zaman onlar da öylesine arzu etmiş oldukları her şeyi yapabilirler, mutludurlar, neler yaparlar peki? Çocuk mu yaparlar? Bir eve mi yerleşirler? Bundan daha iyi birşeyler olmalı hayatta, iki atın sırtına binmek, biri kır biri al ve dörtnala uzaklara gitmek, bir kasırga bulutunun üzerinde çok uzaklara gidiyorlar, dünyanın en güzel yerine, kimsenin görmediği, bu yüzden de ne kadar güzel olduğunu bilemeyeceği bir yer, kimse bilmiyor oradaki çiçeklerin nasıl güzel olduğunu, nasıl güzel kokular saçtığını, bu çiçeklerden birinin kokusunu insan içine çektiğinde neler olabileceğini kimse bil-

miyor, belki insanın kendisinin de çiçeğe dönüşmesi için bu kokuyu içine çekmesi yeterlidir. Bir cennetkuşu kanatlarını gerip inişe geçiyor ve gagasını bal özüne daldırıyor, kanatlarını havaya daldırıyor ve yükseklere uçuyor, çok yükseklere, benim verebileceğimin en iyisini almış olarak, balımın özü, cennetkuşunun o nazenin gagasında, cennetkuşunun kabarık tüyleri güneşin ışığında parlıyor, ayın ışığında daha bile parlıyor ve kuş beni yükseklere, çok yükseklere götürüyor, sonunda aşağıdaki yerleri kuşbakışı görebiliyorum, ormanlarla ırmaklar benim bilmek istediğim şeyleri söyleyen harflerdir şimdi, en bilmek istediğim şeyi söyleyen, ırmaklar benim en bilmek istediğim şeyi söylüyor, ama dur, kırmızı renkli tüy değil o cennetkuşunun kanadındaki, bir yara, ağır ağır yeryüzüne iniyoruz, ben kuşun bakımını üstleniyorum, elbisemi yırtıp sargı bezi yapıyorum... bir masal var, bu masaldaki peri iyi insanları ödüllendirir ve kuşu bir prense dönüştürür, benim istediğim de bir prens işte, prens gibi bir adam, angora bebe takımının içinde güzeller güzel bir küçük prens, çünkü ırmakların neler dediğini şimdi biliyorum artık, oluşturdukları harfler bana küçüğümü vaftiz ederken vermem gereken adı söylüyor, gözlerimi ta yükseklere kaldırıyorum, en sevdiğim bir şeyi görmek üzereyim, dünyanın en güzel şeyi, en güzel minik çehresi, "Küçük bir melek yüzü," demişlerdi Berto ile Toto, küçük meleklerin yüzü neye benzer acaba? Gözümde bir yüz canlandırmak istiyorum, öylesine güzel olsun ki bir melek yüzü olsun, ama göremiyorum, göremiyorum... "Toto'nun yüzü bir resim," diyor Choli, ama ben, bakar bakmaz bir melek yüzü olduğu anlaşılacak kadar güzel bir yüz hayal edemiyorum, güzel, güzel, ama kadın yüzü değil, melek yüzü! Öyle zorlanıyorum ki bunu görebilmek için... bu oda da zifir gibi karanlık... Berto uyanmayacak olsa kalkar güneşlikleri açardım, ama karanlıkta daha iyi uyunuyor, peki, yeni resimli kartları boyayabilmek için gizlenmemiz mi gerekecek? Hiçbiri *Büyük Ziegfeld* gibi güzel olmayacak, o kadar iyi resim yapamıyorum artık, günün birinde Toto *Büyük*

Ziegfeld'i yeniden boyamamı isteyecek, diye korkuyorum, eskisine benzemez, ama ya *Büyük Ziegfeld*'i yeniden oynatırlarsa Vallejos'da? Koşa koşa gider görürüm... Belleğimi tazelesem belki resimler eskisi gibi olur, dans sahneleri alabildiğine süslü püslü, o lame elbiseler, o kocaman tüy yelpazeler, çağlayanlar gibi kat kat dökülen o uzun, beyaz tül perdeler. Ama bu resimler öyle olmayacak, eski sabrım kalmadığından değil, gizlenmek zorunda olduğum için sinirlerimin gerilmesinden de değil. Umarım Toto *Büyük Ziegfeld*'i istemez benden, insan resim yapma yeteneğini neden yitiriyor sanki?

IX

Héctor, Yaz, 1944

Benim saçımın uzunluğuna laf eden şu mıymıntı karı, ağzından çıkanla kıçından çıkanın farkı yok, bu karıların kafasının içi zaten saç firketesi dolu, Mari'nin beyninde başka bir şey bulamazsın. Canımı sıkmayı sürdürürse bırakıveririm, olur biter, hem zaten onu becerdim artık, onu Vallejos'daki erkekler daha önce becermedilerse otuz bir çekmekten başka bir şey bilmedikleri içindir. Topu topu iki kez evine götürmüştüm, bir keresinde kasaba meydanında, yanımızda teyzesiyle dolaştıktan sonra, ikincisi de kulüpdeki danstan sonra, nereden bileydim onu böyle çabucak becerebileceğimi, çünkü teyzesi, topuklarım acıyor, diye içeri girdi, o gider gitmez biz de hemen birbirimize yapıştık, ilk kez "Sen ve ben," bolerosunu yaparkenki gibi, amma numara yapmıştım ha, aslında tek yaptığım boleronun sözlerini mırıldanmaktı, biraz da martaval, derken karı hepsini yedi yuttu. Şarkılara bitiyor: "Sen ve ben, böylesine sevişirken, ayrılmak zorundayız..." teyzemle ben bulaşıkları yıkarken hep bunu söyleriz, diyor keriz, kocakarının her işini onlar görüyorlarmış, Mari'nin tatillerde yaptığı tek şey yemek yapmak, yılın geri kalan yanında da dağ başında öğretmenlik yapıyor ve biri bile çıkıp onu becermiyor. O ücra yerde tek başına, söylediğine göre kendini yemek yemeye vermiş, benim hâlâ Basık Burun'la birlikte olduğum sanarak, ne demek, ben Basık Burun'u daha okul açılmadan bırakmıştım. Ukala karı ağzını sımsıkı kapamıştı, zavallı Mari de bütün kış o uçsuz bucaksız pampaların arasında, aklımdan bile geçirmezdim, oysa o bana yanmış, ilk giydiğim uzun pantolonu bile anımsıyor, iki yaz öncesinden, canım ne önemi var, bir haftacık kaldı şunun şurasında, sonra gene buyur bakalım okul. Mantar olma-

sa nereden bilebilirdim Mari'nin bana yangın olduğunu, Toto'nun da haberi yoktu, neyse, tatilin son iki haftasında düzüşmek fırsatını kaçıracak değildim elbet. Kışın ortalık saat altıda kararıyor, Mantar laboratuvar dersini bitirdiği zaman manastır okulundan eve dönerken kasaba meydanından geçmek zorunda. Koskoca kış aylarında saat beşbuçuktan sonra karanlıkta üzerine yumulmak için bol bol zaman olmasına karşın Mantar'ı düzen de çıkmamış. Yazın saat dokuza kadar ortalık kararmıyor, ablasıyla kasaba meydanında dolaşmaya ya çıkabilirmiş ya çıkamazmış. Bir kızın sonunda "evet" diyeceğini insanın içinden bir şey söylüyor sanki. Mezarlık yolunda Toto'yla rastladığımız köpek uzakta duruyordu, gene de gözlerini dikmiş bize bakıyordu, Toto ondan hoşlanmadı, ama ben sevdim, nefis bir tazı, kaç kez Şişko'ların çiftliğindeki o kahverengi köpeği çalmak istemişimdir, ama o insanın gözlerinin içine bakmıyordu, karnı tok, halinden hoşnut, sonra istasyondaki o Teriye cinsi köpek, istesem onu da arabaya attığım gibi yallah, by by diyebilirim, ya bu tazı çok daha cinsti, Teriye'den de yüz kat güzel. Toto, evsiz ve aç köpekler hemen insanın peşine düşer, diyor, ama martaval bu, çünkü, hani o filmde, Yumurcak'ın köpeği Yumurcak'la birlikte kaldırımlarda yatıyor, bir kemik bulsa Yumurcak hemen elinden alıyor falan, gene de köpek ondan hiç ayrılmıyor, çünkü Yumurcak onu her yere birlikte götürüyor, kapı kapı ekmek dilense bile köpeğin umuru değil. O tazı da resmen benim peşimden gelmişti, yazık Mita kovaladı, sonra dükkândakiler hayvana el koydular. Mantar bütün derslerinden geçti, onu görmeye evine gittiğimde anası kafamı ütülerken o küçük bilmiş de bana denklem anlatıyordu, aklını mı kaçırmış ne! Matematik, kimya, fizik, ikisinden çakarsam boğazıma kadar boka battım demektir, birinden çakarsam seneye yeniden okuyabilirim. Mantar bütün bu sınıfta çakmak laflarıyla kafamı şişiriyordu, yalnızca kimyadan değil matematikle fizikten de kaldığımı nasıl söyleyebilirdim Berto ile Mita'ya? İyisi mi zeki fırlamayı oynarsın, iftahar listelerinden fa-

lan fıstık söz edersin. Bütün yaz sıkıştırmaktan Mantar'ın posasını çıkardım, antrede düzüşmek, ablası gelecek olursa duyabilirsin, sonra da o: "Değişip ders çalışmaya başlamazsan seni artık sevmeyeceğim," ama ben işi uzatmayı başardım, tatilin son üç haftasıydı, hizmetçilerle düzüşmeye mi kalacaktım yani? Alık Mari, neden hep öyle ağlamaklı duruyor? Kadın dediğin hep böyle boynu bükük durmamalı, o da, ben hep böyleydim, diyor ya laf, zarını çabucak deldirdiğine pişman da ondan, bana mektup yazacaksın, ha, deyip duruyor, sonbahardan ilkbahara kadar dağ başındaki okulda hapis, geçen yıl ilk olarak annesinden ayrılmış, ama bütün kış beni düşünmüş, benim her gün Vallejos'a, Basık Burun'a mektup yazacağımı düşünüyormuş, Basık Burun'un nasıl mutlu olacağını, her sabah uyandığında postacının yolunu gözleyeceğini, benim mektuplarımı tekrar tekrar okuyacağını, ama Dostoyevski'nin telefon rehberini okuyacak, desinler de inanayım. Basık Burun'u, bana gerzek dediğine pişman ettim. *Suç ve Ceza*'yı vermişti bana, ama on sayfasından fazlasına dayanamadım, adlar, adlar, başkaymış gibi görünüyorlar, ama hep aynıları, telefon rehberinde bu kadar çok ad olamaz, ben de Basık Burun'a tek bir mektup bile yazmadım, gerzeğiz ya: "Sana verdiğim romanları okumadın çünkü anlayamadın." Bir de pansiyondaki herif, kızışmış köpek, romanları gidip onun odasında okuyacakmışım, çünkü bana bütün kitaplarını göstermek istiyormuş, o da Dostoyevski delisi, sonra benim köpekleri sevdiğimi öğrenince *San Michel'in Kitabı*, hele Alexis Carrel'in *İnsan, Şu Bilinmezlik*'ini okumazsam bana artık selam vermeyecekmiş! *Kama Sutra*'da desen düzüşmenin her bir pozisyonu, kalkıp pencereyi kapadığında her an gelip apış aramı avuçlayıverecek sandım, pis, ihtiyar ibne, benim odamda rutubet kokusu var, ama onun odasında rutubetin yanı sıra yirmi yıl öncesinden kalma yirmi çift pabucun kokusu da geliyor adamın burnuna, tozluklardan tut da pis ibnoşun bu yaz aldığı sandaletlere kadar, sonra duvara çakılmış kuru çiçekler, "Hatıra bunlar," gözlerini devirerek, gizemliy-

miş ayaklarına yatıyor pis ibne, bir de hani şu sarkık, çirkin karıların çevirdiği Fransız filmleri var ya, kafalı insanlar ancak onları izlermiş, sözümona. En çok hangi kadın artisti sevdiğimi sordu, sonra ben Ann Sheridan deyince gülmekten neredeyse donuna işiyordu, memeleri nefis de ondan, dedi. Aslında o *Kama Sutra*'yı okurken benim yatağın öbür ucuna doğru kaymama bozuldu, ama dediği de laf mı yani, Ann Sheridan tepeden tırnağa nefis, hem de iyi oyuncu değil mi yani? Ama şarolo bana sulanmaya cesaret edemedi, anlamıştı numarasını verdiğimi. "Veda etmemiz gerektiğini düşündükçe ölmek istiyorum," dedi Mari bana antrede, "Dans pistinde bana, 'Sen ve Ben'i söylediğin zaman içimden Buenos Aires'e kaçmak, artık o taşra okuluna dönmemek geldi, donuyorum soğuktan, ama annem oraya dönmem için üsteliyor, çünkü iki üç yıl sonra beni Vallejos'a nakledecekler, o zaman asil öğretmen olacağım, ama nasıl dayanacağım o zamana kadar? Hem zaten bunca yıl umutsuzluk içinde katlanmaya çalıştıkça başıma bir felaket gelmeyeceğini kim bilebilir? Bir sürü köpek var pampalarda, bir gün iri, kıllı bir köpek gördüm, meğer senmişsin, kuyruğundan tutuyorum seni, deliler gibi peşinden koşuyorum, sonra bir de bakıyorum, meğer köpek değil kurtmuşsun ya da kaplan, ama tıpkı böyle kestanerengi saçların varmış, güneşten, havuzun klorlu suyundan yer yer sarılaşmış. Sonra artık kaplan da olmuyorsun, kendi kendinsin, ama kocaman, kıllı bir kuyruğun var," şu Mari'ye de bak, kimi kandırıyor ulan? Benimle birlikte gelmekten, iri, kıllı kuyruktan falan dem vurduğu zaman ne demek istediği gün gibi ortada değil mi? Sonra da şu, benim ondan istifade etmiş olmam konusundaki martavallar, yok, efendim, o bana âşıkmış da, ben onu gerçekten sevmiyorsam zarını delmemeliymişim, falan fıstık, okulun başlamasına birbuçuk hafta kaldı, sonra o dağ başına dönecek, ben de pansiyona, kapıyı açtın mı koca ibnenin postallarının kokusu burnunun direğini kırar. Okul, çorbanın içinde yüzen bir şehriye, kabak ezmesiyle doldurulmuş kabak, talaş lapası, pansi-

yondaki akıl almaz biçimde fantastik yemekler, doğru bilardo salonuna, ama cepte bir papel bile yok, peder beyin cebinden yarım peso yürütürsün, bozukluk olunca farkına varmıyor, oyunda kazanırsam uğur getirsin diye topu ovuşturuyorum, gerçi beş kez üst üste kazanmışlığım yok, ama üç dört seferini becerebiliyorum. Cep dolu olmayınca şöyle adam gibi karı bulamıyorsun. Vallejos'da yüzme havuzunun karı kız dolu olduğunu düşündükçe, Basık Burun, Mantar, Mari, mayolu fıstıklar sıram sıram, bacaklar, yazın akşamüzerleri Fransız usulü öpersin, kışınsa saat altıda Fransız usulü her şey yapabilirsin, hem de meydanın orta göbeğinde, çünkü karanlıkta kimse bir şey göremez nasılsa, kulüpte dans ederken sıkıştırılan o ballı memeler, kır panayırlarında ayaküstü becerilebilecek türden sayısız tipler, ama on gün sonra ver elini gene o pis pansiyon, artık kış tatili gelsin diye bekle, oysa yaz tatili üç ay kesintisiz sefa. Mita'ya kulak asmadım, ona gereken şey köşelerde Toto'yla mızıldaşmak değil, bol bol gülmek. Toto oyun öğrenmek istemiyor, ama ben pansiyona kapanırken o Vallejos'da kalıyor, patlasın şu sınavlar. Kimya öğretmeniyle bir kez bile bara gitmedim, mahvedecek beni, çünkü ona uyup Echeverria'nın o şişman kitaplarını, *Das Kapital*'i falan okumadım, işim yok da saat yediden sekize kadar barlarda çene çalarak zaman mı öldüreceğim, tam fıstıkların akşam alışverişine çıktıkları saatte, karanlık basmış, kışın bu saatte insanı Tanrı bile göremez, cebinde beş paran yoksa hizmetçi kızlardan başka kim yüz verir sana? Şu siktirici Buenos Aires'de tam beş yıl. Gençler futbol takımı "Atletik Vallejos"u da sayarsan altı. İlk yıl kasabadaki tüm kupalar, santrhaf oynuyorum, topu kanada geçiriyorum, iki kanat arasında çılgın bir oyun, sonra top santrhafta ve gol, gol, çocuklar, gol, santrhaftın golü!.. Göz kamaştırıcı bir oyun, her maç böyle ve sonunda işte 1939'un şampiyonluk kupası bizim oluyor, peki, ya gelecek yıl? Santrhaf kim olacak? Ben Buenos Aires'e gidiyorum, peki, ne bok yemeye gidiyorum sanki? Bunu sormam gerek, konuşup Mi-

ta'yı inandırmalıyım, bizim Buldog, daha önce sağ kanat oydu, annenle konuş da onu razı et, diyor, başımın etini yiyor, annenle konuş diye diye, o benim annem değil, yengem, Buldog da: "Yengense neden seni Buenos Aires'e, okula gönderip ağzına sıçmak istiyor?" Ben: "Ulan, hıyar, Vallejos'da lise yok da ondan, hem Mita benim için yengeden de ileridir, ağzıma sıçmak istemez, ama Buldog başımın etini yiyor, onunla birlikte Vallejos'daki meslek okuluna gideyim diye, ben de Mita'nın başının etini yiyeyim de beni meslek okuluna yollasın diye, o zaman haftada üç kez antrenman, ikinci yılın kupası da çantada keklik," Buldog durmadan: "Konuş da kandır, konuş da kandır..." Mita, yenge gibi değildir, yengeden ötedir, ağzıma sıçmak istemez, bir yengeden daha mı çok seviyor beni? İstesem Vallejos'da kalmama izin verir, yalvarıp yakarıyorum, ama o benim elimde değil, diyor. Bizim pedere mektup yazacak, Berto ile de konuşacak bakalım ne diyorlar, ama bir makine ustası olmak öyle aşağı sınıf bir şey ki ona göre, gözüm daha yükseklerde olmalıymış, "Gene de merak etme, babana mektup yazacağım." Mita bir yengenin ötesindeydi benim için, yengem olsa ağzıma sıçar, Buenos Aires'e yollardı, ama beni sahiden seviyorsa Buenos Aires'e yollamaz, her zaman bir arada olabiliriz onunla, Toto'yla her zaman beraber oldukları gibi, ne harika, üst üste iki şampiyonluk, ondan sonra gençler takımını aşıp... Üçüncü Lige, River Boca'nın üçüncüsüyle maç yapıyoruz, esas bacakların kimde olduğunu hemencecik anlaşılıyor, bir yetenek avcısı senin oyununu görüyor, derken santrhaf Pedernera bir gün arabasıyla sahaya gelirken bir direğe bindiriyor, yerine kim geçecek? diye soruyar kulüp başkanı ve antrenör ona bilmiş bilmiş bakıyor, kimin geçeceğini sezmektedir, çünkü o pazar büyük River takımı mutlaka kazanacak, başdüşmanları Batı Yolu'na karşı oynasalar bile! Mita ile Toto dükkândan elleri boş döndüler, sonradan bir çırak çocuk kapıyı çalıp yepyeni, boş bir bavul bıraktı ve "Héctor, canımın içi, senin kendi iyiliğin için bu, bir düşünsene seni nasıl özleyece-

ğim, senin beni özlemenden daha çok, çünkü sen o harika Buenos Aires'de olacaksın, bense, düşün, Vallejos'da hapis." Ben de ona dedim ki bütün suç benim pederde, Buenos Aires'e gitmemi o istiyor, senin yazdığın mektuba ne dedi, peki? Mita, hangi mektup? diye sordu bana, ne mektubu? Hani bizim pedere yazmıştın ya, benim Vallejos'da kalmama razı etmek için! "Yazmadım, çünkü bir makine ustası olmayı sen de istemezsin, öyle aşağı düzeyde bir iş ki! Gözün daha yükseklerde olmalı." Hangi mektup ha, ne mektubu? Buldog, o yengeden ileridir benim için, temelli Vallejos'da kalacağım ben! Ne mektubu? Seni sevdiğim için Buenos Aires'e gönderiyorum, ben seni daha çok özleyeceğim, çünkü sen o harika Buenos Aires'de olacaksın, bense Vallejos'da hapis, seni sevdiğim için Buenos Aires'e yolluyorum, sevdiğim için... pis bir pansiyona tıkıştırıyorum seni, her sabah o siktirici okulda. Bütün yıl mektuplarında Mita hiç değilse kimin kazandığını yazmayı akıl etse, ama unutuyor, golleri kimin attığını bana yazmak aklına gelmiyor, Buldog? Nasıl kazandılar? Charlone'da kazanacaklarını hiç sanmıyordum, ne de Trenque Laquen'de, ama şampiyonluk için oynanan son maçı kazandılar, 1940 Kupasını kazandılar, iki yıl üst üste şampiyonluk, gollerin çok azını santrhaf atmış. Noziglia'nın çetesinden değil o, Noziglia her an çetesiyle bir arada, suratına pis pis baktığımı gördüğünden beri işemeye bile yalnız gitmiyor, bütün fabrika çetesi, kırk kişi kadar var, daha az olsalar bizim Buldog'u, Boş Kafa'yla Kara Oğlan'ı çağırırdım, gösterirdik onlara dünyanın kaç bucak olduğunu. Bir kerecek ele geçirsem hemen konuya girerdim, Mansilla ve Echague adındaki küçük çocukları becermiş olduğunu, ders arasında Toto görmüş. Okul bahçesinin ardındaki yüksek otların arasına girmek yasak, gizlice giren olmasın diye öğretmenler denetleyip durur. Ne var ki Noziglia yetişkin adamlar kadar güçlü, çoktandır ağzının suyunu akıtan çocuklardan birini yakalıyor. Çocukcağız her zaman tertemiz, öğretmenlerinki gibi kolalı forması falan. Noziglia on dört yaşın-

da, ama geri kalmış, sınıfındaki çocuklar on yaşında, bizimki ders sırasında onları gözden geçiriyor, sonra gözüne kestirdiğini arada yakalayıp duvar dibine götürüyor, çocuk kaçmaz ya da bağırmazsa hemen arkasından kavrayıp pantolonunu indiriyor, kendi pantolon düğmelerini de açıyor, bunları küçük çocuğun formasıyla kendi formasının ardında gizliyor. Benim zamanımda Kel López de böyle yapardı, onunkisi on üç yaşından beri kalkıp sulanıyordu, fırsat veren küçükleri becerirdi, Asteri denilen çocuk uçurtma karşılığında becermişti kendini, sonra da adi Kel uçurtmayı vermemişti, ama nasıl sokabiliyordu bilmiyorum, mübarek kamışı ağaç kütüğü kadardı, işin kötü yanı, canı acırsa çocuk bağırırdı, öğretmenlerden biri de duyabilirdi, ama boş ver, bahçedeki onca bağırış çağırış arasında. Bir gün Kel bana sormuştu, Vahşi'yi neden becermiyorum diye, Vahşi bırakmasa bile, bağırsa da fark etmez, nasılsa kimsenin haberi olmaz, zaten Vahşi "peki" dese de sonradan gene de bağırabilirmiş, canı acıdığı için. İnsanın Kel gibi hayvan olması gerek, böyle bir şeyden keyif alabilmesi için. İşte şimdi etrafı becerip duran da Noziglia, Mansilla denen çocuğu becerişini Toto görmüş, onun gördüğü ilk becermeydi bu, dediğine göre Mansilla denilen çocuğun duvar dibinde durduğunu görmüş, karnı ağrır gibi bir hali varmış, gözlerinden de şıpır şıpır yaşlar akıyormuş, Noziglia da arkadan onu tutmuş, pompalıyormuş, Toto'nun yaklaştığını görünce, "Haydi, deh, küçük sıpam," demiş, koca aygır, anlamış Toto'nun alık olduğunu, hiçbir şeyin farkına varmadığını, oyun oynuyor gibi yapmış, zaten Mansilla'nın kadın elbisesi gibi pilili olan forması önlerine geriliymiş, her şeyi gözden gizliyormuş. Bir başka gün de Toto Echague'yu aynı duvarın önünde görmüş, ameliyat olur gibi bir hali vardı, diyor alık Toto, gözleri hastanede bademcikleri alınan çocukların gözleri gibi, yarı baygın, beyaz yakalığı kanlı kusmuk içinde. Toto çocuğun yalnızca gözlerini görmüş, ağzını Noziglia eliyle kapamış, çünkü zorla kıstırmışlar onu, Noziglia ile aynı sınıftan, daha küçük iki çocuk, Noziglia'nın

kıç yalayıcıları, aygır öbür eliyle arkadan çocuğun karnını bastırmış, yallah yavrum pompalayıp durursun, adamlarından biri nöbette, öğretmen falan gelmesin diye, öbürü çocuğun ayağına basmış, tekme atmasın diye, çocuğun öbür bacağını da Noziglia iyice kaldırıp kendi bacağına dolamış, işkence etmek için diyordu Toto, ama kamışını sokabilmek için aslında. Toto gidip bir öğretmen çağırıyor, ama geldiklerinde Noziglia çocuğu bırakmış, öğretmen de hiç ses etmemiş, ama berikiler Toto'yu o gün listelerine almış olsalar gerek, daha önce ona musallat olduklarını sanmıyorum. Bir kez birlikte bara gitseydim kimya öğretmenini belki tava getirebilirdim, proleteryadan iyisi yok, deyip ulusun olumlu gücünden falan dem vurursun. Hizmetçi kızların pis kokusu, ama Buenos Aires'de beş parasızsan bulduğunla yetinmek zorundasın ve bulduğunun da ne olduğu malum: Hizmetçi kızlar, Tanrı hepsinin belasını versin! Toplumun iyiliği için tüm kişisel hırslardan vazgeçmek gerektiğini söylersin, herkes aynı ücreti alacak, River ciddi olarak tehlikede, sayın seyirciler, Boca Gençler, binlerce pesonun şıkırtısıyla, çil parayla, bu güçlü takımın yıldızlarından üçünü ayartmaya çalışıyor: Moreno, içte Labruna ve kanatlar kanadı Loustau... Arjantin futbol tarihinde duyulmamış bir manevra, ama bu üçlü bir an için bile bocalamıyor, Boca sahasındaki bu soluk kesici karşılaşmayı radyodan dinleyenler, güçlü takımın taraftarları santrhafın ani hastalığından telaşa düşmüşler, onun yerine son dakikada hiç tanınmamış bir oyuncu sahaya çıkıyor, daha bu sabah başkentin boş bir arsasında keşfedilmiş, Gençler Turnuvasında birkaç kez oynamış olmasının dışında hiçbir profesyonel deneyimi yok... ve işte o, işte şimdi sahaya giren o, zaferden emin, on yedi yaşının tüm sarsılmaz inancıyla geliyor, oyun başlıyor, top güçlü River takımına geçiyor, sayın seyirciler, şimdi River'in ceza yayında tehlike ve evet, sayın seyirciler, ilk yarının başlamasından yalnızca iki dakika sonra... Boca gol yapıyor, "Goool Boca," diye bağırıyor ev sahibi takımın tribünleri! Ve oyun yeniden başlıyor, top hâlâ

River'lerin tarafında ve evet, sayın seyirciler, ikinci yarının başlamasından dört dakika sonra Boca Gençler, gene gol yapıyor! Bu klasik maçın skoru şu anda beş sıfır, River Plate takımının kaybettiğine şimdiden kesin gözüyle bakabiliriz... ama neler oluyor böyle? Müthiş bir atağa geçen Morena, Labruna'ya pas veriyor, Labruna da Loustau'ya, ama Loustau topu gene kaptırıyor, yeni santrhafın varlığını hesaba katmadı, ama o şimdi ilk kez topu alıyor, Moreno'ya atıyor, Moreno topu yeni oyuncuya geri gönderiyor, yeni oyuncu Boca'ların oyununa parlak bir ayak çalımıyla cevap veriyor ve goool, sayın seyirciler, River'den bir goool! Mevsimin en soluk kesici, ani hücumlarından biriyle yeni oyuncu gol yapıyor, şimdi top gene Labruna'da, Loustau'ya geçiriyor, Loustau harika bir pasla topu santrhafa veriyor ve gene goool, River'den bir gol daha! Şimdi iki rakip takım berabere durumda, ikinci yarının sonuna yaklaşıyoruz: Şu son iki dakika içinde her şey olabilir, sevgili seyirciler... Arjantin futbolunun tarihindeki en göz kamaştırıcı dörtlünün büyülü oyunlarıyla her şey olabilir bu sahada... eyvah, bir oyuncu yaralandı, Moreno sakatlanarak yere düştü, şimdi yalnızca on adam kaldı takımda, o güçlü takımda toza, tere bulanmış on adam kaldı, skor gene tehlikeye mi girdi? Haayır, sayın seyirciler, biri topu nefis ayak oyunlarıyla çizgi boyunca getirip yaya yaklaşıyor ve gol, futbol tarihinin en parlak keşfi olan bu oyuncu doğrudan gol yapıyor... Arjantin futbol tarihinin en büyük santrhafı! Ve takım beşe altı kazanıyor, altı gol, altı, kim altı gol atabilmiş, ben olsam dörde razı olurdum, bir kerecik olsun o bara gidip de birşeyler zırvalamış olaydım, *Das Capital*'i okudum falan gibilerden. Uçup giden bir uçurtma gibi, benim Basık Burun'dan, üstün çıkmamın mümkünü yok, kimin Basık Burun gibi kafası var? Şaka bir yana, o yaz beni kimse tanıyamamıştı, çünkü bızdıklıktan çıkmıştım artık. Yolda Basık Burun'un yanından geçtik, kız gözlerini dikip bakınca aklım çelindi, Toto'ya sordum, Toto anlattı, kızın babası kışın bir başka kadınla kaçmış, sonradan Buenos Aires'de

yüksek tansiyondan boku yiyince kızın anası gitmiş, onu almış getirmiş, şimdi adam evde yatıyormuş, ama kız onunla konuşmuyormuş, karısı adamı bağışlamış, ama Basık Burun, hayır. Mita, İtalyan asıllılar hep karı peşinde koşar, diyor. Basık Burun şöyle bir bakmıştı bana, çevredeki insanlar olmasaydı poposunu okşayacaktım, Teriye'nin kafasını okşuyorum, öylece duruyor, kıpırtısız, yüzüme bakıyor, ama bir şey istiyorsa başını hafifçe yana eğiyor, acıktın mı? Üç kuruşa kasaptan kocaman bir kemik alıp atıyorum, artık bütün gün peşimde dolaşıyor ben istersem. İstesem benimle gelir, çünkü sahibi onun yüzüne bile bakmıyor ve Basık Burun, "Dans etmeyecek misin?" diye soruyor bana, o pazar kulüpte dansa kaldırdım onu, çünkü meydanlıkta bir güzel avuçlamıştım da Dostoyevski'nin adını bile anmamıştı, "Dur sana bir bakayım," derdi bana, "Sen istesen hayatta her şeyin olabilir, çünkü hiçbir şeyden korkmuyorsun," derdi. River takımına girmek istememin hiç lafını etmedim ona, o da her an babasından konuşmaktan kendini alamıyordu, "Baban o yaptığını çok fazla kitap okuduğu için yapmış," dedim ona, bana bir bakış fırlattı, kaltak dişi kedi, zehir zemberek bir bakış fırlattı bana, kediler dünyanın en adi hayvanlarıdır, hele dişi kediler daha bile beter, kin tutarlar, ama tek bir kız bile yoktur ki okşanıp sıkıştırılmaktan hoşlanmasın, ucun ucun, yavaş yavaş, önce elini tutup sıkarsın, sonra elbisesinin üstünden memeler, sonra elbisesinin altından, sütyenin altından meme başları yay gibi fırlar artık, sonra dizlerden yukarı doğru, dosdoğru bir numaralı stratejik noktaya, *Kama Sutra*'da yazdığına göre tek bir parmağı içeri sokmak yeterliymiş bütün kalenin düşmesi için, küçücük tek bir parmak, başka şeye gerek yok, bırak yapayım, neler hissediyorsun böyle yapınca?.. Ne var ki, Basık Burun'dan daha çetin ceviz bulmak zordur, gözler yumulu, ağız da öyle, bacakarası tam bir ay böyle, ama iş yok, çünkü kör olası parmağı içeri sokmama izin yok. Sonra bir gece, dur bakayım ne zamandı, ha, evet, akşam yemeğinde pot kırdığım için Mita kalaylamıştı, boğaz uzmanı-

nın yanında kimbilir ne gülünçmüşümdür, tatlıyı yedikten sonraydı, Ruslar Hitler'i yaya bıraktı, diyeceğim tuttu, ama öbür türlüymüş, Basık Burun da bunu duyunca acımıştı bana, öyle değil mi? Elimi tutup sıktı, ben yaptığım alıklığı anlatıp bitirince de yerinden kıpırdamadı, karanlıkta, annesinin penceresinden vuran hafif bir ışık. Babası arkada uyuyor, annesinin ışığı da hemen söndü, ama uyumuyordu, çünkü açık pencereden radyosunun sesi geliyordu, haberler Normandy'ye dair, Ruslar Berlin yolunda falan, aklıma gene yaptığım aptallık geldi, siktirici radyo, Basık Burun'u biraz sıkıştırdım, eridi gitti, ilk olarak utanıyor, elimi eteğinin altına sokuyorum, bacakları bitişik değil, biraz aralık, orasını ilk kez okşayarak hedefime ulaştım, soluk almaya bile cesaretim yok, çünkü annesi duyabilir onu düzdüğümü, ama kimseye söylemedim, Toto'ya bile, sonradan hemen ayrılmadık, sımsıkı sarılmış, enayiler gibi ağlamışım, ama o bunun farkında olmadı sanırım. Ve bu yaz kulunuz Torpido Topçusu'nun koleksiyonuna iki zar daha eklendi, Mantar ve Mari. Yalnızca Toto biliyor bunu, bu yaz başına gelenlerden sonra her şeyi biliyor artık, Basık Burun'u da biliyor. Derken Basık Burun benim gerzekliğimi doladı diline, konuştuğum tek konu futbolmuş, efendim, bir meslek sahibi olmayı bile düşünmüyormuşum, hiç hırsım yokmuş, hele River takımından haberi olursa yandık! Bir de Toto'ya bak, onda hırs var, diyor, alt tarafı on bir yaşında, Toto'nun kafasında çatlak var, "Annenin ölmesini istedin mi?" diye soruyor, bastıbacak, "Annen zırlak bir kadındı, seninle de hiç konuşmazdı, düşüncelerinle öldürmek istemedin mi onu? Ben onu düşüncelerimle öldürmeye çok çalıştım, sen temelli bizim evde kalasın diye, ağabeyleri olan başka çocuklar gibi ağabeyim olsun diye." Hem de bunu söylediğinde daha küçüktü, ama şimdi tilkileşti, bir şey söylemiyor kafasından neler geçiyor, kimbilir? İnsanın annesini düşünceleriyle öldürmek isteyeceği kimin aklına gelebilirdi? Kuzum, Mita'nın yanında iyiydim, ama insanın cani falan olması gerek, zaten annem de başka bir evde hasta

yatıyordu, insan bir başka insanın ölmesini neden istesin, cani ruhlu olmadıktan sonra? Annem hastaydı, pazar sabahları, Mita beni giydirip kuşattıktan sonra onu görmeye giderdim, onun öbür evde kalacağını hepimiz biliyorduk. Annem öldüğünde Mita bana annemin cennete gittiğini ve oradan beni sevmeye devam edeceğini söyledi; bu dünyada ise Berto ile ben varım, seni de Toto'yu sevdiğimiz gibi seviyoruz, aynen o kadar, dedi, ev de benimdi ve bir daha hiç ayrılmayacaktık. Beşinci sınıftaydım, ama altıncı sınıfı bitirdiğimde, "Makine ustası olmakla yetinemezsin, gözün daha yüksekler-de olmalı." Evet ya. Kulübe gittiğimde de Basık Burun, "Buenos Aires'e gittiğin zaman eniştemin arkadaşlarının üye olduğu Edebiyat ve Sanat Kulübüne devam et," Kulüpmüş! Sümsükler kulübü, gramafondan dinlenen klasik müzik, Basık Burun, amma da zırvalıyor: İlk toplantıya git, en birinci klasiği dinliyorlar, sonra da Mozart'a geçiyorlar, sonra herkes bir konu hazırlıyor, kültürlerini artırmak için bunu ötekilere okuyor. Eğer bizim kimya öğretmeni bu kulübün üyesi değilse ben fahri üye yaparım valla, zibidi durmadan Çaykovski'nin 1 No.lu Konçertosu'nu mırıldana mırıldana nefret ettirdi, oysa en sevdiğim müzikti, sonra o Beethoven Sonatı, gizi nedir bilmem ki insan dinledikçe bir köşeye çökmek ve bir daha hiç kalkmamak istiyor, çünkü eşşoğlusu hüzünlü mü hüzünlü. Pansiyondaki o kırık ayaklı kanepeden bir daha hiç kalkmayacağım, bir kez oturdun mu, kalkmak için vinç gerek, "Buenos Aires'e gelmek için bir bahane icat edeceğim, canım, baban pansiyonda bir kanepe olduğunu söylüyor, kanepe değil yatak gibiymiş, hiç ummadığın bir sırada birkaç günlüğüne çıkıp geleceğim." Tamam, ama Toto'yu da sürükleyip getirince ikisi birden kanepeye sığmayıp bir otele gittiler, çünkü hırsın olmazsa hiçbir şey yapamazsın, tabii, Edebiyat ve Sanat Kulübüne git, kanepe değil, yatak gibiymiş, yenge gibi değil, daha ileri, anlıyorsun ya, Buldog, bir anne o benim için, yengeden ileri, inan bana, bırak kendini o bok kanepeye, Basık Burun'un istediği o cenaze marşını

dinle, hiç kalkma bir daha, seni sevdiğim için Buenos Aires'e gönderiyorum, pansiyona, nisandaki ikinci şampiyonluk maçlarının başlamasına da bir ay bile kalmadı, gençler futbol turnuvası, anasını satayım be, pederin imzasına falan boş verip yazılacağım valla, hepsinin canı cehenneme, River takımına yazılmamı kimse önleyemez, insanda futbol oynayacak bacak varsa vardır, beni kim durdurabilir? Cumartesi geceleri çıkıp düzüşecekleri yerde klasik müzik dinleyen enayiler, karı düzecek yerde o boktan cenaze havalarını dinlemek, sanırsınız ki yeryüzündeki bütün karıların hepsi ortadan kaybolmuş, River takımına artık kayıt yapmıyorlar ve insanın ruhunun çürüyüp gitmesini önlemek için yapacak hiçbir şey kalmamış... böyle bile olsa beni o kulübe kapamalarına izin vermem, kafama bir kurşun sıkarım daha iyi, çünkü ruhum çürüyorsa çürümesi gerektiği içindir, kurtuluş yolu yoktur, ama gidip çareyi cenaze marşı dinlemekte aramak hayır! Hareket halinde olursan mutlaka iyi birşeyler bulup geleceğe umutla bakabilirsin, çünkü hayatta az da olsa iyi birşeyler var, karılar, daha birkaç şey, gerisi aldatmaca, bunlara kanan adamın dini sikildi demektir, o Basık Burun olacağı da gitmezden önce görürsem, neler düşündüğümü açıkça söyleyeceğim, o aptal romanlarından birini bile okumadım. "Arkadaş kalalım, olanları unut," taşak düşmanı karı, veda armağanı olarak kitapları tutuşturuyor elime, "Arada bana mektup yazacağına söz ver." Karşılaşırsak Vallejos'luların onun için neler düşündüklerini de söyleyeceğim, babası eğer Schopenhauer'i, Superman'le ilgili o bok püsürüğü okumaktan keçileri kaçırdıysa bizimkinin hali daha da beter olacak, çünkü Genel Kütüphanede ne varsa okuyor, düşündüklerimi olduğu gibi söyleyeceğim ona. Toto büyüklerin konuşmalarını dinlerken neler düşünüyor acaba, eskiden çenesi hiç kapanmaz, aklına geleni söylerdi, şimdi gıkı çıkmıyor. "O yıl Teté çok şımarttı onu, Teté'nin her şeyini taklit ediyor," deyip duruyor Mita, bir gün Noziglia'yı yalnız yakalarsam hiç çaktırmadan konuyu açacağım, gözlerinin içine bakacağım.

Küçük bir çocuğu zorla tutup becerdiğini itiraf etmesi için adamın sarhoş olması lazım, ama onun içinden geçenleri hep şıp diye anlarım, gözlerinin içine bakınca anlarım, o işi sahiden yapabildi mi, yapamadı mı, çünkü teneffüse çıkmazdan önce Toto pirelenmiş onların hallerinden, bakışmalarından falan, Noziglia'yla o iki kıç yalayıcısı, bunun üzerine Toto bahçeye çıkmak istememiş, öğretmene çocuklardan bazılarının onu dövmek istediklerini söylemiş, peki, hangi çocuklar? Toto isim vermemiş, ama öğretmeni olacak o adi karıya, hani Mantar'ın ablası, Toto ona rica etmiş, sınıfta kalabileyim diye, o da, herhangi bir şey olursa gel bahçede beni bul, demiş, Toto da bahçedeki bağırış çağırışları düşünmüş, ağzını kapatırlarsa öğretmen hiçbir şey duyamaz diye düşünmüş, sonunda koridordan geçip bahçeye doğru gitmiş, bakalım gidip yanında durabilecği bir öğretmen var mı diye bakmış, ama kimseyi görememiş, tam erkekler tuvaletinin önünden geçerken kapı birden açılıyor, Noziglia ile iki adamı ok gibi dışarı fırlayınca Toto öyle bir korkuyor ki sıçrayıp kendini kurtarıyor onların elinden, bağıra bağıra müdürün odasının önünden koşup geçerek soluğu evde alıyor. Onun anlattığı bu, ama Berto onu tutup ne oldu diye sormaya başlıyor, her şeyi anlat bana, diyor, sana bir şey yaptılarsa Noziglia'yı da, babasını da geberteceğim, diyor, tutuyor Toto'yu, bir şey yapmadıklarına yemin etsin diye sarsıyor, yaptılarsa ikisini de öldüreceğim, diyor. Toto eve geldiği andan beri durmadan ağlayarak, 'Yok, yok,' diye bağırıyor, tam zamanında ellerinden kaçtığını söylüyor, Mita gidip okulda çocukları suçluyor, ama bu da Berto'yu tatmin etmiyor, Noziglia'yı dövüp suyunu çıkarmak istiyor, ama sonunda, hiçbir şey olmamışsa sen de hiçbir şey yapamazsın. Hâlâ kısa pantolonlu, koca deyyus, eğer kamışı da Kel López'inki kadarsa küçük çocukları nasıl becerebiliyor, bilmem, bu konuda Toto'nun sözüne de güven yok, çünkü Noziglia'nınkini gördün mü, diye sorduğumda, "Noziglia şeysini hep dışarıda tutardı," diye anlattı bana." En arka sırada oturur, çocuklara gösterirdi, bir gün

ucuna zamk sürmüş, büyüklerinki gibi kocaman, kıllı kıllıydı, sonra zamk yere döküldü," zamk ha! Peki, ya Mantar'ın ablasının gözü kör mü, ki hiçbir şeyi görmüyor? Öğretmensen bu kadar alık olmayacaksın, Mantar da tıpkı ablasına benzeyecek, kafası asla çalışmayacak, ömrümde bu kadar kendini beğenmiş bir insan görmedim, sınıfın birincisi, kasabanın en güzel kızı, bütün erkekler onu istiyor, ama yanına yaklaşmaya kimse cesaret edemiyor falan. Ama aslında en kolay becerilenler kibirli karılardır, çünkü bir kez kızıştırdın mı gerisi çocuk oyuncağıdır. Becermene izin verir, çünkü hiçbir enayinin onu bırakamayacağını düşünür, kendine bu kadar hayran birini hiç görmemiştim, Basık Burun'u kötüleyip duruyor, o kitap kurduyla zamanını boşa geçirdin, falan diyor, oysa okuldaki asıl kitap kurdu kendisi, yani insaf. Mantar'da çektiğim tek zahmet kızıştırmak konusuydu, sonra izin vereceği belliydi, "Şimdi artık senin üzerinde daha çok hakkım var," sinir karı, bütün sınavlardan geçmiş de, teoremleri herkesten iyi anlatabilirmiş de, neden onun evine gelmiyormuşum da, üstüne üstelik bir de anasını mı çekeceğiz yani? Siktir gitsin, bir erkeğin onu terk edebileceği nereden aklına gelirdi? İşte, iki haftadır sokağa adımını atmadı, ablasından aldım haberi, diri diri gömülmek, öğrensin bakalım dünyanın kaç bucak olduğunu, bir de Mari'yle alay ederdi, kaz kafalıymış da, benim için deli divane oluyormuş da, sağ ol, var ol bunu bana söylediğin için, çünkü sinirime dokunuyordun: "Mektup yazacak mısın, yazmayacak mısın?" Kurtuluş yok, çünkü Mari de tepeme binmeye başladı. Neyse, canım, on gün kaldı şunun şurasında, Tanrı o siktirici pansiyonun da, okulun da belasını versin, bok gibi yemekler, bir de peder beye katlanacaksın, o da sofrada hep yaşlı hötöröfün fikirlerine katılır. Ama günün birinde katlanmayı bırakacağım artık, yemin ederim, canına okuyacağım o hötöröfün, hele bir ağzını açsın: "Oğlunuz gerçek edebiyat eserlerini okumalı." Babam da, "Bizim oğlan tam bir vahşi hayvan." Sonra hötöröf: "Ama çok zeki gözleri var, göründüğünden çok daha duyar-

lıklı olduğunu sanıyorum," iyi, iyi, yağ çek bakalım bana, istediğin kadar musallat ol, ben de günün birinde pedere *Kama Sutra* çılgınlıklarını anlatırım elbet. O kimya öğretmeni de, politik bilimci olmayan cahil kişiler konusunda bana laf dokundurmasa iyi olur, Arjantin'i batıran bunlarmış, bin yaşa ülkemin birleşik deyyusları, kutsal mastürbasyon için dayanışma halinde cumartesi geceleri kulüpten sonra, çünkü pazar günleri dinlenebilirler, ertesi cumartesiye ve pantolon önlerinin zorunlu kapanışına kadar, can sıkıntıları, siz de! İçimden otuz bir çekmek geliyorsa çekerim, pazartesi sabahı ya da ne zaman istersem, ama ben bunu pek olası görmüyorum, yeryüzündeki istekli bir tek hizmetçi kız kaldığı sürece. Tabii, nerede oturduğunu öğrenirlerse yandan demektir, çünkü zavallıcıklar Buenos Aires'de yapayalnız, şaşkın, bir Tanrının kulunu tanımaz, sana yapışır, canından bezdirir, artık işin yoksa yalan üstüne yalan kıvır. İşte bu yüzden, oğlum aklın varsa turlarını kendi mahallende atma, kimseye de güvenme anan dışında, anan varsa elbet, ben de pedere atarım her türlü masalı, her öğleden sonra antrenmana giderim, çünkü bütün şampiyonlar River'in ikinci takımından çıkar, o şapşal taşra şampiyonları değil hem de: O herifler futboldan ne anlar ki, beş milyon kişinin gözleri önünde stadyuma girmenin ne olduğunu onlar nereden bilecek, ama boş ver, bırak, bakabildiklerince baksınlar da gerçek santrhafların nasıl olduğunu görsünler.

X

Paquita, Kış, 1945

Bu yeşil, yosun tutmuş duvarlarla şu kirli, vitraylı pencerelerin içinde, Tanrı biz kızların hepimize nereden kulak veriyor acaba? Bugün cumartesi, günah çıkartma hücresinin yakınındadır, belki şu dakikada, ortaokul kızlarının yanı başında, içlerinden birinin ya da ikisinin aynı büyük günahı itiraf edecekleri kesin, ben de bir günah daha ekliyorum: Kötü düşünceler, inşallah Tanrı beni dinlemez, ben hazır oluncaya kadar. "Pişmanlık eylemi bir odaklama eylemidir, günah işleyen kişi yürekten pişmanlık getirinceye kadar günahları bağışlanmayacaktır." Yemin ediyorum, bir daha yapmayacağım, yemin ettiğim için de beni bağışla, bütün yaptığım günah işlemek, ama yapmadığım halde yapmak istediğim zaman da kötü düşüncelere kapılıyorum, şeytan kulağıma fısıldıyor, çünkü içimden hâlâ yapmak geliyor: Güzel Tanrı adına yemin ederim ki, bir daha yapmayacağım. Sırada günah çıkartacak bir, iki, üç, dört kız kaldı, ortaokuldan da beş, yedi, dokuz, on bir kız... Anneme yalan söyledim (aldatma), bakkaldan kuru üzüm çaldım, çünkü şekerle unun, kahvenin parasını ödesem de kuru üzümlerin parasını vermemek çalmakla birdir (hırsızlık), kartpostalı da Toto'ya vermedim (alçaklık), ama bunlar büyük günah sayılmaz. Kartı alıp da en ufak bir kırışık yapsaydı, onu öldürürdüm, babam bugün hâlâ, gözlerini yumsa köyünü görür gibi oluyor, oysa yirmi beş yıl önce ayrılmış. İspanya'nın Galiçya eyaletinde çuranzas köyü, "Öyle güzeldir, öyle güzel," hep aynı hikâye, yere batası pampalar, ama Galiçya öylesine güzeldi, madem babam neden kalkıp buraya geldi? Aptal bir soru, orada yoksuldular, oysa biz burada öyle zenginiz ki, sırtımıza giyecek çul almakta zorluk çekiyoruz. Ama benim büyük günah işlemiş olduğu-

mu babam asla bilmeyecek, çünkü hücrede itiraf edileni papaz gidip kimselere söylemez. Kartpostalın üzerindeki resim iki renk boyanmıştı, dağlar bir renk, aşağıda da uzun bir yamacın altında başka renkte bir ırmak akıyor, renksiz taş kulübelerden oluşmuş köy, yamaçta tepeye, yukarılara çıktıkça kiralar azalırmış, arka duvara da ihtiyaç yokmuş, çünkü evler dağ kayalarına yaslanıyormuş ve Toto, "Zavallı baban bu yerden sonra Vallejos'un tozuyla rüzgârına gelmiş ha?" diyor. "Vaftiz baban hiç değilse köye dönüp bir süre kalacak kadar para kazanmış, ne getirecek sana?" Galiçya'nın bu kadar güzel olduğunu bilmezdim, ama Balàn bir kart yolladı. "Sevgili dost, Çuranzás'daki herkes sevgilerini yolluyor, bizi ve ölmüş Celia'yı unutmamışlar, huzur içinde yatsın. Yakında görüşürüz, candan sevgiler, Arsenio Balan." Teté'nin dediğine göre Celia ölmek üzereyken yüzü mosmor kesilmiş verem olduğu için soluk alamamaktan. Gerçekten kötü bir kız mıydı ki? Eğer babam yüzünden evlenmediyse... Mita: "Zavallı Celia'cık öyle iyiydi ki, ama hastanede ona baktığım zaman yapacak bir şey kalmamıştı artık, sen *María*'yı okudun mu, Paqu? O da veremden ölür, Celia, zavallıcık, herkes onu konuşuyordu, çiftlikte oturup o akrabaların eline bakmayı hiç istememişti, ama bir seneden fazla kaldı orada, ölünceye kadar, evsiz barksız olmak ne hazindir, bilir misin?" Mita eczanede nöbette, cenazeye gidemedi, yoksa giderdi, Vallejos'daki öbür insanlar gibi değil. Babam da gitmedi. Teté'nin büyükannesiyle Balán kabristandaydılar. Celia işlediği büyük bir günahı itiraf edemeden mi, gitti acaba? "Bilmiyorum, ama Tanrının eteklik giymiş bir adamın aracılığına ihtiyacı yok, o bilir zavallıcığın ömür boyu acı çektiğini. Elleri de nakış işlemek için yaratılmıştı sanki." Mita konuyu değiştiriyor, ama Celia bütün gün babama erkek elbisesi dikmekte yardım ettikten sonra da nakış işleyebilir miydi acaba? Mita Kent Kulübünün üyesi ve Toto, "Bize gelsene, neden gelmek istemiyorsun? Öğretmene Raúl García'yı anlatırsam ne olur acaba?" Annenin başına yemin ettin, söylersen annen ölür!

Ama Toto daha çok küçük, bilemez ki Raúl García ile yüzme öğretmeninin geceyle gündüz gibi olduklarını, öğretmen iyi, Raúl kötü, annen sana Celia için herhangi bir şey söyledi mi? "Senin babanın ona verdiği ücret ilaçlarına yetmezmiş. Manastır okulunda oğlan çocuğu olmadığı için şanslısın." Sen annenle babanın Celia için konuştuklarını hiç duymadın mı? "İnsan ana babasından hiçbir şey gizlememeli, ben senlen Raúl García'yı anneme anlatamam, çünkü söylemem, diye yemin ettim, ama sen yemin etmedin, sen neden söylemiyorsun anneme?" Bir dekikodu duydu mu doğru annesine, okuldan kaçan kız kimmiş? "Ben kız ya da oğlan demedim." Sizin sınıftan mı? "Sır bu." Sonra biraz daha kalıp onun resimli kartlarıyla oynadım, dünyanın en aptal koleksiyonu, ama benim bütün sırlarımı bildiğini sanıyor: Otel odasında yüzme öğretmeni kapıyı açtı, "Sen ne arıyorsun burada? Yaşın küçük, ağlıyor muydun?" Babam vurdu bana, pis, tombalacı terzi, mezuruyla dövdü beni, müşterinin kumaşının üzerine yağlı ekmek düşürdüm! Bilmeyerek yaptım, canım nasıl, acıdı bilemezsiniz, bu yüzden geldim otele, kızdınız mı? Aaah, dokunmayın arkama, acıyor, hayır, odanız soğuk değil, tüylerim neden diken diken oldu, bilmiyorum. O da elini bluzumun içine sokuyor, bakalım elinin soğukluğu tenimi ürpertecek mi diye... biliyor musunuz, Kent Kulübüne gitmeme izin verecekler, bu yıl değil, ama seneye, on altı yaşımda olduğum zaman, evden hiçbir yere bırakmıyorlar beni, ancak yanımda Bayan Mita'yla, yoo! Işığı söndürmeyin, şu güzel gece lambası yanık kalsın, Çinli şapkasına benziyor. "Lambayı söndürürsek dolabı açarım, bir şişe var orada, neredeyse gaz lambası kadar ışık veriyor," lambayı söndürdü, karanlıkta dolabın içinden bir şişe aldı: "Kırlar bunlarla dolu, bak, nasıl yanıp sönüyorlar: Ateşböcekleri dünyanın en şeker böceği." Geceleyin kırlarda tutarmış onları, ışıkları bir yanıp bir sönüyor, gözlerim yumulu, çünkü bu odada olmaktan utanıyorum, bu küçük böcekleri dolapta mı bırakıyorsunuz? Bir sürü var, öğretmen şişeyi gene dolaba koydu, ışıklar artık gö-

rünmüyor. Gözlerim yumulu, yalnızca kendi içimi görüyorum, içerisi kapkaranlık, ama zarar yok, o bana bir eliyle dokunuyor. Raúl García'nın en yumuşak okşayışı bile öyle aldatıcı olabilir ki, o iri elleri odun kırmaya yatkın, nikotin lekeli parmakları, arka avludaki kamyona yaslanmış, siz onun gibi değilsiniz, çok daha iyisiniz, bir ürperti daha yayılıyor bütün vücuduma, damarlarımda küçük küçük ışık böcekleri dolaşıyor, insan vücudunda binlerce, ama binlerce damar olduğunu biliyor muydunuz? Gözlerim yumulu, ama içerisi karanlık değil artık, ayağımın ucundan saçlarımın köküne kadar bütün bedenimde bir sürü ateşböceği yanıp sönüyor, binlerce, ama binlerce ateşböceği, dokun onlara Raúl, Raúl García, dokunsana onlara, Raúl , gel, sen beni ne kadar istediysen, şimdi ben de seni o kadar istiyorum, usulca, usulca dokun bana, ışıkları yanıyor, ışıkları sönüyor, yanıyor, sönüyor, gene yanıyor, Raúl! Okşa beni, ne olur, okşa beni ve kanımdaki bütün ateşböceklerini, canımı acıtsan da, sonra uzun bir öpüş, ta ki ateşböcekleri kaçmak isteyip de damarlarımdan çıkıncaya kadar, sonra uykuya dalabilirim... "Paquita, başka bir şey olsun istemiyorum, bırak seni sımsıkı sarayım, işte böyle." Yüzme öğretmeni gömlek yakasındaki düğmeyi açtı ve başka hiçbir şey olmadı! *Marta* romanını yanlışlıkla o karmakarışık yatak örtüsünün üzerinde bırakmışım ve Peder Joseph, "Yürekten pişmanlık getirmeksizin günahlarını itiraf eden kişiden uzak durun." Ama otelden çıktıktan sonra öleydim büyük bir günah işlememiş olarak ölecektim. Benden önce günah çıkartacak daha beş, altı, yedi, sekiz kız var ortaokuldan, ama Basık Burun yüzünden beni okuldaki oğlanların hiçbiri dansa kaldırmazsa artık? "Yemin ederim, partide arkadaşlarımın hiçbiri seni dansa kaldırmayacak," ama hepsi ona soruyorlar, en iyi roman hangisi diye, o da her şeyi biliyor. "Okunacak kitapları bildiğinden emin misin? *Karamazov Kardeşler*'i mutlaka okumalısın, ama anlayabilir misin, bilmem." Basık Burun, Héctor dilediğini yapmış diyorlar, sahi mi? Gece yatağına yattığı zaman Basık Burun ne düşünür

acaba? Mantar ertesi günkü dersleri düşünür, üşüdüğü için sıkıca örtünür, ayağının dibinde termofor, Héctor'un elleri ona dokunmaya başlayacak ve işte, itiraf edilecek bir günahı oldu bile: Şeytanca düşünceler, ama bu büyük bir günah sayılmaz. Mantar ellerini battaniyenin altına sokuyordur herhalde, çarşafla geceliğinin arasına, üşüdüğü için, ama bu eller Héctor'un eli olup geceliğini kaldırıyor, o açık ağızlı yarayı ovuşturmaya başlıyor, işte itiraf edilecek büyük bir günah işledi bile, şeytanca düşüncelerden bin beter. Anne, Celia iyi kız mıydı? "İyi bir sürtük," öyleyse babamla Celia için söylenenleri annem biliyor mu? Hem babamın eve sarhoş geldiği doğru değil, gün ağarırken, öfkesi burnunda geliyorsa, zar oyununda kaybettiği içindir, bazan bir pantolon dikmekten kazandığı parayı oyunda yitiriyor, bir pantolon ve bir ceket parası, öyle inatçı bir kumarbaz ki bir pantolon, ceket ve yelek takımından aldığı bütün parayı pokerde verebiliyor. "Ana babandan hiçbir şey gizlememelisin," demişti Toto. İzin verseler tatilde bir duvar merdivenine tırmanır, sunağın ardındaki yosunları kazırım, sonra yan duvarları da, üstüne bir kat boya, sonra da Tanrı biraz yağmur verirse bu uzun, kurak kışın vitraylı penceredeki bütün kiri akar gider. "Çok soğuk, dışarı çıkılacak gibi değil," Mita, karnı burnunda, hem de nezleli, doktor yedinci aydan sonra dışarı çıkmasına izin vermiyor, bu bebeğin de ölüvermesinden korkuyor. Ocak başında: "Hangi kitap o, Paquí?.. *Marinela*! Çok güzeldir... başı nasıldı?" Ve benim kütüphaneden *Sefiller*'i aldığıma inanamıyor, babam saat üçte bar dönüşü yakaladı beni, ışığım açık. "Sabahleyin erken kalk da günışığından yararlan, elektriğe para veriyoruz." Ama Mita'ya yüzme öğretmenini anlatsam da bir daha yapmayacağıma yemin etsem beni bağışlar, gelip dedikodu etseler bile beni dansa götürür. Mita, sana söylemem gereken bir şey var, "Ah, Paquí, o zavallı kız. Fantine ne meşakkatler çekmişti, Madame Thenardier olacak o çakal için tahta kovalarla kuyudan su getirmek, Fransız kırlarının o soğuk şafaklarından ta akşam dualarına kadar." Mita Sefiller'i

olduğu gibi hatırlıyor, oysa çok eskiden okumuş, ben ona her şeyi anlatmakla neden hâlâ tereddüt ediyorum? Mita benim *'Kralın Buyruğu*'nu okumuş olmama inanamadı, kendisi unutmuş, "Hatırlamıyorum... Paquí... her şeyi unutacağım bu gidişle, inanır mısın, daha şimdiden *Marinela*'nın başını hatırlayamıyorum? Nasıldı *Marinela*'nın başı? Nasıldı? Paquí, Vallejos'a geldikten sonra o kadar çok roman unuttum ki..." Mita bana *Maria*'yı okumamı söyledi, "Hepsinin en güzeli o, sen de okudun ha? Harika, değil mi? Ama bak göreceksin, Vallejos'da kalırsan sen de unutursun." Ama bence Vallejos'da olmak Çin'de, Galiçya'da falan olmakla bir, öyle değil mi? "Hayır, Paquí, insan bir romanı başkalarıyla konuşamazsa unutuyor." Sonra, Toto: "Annem hatırladığı romanların hepsini bana anlattı bile." "Gözlerimi kapayınca köyümü görüyorum," tablolara benzeyen bir manzara, babam Balán'la birlikte gelmiş, annesini son gören ve ondan haber getiren kişi de Celia olmuş, üç yıl sonra geldiği zaman. Ama babam Celia'yı önceden tanıyor muydu, tanımıyor muydu? Celia'nın ablası Arjantin'e ayak basar basmaz Teté'nin amcasını ayarlamış, ancak birkaç elbise dikmek zorunda kalmış, oysa zavallı Celia terzi çırağı olarak çalışıp, her gün biraz daha büyük iğnelerle daha kalın kumaşlar dikmek zorunda kaldı ve koca bulacağı yerde hastalık buldu, ablasının müşterilerini neden elinde tutmadı acaba? Kadın terziliği daha kolay. "Ama terzilikten zevk almıyorsan erkek terzisine çırak olarak çalışmak daha kolay." Ama bunca yıl dikiş diktikten sonra, terzilikten annem zevk almazsa kim alabilir? On altı yaş balosunda bir sevgili avlayacağım, ne kadar zengin olursa o kadar iyi, çiftlikte oturuyorlar, Teté'nin büyükannesinin çiftliğinde, işte birinin günah çıkartması daha bitti! Yalnızca yedi kişi kaldı. Marinela dersen kendini kuyuya atar, çünkü çirkindir, kör olan sevgilisinin gözleri iyileşmek üzeredir. Mita nasıl da korkuyordu bebek doğumda ölecek diye, şimdi de soğukta dışarı çıkmak istemiyor, yalnızca bir kez sordu bana, "Paquí, Kent Kulübüne gitmek istersen çok eğleniriz, ama

oğlanlarla kulübün terasına çıkmak yok, çünkü herhangi bir şey için suçlanmak istemem." Yüzme öğretmeninin odasına gittiğim Vallejos'da duyulursa ne yaparım? "*Marinela*'nın sonu nasıldı, Paquía?" Marinela kendini bir kuyuya attı, ben de kulüpte uslu duracağım diye, Mita'ya söz verdim. Toto bizi yalnız bırakır bırakmaz, ona her şeyi anlatacağım, "Marinela kuyunun içinde, hiç bulamadılar ve tarlafareleri yedi onu." Sevgilisi gelip de onun hortlaklara benzediğini görmesin diye, ama kuyuya atlamak! Ne pis! Kuyu daha iyi çünkü pampaların orta yerinde kendini asarsan oradan gelip geçen kırlangıçlar sana bakabilirler. "Paquíta, canım." Babam yüzüme bakmıyor, elinde dikmekte olduğu pantolon, yelek ya da cekete bakıyor, "Yemeğe Bayan Mita'larda kalacaksan özür dile de bana telefon et, seni köşe başında bekleyeyim, çünkü artık geceleri sokakta tek başına yürümemelisin." Ama Mantar dantel elbisesinin son provasına geldiğinde Toto da yanımdaydı. Toto onu görmeyeli bir yılı aşmıştı, çünkü Mantar artık okul dışında hiçbir yere gitmiyordu. Gene her zamanki gibi kıtır atarak: "Nasıl da uzamış, yakışıklı olmuşsun, Toto." Toto da hemen yuttu, salak bastıbacak: "Seni çoktandır görmedim, Mantar, geçen yaz Héctor'la ben sizin evin önünde bisikletlerimizle milyon kez geçtik, ama seni hiç göremedik." Mantar: "Sahi mi?" Bizim salak da, "Evet, sen Héctor'un listesinin en başındasın, en beğendiği kızların listesinin, neden hiç dışarı çıkmıyorsun artık?" Yalancı: "Ben hep dışardayım," diyor ve Toto: "O kadar çok mu seviyorsun onu?" Mantar: "Bir daha hiçbir yere gitmeyeceğim." Peki, ya şu dantel elbise? Tuvalete gitmek için mi yaptırıyor bunu? Toto gene: "Mantar, sen Vallejos'un en güzel kızısın, listede de birincisin," "Hayır, dışarı çıkmıyorsam Héctor yüzünden değil, canım istemiyor da ondan!" Öyle ya, yalan atmak bedava olduğuna göre, sonra Toto: "Bu yaz biraz dışarılara çıksaydın, Héctor Basık Burun yerine sana dönerdi, zaten şu Basık Burun var ya..." Mantar birşeyler sezinlemiş olsa gerek ki hemen, "Paquita, Toto'yla beni biraz yalnız bırakır mısın?"

Ben de dışarı çıktım, kaçınılmaz an, ben çıkmasaydım hiçbir şey olmazdı. Duvara bir bardak dayayınca mutfaktan her şey apaçık duyuluyordu. "Totie, bilemezsin, ben Héctor'u nasıl sevmiştim, hâlâ da seviyorum. Bu yüzden hiç dışarı çıkmıyorum artık, o Vallejos'da yokken beni de evden dışarı çeken hiçbir şey yok, o buradayken onunla karşılaşmaktan korkuyorum, çünkü ona, canın cehenneme, diyeceğim yerde... gene köle olacağım. Ama o zaten bir daha benim yüzüme bakmayacak... nedenini yalnızca ben biliyorum, Toto." Ve Toto iyice yumuşayarak, "Neden?" Ve Mantar pişmanlık içinde, "Çünkü... açıklaması zor... erkeklerin canı sıkılır." Tam buraya gelince Mantar herhalde ellerini yüzüne örttü, ama madem ağlamayacaktı ne bok yemeye? Nitekim Toto: "Örtme yüzünü, aşk utanılacak bir şey değildir," ve numaracı yosmanın onu öptüğü duyuldu, sonra artık şeker gibi eriyip gitmiş olan küçük salak: "Mantar... yapma böyle... Héctor sana dönmeyi istiyordu... seni göremediği için Basık Burun'a döndü." Yalancılar Kraliçesi: "Evet, ama belki Basık Burun'u daha ilginç bulmuştur," Toto: "Neden o daha ilginç olsun?" sonra Mantar: "Şey işte, belki daha akıllı davranmıştır da bazı şeyleri Héctor'dan gizlemiştir, sır saklamıştır, o da Basık Burun'la ilgili pek bir şey bilmediği için, onu yakından tanımadığı için..." Bundan sonra duyduklarımı her hatırlayışta çileden çıkıyorum: ..."Aa, Mantar, ne saçma, Héctor antrede Basık Burun'a da yapmak istediği her şeyi yaptı, annesi içeride haberleri dinlerken!" Oh, oh, Toto'nun dili buradan Kuzey Kutbuna kadar uzanıyordur, kalıbımı basarım? Sonra artık muradına erip dört köşe olmuş olan Mantar: "Yok, senin aklın bu işlere ermez, yaşın daha çok küçük," Toto da büyüklüğünü kanıtlamak için: "Hiç de değil, abiler bana her şeylerini anlatırlar, evet, aynı yıl hem sen hem Basık Burun, bir de tatilin sonuna doğru Mari, bu yıl da Nohutsurat Mascagno, çocuk aldırdıktan sonra, çocuk aldırdığını ben duydum eczanede, Héctor'a haber verdim." Aman anneciğim, iyi ki tam o sırada sen mutfağa girdin, beni elimde bardakla bastırdın

da prova odasına dönmek zorunda kaldım. Mantar, her zamanki gibi serinkanlı: "Bayan Páez, Bağımsızlık Balosunda bu elbiseyle sizin çok iyi reklamınızı yapacağım," annem de pek sevindi, ah, Mantar'ın ne cins reklam olduğunu bilse! Derken bir gün okul çıkışı kasaba meydanının orta yerinde yoluma burnundan soluyan bir yaratık çıktı, adı B'yle başlayıp N'yle bitiyor: Basık Burun! "Demek artık işi buraya vardırdık, dedikodu ve iftira!" Sözümona ben masum bir çocuktan yararlanmışım onun namusuna çamur atmak için, oysa o kulüpte benim için hep iyi konuşurmuş, çünkü beni zeki bir kız sanırmış, ama şimdi adi romanlar okumanın başımı döndürdüğünü görebiliyormuş, bu suçun cezası da elbet verilecekmiş, "Başına gelecekleri tahmin bile edemezsin, dışlanmak, arkadaşlarım yazın kasabaya döndüklerinde sana, merhaba, bile demeyecekler, seni kalleş, seni..." sonra iyice köpürüp taşarak, "kalleş kız," ve elindeki rugan çantayla kafama pat diye vurdu, allahsız karı, öbür elindeki olanca kitap yere saçıldı, o onları toplarken ben de bir koşu eve döndüm, çünkü başıma bir de *Karamazov Kardeşler*'in cildiyle vursaydı, son saatim gelmiş demekti. Böylece suçlu ben oldum, çünkü kuzeni Héctor sayesinde küçük kalleşe kimse toz konduramıyor, şimdi baloda beni kimse dansa kaldırmayacak, keşke ben de Celia'nın ablası gibi şanslı olaydım, hem Celia hiç de kötü bir kız değildi! Bebek doğana kadar Mita nezleden kurtulmadı, şöminenin yanı nasıl da sıcak! "Pek yaklaşma, sonra sen de benim gibi nezle olursun." Üstüne üstlük bebe takımları da hazırdı, ölen öbür bebesinden kalma, sabahları birkaç saatliğine eczaneye gidip geldikten sonra yapacak bir şeyciği yok, söyle bana, Teté ölen Celia'nın akrabası mı oluyor? "Hayır." Verem neden olur? "*María* dünyanın en güzel romanlarından biridir, kütüphaneden alıp okumalısın." Celia hastalandıktan sonra bile babamın yanında çalışmayı sürdürmüştü, babamın şansı varmış ki ondan verem kapmadı, "O yaşlı kadın kayınbiraderin anası oluyordu, ama Celia'ya ölünceye kadar baktı." Celia'nın Vallejos'da bir sevgili-

si var mıydı? "*Maria*'nın başını daha şimdiden unuttum gibi bir şey." Celia'yla kimse evlenmek istememiş miydi? "Sonunu hatırlıyor musun? Hiç unutamam, Kolombiya Dağlarında bahar aylarında saat yedide batan o kan kırmızı güneş, buz gibi kış ayazı çıktığında gece hemen hemen basmıştır, dörtnala koruluğa doğru, ağaçlar beyaz mezar taşlarına siper olmaktadır, dağ doruğundan ve gökyüzünden Efrain'in, at üstünde buraya vardığını ve en yeni mezar taşını aradığını görebiliyoruz, Maria yerin altındadır, on sekizinde ölmüş, Efrain'se öğrenci üniformasını çıkarıp geri dönerek onu yeniden görebileceği zamana kadar günleri saymıştır, çiftliğe ulaşır, ama Maria evde yoktur, dikişinin, nakışının başında değil, kaktüs bitkilerinin arasındaki kuyudan su almaya gitmemiş." Maria Efrain'in ona dokunmasına izin vermiş miydi acaba? Efrain istediği şeyi yapmış mıydı ona? "Şimdi Maria'nın yanına gidebilmek için gene atına binmesi ve günün son ışıkları altında uzaklara, dağlara gitmesi gerek. Buradaki beyaz mezar taşları batan güneşe karşı kıpkızıl ve Maria, Maria, Maria'sının mezarını bulmak öyle kolay ki, en yeni mezarı araması yeter." Maria ölmezden önce günah çıkartmış mıydı? "Onun oracıkta olduğunu bilmek, ama onunla konuşamamak, gene de Efrain onunla konuşmak ihtiyacındadır, söyleyeceği her şeyi söyleyip bitirmek, Maria da onu dinleyecektir, Maria dağ doruklarından ona bakmaktadır ya da bulutlardan, insan inanç sahibi olmak, Maria'nın onu dinleyeceğine inanmak zorunda, hele Maria tek bir söz söylese, onu dinlediğini belli etse ne büyük avuntu olurdu ya da bir görünse, bir an için görünüverse ağaçların arasından. Bu da Meryem Ana'nın mucizelerinden biri olurdu! Artık gece olmuş, dağ kırağısı yağmaya başlamıştır, Efrain'in yüzü gözyaşlarıyla ıpıslak, inci taneleri gibi kocaman, yuvarlacık yaşlar ve şimdi Kutsal Bakire'nin inayeti gerçekleşiyor: Efrain'in çektiği ıstırapla akan gözyaşlarının bazıları mezar taşının ve otların üstüne yuvarlanıyor, işte bu inci gibi yuvarlak yaşlarda Meryem Ana ölmüş kızın solgun yüzünü gösteriyor, bele kadar

inen o saç, gözlerin altındaki mor halkalar, yanaklar hastalığın ateşinden sararmış, veremin soluk yüzü yeni ayın ışığı altında, her yaş tanesinde Maria yansımış duruyor, her gümüş renkli incide Maria, ölü solgunluğunda, ama gülümseyerek Efrain'e bakıyor ve onun duymak istediği her şeyi söylüyor, her şeyi. Evet, Meryem Ana sahiden var. "Efrain yalnızca üç şey bilmek istiyor: Maria'nın iyi olup olmadığını, acı çekip çekmediğini ve onu eskisi gibi sevip sevmediğini. Tek bir gülümseyiş soruların üçünü de yanıtlamaya yetiyor, Maria'nın gülümseyişi, çünkü Maria iyidir, artık acı çekmiyordur, onu da eskisi gibi seviyordur, hem de ebediyen , çünkü ölmüştür artık, ebediyen ölüdür ve ebediyen gülümseyecektir, Maria'nın gülümseyişi..." Yüzüme öğretmeninin gülümseyişi, öyle çok gülümsedi ki bana, ne var ki hiçbiri bir şey ifade etmiyor, kesin bir şey, yaşayanlar insana şimdi gülümseseler bile sonra fikirlerini değiştirebiliyorlar, ben öğretmenin evli olduğunu sanmıyorum. Jorge İsaacs'ın *Maria* romanını onun otel odasında bıraktığım gün okul yeni açılmıştı. Bir daha yanıma yaklaşmadı. Kütüphaneci de beni öldürecek: "*Maria*'yı geri vermekte neden geciktin bu kadar? Çok yavaş okuyorsun." Sen öyle sanırsın! Ben *Maria*'yı iki gecede bitirdim, gene okuyacağım, sırada daha beş kız var, fırsattan istifade kütüphaneye giderim, bütün sayfaları çevirir, okşarım, öğretmen kitabı okuduğunu söylerse her sayfayı ayrı okşayacağım, parmaklarımın ucuyla usulca dokunarak, beş parmağımla, on parmağımla, "Ben de okudum," diye yemin ederse, bakışları o satırlarda dolaşmışsa, kirpiklerinin arasından bakan o gözleriyle, o tüy gibi kirpikler, minicik toz süpürgesi gibi kirpikler sözcüklerin tozunu süpürüyor ve o kitabı bana tertemiz iade ediyor: Öğretmen *Maria*'nın her satırını okumuşsa ben de hiçbirini kaçırmadan hepsini yeniden okurum. Papazın hepimize günah çıkarttırması ne kadar sürecek ki? Böyle çöküp durmaktan dizlerim acıdı, ama geceleyin, prova odasındaki yatağımda yalnız yatarken, yalnızca manken bebekler gördü beni. Mantar geceleyin ışığı söndürdükten sonra neler

düşünüyor acaba? Yattığım yerden dikiş masasının üstündeki öteberiye bakıyorum, mankenlere, dikiş makinesine, mezura, makasa ve Raúl García'ya, Toto beni gözetleyemez! Öç almam gerekmez mi, o yumurcaktan? "Teneffüste büyük çocuklardan biri küçük bir çocuğu kovaladı, ne yapmak istiyordu, biliyorsun, ama küçük çocuk kaçtı, ailesi de okula gidip şikâyette bulundu." Dahasını anlatma bana, çünkü senin istediğin Raúl García'nın lafını açmak. "Bu yıl aynı şey oldu, ama çocuk gene kaçtı." Hangisi kaçtı, büyük çocuk mu, yoksa kız mı? "Ne kızı?" Kovaladıkları kız. "Ha, evet, kaçan kızdı." Ya o büyük çocuk? "Hayır, büyük değil, bu yıl kızı kovalayan çocuk kendi boyundaydı. Annesi babasına söylemiş. Neden kendini savunmuyorsun, dediler, ama bilmiyorlar ki o çocuğa yardım eden iki arkadaşı olabilir, belki birisi ağacın arkasına, öbürü de tuvalet kapısının arkasına saklanmış bekliyorlardı." Peki, kız ana babasına söylememiş mi bunu? "Söylemiş, zaten bu onu üçüncü kovalamalarıydı." Neden hep onu kovalıyorlar? "Çünkü en yüksek notları o alıyor. Annesiyle babası da aynı şeyi sormuşlar, neden hep seni kovalıyorlar? Kendini savunmasını öğren, demişler ona." Neden rahibe okuluna yollamıyorlar bu kızı? "Adını sana söylemem, çünkü söylemeyeceğime yemin ettim." Ama babanın annene Celia'yla ilgili hiçbir şey söylemediğinden emin misin? "Celia babanın yanında çalaşırken elbiseleri şimdiki gibi geç teslim etmezlermiş, öyle dedi." Evden ayrıldığım zaman yüzme öğretmenini gidip görmeye kararlıydım. Anneciğim, Mantar konusunda sana söylediklerimi kimseye söyleme. "Kent Kulübünün dilberleri bunlar, havalarından yanlarına varılmaz, ama hepsi de süprüntü işte." Ama kulübe yukarı sınıftan insanlar gidiyor. "Sen de onlara benzersen seni öldürürüm." Sütümü prova odasında annemle içmeyeceğim, elimde süt ve tereyağlı ekmekle babamın atölyesine, baba, yemin ederim isteyerek olmadı, yapış yapış tereyağlı ekmek kaşmirin üzerine! Hem de ikiye katlanmış mezurla, vurduğu yerdeki izleri görebilirsiniz. "Sırtının bitip başka yerinin başladığı yer-

de bir iz var, okşayınca acıyor mu?" Yüzme öğretmeninin yüzüksüz eli, kendini bekâr olarak yutturabilmek için yüzüğünü mü çıkarıyor? Otelin iç avlusuna bakan odaların birinde. "Seni içeriye aldım diye işime son verebilirler. Gidip babanı göreyim de sana daha iyi sahip olmasını söyleyeyim bari." Dansta da beni kaldırmıyor, çünkü yaşı bana göre büyük, öğrenciler de kaldırmıyorlar beni, Mita, ne olur Héctor'a söyle de beni dansa kaldırsın, öbür öğrencilere de söylesin, hepsi onun arkadaşı. Otelden çıkarken görüldüğümü Mita'ya söylememişlerse şimdi ben kendim söyleyeceğim, bir an bile yitirmeden, herkes şeftalisini bitirir bitirmez, onu rahat bıraktıkları zaman, Toto, Héctor ve küçük bebecik, ne de minik elleri, bana doğru uzatıyor, tutup sandalyesinden kaldırayım diye, ama Toto, ölen bebek daha güzeldi, diyor, Héctor da öbür odaya gidip ders çalışmak istemiyor, çünkü hava çok sıcak ve Mita: "Eğer yaz mevsiminde havanın serinlemesini beklersen giriş sınavını dünyada geçemezsin." Deniz Akademisinin sınavı, Toto: "Elveda River takımı! Baban burnunu iyi kırdı, ama çok salaksın, yanlış formayı beğeniyorsun." Héctor: "Seni, seni bücür, River sözünü ağzına alma, sen daha küçüksün, bu konuları konuşamazsın." Mita, dinle beni, bebeği kucağıma alayım, sana bir şey söyleyeceğim. Ama şeftali kabuklarının bebeğin yakınında olduğunu, onun da bir parça kabuğu ağzına atıp yuttuğunu kimse görmedi, nefes alamıyor. Korkma, Toto, bebek ölmeyecek, neden bu kadar çok korkuyorsun? Küçük bebek öksürüyür, çünkü boğulmaya başlamış, ne yapabiliriz? Toto birşeyler yapacağı yerde arka avluya çıkıp başladı çığlıklar atıp ağlamaya, sanki küçük kardeşi ölüp gitmiş gibi, ne yapacağını bilen tek kişi hizmetçi kızdı, parmaklarını bebenin ağzına sokup upuzun bir şeftali kabuğu çıkardı, ama Toto çığlık atmayı gene de sürdürdü, öyle ya bağırmak bedava. "Sonraki etkilerinin ne olacağı bilinemez ki! Yan etkileri, eğer tıkanırsa! Bütün gece!" Mita, hadi mutfağa gidelim mi, sana bir şey söyleyeceğim. Mita, "Toto, kes sesini!" diye bağırdı. Toto'nun bağırışları sokak-

tan bile duyulabilirdi: "Bütün gece başında beklememiz gerek, çünkü yan etkiler sonradan çıkabilir!" Derken Héctor: "Yeter artık, rol kesmeyi bırak! Şamatayı kes dedim sana, aptal şorolo be, kes artık, kes sesini!.." Toto: "Şorolo sensin işte, folluk, hem zaten sığıntı olmak daha kötü, sığıntı!.. Çık git bu evden, defol!.." Birilerini kapıdışarı eden aktörler gibi parmağını uzatmış, çünkü Toto bu fırsattan yararlanarak bir film sahnesini yansılıyordu, Héctor bir vuruşta onu kıç üstü yere oturtacak sandım, ama alınmıştı: "Günün birinde bana bunu diyeceğini biliyordum," ve odasına kapandı. Mita, dinle beni, dinle, sana söyleyeceğim bir şey var, Toto'yla ilgili değil, yok, kimseyi savunacak değilim, başka bir şey söylemem gerek sana, sen başkalarından duymadan. "Sakın bana sızlanmaya kalkma, çünkü bir yanda bu iki büyük baş belası, öbür yanda küçük derken aklım ya gir, ya çık diyor." Sızlanmak değil! "Bebeği uyutacağım, uykusu geldi de ondan böyle yapıyor, ulu Tanrım, şu yaz bir sona erse!" İşin aslı şu ki bizim pampalar taş gibi kupkuru, babam Vallejos'a gelip de bu hiç ağaçsız tozlu kasabayı görünce ne yaptı acaba? Ben olsam Celia'ya yazardım, hiç gelme, diye, ama Celia hiç değilse ona köyünden taze haber getirmiş. O kartpostalı vermediğim zaman Toto nasıl da kızmıştı, çerçeveleteceğim, cam ve çerçeve taktırtmak 1.50'ye çıkıyor. Yağlıboya resim yapmasını bilsem büyütürdüm, en tepedeki ucuz evlerden birinin penceresinden aşağıdaki ırmak görünüyor ve kaya yığınlarıyla bölünmüş meyve bahçeleri, bu bahçeler büyük mü? "Hayır, ama her karışı bakımlıdır, bahar geldiğinde bütün bahçeler bembeyaz kesilir, çünkü hepsi elma ağacıdır." Arjantin'e ne yapmaya gelmiş sanki, pampaların ortasında, dikiş yüksüğü bütün gün parmağında, rüzgârla toz içeri girmesin, diye pencereleri örtüp duruyor. Öğrencilerin bana sırt çevirdiğini iyi ki bilmiyor, Kutsal Bakire, ben ne yaptım bu cezayı hak edecek? Kendimi yüzme öğretmeninin elinden Toto'nun yardımı olmaksızın kurtardım, Toto çok şanslı, seneye Buenos Aires'de yatılı okula gidiyor, oysa ben Vallejos'daki rahibe

okuluna tıkılıp kalmışım. "Paquí, Paquí, yatılı okulun ne harika olduğunu bilemezsin, Teté'lerin okulunda geceleri roman okumak için tuvalete giderlermiş, klozetin üstüne dört kişi birden oturup aynı romanı birlikte okurlarmış." Resimli broşürde George Washington Özel Okulunun yatakhaneleri kocaman bir parkın için yayılmış, pazar günleri Toto trene binecek ve bir saatten az zamanda Buenos Aires'e varacak, hayır, inanamıyorum! Sırada yalnızca ortaokullu iki kız kalmış, sonra ben! Hırsızlık yaptım, yalan söyledim, dua etmedim, sonra şeytanca düşünceler ve dahası da var, büyük günahlar başta mı itiraf edilir, yoksa sonda mı? Günah çıkartan pedere göre günah işlemeyi istemek de günah işlemekle bir, hatta daha bile beter, yani geceleyin yatağımda Raul García'yı düşünmekle sabahın erken saatinde, okul yerine onun evine gitmek arasında fark yok; Raúl'un babası da Raúl gibi saat on ikiye kadar uyur, ama başka bir odada, Raúl yalnızdır, geceleyin sıcacık ısıtmış olduğu çarşafların arasına sokulurum. Müşteriler teyellenmiş elbiselerini prova yapmak için benim yatağımın üstüne otururlar. Tanrı her yerde hazırdır, her şeyi görür, belki de o kafası olmayan mankenin içindeydi, Tanrının görmek için göze gereksinmesi yoktur... Raúl'un sonunda istediği şeyi yapmayı başardığını biliyor! Toto, gel anlat bana, okulda kaçan o kız kimdi? "Kimse değildi, yalan söyledim." Büyük çocuğa hiçbir şey yapmadılar mı? "Hayır, ama Tanrı ona cezasını verir." Tanrının verdiği ceza ne olacak acaba? "Bilmem, korkunç bir şey." Ama ne? "Yüzü uyuz olacak, yanına gelen herkes anlasın diye, uyuz köpekler gibi." Kızın annesi okula yeniden şikâyette bulunmuş mu? "Hayır, öğretmene söylemiş, sinema çıkışı rastladığı zaman." Müdüre şikâyet etmemiş mi? "Hayır, bizim müdür hiç dışarıda gezmez, dükkâna, sinemaya falan hiç gitmez." Öyleyse neden okula gitmemişler müdürü görmeye? "Çünkü kızın annesi yeniden okula gidip şikâyet etmekten utanıyormuş." Şimdi de günah çıkartma hücresine gidip her şeyi anlatmak sırası bende, sondan ikinci kız haç çıkarıyor, işi bitmek üzere olsa

gerek ve bana istediği şeyi yapan Raúl oldu düşüncelerimin yardımıyla, ama günah çıkaran pedere sorarsan yalnızca düşüncelerle yapmak bir şeyi değiştirmiyor, hem yalnızca bir kez de yapmış değilim, artık yapmayacağım, diye her gece söz veriyorum, onu düşünmeyeceğim diye, ama o çarşafların arasına sokuluyor o kocaman, oduncu elleriyle dosdoğru gidip yaramı açıyor ki bu kötü düşüncelerden bile daha beter; bir sabah ellerimin parmakları tütünden lekelenmiş olarak uyanacağım, kocaman oduncu elleri, kollarının ucundan koçaman erkek elleri sarkan on beş yaşında bir kız, işte Tanrının verdiği ceza bu olacak! Kutsal Bakire ne kadar şanslı olduğunu bilmiyor, Tanrının inayetiyle bir oğlu oldu ve ebediyen bakire kaldı, sonsuzluğa kadar tertemiz kaldı, kimseye müdanaası yok, kimse adi olduğunu söyleyemez onun, "Havalarından yanlarına varılmıyor, ama hepsi süprüntü," demişti annem, sonra Mita: "Tanrının eteklik giymiş bir adamın aracılığına ihtiyacı yok, zavallı kızın ömür boyu acı çektiğini o biliyor." Bir gün annem bir müşterinin yanında: "Celia'yla ablası birer sürtüktüler." Onların kötü olduğunu annem nasıl bu kadar kesin bilebiliyor? Şimdi ortaokuldan günah çıkartacak tek bir kız kaldı, ben de rahibeye karnım ağrıyor, diyeceğim, tuvalete, kusmaya gider gibi çıkacağım buradan: Raúl hâlâ uyuyordur herhalde, onun kendi yıkadığı çarşafların arasına sokulurum, yoksa babası mı yıkıyor çarşafları? Günah çıkartma hücresinin ince siyah parmaklıklı küçük penceresi içerideki papazın görülmesine izin vermiyor, ama dağın tepesindeki evlerin pencerelerini açınca aşağıdaki köyü, o beyaz elma çiçeklerini görebilirsiniz. Arjantin'de mevsim sonbaharken Galiçya'da ilkbahardır, bir dolu elma ağacı dikiyorlar, artık hiçbir yere yalnız gitmeme izin vermiyor, Mita'larda yemeğe kalırsam aradaki iki sokağı bile yalnız yürümeme izin vermiyor, bara gitmezden önce köşeye çıkıp beni bekliyor, ama *Maria*'yı otel odasında bırakmamış mıydım? Berto'nun yeni, grimtırak ceketinin üzerinde. "Paquita bu kitap kütüphanenin, değil mi? Git geri ver, bundan

sonra da uslu durmalısın, tamam mı? Hiç kimse babana gelip de kızının kötü bir şey yaptığını söyleyememeli; bundan sonra kimsenin gelip de bana, kızına daha dikkat et, demesini istemiyorum, iyi ki annenin hiçbir şeyden haberi yok." Taş kesilmişim, yüreğim duruyor, elimde kitap, kütüphaneye gideceğim, "Hayır, yarın gidersin, şimdi saat çok geç, ben de götüremem, çünkü bir müşteri gelecek, ölçü aldırmaya." Peki, baba, *Maria*'yı yazan Jorge Isaacs, yüzme öğretmeninin okuyup okumadığını öğrenemedim. Bana bir şey yapmadığına babamı inandırmak için yüzme öğretmeni annesinin başına yemin etti mi acaba? Babam inanmış, yoksa ilkin döver, sonra da doktora götürüp muayene ettirirdi. Öğretmen annesinin başına yemin etmiş olmalı, yoksa karısının mı? Babam da doğru olduğuna inanmış: Hiçbir şey olmadı, babam da kendimden çok büyük bir erkeğin otel odasına gittiğim için beni bağışladı, şimdi hiçbir yere yalnız gidemiyorum, artık babamın gözü hep üzerimde, Tanrı onun beni dövmesini değil bağışlamasını sağladı, bana bağırmadı bile, anneme de söylemedi. Neyse artık beklemenin sonu gözüktü, ortaokullu kızların sonuncusu günah çıkartmayı bitirir bitirmez liselilerin sırasından ilk olarak ben içeri gireceğim. González'lerin kızının yaş gününden sonra babam beni beklemiş olaydı Raúl García'yı görmeyecektim, "Hiç kimse babana gelip de kızının kötü bir şey yaptığını söylememeli, sen daha doğruyla yanlışı ayırt edemeyecek yaştasın," ve kütüphaneye geri götüreyim diye kitabı bana verdi. "Annene de söyle, benim için yemek hazırlamasın, müşteri gelmezden önce bara uğrayıp bir fincan kahve içeceğim, aç değilim, git, söyle ona." Şafakta yattığım yerden sokak kapısının açıldığını duydum, demek ki babam geldi, sevgili Tanrı, sence değerli olan her şeyin başına yalvarıyorum, babam dövmesin beni, belki oyunda kaybettiği için kızgındır da öğleden sonra göstermediği öfkeye şimdi kapılır, mezuru eline aldığı gibi bana veriştirir, banyoya girdi, çıktı, kendi odasına gitti, yatıyor, neler düşünüyor acaba, ki beni dövmedi? Sağ ol, sevgili Tanrım, ona beni

dövmemesini söylediğin için var ol, babam da senin sözünü dinledi, belki Berto'nun o pahalı kumaşını keserken ya da Çuranzás'da kalsaydı hali belki daha iyi olurdu diye düşünürken mi? Çuranzás'ı ölünceye kadar aklından çıkaramayacak mı? Ona hiçbir şey söylemeden, sürpriz olarak o kartpostalı atölyesinin duvarına asacağım, neden daha önce akıl etmedim bunu? Ve ortaokuldan en son kız günahlarını itiraf ederken, sevgili Tanrım ben sana bir Tesbih duası okuyacağım, yalvarırım, neyin doğru neyin yanlış olduğunu bana öğret. Teté ölmüşlerimizin bizler için dua ettiğini söylüyor, kendisi ölmüş büyükbabası için dua ediyor, büyükbabası da cennette onun için dua ediyor, Toto ölen küçük kardeşi için dua ediyor, ama kardeşi vaftiz edilemeden ölüp Arafat'a gittiğinden onun için dua edemiyor, acaba şeytan bu yüzden mi hep Toto'nun yanı başında? Belki de Galiçya'daki ölmüş büyükannem benimle babam için dua ediyordur, Celia da beni hatırlıyor mudur acaba? Yok, çok küçüktüm. Meryem Ana'ya, hayır, kudreti mutlak olan babamız Tanrıya tam bir Tespih duası okuyacağım, Celia'nın ruhu huzur içinde olsun diye.

XI

Cobito, İlkbahar, 1946

Geberteceğim pezevenkleri, fare deliğine döndükleri zaman biri bile elimden kaçamayacak, her yanı gangster kaynaşan garaj, kaldırımlara serilip kalacaklar, gazeteci dükkânının ardına sinmeye zamanları olmayacak orospu çocuklarının, Katil Joe'yu satmak nasıl oluyormuş görürsünüz siz, bir kurşun bacağa (artık koşamazlar), ikinci kurşun ele (tabancaları yere düşer), işleri tamam, metal kapıyı kaldırıp fare deliğine sığınacak zamanları kalmadı; güvenlikte sanıyorlardı kendilerini garajın gizli geçitlerinde, peynir tekerleğinin içinde birer sıçan, hem de ne peynir ya: Boyu bir sokaktan öbür sokağa, içi delik dolu, ama dışında kurşun işlemez bir kabuk, ama boku yediler, çünkü burada kurşun işlemez olan tek şey Katil Joe'dur, hele bir ele geçireyim bu korkakları, suratlarına tüküreceğim, her bir pezevenge iki şamar, birincisi elimin tersiyle, şrak! İkincisi de avucumla ki bu daha da yamandır, ulan deyyuslar, tetiği çekmekten elimin nasırlarının iyice sertleştiğini bilmiyor muydunuz? İşte karşıma dizilmişler, birer birer, çetemdeki kalleşler, Judas kadar (Yahudi anlamına gelmez) ikiyüzlü, koca Joe bakalım o beş para etmez ciğerlerine ne değer biçecek diye bekliyorlar. Ama beklemenin sonu yok, saat dokuzbuçuğa kadar pencereden dışarı bakmak dışında yapabileceğim bir şey yok ha? Sokakta gördüğüm tek şey kapanmış bir gazeteci, zaten bu uğursuz okulun önünden kim geçer ki? Pazarları kundura boyacıları bile bir yerlere gidiyorlar, her şeyleri karman çorman, dükkânının içinde kalıyor gazeteci: Ağızları açık bırakılmış, benim gibi çürüyüp giden cilalar, etrafa saçılmış fırçalar, öyle ya, boyacı çocuklar özgür, müdüre katlanmak zorunda değiller, eh, herkes gitmiş, okulda bir ben kalmışsam vız gelir, ayak-

kabılarım pis. Cuma günü ders başlamazdan önce müdür: "Demek öyle, ayakkabılar boyanmamış, ama karşılık vermeye gelince diller kürek gibi... "Hırbo, anında pazar günkü kara listeye, ama saat dokuzbuçuğu bir dakika geçe hainler geri döndüğünde bacaklarına birer kurşun sıktım mı işleri tamam, karınlarına da birer tekma, kan kusan ağızlarıyla bu Şikago Sokağının tozunu öpüyorlar, sonra tam kursaklarına daha yaman bir ikinci tekme savurdum mu metal kapının sırrını ağızlarından alabilirsin artık, evde öğle yemeğinde yediklerini de, bu yetmezmiş gibi dondurmacıya da uğramışlardır puştlar, kalıbımı basarım, ne ısmarladılar acaba? Üç katlı, dondurmalı, kremalı muz, tek bir tabakta, tek bir kişi için, nasıl da götürmüştür hepsini, pezevenk, ama ben onu kusturtmasını bilirim, hem de nasıl, Katil Joe hemen garaja koşacaktır, hele metal kapının gizini bir açıklasınlar, ancak kaldırımdaki özel taşa basılınca açılan metal kapının gizi. Hainler hâlâ can acısından kıvranırken ben içeri dalıyorum, ne kıl herifler, ama aileleri Buenos Aires'de olduğundan pazar günleri tıkınıyorlar tıkınabildiklerince, üstüne üstlük Katil Joe'yu da sattılar, şimdi koca Joe gizli barınağa girerek geçitleri dikkatle gözden geçiriyor ve... Allah kahretsin! Resim bölümünün bir başka kapısı daha olduğunu önceden bilseydim Casals elimden kaçamazdı, canım da öyle bir düzüşmek istiyordu ki, Tanrı şu Casals olacağın cezasını versin. Kusursuz bir cinayet tasarlamak zaman alır, saat gibi tıkır tıkır işleyecek bir cinayet, bizim hızlı Colombo, Casals'ı daha o pazar, okul yılının ilk pazarında (ben de çıkmıştım o gün, bugünkü gibi kara listede değildim) kıstırmak istiyordu, ben desen daha bile istekliydim, "Casals, okula yemek saatinde mi, yoksa yatak saatinde mi dönüyorsun?" Çanak yalayıcı da saat yediye beş kala geldi, yemek kuyruğunda birinci olabilmek için, ilk pazar tatili, ama okula ilk dönen olmak istiyor, enayi, her şeyde birinci olmak istiyor, saat dokuzbuçuğu bir geçe geleceğine, yo hayır, tam yedide, alık, dışarıda hâlâ güneş var, ama o sıranın en başında, bugün çıkabilseydim oku-

la en son dönen ben olurdum: Parmaklığın üzerinden atlar, tek elimin üstüne düşüp yaylanır ve listeye imzamı atardım, pazar akşamı, okula saat dokuzbuçuğu bir dakika yarım saniye geçe, en son gelen Joe'nun imzası... Silah düellosundan sonra o kıyı barının viski vitrinini tuzla buz etmiştim. Ama bu alık ilk pazar tatilinden sonra, saat yediye beş kala şen şakrak yemek salonuna giriyor, dışarıda hava hâlâ sıcak ve güneşli, pezevenk müdür, bu siktirici okul için aldıkları onca paradan sonra, kentte akrabası olmayıp okulda kalan çocukların geçirdiği boktan pazara tüy diken soğuk büfe, safi yağdan ibaret soğuk etler, Colomba bana göz kırpıyor, yemekten sonra Bücür Casals suskun, gözleri boşluğa dalmış, neler düşünüyorsun, Casals? "Hiçbir şey," diyor o gıcırtılı keman sesiyle. Ağlamıyorsun, değil mi, Casals? Yemekleri sevmedin mi? "Sen sevdin mi sanki?" Neden biraz piyano çalmıyoruz, Casals? "Nerede?" diyor Bücür ve sonra Colombo'nun planı. "Müzik odasında, eski binanın üçüncü katında," ve Bücür: "Ama orada resim bölümüyle kimya laboratuvarı var," ve Colombo: "En sonunda bir de müzik odası var, hiç görmedin mi?" Bücür Casals da gözyaşlarını silerek önümüz sıra üçüncü kata çıktı, sonra üçüncü katla ikincinin arasında birden geri dönmeye kalktı, çünkü müzik odası falan yok: Colombo duvar yanında ben de trabzanı tuttum, alığın yolunu kestik. O zaman aklımızdan geçeni okudu bok Bücür, sıçradığı gibi gene üçüncü kata çıktı, ama Colombo onu o pahalı ceketinin eteğinden yakaladı. Sonunda Katil Joe kurbanını köşeye sıkıştırmıştı, gene de adamlarına, bırakın gitsin, diye buyurdu! Yavaş gelin! Bok sıçan, istediği kadar koşsun, elimizden kurtulamayacaktır, çünkü gizli barınağın bütün geçitleri tutuldu, kedi de fareyi yiyip yutacak artık... da o koca resim odasının kapısını kim açık bıraktı, odanın içinde resim konusu olarak çiçek vazolarıyla yapma meyveler (muzumu takdim edeyim) ve Bücür bunların arasından ok gibi geçerek daha küçük olan öbür odaya geçiyor, burada da Dorik sütunlar var (sıkı tut şu sütunumu) ve Colombo tazı gibi peşinden

seğirtip Bücür'ü kolundan yakalıyor, sımsıkı tutuyor, artık kaçamaz alık, bu odadan sonra gidecek yer yok, bir duvar raflarla kaplı, ötekinin önünde bir kara tahta, üçüncüsünde pencereler, çıkış yok ve işte, şimdi Katil Joe son hızla odaya dalıyor pantolonunun önü açık, tavşancığı sımsıkı yakalıyor, ama orospu çocuğu bir sıçrayış sıçrıyor ki! O hızla kendini çiçek vazolu odaya atıp kaçıyor, ama Joe bu hatayı bir kez yapar, bir dahaki sefere arkasındaki kapıları sımsıkı kilitleyecek Colombo, "Neden peşinden koşmuyorsun?" Boşver, bırak siktirsin gitsin, çünkü Bücür büyük odadan çıkıp ikinci kata, oradan da birinci kata inmişti, ondan sonra da artık yatak saatine kadar nöbetçi öğretmenin yanından hiç ayrılmadı. Yarın da pazartesi! Bitkibilim, matematik, dil bilgisi, coğrafya, dördünden de D'leri oturtacaklar bana, ama ne umurumda, yıl sonunda nasılsa sınavlara giriyorum, yaz olunca coğrafyacı karısı nasılsa sınıfa kıçı donsuz gelip bacak bacak üstüne atacaktır. Sizi yelpazeyle biraz serinleteyim mi, küçük hanım? İlk sırada oturduğum yerden her şeyinizi gördüm nasılsa, ta bademciklerinize kadar. Sınıfta habersiz bir sınav yapsalar da Bücür'ün hiç umurunda olmaz, çünkü nasılsa her şeyi biliyor, karının gözleri önünde kopya çekmesine gerek yok: Öğretmenin gözleri adamın saçındaki bitleri bile seçebilir, en önde oturunca Al Capone olsan kopya çekemezsin. Öğleden sonra da cimnastikle müzik, yıl bitmek bilmiyor, tatile daha üç ay var, sonra herkes Prana Irmağında yüzmeye başlayacak, kıyıda cırcırböceklerinin ötüşü, evden dar atıyorum kendimi, gölgeye uzanıp oltamı suya sarkıtıyorum, olta elimde uyuyakalırsam sonradan gözlerimi açamıyorum, üzerime güneş gelmişse gözkapaklarım birbirine yapışıyor, hâlâ orada yan gelip yatmışım, ama güneşin alnındayım şimdi, bir gün güneş çarpmasından ölen o çocuk gibi, ama umurumda değil, yalnız gözlerimi açmak zor geliyor, bir yandan güneş bir yandan sıcak. Parana'da güneş saat dokuza kadar gücünü yitirmez, bizim koca adamın dükkânı kapattığı saat, elektrikten tasarruf etmek için, ama şimdi başa ağabeyim

geçti: "Fazladan bir aylık ders parası, çünkü bütünlemeye kalmadan geçemeyeceksin, artık tatilde beni para verip çırak tutmaktan kurtarırsın hiç değilse." Colombo kent dışına gidiyor, Casals doğduğu kasabaya, tatilde tek düşündükleri sabahleyin geç kalkmak, okulda yıl boyu her sabah saat yedide kalkıyorsun, her neyse, bu dönemin nasılsa içine sıçtım, ama sonbaharda onlar benim ağzıma iki kat sıçabilirler, yazın bir kez sıçmak yerine. Colombo gelmese de ben dinlenme saatinde çamaşırhaneye gidiyorum, sıcaktan adamın beyni kaynıyorsa basketbol oynamanın tadı mı kalır? Bu sıcakta iri memeli çamaşırcı kadınlar çalışırken elbiselerini çıkarıp gömlekleriyle kalırlar, arka pencereden dikizlersin: gayret anam, çitile şu atlet fanilalarını, daha sıkı çitile ki memeler dışarı fırlasın, çitile, o mendildeki akıntı lekesini çıkarman gerek, gücünü göster ki memeler zırhlarından fırlasın da benimki de köpürüp taşsın. "İnsanı zayıf düşürür," diyor salak Colombo, sıcaktan erimek üzere o siktirici topun peşinde koşarken. Siktirici bir karıdır banyo yaptıktan sonra benim gözümde tüten, etüt odasına gitmek değil. Yarın bu saatte etüt odası, oysa bu saatte çamaşırcı kadınlar sokağa dökülüyor, karanlık çökmezden önce rıhtım lambalarının altında orospular çiçek gibi açmaya başlar. Dişlek, şişman, boklu çamaşırcı karılar, koca götlü Peroncu, tatlı Bücürüm benim, gel bana, yapayalnızım, okulun parkında tek Tanrının kulu yok, bugün pazar, ben nöbetçi öğretmeni lafa tutarım, sen şu küçük yan kapıdan çık gizlice, çalıların ardında beni bekle bacaklarını açıp. Salak şişko, hiç utanmadan o topuğu yenik pabuçlarıyla çıkageliyor, önlüğü hâlâ önünde, sokak cehennem sıcağı, kendi kendimi beceririm onunla gideceğime. Bu pazar kimse, ama hiç kimse okulda kalmadı, hepsi akrabalarıyla karın doyurmaya gittiler, Casals en erken çıktı, o ilk pazardan sonra da artık hep son dakikada geliyor, ama Colombo ile Wagger denilen Paraguay piçi, bok kalleşler, onlar kime lolo yapıyorlar, bu kentte akrabaları falan yok ki! Saat tam yedide herkes yemek dedikleri o soğuk kızartmaların üzerine sinekler

gibi üşüşecek, şişko çamaşırcı kadın ne kadar bağırırsa bağırsın, yarım mil ötedeki çalıların ardından sesini nöbetçi öğretmene duyuramaz nasılsa, bağırırsa atarım kıçına tekmeyi, memesini öyle bir çimdiklerim ki sonunda susar, Casals'ı da oraya götürmeliydik aslında, çalıların arkasına. Altıyı çeyrek geçiyor, Paraguaylıyı bilmem, ama Colombo'nun parası yok, kime numara yapıyor? İstasyon barındaki bilardo oyununu seyretmekten başka yapacak şey yok, Merlo, boktan bir küçük kasaba, ne çarşısı var ne bir şey. Blöf yapıyorum, "Colombo, tatilde benimle Parana'ya gelsene," alıp getirsem annem beni keser, ama Colombo: "Yok, ben La Pampa'da iyi vakit geçiriyorum, kent dışında dolu dolu üç ay." "Hadi be, Parana'ya gel, bütün gün balık tutarız," palavra, ama köpoğlu sesini çıkarmıyor, ben de çaktırmadan, "Bir yıl sen beni davet et, öbür yıl da ben seni." Eşşoğlusu hiç ağzını açmıyor, gözünü bilardo odasındaki bir sineğe takmış, inanması zor, ama burada hiç dükkân yok, ağabeyim dükkânı Merlo'ya taşısa hiç rakibi olmaz, tek dükkân Büyülü Halı, ama bu işi Türkler bizim kadar bilmiyorlar. Gelişen Parana kentindeki zengin Beyaz Kuş'un sahipleri, evde yapılma üstün kaliteli ürünler sergileyen özel bir bölümü var, somon ve ringa salamurası, kıymalı börek içi, pasta çeşitleri, oysa burada çorbayla yahni, yahniyle çorba, hele okul bitsin, ömrümde ağzıma sürersem. Tabağımı Casals'a veriyorum, içindekileri o neresine isterse soksun, çorba ve dana kotlet, dışarıdan doğru dürüst bir şeye benziyor, ama içi safi yağ, Casals'ın tabağında bıraktığı tek şey bu. Anası, "Her şeyi yiyeceksin," demiş, o da her şeyi yiyor, çünkü alığın teki, kafasını bir eğiyor kitabın üstüne, zil çalana kadar bir daha kaldırmıyor, bir kerecik bile kaldırmıyor. Casals lan, şu kafanı kaldırmazsan balta alıp yararım valla! Ama o gene de kafasını kaldırmayan cinsten, çünkü anası, bütün dersleri çalışacaksın, demiş. Neden bu kadar çok ders çalışıyorsun, Casals? "Çalışınca zaman daha çabuk geçiyor." Okulu sevmiyor musun? "Hayır, sen de fazladan bir ay daha okulda kalacaksın, bütünlemeler için,

çünkü geçemedin." Daha yaz başlamadan o evine dönecek, işi gücü yok, babası onu dükkânda ırgatlar gibi çalışmaya zorlamıyor, ben desen ille pabuçlar boyanacak, hem neden ağabeyim olacak eşşoğlunu dinlemek zorundaymışım? O da, dükkânla ilgilenmek palavraları da sikimde değil, babamsa: "Git, Cobito, ırmak kıyısına git, güzel bir dilbalığı tutarsan getir, ama küçük balıklarla uğraşma, onlar bir işe yaramaz, git, Cobito, ama başına bir şey giy, güneş çok kızgın," babam hayatta olsaydı mektup yazardım, Casals anasına her gün mektup yazıyor, babama bu bok yerde yalnızca bir dükkân bulunduğunu söylerdim, Casals be, her Tanrının günü iki sayfayı dolduracak şeyi nereden buluyorsun? Annemden: "Sevgili Cobito, bizler sıhhatteyiz ve hamdolsun çok işimiz var, sen de dükkânda ağabeyine yardım edeceksin artık, çok iyi bir kış geçirdik, baban hayatta olsa ne sevinirdi, ama benim içim çok buruk. Yaz mevsimi de kış kadar iyi geçerse yakın zamanda veraset borçlarımızı kapatabileceğiz." Ama ben o sıcakta dükkânda tezgâh başında, çünkü derslerime çalışmadım. Casals çalıştı da başını daha şimdiden mektubunun üstüne eğdi bile, etüt sonundaki zille yemek zili arasında bir sayfa yazıp bitiriyor, yemekten sonra da bir eliyle tatlı niyetine verdikleri portakalı emerken öbür eliyle ne yapıyor ki? Otuz bir mi çekiyor? Hah ha, uyanık velet, ikinci sayfayı bitirip imzasını atıyor son etüt zili çalmazdan önce, hah ha, peki, pazartesi geceleri yatak zili çaldıktan sonra neden iki saat banyoya kapanıp sıçıyorsun? Bir sayfa daha mı yazıyorsun yoksa, bok herif, her pazartesi memleketteki şıllığına mı mektup yazıyorsun? "Senin üstüne ne vazife?" Ha! Ayağını denk al, kız gibi her şeyini gizli tutuyor... Ve cart! Wagger kâğıdı kapıverdi elinden, bokhane çıkışında. Wagger'in durumu zor, çünkü karyolası nöbetçi öğretmeninkinin yanında, gıcırtısı duyuluyor, soğuklarda bile, o da banyoya gidiyor otuz bir çekmeye, tam köpüklenmeye başladığı sırada içeriden biri sifonu çekiyor ve bizim Casals tuvaletten çıkageliyor, elinde kalem kâğıt ve yazıyla kaplı tam üç sayfa. "Sevgili anneci-

ğim," hah ha! "Yeni bir hafta başlıyor, bu da demektir ki birbirimize kavuşuncaya kadar geçecek olan haftaların biri daha eksildi, ne kadar azaldı, anneciğim, bu ayın sonuna bir hafta daha var, sonra da iki ay daha. Sınavlara hazırlanmak için bir ay fazladan kalacak olan çocuklardan biri olaydım ölürdüm. Yemekler ikinci sınıf, ama ben hastalanmamak için her şeyi yiyorum." Wagger bir yandan kamışını yoğururken tempo tutarak okuyordu, ben daha köpürmemiş olduğum için bakalım kıçından mı uyduruyor diye bakmaya geldim, mekttubun ikinci sayfası: "...Dünkü pazar günü Héctor beni istasyonda bekleyecekti, her zamanki gibi geç geldi, babası da bizi otomobille dosdoğru yemeye götürdü. Babası Héctor'a kızgındı, konuşmuyorlar, çünkü Héctor Deniz Akademisine hazırlık olarak hemen hemen hiçbir şey yapmıyor..." Pis müzevir! "...Pansiyonda ravioli verdiler, sonra sığır yahnisi, nefisti..." Eşşoğlusu, nasıl da tıkınıyor! "...sonra Héctor biraz uyku kestirmek istedi, cumartesi gecesi geç yatmış da. Yirmi dakika uyumasına, sonra da saat ikibuçukta otobüse binip bir aşk ve gerilim filmi olan *Spellbound*'a gitmeye karar verdik. Onu sürükleye sürükleye götürdüğüm için sonunda sinemaya vardık, ama açılıştaki yazıları kaçırdığımız için dışarıdaki posterlerin yazısı gibi titrek harfli olup olmadıklarını göremedim..." Ben seninle hesaplaştığımda nerelerin titreyecek! "...Sinemada on yedi, on sekiz yaşında birtakım kızlarla oğlanlar vardı, ama benden başka birinci sınıf öğrencisi yoktu, onlar büyüklerin filmlerini anlayamıyorlar..." Bücür Casals, Paraguaylının attığı tekmeden kaçmak için bir fırlayış fırladı, ben üçüncü sayfayı kapmak için atıldım, ama bok Paraguaylı benden önce davranıp sayfayı aldı ve kıçının yarığına sıkıştırdı, hah ha, üçüncü sayfayı kime yazdındı, bücür ukala? "...Bugün pazartesi, sana anlatacağım film çok zor, bir sayfa fazla yazmak yerine üç dört sayfa yazmalıyım, çünkü *Spellbound* filmindeki masum adamın kafası karışıyor, suçlu olup olmadığını bilemiyor, ben de tam olarak anlayamadım: Suçlu olduğunu sandığı için mi kaçıyor,

yoksa yakalanıp mahkûm edilmekten korktuğu için mi? Her neyse, hemencecik kaçıyor, çünkü yakalarlarsa mutlaka mahkûm edecekler, onu sakladıktan sonra her şeyi açığa çıkaran kız olmasa, çünkü olaylar öyle gelişiyor ki herkes onu katil sanıp peşine düşüyor, onda da bir şey var, belleğinde bir duman, onun cinayet saatini anımsamasına engel oluyor, ama kendini suçlu sandığı için ne zaman peşine biri düşse o daha önce kaçmaya başlıyor, çünkü katil olduğunu biliyor ya da katil gibi göründüğünü biliyor..." Katilini sikeyim senin. Wagger ile Paraguaylı iki hamlede işlerini bitirdiler, söyle bana soysuz Paraguaylı. Carmela'yı anlat, o çilçik şıllığı, bok Paraguaylı. Geçen yıl daha bilmemnesi tam büyümemişken küçük çilçiği daha İtalya gemisinden iner inmez becermiş, Chaco'da ne orospular var, ama Chaco'daki İtalyan oğlanlar da orospudur, tatilin sonunda postacı da düzmüş şıllığı, anlat bana Paraguaylı, becerirken kız ne yaptı? Canı acıdı mı? Orası iyi miydi? Paraguaylı tatilde evine döndüğü zaman kızı gene düzecek, eşşoğlu, ama postacı daha okul açılmadan düzmüş onu, o at yarağına benzer şeyiyle. Benimki de girecek o kızınkine, Laurita'ya da, gel bana, bebeğim, seni lokma lokma doğramazsam şıllık, son sınıftaki oğlanlarla çık sen, zaten birinci sınıftaki bütün karılar son sınıftaki oğlanların peşinde, bizim fırlama Colombo'ya da yüz vermiyorlar. En güzel memeler Graciela'nın, Laurita da neden mırın kırın eder bilmem, mademki o da Yahudi. Yansakal onu gözleriyle amma da yiyor ha! "Çocuklar, bugün Fenikelilerden söz edeceğiz..." Ulan Fenikeliler Laurita'nın götüne mi girmiş, neden oraya bakıp duruyorsun? Olmayan dişlerini yerine tak, Yansakal, ağzının suyu akmaya başlıyor! Sonra bana da aynı acıklı hikâye: "Umanski, beni gerçekten çok uğraştırıyorsun, hem dinle, hanımların önünde böyle işaretler yapmamalısın, erkekler yapmaz bunu, küçük oğlan çocukları yapar." Adi herif, beni sayın Bay Öğrenci Dekanına yolluyor, o da hemen bir ay okuldan çıkmamı yasaklıyor, kalleş, bir de Allahına rol keserek manevi babayı oynuyor: "Çocuklar, şu

anda sizinle konuşan kişi bir babadır." (s...yim babayı) "Karşınızda artık dekan yok, sizleri baba gözüyle gören birisi var, evlatlarım, siz benim oğullarımsınız." Dünyayı verseler senin oğlun olmam ben, senin oğlun Merlo'nun en büyük serserisi, sıska piç, sigara içip otuz bir çekmekten kabında kurumuş, dokuz yaşından beri yapıyor herhalde o işi, yapmadığı zaman da bir elinde sigara, öbür elinde de Paraguaylı'dan yürüttüğü ayıp resimler tuttuğu içindir, evet, dekan bey nutuk çekecekse ona çeksin, kendi oğluna. "Size cinsellikten söz etmek istiyorum, ama müstehcen resimlerle ahlakı bozulmuş olan bu toplumun anladığı anlamda cinsellik değil... Cinsellik sevgidir!" O sırık gibi karısının bıyığı dururken, karıyı öptün mü mıhlanırsın, itfaiyenin gelip seni sökmesi gerekir artık, "Mastürbasyon kötü bir huydur, bütün kötü huylar gibi bunu da adım adım ortadan kaldırabilirsiniz, kötülüğü kökünden tutup sökmek olanaksızdır, bir çam ağacını köklemeye bizim zavallı gücümüz yetmez, gelgelelim her gün bir tomurcuğu koparark, önce bir gece, sonra iki gece atlayarak, ince dalları birer birer kırarak alışkanlığınızı haftada iki kereye indirdiniz mi büyük dallar da düşmeye başlar, ortada yalnızca ağacın gövdesi kalır: Bundan sonra artık hiç yapmayın, karşınıza çıkan kızı sevmiyorsanız cinsel ilişkide bile bulunmayın, çünkü aşkın görkemli giysisine bürünmemiş olan çıplak cinsellik salt hayvansal bir edimdir ve bu yüzden insanlığı aşağılar. Bu herifin o sırık karısı donla sutyen denen o olağanüstü çamaşırlarını çıkarır da bedeninin iki yüz otuz üç kemiğini gözler önüne sererse herifin de hemen üzerine bir çarşaf örtmesi gerekir doğallıkla ya da nefis bir battaniye, eğer hava soğuksa. Bana kalsa üzerine bir şilte de örterek manevi anamızı boğabilir, çünkü yaş günümde Colombo'nun masasında yemek yiyebilir miyim, diye sorduğumda Sırık başını sallamıştı: "Kurallara karşı gelmemelisin." Nasıl, yukarılarda hava soğuk mu, pis Sırık? Doktorun odasında karı arkasını dönünce alkol şişesini yürüttüm, şimdi aşı yaparken çocukların kolunu tükürüğüyle siler artık, bir fırt çekti mi adamın ta-

şakları yerine oturuyor, saf alkolden iki fırt çektin mi şişko karının memeleri kızarıyor, üçüncü fırtta dünya insanın gözüne gözlüklü de gözlüksüz de aynı görünmeye başlıyor, dördüncü fırtta otuz bir çekip köpürüyorum ve tadı daha uzun sürüyor, düzüşmek böyle olsa gerek, Cennet Bahçesi. Aşırı gidersen karıyı öldürürsün sonra suni teneffüsle canlandırman gerekir, oksijen vereceğim yerde şeyimi daldırıyorum içine, karı canlanıyor, Graciela içkici midir dersin? Çalıların arkasında ufak bir yudum, iki yudum, ama o Yahudi değil, kafam buna bozuluyor. Paraná'da, çarşının başladığı iskeledeki ilk dükkândan sonundakine kadar hepsindeki kızlar Yahudidir. Bugün pazar, ırmak doludur şimdi, saat üç, elimi kolumu sallayarak balığa çıkarım, ama eve küçük balık getirirsem annem dünyada kızartmaz, oysa biraz tasarruf etmiş olurduk. Okulda verdikleri süprüntüden de iyidir elbet. Colombo'yla her gün ırmak boyuna gider, tuttuğumuz küçük balıklarla karın doyururuz, herhangi bir konserve kutusunda kızartabilirsin, yaş günümde de evden birşeyler yürütürüm, kızarmış taze balıkla pasta çeşitleri. Dükkânda çalışmaktan kurtuluş yok, Colombo'lara gidebilsem evdekiler benim boğaz masrafımdan kurtulmuş olurlar, ama Colombo iti, davet etmedi ki beni. Sınavdan sonra yaz gelmiş olacak, fazla taksit ödedi diye ağabeyim ağzıma sıçıp tezgâhın arkasına mıhlayacak beni. Yaz sonunda bir yılı doluyor, zavallı yaşlı adam, nasıl da zayıflamıştın geçen yıl bu zamanda, hep o kör olası tümör yüzünden. Yas için yalnızca üç gün kapadık dükkânı, öyle çok çalışmıştın ki, ihtiyar, bağışla beni, eve döner dönmez tezgâhın ardına geçeceğim, sen hep tezgâhın ardında çalışmıştın, sırtındakilerden başka bir şeyin olmadan Odessa'dan geldiğinden beri, oysa Beyaz Kuş şimdi gelişen Paraná kentinin saygın ve güvenilir bir kuruludur. Ben de içeri girenlere bakacağım, nasıl ki sen her içeri girene gözlerini diker, cüzdanlarının röntgenini çekerdin ve Beyaz Kuş'taki fiyatlar kaynayan süt gibi kabarıverirdi, ama bu işi senin yaptığın gibi yapmak gerek: Müşteriyi ürkütmemek için sütü hemen

taşmazdan önce ateşten alacaksın. Sen hayatta olaydın bunları bana öğretirdin. Okul çıkışı balık tutup sigara içerek geçirdiğim bütün o günler, böyle yapacağıma neden dükkâna gitmezdim sanki? Salak pozları takınıp muşamba kumaş toplarıyla, perde halkası kutularıyla oynarmış gibi yapıp numaraların hepsini öğrenebilirdim: Fiyatı söylemezden önce hangi mallar gösterilcek, sonra müşterinin ilgisine göre fiyat, ikinci seçenek olarak çıkartılan boktan mal, enayiler oltayı yutuyor, en sondaki ufak indirim ve ding! Çil para!.. Ömrü hayatında kaç ding'lik çil para kazandın, koca adam? Fiyatı sabit olanları demek istemiyorum, hangilerini demek istediğimi sen bilirsin, cüzdanlarının röntgenini çekmenin yanı sıra sen onların yüzlerini de okuyabilirdin! Ağabeyimin hiç şansı yok, yirmi beş yaşında, cenazedeymiş gibi bir surat, insanları eğlendirmek konusunda ne biliyor ki o? Hiç kız düzmüş müdür dersin? Bu yıl Buenos Aires'e geldiğinde bana aldığı tek şey bir külah dondurma oldu. On sent'lik lastik bant, yirmilik sicim, kırklık çivi, bu yaz ağabeyim beni tezgâhın ardına koyacak, içeri giren ilk kızla ben ilgileneceğim, pasta çeşitleri, ringa salamurası, her ne haltsa, sonra kızı atacağım yere, başına bir muşamba kumaş topuyla vurursun, demir kepengi indirirsin, kızın Peron'cu düğmesini koparırsın, ilk içeri giren bakireyse bile vız gelir, artık bu yaz düzüşmeye başlamazsam t...klarım çürüyecek valla, nedir beni bekleyen? Dükkândaki tezgâh, iki dakikada bir ya annem, ya da bizim katır içeri girip çıkacak, kulüpteki kızlar da Laurita'dan beter, evlenebilmek için daha büyük gençleri istiyorlar, adadaki orospu da iki papel istiyor. Ben son nefesimde bile olsam orospuya iki papel vermem, huyum kurusun, ama bizde şans yok ki! Ötekiler daha şanslı, çoktan düzüşmüşler, gene de en kötüsü tatilde çalışmak, Tanrı şu öğretmenlerin canını alsın! Manevi Babamızın da! Öyle ki geriye kimse kalmasın, Büyük Reis dışında: Onun nöbetçi öğretmen olduğunu bilmiyordum, sarışın, burnu da uzun değil, ama Yahudi'ye benzetmiştim, ne var ki etüt salonu sılcak olduğundan gömleğinin

düğmelerini açınca ucu istavrozlu altın zincirini gördüm. Sonra kendi yatakhanesinden, hiç düzüşmemiş olan iki piçi alıp istasyonun ardındaki inşaat yerine götürüyor, orada bir karı bekliyormuş onları, bekçinin eline bir papel ve çocuklar ceplerinden beş kuruş harcamadan kurtlarını döküyorlar, karıyı da Büyük Reis ayarlamış, sonra da duyulmasını istemiyor, ama kimse görmesin diye arka yoldan dolaşarak çamaşırhaneye, balkonlu karıyı görmeye gidiyor. Bayan Sırık ya da pek muhterem eşleri ve hepimizin Manevi Babamız enselerse Büyük Reis işinden olur. İşi olmazsa hukuk fakültesini bitirecek parası da olmaz, onun etüdünde çıngar çıkarmakla eşeklik ettim, doğrusu, öyle bir bağırdı ki bütün bina sarsıldı. "Geğiren öğrenciler ortaya çıkmazsa bütün hafta sonu izinleri kaldırılacaktır!" Aslında benim geğirtim pek öyle yüksek değildi, ama Paraguaylı yankı olsun diye öyle bir patlattı, çevresini de öyle bir koku sardı ki geçen haftadan kalma sığır yahnisinin kapağını açmışlar sanırdınız. Büyük Reis pazar günü geldi, eşşek Paraguaylı yüzünden kimse dışarı çıkamayacaktı, çünkü hiçbirimiz suçu itiraf etmiyorduk, ama Casals Manevi Babamıza giderek işin içine turp suyu sıktı: "Bütün hafta ders çalıştıktan sonra öğretmen öyle istiyor diye tatilimi feda edemem, suçluyu bulmak onun işi." Bücür, Büyük Reise karşı çıkmak küstahlığını gösterdi, bütün pazar okulda kalırsa çalıların ardında kendini ne beklediğini artık biliyordu. Paraguaylı Casals'ın kendini gammazlayacağını sanarak Büyük Reise çıktı, Casals da amcasının raviolisinden yoksun kalmadı, şanslı köpek. Hukuk fakültesine girebilmek ne müthiş olur, Büyük Reis üniversiteye giderken gerçekten çok parlak görünüyor, ben de onunki gibi üçgen biçimli düğüm yapabiliyorum ya, benim ağzıma sıçan ağabeyimin kravatları oluyor, yere batası kravat yağ lekeli olduğundan lekesi görünmeyecek biçimde düğüm atmak gerek, yani kravatın geniş tarafıyla. Üçgen düğüm düzgün oluyor, ama kapkalın, eşşoğlueşek ağabeyim, daha yeni bir kravat veremez mi bana? Büyük Reis saçını pomat sürmeden yana tarıyor, zımba gibi olu-

yor, ama benim kıvırcık saç da bir şeye benzemiyor, fazla dalgalı. Hem Büyük Reise zart zurt eden de yok, Paraná'ya döndüm mü tezgâhın ardında mıhlandım bil! Herhalde hukuk fakültesinde zehir gibi ders çalışmak gerektir, Büyük Resi kafalı olduğundan zarar yok, inekleyip kafa patlatması gerekmez, ama korkarım sigara içmek yüzünden benim beynim biraz sulandı. Büyük Reisin üniversitedeki yosması iyi parçaymış, diyorlar, odasında onun bir fotoğrafı varmış. Colombo'ya sorarsan balkonu pek büyük değilmiş, pis solucan, girip çıkmadığı yer yok ki! Resme bakarak otuzbir çekecek zamanı elbet olmamıştır, ama geceleyin anımsayarak yapmış olabilir. Beynimi sulandıran sigara olamaz, çünkü Paraná'da sigara içerdim, ama burada yürütemiyorum ki paramla almam gerek. Orada dosdoğru ırmağa giderdim, otların üstünde, ortalık yerde duran kutudan yürüttüğüm sigaraları içmeye, burada kimden sigara yürütebilirim? Ya Paraná'da? Yazın döndüğümde kimden sigara yürütebilirim artık? Büyük Reis benden ne kadar daha kafalı? Paraguaylı'ya dedi ki: "Dersi iki kez oku, okuduğun şeylerin üzerinde düşün, mankafa değilsen öğrenmiş olursun." Paraguaylı Wagger doğuştan mankafa değilse bile bütün o otuzbir çekmekler yüzünden beyni kurumaya başlamış, benden iki kat çok mu yapıyor bu işi acaba? Colombo'ya sorarsan Büyük Reis o resmi geceleyin yataktan görebileceği bir yerde tutuyormuş, elleriyle çalışabilmek için, ama sen hangi çalışmasından söz ediyorsun anam, adam çamaşırhanedeki koca memeliyle yatıyorsa? Şu Colombo'nun salaklığına bak, Büyük Reis gibi kafalı bir adamın onun kadar ya da Paraguaylı kadar çok otuzbir çekmiş olamayacağını anlamıyor, hem zaten elinin altında karı olan bir adamın kendi kamışını yoğurmasına ne gerek var? Karı düzmek beyne zarar vermez, verir diyeni hiç duymadım. Şu bendeki şanssızlığa bak, etütte geğirdiğim gün Büyük Reisten başka bir nöbetçi öğretmen olabilirdi, şimdi beni mimlemiştir artık, yoksa... Otuzbir çekmek büyüyüp gelişmenizin, beyninizin en büyük düşmanıdır, ama sigara da

ağzınıza sıçar, ben sigara için beş para harcamam, o kadar akılsız değilim... Büyük Reis Casals'ı da mimlemiş olsa gerek, Casals onun izin yasağına karşı çıktığı zaman... ama Casals pazar günü okulda kalsaydı... Colombo'yu da yanıma alırdım, Büyük Reis bizim Bücür'ü çalıların arkasına götürdüğümüzü görse bile belki ses etmezdi, Casals'ı mimledi ya. Ama beni de mimlemiştir, mimlerse mimlesin. En iyisi Colombo onu tek başına götürsün, salak nereden bilecek, dünyada sezemez benim çalıların ardında beklediğimi, ben de kurşun kusarım rehinelerin üzerine, ölüme mahkûm savaş esirleri, polisle silahşörler arasında savaş ilan edilmiş, esirin adı da benim listemde... Hesabını görüyorum: Nişan al... Ateş! Casals da hukuk fakültesine gitmeyi kuruyor olabilir mi? Kursun bakalım, birkaç dakika içinde ölecek, nasılsa, bugün pazar, karnına bir kurşun sıkıp işini bitiririm, yediği raviolilerin hepsi kurşun deliğinden dışarı akar, peki, ya öteki iki kişi? Bir cumartesi günü öğleden sonra Bücürü dışarı çıkarmak için izin aldılar, oturma salonunda bekleyen iki kişi, bir çift, eski mezunlardan mı acaba? Dört beş yıl öncesinden? Dekanın, kolunu Casals'ın omuzuna sarmış olarak geldiğini görünce adam ayağa kalktı, Casals'a benziyordu, mezun falan değilmiş, babasıymış, öbürü de anası, Casals'ı görünce ağzı kulaklarına vardı piyangodan büyük ikramiye çıkmışcasına, gülümsediği zaman o da tıpkı Casals'a benzedi, Casals olacak orospu çocuğu da sırıtıyordu, neden sırıtmasın, dışarı çıkıyordu ya, işte. Yalnızca yılda bir kez, yalnızca bir kez gelseler bile ne çıkar, başka ne istersin, onu alıp yemeğe götürdüler ya. Ben hiç kurbağa bacağı yemedim ömrümde, sütle beslenmiş ördek, tortilla jübile, sonra da haydi tiyatroya. Dondurmanın bitmek üzere olduğu an ne kadar hazindir, bir yalamalık daha, sonra elinde yalnızca külah kalacaktır, nereye gitti kör olası dondurma? Sinemaya gidecek para da mafiş, o nalet pazar günü yemeğe okula döndüm gene, ne yapayım, Buenos Aires'deki otelde, ağabeyim salamlı sandviçe yatacaktı nasılsa, annem de peynire. Paraná'dan

çok daha pahalı, dikkat etmezsen hemen hemen iki katı, bir haftadan az zamanda avukatlara bir tomar para harcadılar o veraset işi için. "Anneciğim, Merlo'da görülecek hiçbir şey yok," gene de geldiler, Buenos Aires'de pazar günü, Japon Oyun Dünyası'ndaki bütün dolaplar dönüyor, atış galerisinde de bir ödül kazanabilirsiniz, fazla para gitmez, ama "Merlo'ya geliyoruz." Meydanı gördük, tek dükkânı, fosil Türkleri, bunun Merlo'daki tek dükkân olduğunu ağabeyim çakmadı bile, ama ona mektup yazıp bunu söylemeyi hep unutuyorum. Şimdi zamanım var, boş ver pazar yemeğine, Colombo dikkat etmezse yemeğe geç kalacak, peki, kimden kâğıt isteyebilirim? Judas'la Sırık'ın suratlarını seyretmek zorunluğu, bütün alkol şişelerini yürüteceğim işte, iğrenç Sırık. Okulun son günü için de bir küçük kloroform şişesi daha, Bücür daha uyanmadan kloroforma batırılmış mendili dayarım burnuna, bu kez sonuç alırız. İyi ki gidip olayı anlatmadı, bir şey yapmamıştık ki zaten, hiçbir suç konduramazdı bize. Kloroformu aldığımız gün, öğleden sonra, "Eşeklik etme, Colombo, dinle beni, en uygun saat beşbuçuk, basketbol maçından sonra, Bücür duş yapmaya gelir, altıda etüt zili çalana kadar yarım saatimiz olur, bak dinle: Sen dolabın arkasına saklanacaksın, Bücür havlusunu beline sarmış olarak duştan çıktığında bir an bekle, çünkü ben dosdoğru onun üstüne geleceğim." Sonra: "Sen de, Paraguaylı, benim arkamdan gelip onun bacaklarını tutacaksın, çünkü Colombo kollarını tutarken ben de kloroformlu mendili yüzüne bastıracağım, tamam mı?" "Dur lan, Paraguaylı, Bücür bizi duyabilir, duştan hemen çıkacak, kokuyu almıyor musun, salak, kloroform kokusu sidik kokusundan keskindir, eter gibi, ama vaktinden önce saldırma yoksa her şeyi berbat edersin, Bücür odaya girinceye kadar beklemelisin," ve, "...çırpınmasana ulan puşt, şunun bacaklarını sıkı tut, lan Paraguaylı. Güzel. Colombo, tamam, hah öyle, sımsıkı tut... Şunu koklasana, Bücür, iyice çek içine, insanın beynini uyandırırmış, bunu sana koklatıyoruz, çünkü senin en çalışkan öğrenci ödülünü kazanmanı isti-

yoruz, yatılıların birincisinin, ama gündüzlüleri de geride bırakmanı istiyoruz. Sen, Paraguaylı, kolunu gevşetme, sıkı tut şunu, beş dakika oldu, ama uyuması için biraz zaman gerek, hadi, canım, kızkardeşinin kutusundan biraz kloroform kokla, gevşetme, Colombo, bu zibidi kitap kurdu deliler gibi kıvranıyor, ama yakında uyuyacak istese de istemese de, o zaman ben onu becereceğim, sonra Paraguaylı, sonra da sen, eşek sıpası, ömründe kimseyi becerdin mi sen? Neden uyumuyor bu, neden kıvranıp duruyor, orospu çocuğu, uslu dursana sen, çırpınıp durma öyle!.." "Paraguaylı, kalleşin tekisin, bırakma onu, Bücür gider her şeyi söylerse suçu sana atarım, senin başının altından çıktı, Allah kahretsin, uyusaydı uyandığında hiçbir şeyi anımsamazdı, duştan çıktığı zamanki gibi havlusuna sarardık onu, tamam, hiçbir şeyin farkında olmazdı, oysa şimdi bal gibi nöbetçi öğretmene gidip onu becermeye çalıştığımızı söyleyebilir, o zaman da kıyamet kopar. Suçlu sensin, Colombo'yla ben bu işin senin başının altından çıktığını söyleyeceğiz, değil mi, Colombo? Bu ödlek Paraguaylı'nın fikriydi, değil mi, Colombo?" Colombo olacak piçin okula dönmesinin zamanıdır artık, akşam yemeğine, bütün bir öğleden sonrayı nasıl geçiriyor, bilardo salonunda başka adamların oynamasını seyrederek? Yakında gelecektir, izni olsa bile parası yoksa nereye gidebilir? O kadar çalım satmasa daha iyi olur, onun durumu da benimki gibi, nasılsa, Merlo'da görülecek hiçbir şey yok, küçücük bir köy, dedim annemle ağabeyim, günlerden pazar, sabahın onunda iznim başlıyordu, ama saat ikiye kadar boy göstermediler, saat ondan on ikiye kadar Manevi Babamızın oğluna satranç öğretmesini seyredersin, ne öğrenecek ulan, piç kurusu? Saat on ikiyi yirmi geçe izinsizlerle birlikte yediğin öğle yemeğinden kalkarsın, saat ikiye kadar gelen giden yok, ana babalar kendi çocuklarına şeker getirirlerse öbür çocuklara da ikram ederler. Annemin saçı artık bembeyaz, siyahlar giyinmiş, ağabeyimin kolunda kara yas bandı, ama o tepeden tırnağa siyahlar içinde, büyük tur, öğrenci yatakhaneleri, futbol

sahası, cimnastik salonu, çalılar sonra dışarısı, Merlo Meydanı, anacadde ve çilekli dondurma külahından sonra kaç saat, beşten dokuzbuçuğa kadar? Onlarla kente gidip yemek yemeğe vaktim olmaz mı? "En pahalı okulda sınıfını geçmediğini baban bilseydi, yok yere bir ay fazla taksit ödeyeceğini, çünkü küçük oğlunun geçmeyip bütünlemeye kaldığını bilseydi, sen onun seni görmediğini sanıyorsun, ama görüyor ölmüş de olsa, sana güzel bir sopa çekebilseydi, zavallı babacağın, onun ölmüş olmasının hatırı için bile uslu duramıyorsun." Annem azıcık bira içti, şişenin geri kalanını ağabeyim bitirdi, anneme bira dokunuyor. "Sen babanı sevmiyorsun, küçüklüğünde nasıl da şımartırdı seni, bu kadar şımartma, derdim, dükkânda biraz yardım etsin, derdim, bütün o güneş banyoları, evet, biraz hareket büyümek için iyidir, ama bütün günü ırmak kıyısında geçirmek neye? Güneş ve suyla bitkin düşerek? Seni bu kadar şımartmakla doğru yapmadığını şimdi görüyor, onu azıcık sevmiş olaydın daha uslu olurdun, ama zavallı ölmüş babacığını hiç sevmiyorsun." Onlarla otele gidecektim de ne olacaktı sanki? Orada yemek olarak salamlı sandviç ısmarladılar, annem için de peynir çünkü salam karaciğerine dokunuyor, sonra bilin bakalım saat yedide kim döndü okula, akşam yemeği yemeye? Pazar akşamının özel mönüsü, Buenos Aires'de yakını olmayan çocuklar için çıkarılan duble boktan soğuk yemekler! Ben istemem, başkaları yesin o süprüntüyü! Parktaki portakallar zehir gibi ekşi, gene de kaç tanesini götürdü Colombo? Üç mü? Ben de iki tane, hem nereden biliyorsun ihtiyarı sevmediğimi? Annemin söyledikleri doğru değil, nereden bilebilirdim pat diye ölüvereceğini? Yoksa ırmak kıyısında sigara tüttüreceğime dükkânda oturur, avanak bir müşteri düştüğü zaman koca adamın fiyatı nasıl yükselttiğini gözlemler ve öğrenirdim, ağabeyim olacak eşek gibi değil, satış yapmaktan ne anlar o? Şimdi kimden ders alacağım peki? Kim var tezgâhın başında? Kimse! Çünkü müşteriler benim o avanak ağabeyimi ha deyince kazıklayabilirler, onlar kazıklamasa bile o satış yapmak

için fiyat kırmak gerektiğini sanıyor, bu da hiç doğru değil, ha, koca adam? Bana bak, baba, ilkin fiyatı yükseltebildiğimce yükselteceğim, sonra ucun ucun indirim yapacağım, indirim lafın gelişi canım, bindirdiğimin yarısını ineceğim yalnızca, çok teşekkürler... efendim. Yaz geldiği zaman da, göreceksin, ulusal bayram tatilleri dışında hiç ırmak boyuna inmeyeceğim, bir de pazar günleriyle cumartesi öğleden sonraları, başka zamanlarda tezgâhın ardında iş başında, sonra ağabeyim olacak avanak şişedeki biranın hepsini bitirdi, "Sınavları geçmeye bak, çünkü bu kez de bütünlemeye bırakırlarsa sonbaharda sınavlara yeniden girmen gerekir, iki haftalık ek ücret, bir ay fazladan ödediğimiz yetmezmiş gibi, para sokaktan toplanmıyor, oğlum, şu veraset masrafları da cabası. Sabahları yerleri süpürürsün, getiriver, götürüver yaparsın, depodan kumaş toplarını yukarı taşırsın, hiç değilse yaz tatilinde çırak parası cebizime kalır." Ben ha? Getiriver götüriver ha? Colombo üç ay tatil boyunca kent dışında, ailesiyle sefadayken, iş yok, güç yok, tatile ilk çıkan da Casals olacak o pis bastıbacak, şimdiden günleri, saatleri sayıyor... neler vermezdim şimdi Paraná'da olmak için... vapurdan iniyorum... rıhtımları, dükkânları görüyorum ve yemeği evde yiyorum, tezgâhta yardıma gereksinme var, muşamba satılacak, yarım kilo ringa tartsana şuradan, yarım kilo bok desene şuna, ağabeyimin her dediği yapılacak, peki, ya Paraguaylı? Hepimizin uyanığı o, gerçekten uyanık, tatil boyunca Chaco'lu karıların arasında, kızışmış dişi köpeklerden daha azgın, Carmela şimdiden sıradaymış, şıllığın teki, ben de becerebilirim istesem, Chaco'da üç ay, Paraná'dan bin kat iyi... Paraná ha, siktiret şu dağ başını! Bir daha görmek bile istemiyorum! Bir gün için bile dönmeyeceğim oraya, başlarına çarpsınlar! Chaco'da Paraguaylı'yla ben bütün gün balık tutuyoruz ve ormanın ortasında iki yol var, "Hey, şu yoldan göle git de mataraları temiz suyla doldur." Wagger de yola sapıp göle gidiyor, hah, ne gölü, ulan? Hangi yola sapsa kaybolur o, iki gün sonra döner gelir. Her neyse, ben kasabaya dönüp

akşam olsun diye bekliyorum, sonra o döküntü mahalleye gidiyorum, kravatımın üçgen düğümü yarı çözülmüş, saçım yandan ayrığıyla düzgün, gömlek düğmelerim açık olduğundan zincirin ucundaki istavroz gözüküyor, atma ulan, ne istavrozu, karıyı otların en sık olduğu yerde bekleyeceğim, otların ardına saklanacağım, geçerken kavrayacağım onu: Chaco'da geceler öyle karanlık ki insan kendi düşüncelerini bile göremez, hele Carmela bir kez benim Paraguaylı olduğuma inansın, hemen eteğini kaldırırım... Colombo yemeğe gelmezse kıçına tekmeyi yemiş bilsin, kimi kandırdığını sanıyor puşt? Gelmezse istasyondaki bardan bir sandviç tüydürdü demektir ya da bilardo oynayan heriflerden biri onu davet etmiştir. Bunu ödeteceğim ona.

XII

Esther'in Güncesi, 1947

Ayın yedisi pazar... mutlu olmam gerek, ama değilim. Hüzün, çok derin olmasa da bir hüzün, gönlüme yuvalanmak istiyor. Bu pazar alacakaranlığının sönen ışıklarından olabilir mi acaba? Gün sona eriyor, hiçbiri gerçekleşmemiş altın renkli beklentiler arasında... geceleyin bu altın parlamaz artık, göğsümdeki teneke renkli broş gibi. Göğsüme iğnelediğim "E" harfi, Esther'in E'si, emellerin de mi "E"si yoksa? İlk aldığımda harf altın gibi parlıyordu, ama şimdi yalnızca teneke bir harf yüreğimin üzerine iğnelenmiş, yüreğimin kapısı belki de. "Esther," diye sesleniyorlar usulca, ama ben budala mıyım ki her sese açayım kapıyı? İçten ve sevecen? Ya da yalancı, kandırıcı?

Varoşun üstüne gece çöktü bile, kozmopolit Buenos Aires'in en aristokrat köşesinin üstüne çöktüğü gibi: Güneş herkes için battı, işte yoksulların sayısız avuntularından biri. Geometri kitabını açmadım bile, yemekten önce çalışabilirdim, Esther... Esther... seni anlamıyorum, sinemaya gitmezden önce sana yemek hazırlayan çok iyi bir ablan var, küçük yeğenin seni hiç üzmeyen bir melek, zavallıcığım, doktora derecemi yakın zamanda alabilsem ilk işim ona bir bisiklet almak olurdu, liseyi bitirmekle yedi yıllık üniversite arasında... zavallı çocuk. O kaldırımda sessiz sedasız otururken bitişikteki çocuk blokun çevresini dört kez dönüyor, çünkü bisikleti var. Her dört seferde bir kez bizimkini bindiriyor. Ne yapabilir ki yavrucak... yoksul doğmuş, ama acaba küçükken benim bisikletim var mıydı? Bizim kaderimiz öyle yazılmamış, ama bu şanssızlığın sonu gelecek, Dardito, teyzenin başına büyük bir nimet kondu, okuldaki bütün çocukların arasından Tanrı onu seçti, otlara gömülmüş varoşumuzun kalabalık bir oku-

lu. Şu yazıyı bırakıp da seni oraya götürse ya, boş arsadan geçerek (biliyor musun, sen yanımdayken korkmuyorum, küçük bir erkeksin sen), dar yolda yürüyerek, dikenlerin üstünden atlayarak... parmaklık kapısının üstünden atladıktan sonra tek yapacağın iş dikenli tellerin arasından geçip tren yolunu aşmak, orada, istasyonun karşısında da işte okul. Yarının insanlarına biçim veren örs "Mütevazi bir çevreden gelme bir öğrenci, derslere, arkadaşlığa, düzene ve temizliğe bağlılığın parlak bir örneği, bu fırtınalarla dolu yılda tek bir okul gününü bile kaçırmamış: Seçkin Merlo bucağındaki George Washington Özel Okulunun yeni eğitim bursunu kazanan kişi, genç bayan öğrencimiz Esther Castagno'dur." Başöğretmen altıncı sınıfın dersliğine gelerek bursu kazanan kişinin adını bildirdi. Zengin çocuklarının gittiği ünlü ve şanlı okul.

Bizim bisikletimiz olmadı, ama benim çocuklarımın olacak. Bugün pazar, ama ben kent merkezine inebildim mi acaba? Hava değişikliği olsun diye sizin eve geldim. Dardito, pazar gününü geçirmeye... kendi evimden beş sokak ötede. Gerçi bizi baş başa bıraktılar, ama biz gene de iyi vakit geçirdik. Annen bütün öğleden sonrayı sinemada geçirmeye gitti, baban da komisyon toplantısına, görevinin başına. Yaramaz çocuk, sen olmasan ben de onunla birlikte giderdim, ama seni tek başına nasıl bırakabilirdim?

Laurita'yla Graciela zengin kızları, tasarladıkları gibi kent merkezine inmişlerdir, kuşkusuz, üçbuçuk matinesine, hem de üç film birden falan değil, iki film bile değil, yoo, ne münasebet, tek film, birinci vizyon, pahalı mı pahalı. Saat beşe çeyrek kala bitiyor, yani biraz daha para harcamaya zamanları kalacak, kahve ve hani o Amerikan filmlerindeki gibi çörekler için. Hepsi bu kadar da değil! Saat beşbuçuk, altıda Adlon'daki Santa Anita Caz Topluluğunu dinlemeye gidiyorlar. Adlon ha! Piç kuruları, önce kendi kıçlarını silmeyi öğrenseler iyi olur. Ya nerede şu ünlü Adlon? Casals'ın söylediği sokaktaki bütün o şık dükkânların önünden geçerek yürüdüm de Adlon'u neden bulamadım? Casals şöyle tarif et-

mişti: "O büyük kuyumcu dükkânının karşısında, ama gümüş avizelerin olduğu tarafta değil de sokağın karşısında, bileziklerle yüzüklerin, altından yapılmış şeylerin durduğu yerde, işte o kürk vitrinlerinin hemen arkasında Adlon'un kapısı vardır." Ama ben bir türlü bulamadım. Zaten ablam da acele ediyor, indirimli çarşaf satışına yetişmek istiyordu. Beyaz çarşafları imalat fiyatına indirmişlerdi, yastık kılıflarıyla üst çarşafının da gök mavisi işlemeli bordürleri vardı, hepsi bu, ama insan bundan başka ne ister zaten?

Pazartesi, ayın 8'i – Biliyordum! Nedense dün alın yazısının eli yapışmış beni boğuyordu, el değil de bir pençe. Dekanımız ayrılıyor mu? Hasta olduğu için? Doğru mu bu, yoksa değil mi? Bütün bunların ardında gizlenen uğursuzluk nedir? Sınav salonundayken... yüreğimin derinliklerinden, her zaman tetikte olan ve minnet denilen o nöbetçinin bulunduğu yerden kopup gelen çığlığımı nasıl bastırabildim, bilmiyorum.

İçimden, "Dekanımızı isteriz! Dekanımız gitmesin!" diye bağırmak geldi, belki o zaman çevremdeki çocukları etkileyebilirdim, çünkü olup olacakları bu, sorumsuz birer çocuk, bir ara birilerine ceza verdi diye şimdi dekanın işinden ayrılma olasılığını sevinçle karşılıyorlar.

Ama her şeyini ona borçlu olan bu kız ona hizmet edebilmek için her şeyi yapar. Günün birinde sicili tertemiz olan kıdemli bir öğretmen, o yılın eğitim bursunu mütevazi bir ailenin çevre okullarından birinde okuyan kızının kazandığını bildiren bir yazıya imzasını atmıştı; bir işçinin çocuğuydu bu kız ve kıdemli öğretmen hiç tanımadığı bir kıza güven göstererek belki de o parlak meslek yaşantısını tehlikeye atıyordu, öyle ya, ben onun hayat dosyasında kara bir leke olabilirdim. İlk yıl için verilen burs, öğrenci hak ederse ikinci yıl da yinelenecekti (nitekim yinelendi), sonra üçüncü yıl ve kız büyüyüp üniversiteye gidinceye kadar her yıl.

Anneme söyleyecektim, ama içim karardı, söyleyemedim, ne diye üzeyim, benim için özel olarak süt ısıtıyor (ba-

ğışlanmayacak derecede haylazım, değil mi?), nasıl ki biraz önce öbürleri için de süt ısıtmıştı. Anne, kaymak bırakma, sütümde kaymak istemiyorum! Sütün kaymağını bana saklıyor, sevdiğimi sanıyor, okula gittiğim için kaymağa en çok benim gereksinmem olduğunu düşünüyor, ama ben sevmiyorum! Kimse sevmiyor. Laurita'nın evinde sütün kaymağını atıyorlar. Sütün kaymağı adi, iğrenç bir şey, atarsak daha da yoksullaşacağımızı mı sanıyorsun? Öyle mi? Ah, duyduğum acıyı belki ablam anlar, belki de anlamaz, ama derslerim tehlikede, konuşacak birine ihtiyacım var, bütün öğleden sonrayı bu dört duvar arasında, tek bir kitabın kabını açmadan geçirdim, şimdi de geç oldu artık, bu karanlıkta beş sokak öteye gidilemeyecek kadar geç. Dardito bu yolu bir solukta alıyor, bizi kaplumbağayla tavşana benzetebilirsiniz.

Ders çalışmadım, kardeşimle de konuşmadım, ya bu yıl bursumu yenilemezlerse ben ne yaparım? Anlamıyorum, zoolojiden C, matematikten D, tarihten de C almak neden? Küçük hanım derslerine çalışmıyor da ondan! Odasına kapanıp ders kitabını açıyor, zavallı babasının radyosunu kapattırıyor... sonra, salçalı et kokan bu sessizlikte... hafif ateşte saatler' saati tıkırdayan salçalı et ve sessizlik... gözleri bugünkü dersin satırları üzerinde dolaşırken zihni kendi başına, bambaşka bir yolculuğa çıkıyor. Ne bir amaç, ne bir ödül beklentisi, herhangi bir aptal yeniyetme kızın zihninin yolculuğu bu.

Şu Graciela ne budala! Bana anlattığı her şeye inanacağımı sanıyor, ara zili çalmamış olaydı daha da anlatacaktı. Yarın müzik dersinde yanıma oturup her şeyi anlatacağına söz verdi. Graciela ve Graciela'nın anlattığı hikâyeler! Pek dikkatimi vermiyordum, ama o not defterindeki satırdan yana doğru bir ok çizdi, okun ucuna da küçük bir kutu yapıp kutunun içine, "Sana söyleyeceklerim var!" diye yazdı. Bana söyleyeceği şeyin pantolonlu bir şey olduğunu ben şimdiden biliyorum, geri kalanını da biliyorum ya: "Benim için çıldırıyor, ama ben kararsızım." Evet, babasının bankada çok para-

sı olduğu için Graciela herkesin onu sevdiğini sanıyor. Bütün söylenenlere inanıyor. Adhemar'a olan tutkusu artık geçti. Herkesin Adhemar'ı neden beğendiğini anlıyorum, o kirpikler, o kapkara gözler, mısır tarlalarını andıran o sarı saçlar, on altı yaşında gene de son sınıf öğrencileri kadar olgun, ama ben... Graciela'nın şimdi artık adı H ile başlayan birini düşündüğünden hemen hemen eminim. Ya da daha doğrusu, Graciela ile ben H'yi düşünüyoruz. Gözyaşlarını dindirecek dingin bir koy arayan o hüzünlü bakışlar, göğsü ıstırabın ateşiyle sınanmış bir örs ve kıvılcımların arasından bir elmas damlası düşüyor, sıcacık ve saf bir damla gözyaşı, bir erkeğin gözyaşları. Çok eskiden annesini yitirmiş. Onun tam tersine Adhemar'ın ömründe ağlamış olduğunu bile sanmıyorum; belki de hayatı bir bal gömeci, baldan bir kale olduğu için öylesine tatlı ve kibardır, ama günün birinde bu duvarlar çökerse onun umarsız bir çocuk gibi ağladığını şimdiden görebiliyordum; bir erkeğin gözyaşları bambaşka bir şey.

Graciela'nın H'den hoşlanması tuhafıma gidiyor, ama bu kızın tek istediği şey değişiklik. Zavallı boş kız. Onun kalbinin içini gördüm ben, orada hiçbir şey yok: Kıdemli bir öğretmenin yaşamındaki bunalıma gösterdiği tek tepki, "Demek ihtiyar Keloş'a yol veriyorlar ha?" demek oldu. Benim zavallı, yaşlı dekanım.

Eniştem bugün bana doğru dürüst selam bile vermedi, sözümde durup komisyon toplantısına gitmediğim için kızmış mıydı? Ama zaten konuşma yapacak olan Matanzas delegesi gelmemiş. En son ne zaman toplantıya gitmiştim?.. Yazdı, sanıyorum.

Salı, ayın 9'u – Casals hayatımı kurtardı: Dilbilgisi dersinde tahtaya kalktı, hemen hemen bütün ders orada kaldı, bir kez bile tökezlemedi, yoksa Yağtulumu bugün beni mutlaka kaldıracaktı. Esther... neyin var senin?.. Neyin var? Kendini toparla, zavallı kız! Bugün sıranın bana gelmesinin hemen hemen kesin olduğunu biliyorum, bursum tehlikede, düşlerim dağ gibi yığılı, kötü kader rüzgârlarının insafına kal-

mış kâğıttan bir şato. Babam beni ders çalışıyor sandığından radyosunu açamıyor, yatak odasında olsam soğuktan ölürdüm, mutfaktaki bu odun sobası bizi aile sevgisinden de daha çok mu birbirimize yaklaştırıyor? Ben ev ödevlerimi yapabileyim diye kimse radyo açmıyor, ben kim oluyorum peki? Ailenin zeki çocuğu, okula gideni... ders çalışmıyor işte! Evin içine bir kuzgun girmiş de kimse farkında değil, herkes sessizlik içinde ve saat onu geçti bile! Ah, benim babacığım, vah benim zavallı babacığım, benim hatırım için on haberlerini kaçırdı! O sakatlanmış koluyla gazetesini tutuyor, sol eliyle sayfayı çeviriyor. Artık biz yoksulların da bir gazetesi var, bu gazetenin sayfaları önderimizin sözleriyle dolu, yani bir ulusun yüreğiyle... Peron! Başkanımız olduğundan beri geçen bir yılda bizim için yaptıkların bu bir yılın her ayının her gününde çıkan gazetelerin sayfalarına sığmaz... Çocuklarımız için oyuncak! Arjantin Cumhuriyeti'nin tüm muhtaç çocukları, sonra işçiler için yasalar, artık aşağılanmasınlar diye, yılların, yokluğun yükü altında ezilenlere yardım! Zavallı babacığım ve onun küçük evreni, evden fabrikaya, fabrikadan eve, cumartesi geceleri de bir bardak *grappa*. Babam gerçek bir erkektir, tek bir bardak *grappa* onun gözlerini yalnızca şöyle bir ışıldatır, zaten uğursuz bir günde bu ışıltıyı da can acısının bulutu gölgeleyecekti...

Bir zamanlar büyük bir fabrika, bu fabrikada da dünyanın en iyi işçibaşısı vardı. Elleri en ağır, en zor aletlere söz geçirirdi, o bu aletleri dilediği biçime sokar, fabrikadaki her bir makineyi onarırdı; fabrika her gün milyonlarca metre kumaş üreten bir örstü. Bugünlerden birinde, sonu gelmeyen kumaş üretimi (yazgının döngüsünün de sonu yoktur) her zamanki gibi babamın çabaları ve hiçbir demir parçasının yavaşlamasına izin vermeyen keskin gözleri sayesinde olanca verimiyle sürerken... bir an içinde... belki de gördüğü bir aksaklığa daldığı için sağ elini o katil merdaneye son kez dayıyor ve merdane eli koparıveriyor, muşamba merdanesi, o güçlü ele sevdalı olan merdane onu temelli alıp götürüyor.

Asansör kapısını açan tokmak basit bir şey, şimdi babam sol eliyle fabrika asansörünün kapısını günde sayısız kereler açıyor, kapatıyor... "Dardito gibi sekiz yaşında bir çocuk bile yapabilir bu işi..." diye gülümsüyor babam, o ki daha dün pistonlardan, mengenelerden, cıvata, somun ve çivilerden oluşmuş bir yeraltı ordusuna komuta ederdi, ilerleme yolunda örgütlenmiş bir endüstri ordusu. Aslında saatin ona geldiğini gördüm, ama ona haberleri aç, demesini unuttum, o da hiçbir şey söylemedi, ben ev ödevimi bitireyim diye, kapağını açmadığım o ev ödevi. Cezalandır beni, güzel Tanrım! Çünkü içime bir kuzgun tünemiş ve ruhuma rengini onun tüylerinin renginden alan bir gece çökmüş.

Casals diyor ki, yatılı öğrencilerin yapabileceği en iyi şey ders çalışmakmış, zaman daha çabuk geçsin diye. Yanımızdan geçmekte olan Gracilea'nın arkasından bakarak bana sordu. "Kimi daha çok beğeniyorsun, kuzenimi mi, Adhemar'ı mı?" İşte bu yüzden Gracilea'nın hangi pantolonundan söz edeceğini ben daha o ağzını açmadan tahmin etmiştim, öğrenirse beni öldürür. Bir cumartesi günü kolejlerarası şampiyonluk maçında H benim yanımda oturuyordu, benimle, Casals'ın arasında. H konusunda bildiklerim: Futbol seyretmeyi, temsilci takımımızın hiç utanmadan yitirdiği voleybol maçını seyretmeye yeğliyor, bir de her pazar Casals'la birlikte bir filmin matinesine gittiklerini biliyorum.

Casals'ın kuzeni, adı Héctor, ama İspanyolca'da H söylenmiyor, harfin orada olduğunu biliyoruz, hepsi bu. Bugün benim içimde de söylenmemiş bir şey var, sesi duyulmuyor, ama var. Bunu dışa vuracak bir ses duymamak belki de daha iyidir. Sesimizi çıkarmayalım. Şu anda yoldan geçen ve su birikintisini titreten otomobil uzaklaşıyor, artık duyamıyorum onu, kulaklarımda yalnızca bir boşluk var şimdi, geçmişten kalma, bu geçmişi genç seslerden oluşan bir potpuriyle paylaşıyor, kaybedilen bir voleybol maçında bağıran sesler, ama o kimseye alkış tutmuyor, bir futbol maçını daha çok yeğleyeceğini ben biliyorum! Onun bu sessizliği, yükselmeyen sesi

de kulaklarımda bir boşluk bıraktı. Héctor, tuhaf bir gölge var bakışlarında, adının ilk harfi gibi sessiz misin sen de? Benimle hemen hemen hiç konuşmadın, kuşkusuz, beni küçük bir çocuk sandın, düz pabuçlarım beyaz kısa çoraplarımla kimbilir nasıl da anlamsız buldun beni!

Küçücük kızlar gibi giyinmiş, kocaman, on dördünde bir kız, evet, oysa ben güzel olmak için saçımın örgülerini açmak yeter sanırdım, şimdi bu kabarık saçlarla Kızılderililere benziyorum, tıpkı tıpkısına. Ya ablam, o neyi kanıtlamaya çalışıyor acaba, kafasız kız, yeni saç kurdelası almam için bana yarım peso verdi diye ona ömür boyu minnet beslememi istiyor, neyi kanıtlayacak ki? Herkesten daha güzel görüneceğimi mi? O şımarık kızların kılık kıyafetlerine döktükleri parayı bilmiyor mu? Bizim bütün ev halkı için bir ayda harcadığımızı bu insanların sırf evin kızı için harcadıklarını bu kara cahil düşünemez bile. Hepsinin yüksek ökçeleri, daracık etekleri var, saçları genç hanım başı gibi yapılı. Benim şu çalı gibi gür saçlarımı doğru dürüst tutmayan adi bir kurdela parçası için bütün yıl durmadan teşekkür mü etmem gerekecek yani?

Cimnastikhaneden çıkıp köşeyi döndüğümde Héctor sigara yakıyordu, suskun, olgun, bizim gibi piçlerin arasında canı sıkılıyordur herhalde! Kendisi on dokuz yaşında, düşünceli gözlerle vitrinde sergilenen şampiyonluk kupalarına bakıyordu. Héctor, adını değiştirmek istiyorum...

...Jasper ya da Joseph ya da James, anlamıyor musun neden? Çünkü böylece adın J ile başlar da ondan, "Joy"daki gibi, yani mutluluk...

10, Çarşamba, – Tanrı beni duydu mu dersiniz? Dün dekanımız istifasını sundu, ama istifası kabul edilmedi. Bu adımı atmaya neden gerek gördü acaba? Kurtuluyor muyum? Peki, bu korkunç durumda ben ne yaptım onun için? Yeter, sus, Esther, bir kerecik sus, sen kim oluyorsun dekanımıza yardım edecek? Sus ve dua et, çünkü" Duanın sessizliği Tan-

rının en sevdiği müziktir," demiş ya benden daha çok şey bilen birisi. Héctor geceleri dua ediyor mu acaba? Esther, dün sana deseydim ki bu pazar Héctor'a bu soruyu, daha başka birtakım soruları sorabileceksin... bana inanır mıydın? Casals, ne mutlu sana Casals!

Ona dedim ki: "Casals, dün Sosyal Güvenlik Bakanlığına gidip babamın kâğıtlarını almam gerekiyordu. Bildiğin gibi sakatlanan işçiler emekli maaşı alır. Yolda Adlon'un sokağından geçtim, ama orasını bulamadım, yanlış tarif etmiş olmalısın." Sonra neler konuştuk anımsayamıyorum, ama şu var ki... doğru mu acaba? Tanrı bir kuyrukluyıldız mı? Amma laf ha! Bu saçmalığa değinmeye nasıl cesaret edebiliyorum? Her neyse, geçen yazdı: Ablamın evinden geliyordum:. Tanrıya büyük gereksinme duyan kişiler gözlerini her zaman göğe doğru kaldırırlar, sıcak bir öğleden sonranın deniz mavisi gökleri ve tenha sokakta yürürken yukarı doğru bakınca kayan bir yıldız gördüm... bir şey dile! Hemen! Kayan yıldızın altında bir dilek dilemeliydim! Bunu düşününce bile yüzüm kızarıyor, bu sayfalara itiraf etmeyi göze alabilecek miyim bilmem. Annemin daha sağlıklı olmasını dileyebilirdim... bursumun yenilenmesini... daha bile öte, doktor çıkıncaya kadar okula devam edebilmeyi... ya da neden olmasın, Dardito için bir bisiklet isteyebilirdim... ya da bir piyango ikramiyesi, kuruşları sayıp ekonomi yapmaktan kurtulalım da anneme bir hizmetçi tutabilelim diye... oysa ben ne diledim? O anda (iç yüzümü ele veren o an) aklıma gelen, sanırım Graciela'nın ve Laurita'nın da dileyebilecekleri olan bir şeydi: Üç küçük harf damarlarıma yayıldı, en sert *grappa*'dan bir yudum almışım gibi başımı döndürdü ve işte bir aptal yeniyetme daha... aşk dileğinde bulundu.

Neyse, durum şu, dün ışıktan neredeyse bembeyaz kesilmiş gökte güneş doruğa tırmanmışken, öğle yemeğini daha yeni bitirmiştik ki Casals bizim masaya geldi. Laurita kalkmıştı, bu yüzden Casals benim yanıma oturdu, sonra ders zili çalıncaya kadar bahçede dolaştık. Otlar hâlâ ıslak, yerler

çamurluydu, gene de bunca yağmurlu bir günden sonra biraz güneş yüzü görebildik ve okulun geniş parkından yararlandık.

Derken Casals (ben bir şey sormadan) Graciela'dan söz etmeye başladı, eskiden Laurita'nın Graciela'nın arkasından konuşurken şimdi onu savunduğunu, ama Graciela'nın pis biri olduğunu söyledi. Bunu şöyle dile getirdi: "Graciela var ya, Esther, biz pazar günü sinema çıkışı kuzenimle Kanada Köşkünde çörek yerken masamıza geldi, yanında da o arkadaşı vardı, hani kolejlerarası maçta yanında kanca burunlu kız, bir kız vardı ya o, yanımızda durup konuşmaya başladılar, kuzenim de onlara, oturun, dedi. Öldürebilirdim onları, oturup çörek ısmarladılar, kuzenim de hesabı benim Adlon paramla ödemek zorunda kaldı," Casals da Adlon'u kaçırmış O iki sürüngene Ginger Rogers'in yeni filmini görmüş olduğunu söylemiş. Onlar da, Casals'ın dediğine göre: "Ginger Rogers'in bir kocakarı olduğunu söylediler. Suratıma, sersemlik etme, der gibi bakıyorlardı, kuzenime, filmi beğendin mi, diye sordular, o geri zekâ da, hayır, dedi! Oysa beğendiğini sanmıştım. Seninkiler filmi benim mi seçtiğimi sorunca o da, evet, dedi, hep o seçer, dedi, onlar da, zavallıcık, çok sabırlısın, dediler ona. İşte, buna ne buyrulur?" Bu yetmezmiş gibi yağmur da başlamış, Adlon'a gidecek paraları olmadığına, yağmurda sokakta da gezinemeyeceklerine göre, okula dönüş saatine kadar ne yapabilirlerdi? Çaresiz, masaya takılıp kalmışlardı. Laurita'nın dediğine göre Adlon harikaymış. Büyük Reis de yanında iki Kraler kızkardeşle çıkagelmiş, hem son sınıftaki kız, hem de on beş yaşındaki kardeşi." "Ben Kraler kardeşlerle hiç konuşmadım, ya sen? Babaları Rio Negro eyaletinin hemen hemen yarısının sahibiymiş, Alman. Büyüğü daha güzel, değil mi sence? Laurita'nın anlattığına göre orkestra "Shoeshine Boogie"yi çalmış, büyük Kraler sözlerin hepsini İngilizce olarak biliyormuş, oturduğu yerden alçak sesle söylemiş, öbür kızkardeş de kaşıklar ve bardaklarla davul çalıyormuş, en çok onlar eğlendiği için bütün

öteki masalar onlara bakıyormuş.

Zavallı Casals bana şöyle dedi: "Héctor bizden istasyonda ayrıldı. Buna inanmayacaksın, ama kanca burunlu kız çikolata aldı, birazcık ver, dediğim zaman, git kendin al, demez mi? Ben de onlara çörek ısmarladığımı söyledim, yoksa hemen unuttun mu, dedim, o da bana çikolatanın yarısını verdi, sonra da, sen daha küçüksün, bizlerle gezmemelisin, dedi." Oysa o da ben ve Casals gibi on dört yaşındayız! Sonra Casals, "Biliyorum, hemen hepiniz son sınıftaki çocukları beğeniyorsunuz, ama onlar size göre çok büyük değil mi sence, yaşları on yedi hatta on sekiz," diye ekleyince beni utandırdı.

İşte o zaman cesaretimi toplayıp (tevekkeli değil, cesaretsiz hiçbir savaş kazanılmaz, dememişler,) ona Adlon'a gitmeyi çok istediğimi söyledim. Ve... "Neden bir pazar benimle gelmiyorsun?" Şaşkına dönen Esther, "Nereye?" "Sinemaya, matineye, sonra da çörekler için para verirsen, iki peso da portakallı gazoz için, Adlon'da oturabiliriz, Laurita'yla aynı masaya otururuz ki kuzenim onunla konuşmaya fırsat bulabilsin." Ben de, kızlarla oğlanlar pazar günleri buluştukları zaman ayrılıncaya kadar neler yapıyorlar, diye sordum. Casals bunu şöyle açıkladı: "Sinemada buluşur, film boyunca el ele tutuşurlar, sonra dondurmacıda ufak bir şey yerler, sonra da Adlon'a giderler; burada çiftler için özel müzik çalınır, masa başında otururken birbirlerini sevdiklerini söylerler, görmüş oldukları filmden konuşup bir dahaki pazara hangi filme gideceklerini kararlaştırırlar, en iyisi de şu: Hafta arasında bir tatil varsa bütün bir hafta beklemek zorunda kalmazlar. Eve dönme zamanı gelince oğlan çocuk kızı okula geri götürür ve karanlık sokaklarda sarmaşıp öpüşürler." Ben, "Héctor sana böyle mi anlatıyor?" diye sordum. Casals'ın yüzünden bir bulutun geçtiğini gördüm, sonra konuşmasını sürürdü: "Geçen yıl Adhemar, Kraler kızkardeşlerin küçüğüyle çıkarken onu kızlar yatakhanesinin kapısına götürmüş, çünkü kız yatılı, kızların nöbetçi öğretmeni de yaşlı ve

çok iyiymiş hem de onları dikizlermiş. Bu kız Protestan olduğu için alkol kullanmıyor, ama Adhemar bir Manhattan içmişmiş, viskiyle Tanrı bilir daha nelerin karışımı bir içki, bu yüzden utangaçlığını unutup kıza bir şey söylemiş ki biz bütün yatılılar bunu zaten biliyorduk." Ben de, yatılıların bildiği şeyin ne olduğunu sordum. Casals şöyle yanıtladı: "Adhemar'a Kraler'i sevip sevmediğini sordum, o da bana, 'Öyle bir kız ömür boyu sevilmeli,' diye karşılık verdi. Neden ayrıldıklarını kim bilsin?.." Bunun üzerine sinsi Esther Casals'a şöyle dedi: "Senin asıl beğendiğin kız kanca burun, ama itiraf edemiyorsun, ben senin Laurita'yı beğendiğini sanıyordum, ama bu kız daha güzel." Ve Casals düşlerinin gömü sandığından çıkıp gelen bir sesle yanıtladı: "Laurita en güzel."

Ne varki ki, o yirmi yaşındaki Büyük Reisi beğeniyor. Casals, "Onun beğendiği Adhemar değil mi?" diye sordu. "Büyük Reis çılgın bir Kızılderili." Ben de sordum: "Sen Laurita'yı beğeniyorsan neden kuzeninle arasını yapmak istiyorsun?" "Kuzenimin dört yüz sevgilisi var, Laurita nedir ki onun için? Önemli olan Laurita'yla Kraler'lerin hizibine girmek. Bak, bu sırdır: Kuzenim seneye burada olmayacak, çünkü askere gidiyor, ama ben hizibe girmiş olacağım."

Zavallı yavru, kendi kendini kandırıyor, bunu ona da söyledim. Neden daha küçük bir kız aramıyorsun, on üç yaşında falan? "Onlarla hiçbir şey konuşulmaz ki, çok küçüktürler," diye yanıtladı. Sonra durduk yerde soluğumu kesen bir şey söyledi: "Kuzenime telefon edeceğim, bakalım bu pazar sinemaya gidebilir miyiz, River maçından sonra beni almaya gelecek mi, bakalım. Çünkü artık bazan kent merkezine kendi başıma otobüsle inmeme izin veriyor, sen de gelmek istersen söylerim ona." Evet, evet, evet, diye budala bir öğrenci kızın bağırdığını duyabilirdiniz: Gönlü, emekleyen bir bebecik gibi, bugün ilk a dımını atmayı göze aldı.

Hiç unutmayacağım, Casals kuzenine telefon etmek için beni sekreterin ofisine götürdü, dinlemek istiyordum, ama

tam o sırada sekreter yardımcısı kız dekanın okulda kalacağı haberini verince Casals'ın telefonda söylediklerinin tek kelimesini bile duyamadım. Ne tatlı çocuk.

Pazar... Bu pazar, Esther senin yaşamla ilk randevun olacak: Saat üçte, Buenos Aires'in en güzel sinemasının görkemli lobisinde, Binbir Gece Masalları'ndan bir saray burası, Casals'ın seçtiği film oynuyor. İçimde bir düş taşıyorum (güçlü bir rüzgâr gibi yelkenlerimi doldurup beni ileri doğru iten bir düş) ve bu yeterli değilmiş gibi ekranda bir ikinci düş var... benim gibi seven, sevmek isteyen ya da sevmiş olduğunu anımsayan bir genç kızın ya da bir genç çocuğun düşü. Gözyaşları, gülüşler, filmin kadın kahramanı için ya da onda yankılanan kendi kendim için, sonra *"Son"* ve ışıkların yeniden yanması. Casals yanı başımda, filmi beğendin mi, Casals? Bütün hafta ders kitaplarını sayfalarını birer birer çevirirken bunu beklemiştin, hadi artık, kurtulalım şu kalabalıktan, metrepol merkezinin sokaklarına bir insan seli yayılıyor, ışıklar (kentimin ışıkları mavi ve kırmızıdır daha çok) yavaş yavaş kararan mavi göğün üstünde belirginleşiyor; donuk mavi bir kadifenin üstünde (Buenos Aires göğü) mücevherler parlıyor (neonlar) ve bedenime oturtulmuş taftaya iğnelenen mücevherler bugünün bir bayram günü olduğunu unutmamı engelliyor.

Kanada Köşkü'nde çörek saati gelmiştir, "Her şeyin vakti saati vardır," der annem her zaman ve kusursuz giyimli bir garson masaya iki Amerikan usulu çörekle dumanı tüten iki fincan kahve getiriyor. Saat yaklaşmaktadır: Casals onun altıya çeyrek kala burada olacağını tahmin ediyor. Kimi mi? Héctor, elbet, başka kim olabilir? Çünkü takımının maçı biter bitmez Héctor sokağa çıkıp bir otobüse bindi, pansiyonuna döndü bile, şimdi duşunu yapıyor; Kanada Köşkünün sıcak kuytusuna girdiğinde belli belirsiz dağınık duran o kısa saçları daha kurumamıştır bile. Saat altıyı biraz geçiyor, dışarısı zifir gibi karanlık, güneş nerede? Biz sinemanın loşluğu içindeyken ikindi güneşinin kısa süren sıcak parlaklığı geçip

gitmiş bile... ama elimi uzatıp Héctor'un yanağını okşayabilsem onlara dokunmuş gibi olurum, ey ılık ışınlar, çünkü güneş o kızıl rengini tribünleri dolduran gençlerin yüzünde bırakmış.

Her şeyin bir saati vardır, işte benim ona dilediğim soruyu sorabileceğim saat de gelip çatmıştır: Tuttuğu takım, en beğendiği oyuncu, öğrenimini sürdürmek niyetinde olup olmadığı ve politik düşünceleri, yüreğinin bir köşesinde yoksullara yer olup olmadığını anlamak için. Ablam, "Genç avlanma, genç evlenme," demekte haklıymış, çünkü gençlik dünyayı yönetir, hayatın zorunluluklarıyla sorumlulukları yakında başlayacak nasılsa, şimdi eğlenmek zamanıdır, yüreğimizde yuvalanan düşlere kanat takmak zamanı, bu senin saatindir. Esther, çünkü canlı bir söyleşiden sonra kent merkezinde bir gezinti yapacağız (kusursuz dörtgenlere dilimlenmiş bir Samanyolu: Kentimin orta yeri) ve göz açıp kapayana dek bir mıknatısla çekilmişçesine merdiveni tırmanacağız, daha şimdiden cazın elektrikli temposunu duyuyoruz, Adlon'un o gizemli, ultramodern ışıklarının altında, o altın havayla sarılmış, en güzel giysileri içinde George Washington Özel Okulunun seçkin gençleri... ve Casals'ın numarası sayesinde Héctor'un yanı başımdayım, orkestra ritimli bir fokstrot çalmakta, ama belki de Héctor yerini değiştirip başka bir kızın yanına oturmak istiyor, zavallı, toy bir kız böyle durumlarda bir hanımefendinin nasıl davrandığını nereden bilebilir? Ama, ah Tanrım, olabilir mi bu, duyduğum şeyler bir gerçek mi?.. Bu kadarcık bir şey kuşkularımı (ruhu saran örümcek ağlarını) böylesine kolaycacık dağıtmaya yeterli olabilir mi?.. Evet, daha şimdiden her şey gerçek, dünyadaki hiçbir şey yanlış, çirkin, acıklı ya da kötü değil artık, çünkü... öyle basit ki... çünkü Héctor masanın altından elimi tuttu, sımsıkı tutuyor ve yüreklerimiz fokstrotun ritmiyle çarpıyor, Esther, hayatta başka ne isteyebilirsin? İsteyecek hiçbir şey yok artık, çünkü her köşede bir gül ağacı gonca veriyor, yalnızca tek bir şey kaldı isteyecek, ah, evet, lütfen, tek bir şey: Pazar gü-

nü saatler dursun ve zaman sonsuza değin ölsün.

Perşembe – Mutluluk... sen bir kadınsın, öyleyse ele geçmez olmalısın, ama aynı zamanda aldatıcı da mı? Söz verip yapmayanlardan mısın? Şundan başlayalım: Annem gitmemi istemiyor, ablam da ne mal olduğunu kesinlikle ortaya vurdu: Zavallı bir budala, ondan nefret ediyorum. İnsanda ona sadaka vermek istediğini uyandıran o hardal rengi şalını dünyanın en güzel şeyi sanıyor ve benimle birlikte Adlon'a gelmek istiyor, sekiz yaşında oğlu olan bir kadın. Düşünün, on dört yaşında bir kızın arkadaşlarıyla baş başa gezmeye gitmesini hiç işitmemiş. İşitmeyen bir o kalmıştır, çünkü zavallı sefil, bu yere batası mahalleden dışarı çıktığı yok ki! Şalı çıkardığı zaman da o döpiyesle pek ahım şahım olacağını sanıyor, oysa kumaşın rengi akmaya başlamış bile.

Sanki sokakta kaybolmamak için ablasının elinden tutan beş yaşında bir çocukmuşum gibi. Onunla gitmektense kendimi öldürürüm daha iyi. Enişte de, hasetinden çatladığı için, tabii, "O ciğeri beş para etmez züppeleri" neden komisyon toplantısına getirmediğimi soruyor, hadlerini bildirmek için... Bir pazar gününde gençlerin kendilerini bir komisyon toplantısına kapamalarını bekliyor. Böyle dedim ona, o da, "O fıstıkları toplantıya getir de bak bizim çocuklar onları nasıl oyalar," diye yanıt verdi. Bu kabalığını ömrüm oldukça hatırlayacağım.

Bugün de Casals bana, Héctor'un beni evime götürmesine izin verip vermeyeceğimi sordu, ama gözlerini benden kaçırarak. Yalnız bu kadar da değil: "Sizin sokak çok karanlık mı? Ama sen korkmazsın, çünkü o seni sıkıca tutar, korur, öyle değil mi?" Ne demek istiyorsun sen? "Hiiç, geri kalanını kuzenim anlatır sana, ondan çok şey öğreneceksin." Daha fazla dayanamayarak kolunu bir güzel çimdikledim, o da saç örgümü tutup oyun olsun diye, ama biraz da acıtarak çekti: "Aptal olma, şakadan anlamaz mısın sen? Seni kuzenimle birlikte götürürüz, merak etme, benim yanımda bir şeycik

olamaz, beni köşe başında bekletmezseniz!" Böyle diyerek güldü. "Laurita'yla bizim yapmak istediğiniz de buydu," dedim, piç kurusu da, "Ben Adhemar'ın yerinde olsaydım Laurita'yla Kramer arasında bocalardım," diye karşılık verdi.

Evde herhangi bir yalan kıvırmak varmış, okul partisi, ama kent merkezinde yapılacak falan deseydim keşke. Dekanımızın yeniden atanmasını kutlayan bir parti. Sevgili dekanım bir kutlamayı gerçekten de hak ediyor. Ama Adlon'a ablamla gitmektense ölümü yeğlerim, bir otomobil falan altında kalayım, gerçi otomobil altında kalmayı hak eden ablam ama... evet, dilerim Tanrıdan, metroda yemek için çantasında taşıdığı muzlardan birinin üstüne bassın, günün her saatinde kursağını doldurmasa olmuyor. Ben açlığa dayanabilirim, öteberi alacak param yoksa yoktur, ama ablamın o çarşafları almaya gittiğimiz zaman yaptığı gibi çantama peynir alacak halim yok herhalde.

Neyse, şu bakkaldan alınma üç kuruşluk defterin sonuna geldik (sayfalarındaki birkaç yağ lekesiyle birlikte); sonuna yaklaşan bugün de tıpkı bu deftere benziyor, demek istediğim, günüm de lekeli geçti.

Cuma – Tevekkeli değil, ağlamayana meme vermezler, dememişler, insan hayatta her şey için savaşmak zorunda. Zihnimin karanlığında bir zekâ şimşeği çaktı ve babamı ikna eden savı birden akıl ettim: Benim her gün en civcivli saatlerde, pislik ve şehvet dolu lanet bedenlere sürünerek iki otobüs ve bir trenle okula gitmeme izin veriyorlarsa, pazar günü tenhayken trene binip kent merkezine gitmeme neden izin veremezlerdi, saat en geç dokuzda eve dönmem koşuluyla? Biri beni eve getirecekse, evet. Zaten Héctor getirecek beni eve. Casals adında bir melek telefonu çevirdi (numarayı biliyorum, biliyorum... Belgrano 6479) ve benim dinlememi şart koşarak biraz konuştuktan sonra (Casals Héctor'a benim için ne gibi masallar anlatıyor, kimbilir) bir evet daha öbürlerine katıldı, bunların üzerine basa basa yükseliyorum

artık. Bir düşün basamaklarını oluşturan o evet'leri. Cuma gününün uğursuz olduğunu söylerler, bu yeni günceye başladığım gün, o pis, ucuz defterlere elveda, birkaç kuruş fazlasına bir aylık bir deftere sahip olabilirim... Ve Casals, piç kurusu, seni hiç öpen oldu mu, diye soruyor. Olmadığına inanmadı, annemin başına yemin edinceye kadar. "Sana söylemem gereken bir şey var, söylemem gereken..." -Neyle ilgili? Söylesene! "Bir şeye çok dikkat etmelisin." -Hangi şeye? "Sokağınız çok karanlık mı?" Epeyce karanlık sayılır, neden? "Peki, eviniz nasıl? Dışarıda bir antreniz var mı? Yoksa önünde bahçesi, bahçe kapısı olan evlerden mi?" - Bizim evin uzun bir koridoru var, her dairenin kapısı buraya açılır, ama, ayrıca antre yok, ön tarafta da bahçemsi bir yer, bir de bahçe kapısı, tabii. "Dikkatli olman gerek, Esther." -Héctor konusunda mı? Neden böyle diyorsun? O bir centilmen değil mi yoksa? "Mesele o değil, sakın ona hiç bir şey söyleme ha!" -Mesele nedir öyleyse? "Karanlıkta bir gençle yalnız kalınca başına neler gelebileceğini sen bilmiyorsun." - Sen yalnızca onu bir serseri yerine koymakla kalmıyorsun beni de... sürtük yerine koyuyorsun! Sen deli misin kuzum? Başkaca konuşmadık.

Umansky'nin sırasına yeni birisi geldi bile. Neyse ki bir kız, iyi birine benziyor, Rus asıllıymış, ama Yahudi değil, babası Çar'ın Kazak'larından biriymiş, ihtilal olunca annesiyle birlikte kaçmışlar. Cobito Umansky'ye annesi ne yaptı acaba? Umansky şimdiye dek herhalde Paraná'ya gitmiştir bile, pis sürüngen, burada olup bakamayacağına göre eteğim açıldı mı, diye kaygılanmama gerek yok artık. Ben okuldan kovulmaktan daha büyük bir rezillik düşünemiyorum, ama nöbetçi öğretmenin giysilerinin üstüne tükürüp pabuçların içine kaka koymak da ancak Umansky'nin aklına gelirdi yani... Yarına kadar hoşça kal, muhteşem ve gösterişsiz, beyaz sayfalı, küçük defter (yabancılara dikkat, biliyorum, bu senin de hoşuna gitmez, biliyorum ve bunun içindir ki seni şişman bir zooloji kitabıyla dilbilgisi defterimin arasına gizliyorum), ya-

rına kadar... defterim benim, yarına kadar... dostum.

Cumartesi – Her şey bitti. Kısmet değilmiş. Mahallem hâlâ geceye gömülü, şu gösterişsiz basma perdeler soluk olduğu kadar şatafatlı çiçeklerinin arasından sokağı görmeme izin veriyorlar. Babamın dediğine göre fabrikada insan basma kumaşların basıldığı makinelere yaklaşamıyormuş, o ucuz boyaların kokusu yüzünden, bir de basma yapımında bir sürü atık maddeler kullanılıyormuş. Hayatta her şey kısmet meselesi, nedenini anlayamıyorum, ama böylesine ucuz kumaşların üzerine öyle çılgın çiçek desenleri basıyorlar ki bu çiçekler sahiden varsa az bulunur bir tropik türü olsa gerektir. Ama renkler yayılmış, kumaş da öyle ince ki arkadaki şeyleri görebiliyorsunuz: Sokak ve karşıdaki evler. Buradan ben bir kapı, iki pencere, bir avlu duvarı, bir ev, yan tarafında penceresi bulunan bir antre, iki üç pencere, bir ev daha görüyorum, ama bunların hepsi birer katlı. Meydanın karşı tarafındaki sinemada olduğu gibi burada da çatılar açılabilseydi hepimiz yattığımız zaman aynı gökyüzünü görürdük, komşularım her akşam gözlerini güvenle yumarlardı, o uzak yıldızlara erişmenin arzulara erişmek kadar olanaksız olduğunu hiç bilmeden... Bir yıldıza bakmak, Héctor'a bakmak, içimdeki arzu daha ilk karşılaşmamızda uyanmıştı, yükseklere uçmak istiyordu bu çılgın arzu, bir çılgın uçurtma, ip elimden kaçtı, uçurtma ta yükseklere havalandı, kibirli, kendini beğenmiş yıldızlara dokunmak istiyordu. Bugün seni gördüm, uçurtmam... çamura gömülüsün şimdi... Hayat çamurdan başka bir şey değil mi yoksa? Umut çamurdan ibaret mi? Yağmur yağınca okulumun parkı çamur deryasına dönüyor. Dilbilgisi öğretmeni fırtına yüzünden gelmemişti herhalde. Ne zaman bir öğretmen gelmese Casals bundan yararlanıp evine mektup yazıyor ya da yarının ev ödevini yapıyor, ama bugün, saat onla on bir arasındaki upuzun, bitmek bilmeyen boşlukta benim yanıma oturup oturamayacağını sordu.

Derhal bir bulutun ayırdına vardım, ne var ki sıramda âdeta cansız, dinlemekten başka bir şey yapamıyordum. Casals bana *Spellbound*'un konusunu anlatmaya başladı, neredeyse bütün filmi anlattı, ona göre geçen yılın, bu yılın en iyi filmiymiş, kimin umurunda? Ah, Casals, ben seni bir karıncayı bile öldüremez sanırdım, oysa beni öldürdün! Lafa filmlerden konuşmakla başladın sonra birden konuyu değiştirdin: "Pazar günü okula erken dönmemiz lazım, bu yüzden Adlon'a gitmiyoruz," dedi. Ben, "Neden?" diye sordum. "Zamanımız yetmeyecek de ondan. Benim seni Héctor'la birlikte evine bırakmam, sonra da saat dokuzbuçuktan önce okula dönmem gerek," dedi. Ben, "Öyleyse sinemaya gitmeyelim de erkenden Adlon'a gidelim," dedim. O, "Yok, ne olursa olsun sinemaya gidiyoruz," dedi, sonra, "Zaten saat altıdan önce Adlon bomboştur," diye ekledi. Ben, "Ama senin beni eve götürmene gerek yok ki," dedim. Sonra, "Sen okula dönersin, beni Héctor götürür," diye ekledim. "Sen şaka mı ediyorsun?" "Yoo, ne var bunda?.. Herkese uygun, hem sen de Laurita'nı görebilirsin." Ama o, "Olmaz, seni eve bırakmıyorsam sinemaya falan da gitmiyoruz," diye kestirip attı. Ben: "Senin saçma kaprislerin yüzünden! Ne diye gelmen şartmış yani? Ben kendimi koruyabilirim, Héctor da kızlarla kendi başına çıkmayı yeğler herhalde, seni yanında taşımadan." "Ne dedin sen?" "Çok küçüksün, dedim, her zaman kendinden büyük çocuklarla gezmen doğru değil." İşte o zaman Casals bana iyice sokularak yumuşak sesle konuştu: "Seni pis süprüntü, senin bu okulda ne işin var, ayaktakımı!.. Kendi mahallendeki süprüntülerle Adlon'a git sen!" Ben de ona, "Aramızın bozulduğuna seviniyorum, çünkü senin zırvalamalarından bıkmıştım," dedim. "Büyük kızların peşinde koşmak, kendini Adhemar'la kıyaslamak falan, bir de sana o kadar iyi davranan kuzenini kötülüyorsun hiç utanmadan." Casals beni susturmaya yeltendiyse de ben konuşmamı sürdürdüm: "Kendini adamdan sayıyorsun oysa aslında kız kılıklı pısırığın birisin, bütün gün kızların dibinden ayrılmıyorsun,

hem sonra böyle Adhemar'ı dilinden düşürmemek de ne oluyor? Yoksa ona âşık falan mısın? Şunu iyi bil ki sen asla Adhemar'a benzeyemezsin, çünkü gösterişçi bücür bir kulamparadan başka bir şey değilsin." Ağzıma geleni söyledim sonra da pişman oldum, Casals kendini çok tutan dekana benden yakınacak diye korktum. Ama o sesini kesti, biraz sonra da kalkıp tuvalete gitti.

Geri döndüğünde bana hiç yüz vermeyip yeni kıza yapıştı. Kız ecnebilerin kızı, tabii, Beyaz Rus, annesi opera sanatçısıymış, şans bu ya, tam Casals'ın önünde oturuyor. Casals hemen ona *Çanlar Kimin İçin Çalıyor*'u görüp görmediğini sormakla işe girişti.

Cumartesi günleri yatılı öğrencilere çok acıyorum, yapayalnız kalıyorlar, biz gündüzlüler evlerimize gidiyoruz, öğleden sonra ders de yok, zavallı sefiller zamanlarını nasıl geçireceklerini bilemiyorlar. Casals yeni kızı bir an bile rahat bırakmadı: "Ne olur kal, senin burada kalıp öğle yemeğini yatılılarla yemen için izin istersem dekanın razı olacağından eminim. Sonradan parka gideriz, *Çanlar* filminin sonunu anlatırım sana." Ne yapıp edip kızı razı etmek istiyordu, bana da sonsuza kadar diş bileyeceği belliydi, çünkü biz kızlar oradan ayrılırken Casals Graciela'yla Laurita'ya, "Yarın Adlon'da görüşürüz," dedi.

Adhemar Héctor'dan daha mı yakışıklı? Harika kara gözler ve mısır tarlaları gibi sarışın saçlar.

Ne yapalım, Adlon'ları onların olsun, yarın buyursunlar gitsinler, ben de başka bir zaman giderim... ama ne zaman? Neden şimdi değil? Hayatın tadını çıkarmanın tam sırası değil mi? Şimdi değilse ne zaman?

Komşularımla ben yıldızlara erişemiyoruz, ama erişebilenler var, beni hüzünlere boğan da işte bu. Ömrümün en güzel yıllarını şu basma perdenin ardında geçireceğim.

Çarşamba – Sevgili güncem: Gök kubbeden nice güneşler ve aylar geçti, ama biz buluşmamızı bir türlü gerçekleşti-

remedik, ruhla aynasının buluşması! Son günlerde kendimi aynada belki çok sıska gördüm (bencillik insanı yer bitirir), belki çok gülünççesine dağınık (düşler saçlarımı dağıtır), ama bugün aynada kendimi güzel değil (bu da bir ilerleme sayılmaz mı?) bembeyaz bir önlükle (kırma yok, süs yok, yalnızca kar beyazlığı), boynumu ancak örten, uçları belli belirsiz kıvrılmış, arkaya taralı, derli toplu saçlarla görmek istiyorum. Şu anda önemli olan şey, sevgili güncem, saçlarım ya da önlüğüm değil de yüzümdeki zeki ve kararlı anlatımdır, neşteri, makası ya da sendikanın nazik bayan dişçisinin o lanet matkabını tutan eller kadar kararlı.

Böyle bir çarşamba gününde Buenos Aires'e gideceğim hiç aklıma gelmezdi, ama dün babam ince düşünceli dişçi hanımı görmüş ve bugün için randevu almış. Okul gününde kente inmek ne çılgınca bir şey, diye aklımdan geçirdim, oysa yarınki perşembe gününde zooloji, matematik ve dilbilgisi bir arada, ne var ki sendikamızın dişçisi bana hayatta her şeyin bir düzenleme sorunu olduğunu, her şeye zaman bulunabileceğini söyleyince çok haklı olduğunu ayrımsadım.

Trenle kente inerken fırsattan yararlanıp teoremlere bir göz attım (zaten öğretmenin güzel açıklaması ve kendi dikkatim sayesinde hepsi aklımdaydı), dönüşte zooloji, yemekten sonra da yarım saat dilbilgisi okuyup eklembacaklıların resimlerinin güzel bir kopyasını çıkardıktan sonra işte şimdi serbestim ve gene senin yanındayım. Görevlerimi yerine getirdim.

Dişçi hanımın bilgece dediği gibi, her şeye zaman bulunabilir, kent merkezinde ufak bir gezinti yapmaya bile. Bugün hava şaşılacak derecede sıcaktı; sıcaklar başlayınca insanın içinden bütün yünlülerini çöpe atmak geliyor. Neyse ki geçen yılın giysileri küçülmemiş, böylece kısa ceketli gök mavisi ketenimi giyebildim. Tek doğru dürüst elbisemin bu olduğuna kuşku yok.

Ne iyi etmişim de teoremleri zamanında öğrenmişim; içim rahat olarak geldim, iki yanı ağaçlı, şık caddede hiçbir

aşağılık duygusuna kapılmaksızın yürüdüm. Laurita, Buenos Aires'deki tek ithal malı Paris kumaşlarının burada satıldığını söylüyordu. Gördüm onları: Bir vitrin camıyla kesin olarak birbirinden ayrılmış gerçekler ve düşler! Dolaşmayı sürdürdüm, satın alınabilecek bir sürü, bir sürü güzel şeyler, seçmeye zorlasalar karar veremezdim, çünkü o mor bürümcük eşarptan vazgeçmek de vizon manşondan caymak kadar olanaksız gelirdi bana. İşte böylece patladım, sevgili dost. Kimi şeyler bazan beni, nasıl kızdırıyor, nasıl tepemi attırıyor bilsen! O cadde çok güzel ve geniş, insanlar acelesiz yürüyor (nereye gittiğini bilmenin verdiği o tasasız hava) ve limana yaklaştıkça kaldırım yükseliyor, ama limanı göremiyorsun, caddenin en yüksek noktasında güneş ışığına boğulmuş aristokrat bir meydan var, bir gökdelen manzarayı kapatarak, "ırmakla ırmağın patırtılı limanını kibar bir biçimde gözden gizliyor," bizim Yağtulumu'nun, ah, pardon, dilbilgisi öğretmeninin dediği gibi.

Ne var ki, meydanın gölgeleri arasında birden bir ısı değişiminin ayırdına vardım, ırmak tarafından bir rüzgâr esmişti, bir esintiden öte bir şey değildi, ama insanın içine işliyordu. O anda evimde olup sıcak bir fincan *mate* içmeyi nasıl da içim çekti, düşünsenize, caddede paltosuzdum, sırtımda ürpertiler dolaşmaya başlamıştı ve elbisem bedenimi korumak konusunda örümcek ağından farksızmış gibi geliyordu. Ama herhangi bir eve giremezdim, benim kentim bize hiç uyarıda bulunmadan ısısını değiştirir, havasının dakikası dakikasına uymaz: Kahkahalar ve gözyaşları, hiç nedensiz gülüp ağlayan çocuklar gibi.

Böylece koşarak dişçiye gitmek zorunda kaldım ve yirmi dakika erken geldim. Nasıl da cıvıl cıvıl bir yer, gelenler gidenler, insanlığa yararlı olmak ne güzel! Benimle ilgilenen o güzel ve yetenekli kadın bir an bile boş durmuyor, hep ayakta, hastalarının yanı başında, pamuk almak, ilaç almak için gidip geliyor. Nereye gittiğini bilen biri varsa o da kendisidir, caddedeki haylaz hödükler değil, ben de rıhtımlardaki

civcivli etkinliği duyumsamak istiyorum, Yağtulumu, maval okuma bana: İşçiyi, işçinin terini gizlemek gerektiğini söyleme, emeğin vahşi (ve düne kadar karşılıksız kaldığı için acıklı olan) görüntüsünü zenginlerin gözünden (ve de vicdanından) gizlediği için o gökdeleni övmeye de kalkışma.

Pazar günkü toplantıda Matanzas delegesi ne güzel dile getirdi bunu: "Yepyeni bir gücün varlığını yadsıyamazlar artık! Yönetici azınlık işçinin gereksinmeleriyle yüzleşmek zorunda, işçi onların kafalarını yarıp açmak ve bunu mürekkep yerine onların kendi oligarşik kanlarıyla beyinlerine yazmak zorunda bile kalsa!" Hoyrat gene de kaçınılmaz sözcükler, başlangıçta, düşünüp taşınmazdan önce ben de yadsımıştım bunları. Yırtıcı, ama doğru sözcükler. Çünkü emek kutsaldır, bu yüzden emekçi de kutsanır, akıttığı ter onu Tanrının inayetiyle sarmalar. İnsan kazma kürekle çalışırken terler, ama başka işler de terletir, diş oymak, diş çıkarmak gibi çürükleri tedavi etmek ve daha da iyisi peritonit ve menenjit hastalarını, trafik yaralılarını ameliyat etmek gibi, kısacası halkıma hizmet vermek, benim sevgili halkım, hepinizi kollarımın arasına almak istiyorum, küçük bayan doktorunuzun kollarına.

XIII

Yıllık Yazınsal Deneme Yarışması Serbest Konu:

"En Sevdiğim Film"

Yazan: Jose L. Casals. Orta II. Şube B

O sıcak Viyana gecesinde kimsenin içinden yatıp uyumak gelmiyordu. Büyük bir balo salonunun pencerelerinden dışarı bir gavot müziği taşmaktaydı, ama hava bu ağır başlı dansı bile kaldıramayacak kadar sıcaktı ve çevredeki evlerde oturanlar, bir yandan pipolarını tüttürür, satranç oynar ya da gazetelerinin sayfalarını karıştırırken dişlerini gıcırdatıyorlardı, yirmi yıldır aynı sıkıcı müziği dinlemekten o kadar bıkmışlardı.

En son çift de o geniş salondan ayrılmak üzeredir, mahmurluk en son kurbanını da hemen hemen pes ettirmişken orkestradaki bir kemancı, genç ve ateşli, notalar bittiğinde yayını indirmiyor, biraz ötedeki tombalak bir obuacıya göz kırparak yepyeni bir ritme başlıyor, hareketli, neşeli ve hızlı. Müşterilerin daha ekabir olanları şaşırmış gibi kaşlarını kaldırıyorlar, bu da nesi? Saygın bir salonda böyle bir aşağı tabaka dansının çalınmasına izin veribilir mi? Çalınan havayı komşular da duyuyorlar; bir el, satranç taşını yere bırakıyor, bir gazete masanın üzerinde kalıyor ve bir pipodan dışarıya kıvrak, neşeli, hızlı duman bulutları çıkıyor: Herkes dans etmeye başlamıştır. Dalgın yayalar birden duruyorlar, arabacılar atlarının gemlerini çekiyor, herkes birbirine bu benzersiz müziğin ne olduğunu sormakta ve kulaktan kulağa yasak bir isim dolaşmakta: Vals!

Balo salonunun öfkeli sahibi cüretli genç kemancıyı kapı dışarı etmek için polis çağırmaktan başka çare bulamıyor,

ama kaldırımdaki kalabalık onun geçmesini engelliyor, ödlek adam önce onların salonu ateşe vermeye gelmiş olmalarından korkuyorsa da kalabalık birden çiftlere ayrılarak boş salona doluşuyor ve sersemletici bir hızla dönmeye başlıyor. Kasnaklı etekler sert ve ağır, ama valsin temposuna uyarak havada dönen gelinciklere benziyorlar, birkaç saniye içinde balo salonu doluyor, en sonunda bu insanlara bir şey sıcağı unutturmuştur! İçtikleri biralar da az değil, herkesten çok şaşırmış olan salon sahibine epey para kazandıracaklar.

Johann, şimdi baton yerine geçen keman yayını sallıyor ve salondakilerden bir alkış kopuyor: Genç adam bir rüyada yaşar gibidir.

Yakınlarda bir yerde, üstü açık bir fayton saray bahçelerinin önünden geçmektedir, arabada majestelerinin silahlı kuvvetlerinin bir subayıyla altın saçlı bir leydi oturuyorlar. Sessizlik, yalnızca atların nal şıkırtısı duyuluyor, genç subay yanındaki hanımı dalgınlığından sıyırmak için çeşitli konular açmış, o da, evet ve hayır, diyerek karşılık vermiştir, sıcaktan rahatsızdır, kendi kenti olan Saint Petersburg'un serin ve durgun kanallarından öylesine uzaktadır ki!

Havada belli belirsiz duyulan bir yankı var, kan ve votkayla sarhoş olmuş Kazak kemanlarını andırıyor ve işte bu yüzden birkaç dakika sonra bu kibirli ve küstah çiftin balo salonuna girdiğini görüyoruz. Genç kadın büyülenmiş gibidir, gerçi bunlar onun Kazak'ları değil, ama aynı yaşam sevincini, yaşam tutkusunu dışa vuruyorlar, şu genç orkestra şefinin gözleri öyle bir ateşle tutuşmuş ki! Siyah bir saç perçemi alnına düşmüş, ama bu onun kalabalık arasında altın saçlarla çerçevelenmiş, hayranlık dolu neşeli bir gülüşü fark etmesini engellemiyor. Genç kadını tanır gibidir, ama nereden? Kendi de nedenini bilmeden onu büyük bir sahnede görür gibi olur, ama hanımefendi dans etmemektedir, onun müziğini beğenmiyor mu acaba?.. Kadın şimdi ona yaklaşıyor, sahneye çıkmasına yardım etsin diye o solgun elini uzatıyor ve notayı istiyor.

Ezginin adı "Düşler" ve ilk satırları taçyapraklar üzerindeki çiğ taneleri gibi duruyor sayfanın üzerinde, o göz kamaştıran kadının sesi de billurdan çiğ taneleri gibidir. Johann yanılmamış, bu kadın İmparatorluk Opera Sarayının primadonnası olan büyük Carla Donner'den başkası değil. Ezginin şiirsel sözleri düşlerin kimi zaman gerçekleşebileceğini söylüyor, ancak düşlerde görülebilecek kadar güzel bir yüz bazan öyle yakınınıza gelir ki okşayabilirsiniz onu, o beyaz teni, mercan dudakları, "o yeşil gözleri – bir zümrüt deniz – derinlerinde ben – ne arıyorum? Sevenler ne arar denizlerin dibinde?" Ve valsin son notası Carla'nın tiz sesine karışıyor, dinleyenler ayakta alkışlıyor onu, sonra Johann'ın yalvaran bakışlarına karşın genç kadın üniformalı subayın yanına gidiyor.

Aylar geçer, Johann orkestrasıyla büyük başarıya ulaşır ve bir gün annesiyle nişanlısını görmek için köyüne döner. Çiftlikte öyle bir sevinç havası esmektedir ki! Günlerdir fırında çörekler pişirilmiş, kilerden soğuk etler ve özel zamanlar için saklanan reçeller çıkartılmış, Johann ne kadar kalacak? Eskiden durum çok farklıydı, Johann çok zaman işsiz gezer, gelir köy evinin saz damının altına sığınır ve annesine Viyana'da olup bitenleri anlatırdı, annesi de bir yandan onun Viyana'ya götürmesi için sepetler dolusu yiyecek hazırlardı. Ama şimdi genç adamın hiçbir şeye ihtiyacı yok artık. Masa başında oturuyor ve annesi onun gözlerinde aç bir gencin karnını doyururken gözlerinde beliren parıltıyı görebilmek için boş yere bekliyor.

Hayır, bu kez Johann iştahını eve saklamamış, zaten eskisinden daha az yiyor. Evdekiler panik içinde: Bu, onun bizi eskisi kadar sevmediği anlamına mı geliyor? Bu daha bir şey değil, annesine her şeyi anlatmaya alışık olan Johann şimdi de ona Carla Donner'le tanıştığını söylüyor. Kıvılcım yalazlanıyor. Sanki bıraksan sebze bahçesindeki sebzeleri bile tutuşturacak, hatta meyve ağaçlarına bile sıçrayabilir, annesinin toplayıp ilerki yıllar için reçel yapmayı tasarladığı bü-

tün o yeşil armutlara. Besbelli Johann için sepetler dolusu yiyecek hazırlamaya artık gerek kalmamıştır.

Ev halkı yemek yemeyi sürdürüyorsa da Johann çevresine bakınıyor, mutfağın duvarlarındaki işleri gizlemek için boyaya ihtiyacı olduğunu, yerdeki yağla kanlı taşların da esas renkleri ortaya çıksın diye ovulması gerektiğini düşünüyor. Bunları söylemek için annesine bakıyor, ama belki de önce ona cildinin çok kuru olduğunu, kremlerle yağlanması gerektiğini, dağınık saçlarını da toplayıp o yüksek, soylu alnını ortaya çıkarmasının daha iyi olacağını söylemelidir.

Zaman geçer; Johann evlilik sözünde durmuştur ve şimdi uysal Poldi'yle Viyana'nın sakin bir semtinde oturmaktadır. Müziği herkesin gönlünü fethetmiş olmakla birlikte o, uzun süredir yeni bir vals yazmamıştır. Hem Viyana şu sıralar politik çalkantılar içindedir, insanlar ekmek isteyerek ayaklanıyorlar, sayısız yanlışları düzeltemeyecek kadar zayıf olan ihtiyar imparatorsa bütün gün yatağında yatıyor. Johann'ın da dahil olduğu liberallerin umudu, sarayın önemli bir politik kişisi olan Dük Hagenbruhl'dur.

Gene yaz gelmiş, Johann Tuna Irmağının kıyısındaki meyhaneleri dolaşıyor, mutsuzdur, içtiği her şarap bardağının dibinde, sabırsızlanan yayımcısına söz vermiş olduğu yeni melodiyi arıyor. İçkili bir durumda şık bir yere giriyor. Doğru gördüğünden pek emin değildir, ama, ağır damasko perdelerin ardında yarı gizlenmiş duran bir masada Carla Donner oturmaktadır, yanında da her zamanki kavalyesi olan o subay, Johann gerisingeriye dönüp gecenin içinde yok olmak istiyor, ama çok geç, Carla onu görüyor ve masasına çağırıyor, bunca zamandan sonra bile onu tanımıştır.

Johann sendeleyerek yaklaşıyor, subayı saygıyla selamladıktan sonra genç kadını dansa davet ediyor. Subay buna sinirlenerek Johann'a, pis ayyaş, diyor, Johann onu duymazlıktan gelerek hanıma yaptığı çağrıyı yineliyor, subay da buna, onun yüzüne bir yumruk atarak karşılık veriyor. Johann yere yuvarlanıyor, yerden kalkıp subayı yere devirmek için cesare-

tini toplamaya çalışıyor. Gücünü toplamaya çalışırken bir yandan da destek arar gibi çevredeki insanlara bakıyor ya da belki yumruğunun sınırlı gücüne eklemek için sivri bir bıçak arıyor... ve işte tam o sırada lokal sahibinin, "Hagenbruhl Dükünü taciz eden şu zibidiyi atın dışarı!" diye bağırdığını duyuyor. Ne? Hagenbruhl Dükü ha? Bu hoyrat canavar onun taptığı siyaset adamı mı yani? Kendisi, Johann, Avusturya İmparatorluğunun umudu olan adamı mı bıçaklamayı düşünmüş? Johann müzisyen olmasa tıpkı Dük gibi parlak bir politikacı olmak isteyeceğini düşünmüştür hep. Şimdi ona saldırıp saldırmamakta kararsız bir durumda güçbelâ ayağa kalkıyor, ne yapacağını bilemeyerek bir adım atıyor ve Dük bu kez daha da büyük bir şiddetle yumruğunu bestecinin göz çukuruna yapıştırıyor.

Johann kanlar içinde yere seriliyor. Şu var ki müşterilerden kimileri Hagenbruhl adını duyunca öfkeyle ayağa kalkmışlardır, onun politik muhalifleridir bunlar ve meyhanede barut gibi politik bir kavga patlar. Kavga dışarı, sokağa da taşar, Viyana kentinin yarısını sarar, bu arada Johann güzel Carla'yı patlayan silahların arasından kurtararak bir faytonla oradan kaçırır. Nereye kaçabilirler ki? Arabacı Viyana Ormanlarını salık verir, bardaktan boşanan bir yağmur altında kenti arkalarında bırakırlar. Carla Johann'ın yaralarını temizler, alkolle yorgunluğa yenik düşen genç adam güzel sopranonun kucağında uyuyakalır. Atın ritmik adımlarının ninnisiyle dalgınlaşan Carla da sonunda uykuya dalar.

Orman ne karanlık... ama artık değil, biraz önce karanlıktı, ama at saatlerdir tırıs gitmekte ve şimdi ufka bir ressamın fırçasıyla pembe sürülmüş. Doğanın en mutlu yaratıkları kuşlar mıdır? Olabilir, çünkü uyanır uyanmaz şarkıya başlıyorlar, her gece uyudukları zaman yeryüzündeki kötülükleri unutma şansına sahip olmalarını kutluyorlar. Güneşin ilk okşayışları da onların ağaç tepelerindeki yuvalarına ulaşıyor, böylece ışığa boğulmuş şakımaları yere süzülerek Carla ile Johann'ı uyandırıyor: İkisi de karabasanların kurbanıdırlar

belki de, ikisi de basit birer insan, ister uyanık olsun isfer uykuda, unutabilmek yeteneğinden yoksun. Ağırlaşmış gözkapaklarını kaldırıyorlar, korkulu düşlerinin ağları arasından hayal meyal, bambaşka bir uyanışın ışığını görüyorlar: Birbirlerinden korkacak hiçbir şeyleri yoktur, tersine, şimdi en sonunda birbirlerine öyle çok şey anlatabileceklerdir ki! Ama böylesine özel bir günü başlatmaya layık bir sözcük bulamadıkları için hiçbir şey demiyorlar.

Ağaçların arasından, Carla'nın sırtındaki kat kat beyaz tüllere öykünen, yol yol beyaz ışıklar süzülmekte, yorulmak bilmeyen at tırıs yürüyüşünü sürdürüyor ve arabacı başını çevirerek, "İyi günler," diyor. Onlar da, "İyi günler," diye yanıtlıyorlar. İşte sonunda en uygun sözleri bulmuşlardır, "İyi gün," iyi, güzel, tatlı bir gün başlamaktadır. Koyun melemeleri, çobanın öttürdüğü borunun yankılanınca yükselen sesi ormanda başkalarının da bulunduğunu bildiriyor. İyi günler, ler, ler, ler ve tam zamanında arabacı da bir av borusu çıkarakak o biraz akortsuz sesiyle yanıtlıyor, "Seviyorum," diyor ormana, seviyorum, seviyorum, seviyorum, seviyorum. Johann, kaygıdan aklı başından gitmiş durumda, Carla'nın kendisinden ne beklediğini merak etmektedir, ne, ne, ne, ne? Carla da, "Bu ormandaki sabah seslerini bana ancak senin valslerinden biri unutturabilir," diyor, vals, vals, vals ve Johann o anda içinde yepyeni bir melodinin, bir vals ezgisinin kıpırdamaya başladığını duyumsuyor.

"Söyle bana, söyle, söyle, söyle benim için neler hissettiğini, soramıyorum, çünkü bir hiçim, gözlerine bakamıyorum, Saint Petersburg'un karlarını görmüş olan gözlerin, yüzünün çizgileri, en hafif bir kalemle çizilmiş, esin vermiş kumruların o dingin uçuşuna... ama ben, bir hiçim ben, annem derdi her zaman, 'Oğluma layık kadın gelmemiştir dünyaya!" Beşiğimde bir bebek, cibinliğin ardında, annem beni koruyor ve benzersiz sanıyor, nereden bilsin ki senin gözünde ben bir hiçim, iyi yürekli annem bunu anlayamazdı, sen de annem gibi sevecen olsan nasıl görürdün beni?"

Yeni vals işte böyle bitiyor: Johann bunu sözcüğü sözcüğüne Carla'ya söylüyor, Carla da şarkıyı satır satır söylüyor, notalar kayın ağaçlarının, karaçamların, ıhlamurların yemyeşil dallarına doğru yükseliyor, oradan gökkubbeye ulaşıyor. Mavi boşlukta biz ölümlülerin şarkılarımızı duyabilen gözle görülmez varlıklar olsa gerek, onlar bize kulak verirler mi acaba? Yoksa bizi işitmeleri olasız mıdır? Yoksa bizi küçümsüyorlar mı ölümlü ve zayıf yaratıklar olduğumuz için? Carla şarkıyı okuyor, dikkatini yüksek notalara, trillere öylesine veriyor ki sözlerin anlamının farkına varamıyor herhalde, çünkü şarkıyı kaygısızca, gülümseyerek sürdürüyor, mavi boşluktaki o görünmez varlıklardan biriymiş gibi tasasız.

Birden ormanın içinde açıklık bir yere geliyorlar, burada tipik bir avcı hanı var, önündeki büyük pencere sümbüllerle mosmor kesilmiş. Arabacı bıyıklarını yalıyor, çünkü çok acıkmıştır, müşterilerine öğle yemeğini burada yemelerini salık veriyor. Sümbüllerin gölgesindeki masalarda birkaç genç çift var, hanımlar meyve suyu, beyler bira içiyor, çiftlerden biri öğrenciye benziyor, okul kitapları masaya yığılmış, belki de kentteki karışıklıktan yararlanarak okula boş vermişler, çocuk alkollü bir şey içiyor, belki de utangaçlığından kurtulup genç kıza, herhalde bütün arkadaşlarına zaten söylemiş olduğu şeyi, kıskanılacak bir çift oluşturduklarını söyleyebilmek için; gerçekten de öyle, genç kız sarışın ve dingin, delikanlı şık, kara gözleri ve mısır tarlaları gibi sarışın saçları var, iyi huylu, ama bundan kimsenin yararlanmasına izin vermeyeceği belli, omuzlarının geniş olmasının yanı sıra kolları da güçlü, savunma konusunda becerili. Arabacı, "Karnım aç," diyor, ancak o zaman Carla ile Johann paraya gereksinmeleri olduğunu anımsıyorlar, paralarının çıkışmayacağından korkarak ceplerindekini sayıyor, arabacının parasıyla yemek ücretini karşıladıktan sonra yalnızca bir tek oda tutabileceklerini görüyorlar, çünkü dinlenmeye ihtiyaçları var, arabacı ahır bölümüne giderken onlar da hancı kadına gidip evli olduklarını söyleyerek oda istiyorlar.

Kötü yürekli hancı kadın onları loş bir odaya götürüyor: En ortada tenteneli bir yatak ile yastık yüklü kanepeler. Carla yanındaki erkeğin bakışlarından kaçınarak kendine çekidüzen vermeye gidiyor. Johann kanepeye oturuyor. Birkaç saniye sonra karanlık bir odada Carla ile yalnız kalacağına inanamamaktadır. Nasıl davranmalıdır peki? Daha öpüşmediler bile, Hagenbruhl genç kadını herhalde öpmüştür, hatta belki sahip bile olmuştur ona, seviştikleri kesin. O haşin adam, sert tavırları, tek gözlüğünün daha da sertleştirdiği keskin yüz çizgileriyle o hoyrat adam pençelerini Carla'nın nazenin bedenine geçirmiş... Carla nasıl, nasıl izin verebildi buna? Belki de bu tip hayvanlardan hoşlandığı içindir, yani şimdi Johann da onu Hagenbruhl'un öptüğü gibi mi öpmek zorunda? O narin omuzlarını hoyratça kavrayarak, o beyaz teninde mor çürükler bırakarak. Bu mor çürükler, erkeğin sertçe sıkan parmaklarının onu incittiğinin, üstderisinin altında yaralar açtığının belirtisidir, çünkü mor renk damarların kopmasından doğar ki bu da küçük çapta bir iç kanama anlamına gelir. Bu da işin daha başlangıcı: Hagenbruhl hayvanlar gibi yabanlaştığı zaman belki dişlerini de kullanmış ve kadını ısırmıştır, bundan sonraki yabanıllığı düşünmemek belki en iyisi, çünkü erkeğin ateşi kan akıtana kadar sönmemiştir herhalde, giderek güçsüz düşen kadıncağız da kendini savunacak gücü bulamamış ve büyük bir olasılıkla birçok kereler erkeğe teslim olmuştur: Akan kanı gözleriyle görmek isteyen azgın cellatın kurbanı. Paki, ama Carla böyle bir şeye nasıl boyun eğmiş olabilir? Havsalama sığmayan bir şey var burada, çok önemli bir giz, Hagenbruhl belki de Carla hakkında karanlık bir sır biliyor, eskil Saint Petersburg kentinin bir casusluk örgütüne ödenmesi gerekin bir borç, çünkü Carla o beyaz tenini ona çiğnetmeye ancak korkunç bir şey yüzünden razı olmuş olabilir.

O beyaz ten... sakın beyazın renk yoksunluğu olduğunu söylemeyin bana, çünkü dünyanın en güzel rengidir o, saflığın rengi, asla renk yoksunluğu anlamına gelmez. Fizik pro-

fesörlerinin bütün dünyaya ilan ettikleri gibi, bir kar tanesinin lekesiz beyazında gene de menekşelerin moru, yani hüzün ve melankoli gizlidir, sonra dinginlik anlamına gelen, bizi bekleyen cenneti simgeleyen mavi ve onun yanı başındaki yeşil ki billur berraklığındaki umuttur, bunu da papatyaların sarısı izler, kimse dikmediği halde kırlarda açan ve en beklenmeyen anda alınan müjdeler gibi aramamıza gerek kalmadan karşımıza çıkan o çiçekler, yazın olgunlaşan portakalların rengi olan turuncu: Portakal çiçeği bir meyve verir, bu meyve havalar sıcak olduğu için yazın olgunlaşır, tohumun ürediğini bilmek ne mutluluk, yeniyetmeliği simgeleyen ağacın büyüyerek gençliğe ulaştığını, meyve verdiğini bilmek... aşkın sarhoşluğunu simgeleyen portakal, sıcak öğleden sonraların serin şerbeti, serin meyvesi. Ama burayla tutkunun kızılı arasında tek bir adım var. Beyaz rengin içinde kızıl da gizlidir: Kızıl aynı zamanda öylesine bembeyaz olan Carla'nın içinde de gizli. Bu yüzden mi Hagenbruhl onun kanının aktığını görmek, onun da kendisi kadar aşağılık olduğunu kanıtlamak istiyor?

Ama hayat böyle olmamalı, Carla saflığın simgesi olan kar gibi beyazsa, saflığın kendisi gibi el üstünde tutulmalı, *saflığın kendisiymiş gibi davranılmalı ona.*

Bütün bunları kafasından geçirirken Johann odada kapalı kalmaya dayanamaz olur, sıcaktan bunalmıştır, güneş kızgındır, cırcırböceklerinin ötüşü duyuluyor, demek ki yakınlarda bir göl var, nitekim Johann ağaçların ardında gölü buluyor ve kimsenin görmediğine güven getirdikten sonra serinlemek için soyunuyor. Belli belirsiz, ılık bir esinti tenini ısıtıyor, ama gölün sularına yansıyan görüntüsü genç adamın canını sıkıyor: O dar göğsü, cılız kolları, hafif kambur duran sırtı. Johann kendi kendinden nefret ediyorsa da rüzgârın ılık dalgalarına kendini bırakarak otların arasına uzanıyor.

Evet, evet, Carla'yı arzu ettiğini gizlice itiraf ediyor kendi kendine, Johann da ötekiler gibi bir hayvan olup çıkmıştır, şimdi onun kucağına koşmayı istemektedir, içinde her şe-

yin yolunda gideceğine, Carla'nın onu olduğu gibi kabul edeceğine ilişkin bir duygu vardır. Gözlerini ağaçlarda ve gölün sularına yansımış gökte dolaştırırken ister istemez kendi yansımasını da görnüyor, kendinden bu kez daha bile şiddetle nefret ediyor, bahçede gördüğü o öğrenci gibi güçlü ve yakışıklı olabilmeyi istiyor, o zaman Carla'nın onu seveceğinden hiç kuşkusu olmazdı. Tam o dakikada ayak sesleri göle yaklaşıyor, Johann son hızla giyinerek yaprakların arasından bakınca deminki öğrenciyle sevgilisinin birkaç adım öteden geçtiklerini, ormanın kuytu bir köşesine doğru gittiklerini görüyor.

İçtiği biraz alkolden cesaret bulan öğrenci yanındaki kıza bütün aşkını artık açıklamış olsa gerektir, şimdi herhalde yalnız kalabilecekleri bir yer aramaktadırlar. "Acaba genç öğrenci bu masum kıza yapabileceği kötülükleri nasıl telafi edebilir?" diye bir düşünce Johann'ın kafasını kurcalamaktadır: Birkaç buluşmadan sonra onu yüzüstü bırakıp sonra da arkadaşlarının arasında alay konusu etmeyeceğine sevgilisini nasıl inandıracaktır? Doğa böyle buyurduğu için aşkının bedensel olduğuna onu nasıl inandıracaktır? Doğaya boyun eğmek zorundadır, oysa asıl istediği sevgilisine sokulmak, elini tutmak, onun ormana dalmasını önlemektir, çünkü çiçek toplayayım derken farkına varmadan ormanın derinlerine dalabileceğinden korkmaktadır, oysa oralarda sayısız tehlikeler vardır, aç ve yırtıcı hayvanlar bile olabilir. Böylece genç öğrenci kızın elini tutuyor, onun dilediği konuyu konuşmasını söylüyor, belki de Johann'ın valslerinden konuşacaklar, bu valsleri artık bütün Viyana tanımaya başlamış, öğrenci sevgilisine en sevdiği valsi soruyor, aşk denen o mucize yüzünden kız öğrencinin en sevdiği valsi seçiyor. İki sevgili bu dünyada hiç tartışmayacaklar, hele öbür dünyada daha da hiç, çünkü aşk onları mavi boşlukta yüzen ve Samanyolu'na doğru kayan görünmez varlıklara dönüştürecek ya da isterlerse yaz gelince Güney Haçı'ndaki o dört solgun yıldıza doğru uçacaklar.

"Johann!" diye çağıran bir ses, hem de Carla'nın sesin-

den başkası değil, genç kadın üstünü değiştirmiş onu aramaktadır. Baş başa bahçede meyve suyu içerler. Akşam olmuş, orkestra Johann'ın valslerini çalmaktadır birbiri ardına, bestecinin de oracıkta, sümbüllerin altında olduğundan habersiz. Carla valsleri o benzersiz sesiyle söylüyor, hava müzikle doluyor, ses dalgaları nakaratları birer birer alıp götürüyor kimbilir nerelere, ama nereye olursa olsun bu notalar her gittikleri yere sümbüllerin kokusunu taşıyacaklar.

Ortalık kararmakta, güneş de battığı için Carla'yla Johann biraz üşüyorlar, ayışığında bir gezintiye çıkmazdan önce sırtlarına kalın birşeyler almak için odalarına çıkıyorlar. Ama burada onları bir sürpriz beklemektedir: İyi bir iş kadını olan hancı bu güzelim odada gürül gürül bir ateş yaktırmıştır, böylece onları geceyi de burada geçirmeye özendirmektedir.

İçeri girdiklerinde ışık yakmalarına gerek yok, alevler odaya ince ve sıcak bir aydınlık yaymaktadır; dışarıda üşümeye başlamışlardı, ama burada tatlı bir sıcaklık havayı parfüm gibi dolduruyor. Carla mantosunu almak için uzanıyor, Johann da öyle, derken apansız bakışları karşılaşıyor, birbirlerine doğru bir adım atıyorlar ve el ele tutuşarak şömineye doğru gidiyorlar. Kütüklerden saçılarak titreşen yalaz kelebeklerine dokunmak istercesine avuçlarını ateşe tutuyorlar, Johann Carla'nın önünde dize geliyor, Carla da diz üstü çöküyor.

Carla en sonunda bir karabasandan uyanır gibidir: Çevresinde yabanıl yaratıklar, kana susamış saldırganlar yoktur artık, sesinin güzelliğini koruyabilmek için saatler saati alıştırma yapmak zorunluğu yoktur, şimdi bakışlarını alevlerden ayırıp kendini delicesine seven ve valsine söz yazma bahanesiyle bunu ona söylemiş olan varlığa doğru çeviriyor. Bakışları dalıp gidiyor, nasıl da yakışıklıdır şimdi Johann bu altın yalazların ışığında, Carla onu hiç böyle görmemişti, o geniş omuzlar, onu savunmaya her zaman hazır duran o güçlü kollar, artık korkacak bir şeyin kalmadığını bilmek ne güzel, ate-

şin ışığında genç adamın gözleriyle kirpikleri her zamandan daha siyah, saçları da bir mısır tarlası gibi altın renkli görünüyor. Bu da bir tür aşk mucizesinin gerçekleşmekte olduğuna işarettir.

Carla kollarıyla onun o geniş omuzunu tam olarak saramasa da kucaklıyor, genç erkeğin kara gözlerinin söylediği şeyleri hangi sözcükler dile getirebilir? Carla bakıyor ona, bu aşkın iyi mi yoksa kötü mü olduğunu sormaya hiç gerek duymuyor, çünkü kötülük kendini gözlerden dışarı vurur, hainlik irisin liflerinde kısa devre yapar, ama Johann'ın gözlerinde böyle bir şey asla olmuyor, tersine bu gözler iyilik dolu.

Carla o güçlü kollara sokularak ocaktaki alevlere bakıyor, ama yok, vaktini boşa harcamak bu, Carla Johann'a bakmak istiyor, onun kolları arasında olmak, aynı zamanda ona bakmak. Kabarık tüylü halının üzerine uzanıyor, onun kara gözlerinde yansıyan alevleri görüyor, bir şey daha, kıvılcım gibi bir şey bu, bütün öteki kıvılcımların tersine hiç sönmüyor, kara gözlerdeki bu kıvılcım sürgit parlamakta. Carla, "Bu onun şöminedeki alevleri seyretmeye çıkmış olan ruhu," diye düşünüyor. Şans eseri olarak Carla da orada, ateş başında olduğu için genç adamın ruhu ona bakmaktadır.

Evet, Carla onun kendini çağırdığı tehlikeli yolculuğa atılabilmek için uykuya dalıyor, sanki onun kollarında uyur gibidir, birkaç saniyede düş görmeye başlayacak, sonradan onun kendini terk etmeyeceğinden de kuşkusu yoktur. Johann on yargıcın önünde yemin etse Carla ancak bu kadar emin olabilir. Daha da sokulur onun göğsüne, o gece göreceği düşün hangi düş olduğunu öğrenmek için sabırsızlanarak derin bir uykuya dalar. İkisi de aynı düşü görürler: Birlikte, Jüpiter ve Mars gibi gezegenlerin ötesinde, gene de bedenlerinin erişebileceği bir yerdeki bir burcun yıldızlarını gezmeye giderler. Zaten tek beden olmuşlardır artık, aslan gibi bir delikanlı, stratosferi yararak uçuyor, başak sarısı saçları rüzgârda dalga dalga, Carla arada onun kollarından kayıp düşece-

ğinden korkuyor, arada bir kendisinden yana bakmasını istiyor ki onun rahatlığını görerek kendisi de rahatlasın. Genç adamın artık şöminedeki ateşi yansıtmadığı için iyice irileşmiş olan gözbebekleri şimdi uçarken yardığı sonsuz kozmosun karanlık gecesini yansıtıyor.

Gelgelelim zavallı Carla mutlu olmamaya öylesine alışmış ki bu gezi sırasında düşünde başka bir şey gördüğünü düşlüyor: Johann en uzaktaki ışıklara, Samanyolu'na doğru yönelmiştir, bakması bile insanı ürperten buz gibi soğuk yıldızların tozuyla dolu bir yıldız adası; Carla birden ürküyor, ondan yönünü değiştirmesini istiyor, bu kadar açılmasına razı değildir, onu geri döndürmek için çırpınırken istemeden kollarından kayıyor, ellerini uzatıyorsa da parmaklarının ucuyla zar zor dokunabiliyor ona, Johann da genç kadını tutmaya yelteniyor, ama bilinmez neden, bedenleri birbirinden ayrı düşüyor, yavaş yavaş öylesine uzaklaşıyorlar ki birbirlerinin dediğini duyamaz oluyorlar, Carla Johann'ın gözlerinin rengini seçmeye çalışıyor, ama onları açıkça görememektedir artık. Kendi kendine bu gözlerin siyah, siyah, simsiyah olduğunu yineliyor unutmamak için, onu belleğinde saklayabilmek için burnunu düşünüyor, yüzünün biçimini. Ona dokunamamakta, onun sesini, kokusunu duyamamaktadır artık, doğru dürüst görememektedir bile onu, gerçi dudaklarında hâlâ sayısız öpüşmelerinin tatlılığı var, ama gülümsemesi neye benziyordu? Gülümserken nasıl aralıyordu dudaklarını? Carla anımsayamıyor bunu! Gülümsediği zaman gözleri Çinli gözü gibi kısılır mıydı? Evet mi, hayır mı? Yanaklarında çukurlar olur muydu? Anımsayamıyor! Gücü tükendiği zaman ondan kendini omuzunda taşımasını isteseymiş keşke, o zaman yollarına devam edebilirlerdi, Carla yolda ölürdü belki, ama Johann omuzundan indirmezdi onu, cansız bir yük, ama zamanla kuruduğu için giderek hafifleyecek, onun omuzuna yapışıp kalacaktı, pösteki gibi, Johann omuzuna kendi derisi gibi yapışmış bir pöstekiyle uzaya ebediyen egemen olacaktı. Ama şimdi bunun bile olanağı kalmadı, Samanyo-

lu'nda yitip giden Carla gene Johann'dan yana bakıyor: Genç adam uzayda bir noktadan başka bir şey değildir artık.

Neyse ki duyduğu üzüntü Carla'yı uyandırır, kâbus görmüş! Bu gezilerin her birinin dönüşünde iki sevgili birbirlerine, en çok neresini sevdin, diye sorarlar, yalnızca gülümsemekle yetinirler, çünkü en çok kuyrukluyıldızı sevmiş olduklarını biliyorlardır, sonra yeniden düşününce gülerler, çünkü bu doğru değildir, aslında en sevdikleri şey kötü bir düşten sonra uyanarak ayrılmadıklarını, hâlâ birlikte olduklarını bilmek ve gördükleri karabasana gülmektir: Amma iş ha, yıldız kümelerinin arasında kaybolmak! Hiç neden yokken gülen iki küçük çocuk gibi kıkırdaşırlar böyle zamanlarda, yıldız kümelerinin adlarından bile habersizdirler, ama Carla yıldız kümelerinin adlarını öğrenmek istemez, çünkü astroloji konusunda bu kadar az şey bilmenin ne önemi var, Johann'ın yanında olduktan sonra?

İşte böyle, aylar geçiyor, iki âşık Viyana'ya dönecekleri yerde Avrupa'nın başkentlerini dolaşıyorlar, her yerde konserler vererek başarıdan başarıya koşuyorlar; sonunda Viyana'dan gelen çağrılar öyle çoğalıyor ki ilk tanıştıkları kente dönebilmeyi göze alıyorlar. Kazandıkları başarı kesindir. Carla son sahne için kostümünü değiştirmeye, makyaj odasına gidiyor, Johann müzisyenlerle birlikte podyumda kalıyor ve işte böyle, Carla odasına girdiğinde kendini bekleyen birisini buluyor, Johann'ın karısı Poldi!

Poldi yalnızca Johann'ın iyiliğini isteyen ince ve iyi bir kızdır, ünlü sopranoya Johann'ın ona uygun olmadığını, çünkü çok duyarlı olduğunu söylüyor; gün gelecek Carla, durmadan seyahat etmesini gerektiren mesleği yüzünden Johann'ı bırakıp gitmek zorunda kalacak, o da buna asla dayanamayacaktır. Poldi Carla'ya, Johann'ı şimdi bırakırsa daha iyi olacağını söylüyor, çünkü şu sırada ününün doruğunda olan genç adam kendini burada, kendi kenti olan Viyana'da işine vererek onu unutabilecektir.

Önceleri soğuk ve kibirli davranan Carla yavaş yavaş

Poldi'nin söylediklerindeki gerçeği görüyor. Süflör, "Mesleğin seni çağırıyor!" diyen bir simge gibi kapıya vuruyor ve genç kadın Poldi'ye saygıyla veda ediyor. Johann'ın yeni operetinin Viyana'daki dünya prömiyeri hem besteci, hem de şarkıcı için baş döndürücü bir zaferdir.

Johann Carla'ya bu zaferi kutlamak için ne yapmak istediğini soruyor. Bir arabaya biniyorlar, Carla arabacıya Tuna kıyısına çekmesini söylüyor, daha doğrusu rıhtıma. Evet, Carla uzaklara gitmektedir, çünkü Johann ömründe bundan daha büyük bir azfer tatmayacak ve bu sayede onu daha kolay unutabilecektir.

Buna Poldi'nin neden olduğunu bilmeyen genç adam şaşkına dönerek Carla'nın buharlı gemiyle uzaklaşıp gecenin karanlığına karışmasını seyrediyor. Carla'nın böyle birdenbire değişmesinin sebebi ne olabilir? Kendisinin akıl erdiremediği politik bir entrika falan mı? Kendisinin yaptığı herhangi bir şey olamaz, ama ne olursa olsun, ortadaki neden ne kadar önemli olursa olsun Carla onu delicesine seviyor olsaydı hiç bir nedene kulak asmazdı. Aşkın mucizesi sona ermiştir ve Johann gene Johann'dır.

Hayat böyledir işte, insan ya delicesine âşıktır, ya da hiç değildir. Meşalelerin ölgün bir ışık serptiği rıhtımda Johann, Carla'yı kendine delicesine âşık etmeyi asla becerememiş olduğunu algılar, delicesine âşık olmak demek insanın mantığını yitirmesi, sevdiğinin yanında kalabilmek için her şeyi yapması demektir. Meşaleleri yansıtan kapkara kirli ırmak suları ağır ağır uzaklaşan gemiyi alıp götürüyor; Johann rıhtımda kalakalmıştır, elinden hiçbir şey gelmez. Nasıl ki kurşunla vurulmuş bir ölünün de elinden hiçbir şey gelmezse, ölümcül bir yara alarak yere yığılır kalır, ta ki birileri gelip onu son dinlenme yerine taşıyıncaya kadar. Ama Johann için o son dinlenme yerini bulmak çok zor olacaktır.

Kederinden kurtulmak için bir yol arar, her zamankinden daha çok çalışmaya başlayarak en güzel valslerini yaratır, ama bu hiçbir işe yaramaz. Bir gün Viyana'da yaptığı

hummalı, ama sonuçsuz arayış sırasında doğduğu evi düşünmeye başlar, köyünü, çocukluğunu, kendi odasını, o saz damı, eski oyuncaklarını görür gibi olur, ne güzel bir oda, tavan arasında, o parlak renkli yatak örtüsü, köyün dinginliği.

Birden Johann'ın içi oraya dönmek arzusuyla titrer, genç adam orada huzura kavuşacağına inanmaya başlar. Annesiyle babasının ölümlerinden sonra ev boş kalmıştır, ama komşulardan biri Johann'ın isteği üzerine burasını her zaman temiz tutmaktadır, çünkü Johann annesinin temiz tutmak için ömür boyu uğraştığı eşyaların toz içinde kalmasını istememektedir. Sonunda bir gün Johann gözünü karartıp gene çocukluk yatağında uyumak için köyüne dönüyor.

Güz ikindisinin saat dördüdür, yani günışığının son dakikaları, tüm doğa dinginlik içindedir, ağaç tepesindeki yuvada bir yavru kuş kıpırdasa Johann duyabilecektir, katıksız bir sessizlik. Johann eve giriyor, her şey derli toplu, odasına çıkıyor, kapıyı açıyor, odası karanlık, Johann gidip pencereyi açıyor, alaca bir aydınlık içeriye süzülüyor, gelgelelim oda onun anımsadığı gibi güzel değil; yatak örtüsü aynı, oyuncaklara ilişilmemiş, hiçbir şeyi değişmemiş, belleği onu yanıltmış değil, ama köşelerde umulmadık gölgeler oynaşıyor: Anlıyorsunuz ya, Johann içeri girdiği zaman kapıyı açık bırakmıştı.

İçeriye gizlice, çağrılmadan giren kimdir? Yalnızca gavot çalan o balo salonunun buyurgan ve küstah sahibi girmişti içeriye, sonra da Johann'ın annesi giriyor, o melek gibi anne, ama üstü başı perişan durumdadır. Son yıllarda Johann ona şık giysilerle mücevherler yollamıştır, ama annesi perişan bir kılıkta giriyor içeriye, yüzü bakımsızlıktan kırışmış, önünde saçları gibi kır bir önlük. Johann onun yeni bir elbise giymesini istiyorsa da annesi karşılık vermiyor, bir köşeye çekilip eşyaların tozunu almaya girişiyor. Balo salonunun sahibi de ona bakıyor. Johann'ın yayımcısı da orada, etajerin üzerinde sabırsız parmaklarıyla trampet çalmakta, Johann'ı kaç kez dolandırmış, şimdi de onun son yazıp Viyana'dan getirmiş olduğu müziği ele geçirmek istiyor. Poldi de orada, no-

ta kâğıtlarını ilk o kapıyor, düzene sokuyor. Johann ona bin kez söylemiş, kâğıtlarıma dokunma diye, ama o karışıklık olmasın diye sayfaları inatla düzene sokuyor. Açık duran kapıdan içeriye tam şu sırada Hagenbruhl girmiş bulunuyor, anneyi bir yana iterek odayı gözden geçirmeye başlıyor, her şeyi gözden geçirmeye kararlıdır, Johann ona küstahlık etmemesini söylemek üzereyken Carla da içeri giriyor, ama Johann'a bakmıyor bile, gözleri Hagenbruhl'da, yorgunluktan bitkin düşmüş olarak kendini yatağın üzerine bırakıyor, Hagenbruhl ona yaklaşarak, uyu, diyor gözlerinde şeytanca bir parıltıyla. İşte böyle, Viyana'dayken Johann'ın gözünde tüten oda aslında tam anımsadığı gibiydi, ama kapıyı açtığı zaman o varlıklar da onunla birlikte içeriye girdiler, aslında birer gölgeden başka bir şey değildiler, ama her şeyin tadını kaçırıyorlar, yüreğinde öylesine büyük bir acı var ki Johann kendini oyuncaklarının durduğu köşeye atıyor, acı, sessiz hıçkırıklara boğuluyor.

Uzun, uzun yıllar geçmiştir aradan, hükümet o şanlı ihtiyar vals bestecisini sarayda bir kutlama törenine çağırmıştır. Taht salonuna yaşlı bir çift giriyor, Johann'la Poldi bunlar. Yanlarında yaverlerle imparatora yaklaşıp eğiliyorlar. Ne sürpriz, tahttan inip gelen ak saçlı saygın ihtiyar da Hagenbruhl'dan başkası değil, Johann'la Poldi'yi kucaklıyor, halkına refah sağlamış olan örnek bir imparator.

Saraya şeref verdikleri için Johann'la Poldi'ye teşekkür ediyor, Johann da şerefin kendilerine ait olduğunu, Viyana için bunca şeyler yapmış olan hükümdarı selamlamakla onurlandıklarını söylüyor. İmparator gülümsüyor, sesi içten duygularla titriyor, "Ben Viyana için çok şey yapmış olsam bile Viyana bir başkasının sevgilisi," diyor, sonra Johann'ın bundan bir şey anlamadığını görünce balkonu işaret ediyor. Saraylılardan biri ilerleyip balkon kapılarını ardına kadar açıyor ve Johann'dan dışarı çıkmasını rica ediyor. Zavallı Johann artık güçsüz bir ihtiyardır, geçen yıllar, çektiği acılar eski canlılığını alıp götürmüş olduğundan balkona çıkacak cesa-

reti kendinde bulamamaktadır, ama imparatorun üstelemesi üzerine sonunda çıkar.

Kentin en büyük meydanı olan geniş saray bahçeleri şimdi karşısında uzanmakta ve büyük bir kalabalık, bütün Viyana halkı rüzgârda uçuşan mendillerini sallamaktadır. Johann balkona çıkınca toplar atılıyor, herkes onu beklemektedir, işte imparatorun gizilce hazırlamış olduğu saygı töreni budur. Yükselen alkış ve bağırışlar giderek bir ritim tutturmaya başlıyor, bir vals ritmi, kalabalık o eski aşk şarkılarını söylemeye başlıyor, gerçekleşen düşler, yalnızca hayallerde görülen güzel yüzler üstüne. Ve Johann birden ta yüksekler-de mavi boşlukların varlıklarından birini görür gibi oluyor, görüntü giderek netleşiyor, güzel bir genç kadın, evet, Carla'dır bu, onun ezgilerini söyleyen, ama dudakları mercan rengi değil, ne de gözleri zümrüt denizler gibi yeşil, Carla' nın her yanı saydam şimdi, Viyana gökleri üzerinde. Johann kaygıyla bu göksel görüntünün rengini çıkartmaya çalışıyor, çıkartamayınca üzülmeye başlıyor, prizmanın yedi rengi neydi? Mor, mavi, kırmızı, sarı, yeşil... hayır, bunların hiçbiri değil, yeryüzünde varolmayan bir renk bu, bilinenlerden çok daha güzel bir renk, ama bu ne büyük çabadır ve ihtiyar bir adam varolmayan, yeryüzünde bulunmayan bir renge nasıl ad bulabilir?

Ne var ki, göz kamaştırıcı görüntü yaklaşıyor, yaklaşıyor, nasıl ki bir zamanlar da gerçekler düşlere benzemişti, evet, bir zamanlar Johann Carla'yı kollarında tuttuğu, bir an için onun mercan dudaklarına ulaşabildiği zaman, "Düşler bazan gerçekleşir," demişti, "o yeşil gözleri (Bir zümrüt deniz, derinlerde ben ne arıyorum?) sevenler ne arar denizlerin dibinde?" Şimdi tüm Viyana bu soruyu sormaktadır, meydanlıkta sevinçle şarkı söyleyerek, sevmesini ve valsin sorduğu soruyu yanıtlamasını bilen o kent. Ama bu yanıtı hiçbir zaman bilememiş olan Johann koroya katılamıyor. Bunun nedeni biraz yaşlılıktan ötürü ağır işitmesidir, ama esas nedeni, bilmeye can attığı şeyi öğrenemeden öleceğini düşününce

hüzünlenmesidir; çektiği acı öylesine şiddetlidir ki yaşlı adam bu dünyaya da öbür dünyaya da lanet okuyor.

Ama Carla'nın o adı bilinmeyen renkteki saydam görüntüsü yaklaştıkça yaklaşıyor, sonunda öyle yakına geliyor ki Johann ona bu rengin adını sorsa Carla'nın duyacağına, karşılık vereceğine inanıyor.

XIV

George Washington Lisesinin Dekanına Yollanmış İmzasız Bir Mektup, 1947

Bu kez sanırım bir çuval inciri berbat ettin, patron, çünkü o muhallebi çocuğu Casals'ı yılın en iyi öğrencisi olarak aday göstermen hiç de doğru olmadı.

İzin verirsen ben senin gözlerini açayım, belki de çok kitap okumaktan gözlerin kör olmaya başlamıştır, kimbilir. Sorun şu ki sen bu okulun nasıl bir batakhane olmaya başladığını bilmiyorsun, altıncı sınıftan küçük Leticia Saouta nerelere saklanacağını bilemez duruma geldi, Beatriz Tudalian da öyle, çünkü Casals'la Colombo geçen cumartesi günü öğleden sonra bu kızlarla parkta buluşmak için randevulaştılar, daha öncesinde de yatakhanedeki bütün çocuklara, kızların ne zamandır beklenen "Evet" yanıtını sonunda vermiş olduğunu yaydılar, anladın mı, yavrum? Adı geçen iki beyefendiye göre bu kızdan izin çıkmış, kendilerini becertmeye hazırmışlar. İşin doğrusu şu ki buluşma gerçekleşti, ama kızlar kendilerine uzaktan bile el sürdürtmediler, ama buna karşın geceleyin yatakhanede bizim isi sansar kızları yalayıp yuttuklarını ileri sürdüler.

Pazartesi sabahı senin yakından tanıdığın saygın hocalardan birinin dersinde birileri kızlara durumu açıklamış, bunu duyan Leticia Souto da hüngür hüngür ağlamaya başladı. Sorun ciddileşiyor, ufaklık. Çünkü söylenti yaygınlaşıyor, Tudalian'ın ağabeysinin de kulağına giderse olay çıkacak. Hem bu dediklerim üç beş gün önce oldu, saatli bombamız her an patlayabilir.

Anlayacağın, işte senin seçtiğin en iyi öğrenci! Bu yıl gelen Kazak kızına beslediği umutsuz aşktan ötürü ona hepi-

miz çok acıyoruz, bu kız Yahudi olduğunu yadsıyorsa da sinagoglardan daha bile Yahudi olsa gerek, çünkü Rus olup da Yahudi olmamak biraz zor, bilmem anlatabildim mi? Her neyse biz gene Casals denen piç kurusuna dönelim, bu küçük haşaratın aynı zamanda garip alışkanlıkları da var, bana inanmazsan Adhemar'a sor, veletin, "Sana benzemek istiyorum," deyip durmasından Adhemar gına getirmiş durumda, bu koca serserinin en çok istediği şey herkesin ona, yakışıklısın, demesi. Anasının kuzusu Casals da ona hayran hayran bakarak göğsüyle öbür kaslarını geliştirmek için ne yaptığını soruyor, haftada kaç kez otuz bir çektiğini de soruyor, çünkü kendi çükünün de onunkisi gibi büyük olmasını istiyor. Bücür şey kimbilir ne kadar çok otuz bir çekiyor ki, sapıtmaya başlamış olmasına şaşmamak gerek. Okula ilk başladığında akıllı bir çocuktu bunu yadsımıyorum, ama şimdi Colobmo'ya benzedi ki onu da sana tanıtmama hiç gerek olmadığını bilirsin. Seni yürekten kutlarım, yatılı çocukların tek Manevi Babası, oğulların çok iyi yetişiyor, doğrusu.

XV

Herminia'nın Defteri, 1948

"... Mary Todd Lincoln Amerika'nın en sevilen ve kıskanılan kadınlarından biriydi, mantıklı bir olgu, çünkü o dönemde onun durumunda olan pek az kadın kişiliğini geliştirmek için böyle elverişli bir ortam bulabilirdi. Evlenmezden önce Mary Todd, o zaman henüz embriyonik bir durumda olan Amerikan kültürünün aydın çevrelerinde sivrilmiş, kendini atılgan kişiliğiyle olduğu kadar zekâsıyla da tanıtmıştı; düşünceleri derin, kararlarıysa şaşırtıcı ölçüde ateşliydi. Abraham Lincoln'la fırtınalı bir nişanlılık dönemi yaşadıktan sonra Amerika'nın *First Lady*'si oldu, bu rolde enerjisinin ve benzersiz sezgi gücünün kanıtlarını sergiledi, bu yüzden ona haksız olarak büyücülük konduranlar oldu. Gene de bir kadın olarak seviliyor ve başkanın eşi olarak saygı görüyordu; onun için yaşam ışıklarının her zaman şenlik gecelerindeki gibi parladığını söyleyebiliriz.

"Ve gene böyle bir şenlik gecesinde, bir tiyatro temsili sırasında locada karısıyla yan yana oturmakta olan Başkan Lincoln bir kurşunla vuruldu. O gece Mary Todd bütün yaşam ışıklarının söndüğünü gördü, yıllar sonra da bir hekimler heyeti onun tamamen deli olduğuna karar vererek kendi mülkünü yönetmek hakkını elinden aldı."

Bu kısa gazete yazısı beni hem hüzünlendiriyor, hem de düşündürüyor. Artık bilemiyorum, hangisi daha iyi: Bütün ışıkların, kısa bir zaman için ve her an sönmek tehlikesiyle karşı karşıya bile olsa yandığını görmek mi yoksa benim durumumda (sıradan ve iç karartıcı bir evde kalmışlık hikâyesinde) olduğu gibi gençlikte hayal meyal görülen cılız bir ışığın artık sönmeye başlamış olması mı? Otuz beş yaşındayım ve şimdiden çöpe atılmışım. Galiba en son umut kırıntısını

da kırkıma geldiğimde yitireceğim, bu da mutlak karanlık anlamına gelecek.

La Prensa'nın pazar sayısındaki bir yazasında Danimarkalı düşünür Gustav Hansen (itiraf edeyim ki onun çalışmalarını bilmiyorum, ama gazetenin o bölümünde yazıları çıkıyor), dediğim gibi Gustav Hansen maddesel dünyanın büyüklüğü yanında ruhsal dünyanın ne kadar önemsiz kaldığından söz ediyor.

Bu yorumun kaynağını Hansen'in Polinezya'daki bir yerli kabilesi olan Alaori'lere yaptığı ziyaret sırasında edindiği izlenimler oluşturuyor. Orada onu kabilenin eski bir yerleşim biriminin arkeolojik kalıntısına götürmüşler. Burada Hansen, zalzeleden yıkılan eski köyün kabile reisinin evi yerle bir olmazdan birkaç saniye önce kestiği ve yüzyıllar sonra bir başka Alaori tarafından bulunan ekmek dilimini sapasağlam durumda bulmuş.

Hansen yazısında kimi şeylerin şaşırtıcı bir tazelikle saklı kalmış olduğunu yazıyor: Bir örtünün kıvrımı, şilteler üzerinde insan gövdelerinin bıraktığı izler, bu şiltelerin üzerindeki lekeler vb. Hansen aynı zamanda bu yede kendinden de bir iz bırakmak isteğine kapıldığını, bu yüzden tahta bir rafın ucunu dişlediğini, sağ başparmağının tırnağını da bir masaya batırarak ilkel bir daire çizdiğini anlatıyor. Bu kalıntıların kendi ruhunda bıraktığı derin izleri uzun uzun düşünmüş ve sonra, diye soruyor. Bu duyguların geçeceğini söylüyor, ama yaşadığı sürece hatırlasa bile bu duygular ölümden sonra varlığı bilinmeyen Tanrısal bir düzene karşıacak, oysa madde üzerinde bıraktığı izler yüzyıllarca silinmeyecektir.

İşte, bu yorum beni çok tedirgin etti, doğru olmadığı için değil, doğru, gene de yazıyı okumamın üstünden geçen şu birkaç gün içinde düşündüm ve Hansen'i yadsımama fırsat vermese bile yorumunun her duruma uygulanamayacağını görmeme yarayan birçok şey aklıma geldi. Konservatuvarda "Tannhauser" prelüdünün piyano uyarlamasını çaldığım için altın madalya almamın üzerinden hemen hemen on yedi

yıl geçti. Herkesin dediklerini dinlesem, övgüleriyle tahminlerine inansam sonradan uğradığım düş kırıklığı daha büyük olurdu.

Ama pek fazla umuda kapılmamam için bir neden vardı, teslim bayrağını mücadele etmeden çekmiş değildim, doktor astımım yüzünden Buenos Aires'den ayrılmam gerektiğini söylemişti. Aslında astımdan kimse ölmez, ama dikkat edilmezse astım kalbe vurabilir ve konser piyanistleri de elbet kalp rahatsızlığından ölebilir. Bunun tazminatı olarak da Vallejos yöresindeki pampaların kuru havası piyano hocalarının, astım çekiyor olsalar bile, doksan yaşına kadar yaşamalarına elverişlidir.

Ne var ki bu kuru havanın beynimi de kurutmuş olduğunun farkında değildim; Toto benim çağdaş bestecileri sevmeyişime şaşıyor. Onun da romantik bestecileri alaya alması hoş değil, gençliğin verdiği tipik bir küstahlık: Chopin, Brahms, Liszt, Toto hepsini elinin tersiyle itiyor. Yatılı okula bir yıl daha gideceği yerde Vallejos'da oturup sınavlara kendi başına hazırlanmak zorunda kaldığına bozluyor.

Tabii, getirdiği plaklar beni şaşırtmış olabilir, çünkü uzun zamandır yeni bir müzik dinlemedim. Suç Vallejos'da, burada radyo bile dinlenemiyor, güçlü antenlere para yetiştirebilen ve halkı, genç serserinin bitişikteki hizmetçi kızı nasıl bıçakladığı konusunda aydınlatan tango istasyonları dışında. Benim zaten radyom yok.

İstemeden konudan saptım. Niyetim son sınavımdan önceki günlerden birini anlatmaktı: "Tannhauser"in bir türlü temiz çıkaramadığı trillerle, aslında bir erkek eli isteyen oktavlarla cebelleşmekteydim; her zamanki solunum rahatsızlığıma eklenen öksürüğe karşın piyanonun üstüne eğilmiş, çalışmayı sürdürüyordum ki birden, öksürdüğüm sırada tuşların ve etekliğimin üzerine kanla karışmış tükürük sıçradı. Mendili zamanında ağzıma götüremediğim için istemeden tükürmüştüm. Bu beni korkutmaya yetti, veremliymişim gibi geldi. Boşuna bir korkuydu aslında, boğazım tahriş olmuştu, ci-

ğerlerimle bir ilişkisi yoktu, gene de o anda Buenos Aires' den ayrılmaya karar verdim.

Neyse, kan lekesini tuşlardan hemen sildim, eteğimi banyoda bir güzel yıkayınca o lekeler de çıktı. Ama belleğimde hâlâ apaçık dururlar; kanlı tükürüğümün gözlerimin önünde yeniden canlanması için o dakikayı düşünmem yeter. Madde olarak tükürük kısa ömürlüydü oysa ruhumda hâlâ yaşıyor. Tabii... gerçek bir piyano hocası olarak doksan yaşında öleceğim ve bu da trillerin ve tükürüğün sonu olacak, gene de Bay Hansen, izin verin de ruhsal olguların bu ufak zaferini size sunayım.

Düşler konusunda okuduğum hiçbir şey beni tam olarak doyurmuyor. İspirtizmacılarla ucuz astrologların hiçbir savı dikkate değmez, Sigmund Freud'un yorumları da, gözüme iliştiği kadarıyla, biraz aşırı yapay olduğu için hoşuma gitmiyor: Her şeyi kendi kuramlarına uydurmak için öyle kalıp gibi düzene sokuyor ki! Benim mütevazi görüşüme göre, rüyaların herhalde bir anlamı var, ama bu iş Freud'un sandığından çok daha karmaşık.

Dün gece epeydir görmediğim kadar canlı, etkileyici bir rüya gördüm. Sıcak bir gecede yatağımdaydım ve devrilen bir lokomotif beni ezmek üzereydi, ama tavandan düşüyordu, yavaş yavaş düşüyordu, ağırlıksızmış gibi, anlatılmayacak bir yavaşlıkla yaklaşıyordu, hani bazan bir yaprağın ağaçtan düştüğünü görürüz ya, havada salınarak, işte öyle, ama üzerime gelir gelmez beni ezeceği kesindi. Bu sahneyi görüp duruyordum tekrar tekrar. Uyanıp gene uyuyor, aynı rüyayı görüyordum. Sonunda yüreğimin üstüne yatmış olduğumu anlayıp öbür yanıma dönerek kâbusa bir son verdim. Tanrıya şükür ki göğsüm pek tıkalı olmadığından gene uyuyabildim.

Bunu bir doktorla görüşmek isterim. Benim kendi vardığım sonuca göre insan sol yanına yatıp yüreğinin üzerine baskı yaptığı zaman kanın akımı zorlaşıyor, kan yürekten ancak fışkırarak çıkabiliyor ve bu yüzden beyin korteksine öyle bir basınçla ulaşıyor ki, bilmem anlatabiliyor muyum, en gizli

bölümlere kadar sızıyor, hani o siyah kıvrımlara. Bence insanların bir süre unutmayı başardıkları kötü anılar bu bölümlerde duruyor, karanlık bir bodrumda saklanmış gibi.

Bu düşü yorumlamak istiyorum, ama bütün gün, ders sırasında bile düşündüğüm halde bir sonuç alamadım. Son öğrenci de gittikten sonra öyle yorgun düşmütüm ki bir banyo yaparsem iyi gelir, diye düşündüm. İki tencere su kaynatmaya, havayı ısıtmak için ateşi de yakmaya karar verdim, çünkü üşütürsem geceleyin göğsüm tıkanıyor, oysa uyumamaktansa her türlü kâbusu görmeye razıyım. Banyosuz olmak feci bir şey, tahta bir tekne içinde yıkanmak bir işkence.

Sonunda saçlarımı yıkayıp vücudumun geri yanını da bir güzel temizlemeye karar verdim, ama tekneye girmeden, yani iki tencere su ısınacak diye iki saat beklemeden. Yıkamazdan önce saçıma aynada bakınca bu kadar kirli olduğuna inanamadım. Pasaklı biri olup çıkmışım, saçım kendi kellemin yağıyla yapış yapış, resmen öğürmek istedim. Ne kadar pis olduğumu anlamam için ayna gerekliymiş.

Bence suç konforsuzlukta. Bir odada yaşayıp avlunun ucundaki tek tuvaleti ve evin dışındaki tek soğuk su musluğunu kullanmak çok zor, hele şimdi, kış mevsiminde. Annem pek oralı olmuyor, çünkü yaşlı, o yaşta insanlar daha az terliyor ve hayatı daha başka türlü kabul ediyorlar. İşte müzik sevgimin bana getirdiği şans. Babamın bir sözü vardı, belki de yalnızca bir kez söylemişti, ama konservatuvarda okuduğum sıralarda milyonlarca kez aklıma gelmiştir: "Schubert'in yaşamı yüce bir anlam taşır." Sanmam ki babam beni bile bile yanıltmış olsun; söylediği şeye inanıyordu. Oysa benim için, tam tersine, Schubert yüce bir müzik dehasıydı, ama en ufak bir üne bile kavuşamadan öldü, kısacık yaşamını da buz gibi soğuk tavan aralarında geçirdi, her banyodan sonra kenarlarında mutlaka gri bir kef tabakası bırakan tahta tekneleri yıkayarak. Schubert veremden öldü; bu hastalığa banyo yaparken soğuk almak yüzünden yakalanmadığını kim bilebilir.

Trenli rüyanın sol yanıma dönük olarak uyumakla ilgili

bir anlamı olduğunu sanıyorum. Zaten dün bütün gün kötü geçti, kısmen Paquita'nın nişan haberi yüzünden olsa gerek. Genelde kıskanç değilimdir, ama bana kıyasla çocuk sayılabilecek olan on altı yaşında bir kızın, harika bir insana benzeyen genç bir çocukla daha şimdiden hayatını kuruyor olması canımı sıktı. Toto başlangıçta çocuğun Vallejos'a atanan çoğu banka memurları gibi evli olduğunu sanmış, ama artık kayınvalide Paquí ile tanışmaya geldiğine göre her şey yolunda. Paquí'yi yaşam yolunda talihsizliklerin falan beklemediğini söylemek istemiyorum, ama iş güç sahibi bir hayat arkadaşıyla birlikte olmak öyle bambaşka bir şey ki! Üstelik Paquita seneye öğretmenlik diplomasını alıyor, yani o da çalışabilecek.

Bütün varlığımı piyanoya adamaktansa ilkokul öğretmeni çıksaymışım hiç değilse sağlam bir işim olurmuş. Babamı suçlamıyorum; aslını ararsanız o müziği benim sevdiğimden daha çok seviyormuş galiba, müzik delisiydi, gerçek bir Milanolu gibi. Sinirimi bozan şey annemin de onun sözlerini papağan gibi yinelemesi oluyor: "Benim kızım için müzik her şeyden önce gelir." Ne kadar ilginç: Ben o altın madalyayı kazandığımda Paquita yeni doğmuştu. Bunu söylememeliyim, ama öldüğü için babamı öyle kıskanıyorum ki. Onu son kez rüyamda gördüğümde bir Milano gazetesi okuyor ve bana savaşın sona ermek üzere olduğunu söylüyordu. Mussolini'nin ölümünden, İtalyanların bütün o yenilgilerinden önce ölseydi daha da iyi olurdu. Ama hiç değilse şimdi huzur içinde.

Düşte bulduğum tek anlam, yoksulluğun yükü altında yaşıyor olmamdır. Giysilere verecek param olmadığından kılıksız dolaşıyorum, gene de hiç değilse saçlarımla tırnaklarıma biraz daha özen gösterebilirim. Ne var ki, daha gençken bile gözlerim hep kızarık olurdu göğsümdeki sürekli tıkanıklık yüzünden; yanaklarıma renk vereceği yerde böyle etkiliyor beni, kilise mumları gibi boz bir renk. Lokomotif bütün lokomotifler gibi siyahtı, şimdi dikkatle düşünüyorum da, pi-

yanomun ağacı da aynı siyah renkte, belki de lokomotif piyanonun simgesiydi. Böyle söylememem gerekir, çünkü ekmeğimi piyano sayesinde çıkarıyorum, gene de, belki hoş bir şey değil, ama piyanodan nefret ediyorum.

Ne kadar ilginç bir şey, insan aynı kişiye, aynı eve ya da aynı müzik parçasına karşı başka başka duygular besleyebiliyor. Bu zavallı odayı ve derme çatma bölmelerini düşününce nefret ediyorum, örneğin bir çocuk gamları çalışıyor, o sırada bölmenin ardında sesler duyduğu için dikkati dağılıyor... annem terliklerini almak için etajerinin kapağını açmış, terliği yere bırakıyor, kalkıp sobayı yakarak *mate* yapacağını herkese ilan edercesine. Bunun benim ne derece sinirlerimi bozduğunu çocuklar da ayrımsar gibidir, çünkü sobanın yandığını duyuncaya kadar gamlarına ara verirler. Anlatmak istediğim şu ki böyle zamanlarda bu odadan nefret ederim, ama tam tersine, dışarıda yağmura yakalanıp da ıslanmaktan, üşütmekten korktuğum zamanlardaysa bu odayı kuytu, şirin bir sığınak gibi görürüm. Ama bu iyi bir örnek değil, Toto konusu demek istediğimi çok daha iyi açıklıyor.

Toto beni dünyada herkestan daha çok sinirlendirebilen bir çocuk. Artık on beş yaşında olduğu için her şey ve herkes konusunda öyle ukalalık ettiği için olsa gerek. Yiyip içmekten ve otomobil almaktan başka bir şey düşünmeyen kişileri yerdiği zaman ondan gerçekten nefret ediyorum. Kendisi günde bir kitap okurken kimsenin kitap okumaması ve müzik dinlememesi onu tiksindiriyor. Kimseyle gezmiyor, Vallejos'da kimseyle arkadaşlık etmediğini, çünkü bu insanlarla hiçbir konuşacak laf bulamadığını söylüyor. Ben bunların dışında olsam gerek, çünkü her akşamüzeri benimle hoşbeş etmeye geliyor. Bir yandan da romantik müzikten hoşlandığım için beni eleştiriyor. Ona bu Chopin nefretini kimin aşılamış olabileceğini bilemiyorum. Belki şimdilerde Buenos Aires'de modadır.

Ama bir oranda ben suçluyum, Vallejos'daki ev kadınlarından herhangi biriyle seve seve yer değiştirebileceğimi

ona söylemeyi asla göze alamadım. İlginçtir ki ne zaman bunu ona söyleyecek olsam içimden bir şey beni durduruyor. Herhangi bir ev kadınıyla yer değişebilirim, kendi evim, radyom, banyom olsun diye, bir de kocam, yeter ki çok sıradan olmasın, çekilebilecek kadar, hepsi bu, otomobil önemli değil. Bir de yılda bir kez Buenos Aires'e gidip birkaç iyi operayla, iyi oyun seyredebilsem mutluluğumun sonu olmazdı.

Beri yandan da kimi zaman Toto'ya acıyorum, bu da ona karşı bir sevgim olduğunu gösterir. Örnekse Paquita gelip de bana Toto'yla ilişkimi kesmemi, çünkü onun pis bir domuz olduğunu söylediği zaman. Söylediğinin doğruluğundan hiç kuşkum yok: Bir akşam Toto sinema çıkışı yolda Paquita'nın (bazan öğrencilerle sohbet eden) nişanlısıyla çeneye dalmış. Ve ona birkaç yıl önce Paquita'nın Raul García ile ilişkisi olduğunu söylemiş, falan filan. Nişanlısı da Paquita'ya, geçmişte olanlara zerrece önem vermediğini, ama Toto'yla artık konuşmamasını, Toto'nun evine de bir daha gitmemesini söylemiş. Toto'nun böyle konuşmasının kötü bir şey olduğunu biliyorum, ama Paquita'nın evlenmesini kıskanıyor, çünkü onun çok yakın arkadaşıydı. Ben onu anlıyorum, çünkü ben de insanın içinden gelenleri bastırdığı bir yaşta olmasaydım ve Vallejos'a gelişlerinden birinde kayınvalidesiyle karşılaşsaydım, belki Vallejos'da Paquita'dan daha iyi kızlar bulunduğunu söylerdim, daha olgun, daha duyarlı. Örnekse benim yetişmiş öğrencilerimden bazıları, oğlunun evini müzikle şenlendirebilecek kızlar. Toto gibi zeki bir çocuğun dedikodu yaparak kendini küçültmesi bana onun çok mutsuz olduğunu kanıtlıyor, zavallı, kendimden biliyorum bunu. Laf açılmışken, şu küçük Rus kızını son derece merak ediyorum, çünkü Toto'nun ölçüleri öyle yüksek ki seçtiği kız gerçekten ahım şahım bir şey olmalı. Ne var ki, Toto bana kızın mektuplarını göstermeye yanaşmıyor, bu yüzden de her şeyin uydurma olduğunu düşünüyorum.

Özetlersek, Toto kimi zaman sinirime dokunuyor, kimi zamansa ona acıyorum. Başka zamanlardaysa ne öyle ne de

böyle, ona karşı büsbütün kayıtsız kalıyorum, yabancı gibi, özellikle de hiç anlamadığım, ancak bir zır delinin düşünebileceği zırvalar yumurtladığı zaman. Geçen gün böyle oldu. Bize gelmişti, ilk lafı Chekov'un "*Deli*"sini okuduğunu söylemek oldu, ben de, bakalım anlamış mı diye, konusunun ne olduğunu sordum. Kitabı okumuş değilim, gene de bir verem sanatoryumundaki hasta bir adamla ilgili olduğunu biliyorum. Hiç okumak istemedim, çünkü bu konular içimi karartır. Toto kitabın başkentteki bir kıza âşık olan bir Rus delikanlısıyla ilgili olduğunu söyleyerek anlatmaya başladı: Köyünde çok yalnızlık çekiyormuş (buraya geldiğinde kuşkularım uyanmaya başladı) ve yalnızlık başına vurduğu için bir gece köy meydanında bitişik komşunun hizmetçisinin yolunu beklemiş, çünkü hizmetçi kız her akşam yemek artıklarını kendi evine götürüp dönmek için meydandan geçerek uzun bir yol gidermiş. Delikanlıyla karşılaşınca konuşmaya başlıyorlar, delikanlı kızın kendinden hoşlandığını biliyor, çünkü kızın gözleri hep onun üzerindedir, böylece karanlıkta kızı çalıştığı evin kapısına kadar götürüyor. Orada, zifiri karanlıkta kızcağızı öpmeye başlıyor ve sahip olacağı ilk kızın uzaktaki sevgili olması gerektiğine ilişkin düşlerine karşın içinden hizmetçi kıza sahip olmak geliyor. Kız ilkin ona karşı koyuyor, o zaman çocuk onu baştan çıkarmak için kâh yumuşak, kâh sert okşamaya başlıyor. Gelgelelim tuhaf bir şey oluyor: Kıza hem dokunuyor hem dokunmuyor, parmak uçlarını kızın bedenine bastırıyor, ama dokunduğunu duyumsamıyor, parmakları havadan yapılmış gibidir. Orada, kızın bedenine yaslanmış olarak bir saat kalıyor, ertesi gece gene geliyorlar, ama aynı şey oluyor. O zaman çocuk bir kibrit yakarak, bakalım birşeyler hissedecek mi diye işaretparmağına tutuyor ve hemen can acısıyla feryadı basıyor. Etraftan onu duyuyorlar, delirmiş olduğuna ilişkin bir söylenti çıkıyor, herkes kasabada bir deli bulunduğuna sevindiği için söylentiyi haince yayıyor.

Sonra delikanlı gidip uzaktaki sevgilisini görerek karaba-

sanlarına son vermeye hazırlanıyor. Mektup yazarak ona geleceğini bildiriyor, tam omuzunda çantasıyla yola çıkmak üzereyken sevdiği kızdan, onu beklemediğini, yakında bir başkasının eşi olacağını bildiren bir mektup alıyor. Bu ölümcül bir darbedir, kahramanımız tam anlamıyla delirir. Demek ki kötülüğün dürtüsüyle kasabalılar gerçeği tahmin etmişlerdir. Son.

Neden böyle martavallar atmak ihtiyacında bu çocuk? Hayatta her şeye sahip olan ya da sahip olacak olan bir çocuk ne diye havadan yapılma parmaklar ve buna benzer saçmalıklar düşünmeye başlar, zaten yeterince acıklı olan bir öykü için neden bambaşka bir acıklı öykü uydurur, bilmiyorum. İşte beni Toto'ya kayıtsız kılan, aynı dili konuşmuyormuşum gibi bir uzaklık duymama neden olan şey bu. Yeniyetmelik sahiden de dengesizlik yaşı, doğrusu.

Neyse, bana bütün bunları düşündüren şeyin ne olduğunu belirtmediğimi görüyorum. Olay şu: Dünkü pazar günü Toto bana gelerek radyo dinleyebileceğimizi, çünkü futbol maçı iptal edilmiş olduğundan babasının radyo dinlemeyeceğini söyledi. Sonra bunu Teatro Colon'dan yapılan opera yayını dinlemek için tam bir fırsat olduğunu ekledi. Bu pazar yayını, Colon'dan kısa dalga yayınlanan ve Vallejos'dan dinlenebilen tek programdır. *Il Trovatore*'nin matine temsilini veriyorlardı, başrolde de Beniamino Gigli'nin ta kendisi. Oturduk, ses çok güzle geliyordu, tiyatronun içindeymişsin gibi. Yıllardır radyodan canlı opera yayını dinlememiştim. Birinci perde olağanüstüydü, tam ikinci perdenin başına geldiğimizde Bay Casals eve dönerek futbol sorununun çözümlendiğini, maçı yayınlamaya başlamak üzere olduklarını söyledi. Güleç ve nazik, evet ama biz kalkıp radyoyu ona bırakmak zorundaydık. Salondan iç avluya geçtik, çünkü Toto'nun annesi benim için çiçek toplamak istiyordu, küçük kardeşi de elektrikli oyuncak treniyle oynuyordu, rayları, istasyonları, ışıklarıyla çok pahalı ve güzel bir oyuncak. Raylar halka biçiminde ve tren de durmadan daire çiziyor, tren değişik istas-

yonlardan, köprülerden, kavşaklardan geçerken değişik renkte ışıklar yanıyor.

Böyle işte, küçük trenin yolunda tehlikeye kırmızı, geç'e yeşil, artık her neyeyse sarı ışık yandığı gibi ben de Toto'nun orta sınıfları eleştirdiğini, Paquita'yı gammazladığını ve havadan yapılma parmaklara ilişkin zırvalar uydurduğunu düşündüğüm zaman öfke, sevgi ve kayıtsızlık duyuyorum.

Bugün içimden sinemaya gitmek geldi, ama neyse ki dersler geç bitti de gitmedim, buna seviniyorum, çünkü içerisi kalabalık değilse iki saat sinemada oturmak insanı üşütüyor, radyatörün yanına oturduğun zaman da dışarı çıkınca insanın göğsüne dokunuyor.

Oynayan filmdeki artistlerin hiçbirini tanımıyordum, adı aklımı çelmişti, hepsi bu: *Şehvet*. Benim için bu filmin *Atlantis* ya da *El Dorado* adını taşımasıyla birdir, yani birşeyler vaat eden, ama hiç bilinmeyen bir şey. Şimdi düşünüyorum da, şu "Şehvet" sözcüğünü her zaman kuşkuyla karşılamışımdır. Nedir bu şehvet şehvet dedikleri? Küçük bir hizmetçi kızın, efendisinin sevişme isteğine izin verdiği zayıflık anı.

Beri yandan dikkatle düşünürsem bu konuda yargı yürütemeyeceğimi, hiç bilmediğim bir şey konusunda konuşamayacağımı görüyorum. Sonra çevreme bir göz gezdirecek olsam her sabah bir sürü şehvet düşkünü kişiyle selamlaştığımı görebilirim. Komşularımdan başlayalım, bu kadarı da yeter zaten. Örnekse Delia; Vallejos'da Delia'nın kasabanın yarısıyla yatıp kalktığını bilmeyen tek kişi herhalde kocasıdır. Şimdi de Héctor'la. Genç bir çocukla evli bir kadın!

Ben bugün neler yazıyorum kuzum? Dedikodu sayfası mı? Yeter, söyleyecek aydınlatıcı bir lafım yoksa susayım daha iyi. Zaten yargıda bulunmam da çok yanlış, evet, çok yanlış: Onları yargılayabilmem için onlar gibi olmam gerekir, yani sağlıklı olmam gerekir. Şehvette sağlıklı insanların karşı koyamadıkları birşeyler olsa gerek. Ben "şehvet" sözcüğünün anlamını bile bilmiyorum, insanın kanı kaynıyorsa hissettiği

bir şey olmalı, yani astımlı olmamanın yanı sıra iyi besleniyorsa, özellikle bol bol meyveyle et yiyorsa, ki en pahalı yiyecekler de bunlar.

Bugün insanın resmen burnunu dışarı çıkarması olanaksız, esen rüzgâr ve toz yüzünden iki sokak ötedeki sinemaya gitmenin bile yolu yok. En sevdiğim özdeyiş, "Her bulutun gümüşten bir astarı vardır," lafıdır. Rüzgâr yüzünden sinema parası yanıma kaldı. Bu özdeyişi çok severim, çünkü o anki gereksinmelerime göre her duruma uygulayabilirim. Astımlı olduğum için Titanik gemisine nasılsa asla binemezdim, çünkü açık denizler sisli olur, bu da benim bronşlarıma dokunur. Bronşlarım kâğıt gibi olsa gerek, kâğıt ıslanırsa en ufak bir dokunuşla paramparça olur. Astımlı olmasam da parasal durumum yüzünden nasılsa Titanik'e binemezdim. Demek ki iki kez şanslı bir kadınım.

Bugün öğleden sonra öğrencimin olmadığı tek gün olduğundan vakit geçirmek için sözlüğü okuyarak muazzam cahilliğimi biraz azaltmaya karar verdim. İlkin Toto'nun ödünç verdiği *Sihirli Dağ*'a başlamayı düşündüm, ama böylesine uzun bir romana başlamak düşüncesi bile yoruyor beni. Sabrımı öğrencilerime saklamalıyım, romanlara harcayıp tüketecek halim yok herhalde.

Sözlüğe dönelim: "W" harfinin İspanyolca için çok değişik olmasına karşın, bu harfle başlayan bir sözcük vardı ki ben bunu oldum olası içgüdüsel biçimde dışlardım. İnsan anlamını bilmediği bir sözcüğü nasıl dışlayabilir? Bu benim başıma birçok kere gelmiştir. Tek bildiğim şey "wyllis" sözcüğünün ünlü "Giselle" Balesiyle ilgili olduğuydu ve ben bu balenin konusunu okumayı hep yadsımışımdır; bir şey beni "Giselle"e karşı uyarmıştı sanki. Giselle'in bir *Wyllis* olduğunu biliyordum yalnızca.

Bugün gerçeği elimde olmadan öğrendim. Kısaca, *wyllis*'ler bakire olarak ölen kızlarmış, öldükten sonra ormanlarda bulunuyor ve sabahlara kadar el tutuşarak *wyllis* kraliçesi-

nin öğrettiği dansları yapıyorlarmış. Kraliçe bu bahtsız varlıkların ormana giren çobanlarla falan kaçmalarını önlemek için, her an daha zor dans adımları icat eder ve *wyllis*'leri solukları kesilene kadar durup dinlemeden dans etmeye zorlarmış. Güneş doğunca *wyllis*'lerin bedenleri gözden yiter, ancak geceleyin ayışığı onları görünür kılabilirmiş.

Şu kadere bak! Ama nasıl oldu da ben sözcüğü daha anlamını bilmeden yadsıdım? İçimden bir ses anlamı öğrenmenin hayrıma olmayacağı konusunda beni uyarıyormuş.

Gelgelelim, "Her bulutun bir gümüş astarı vardır," bu yüzden ben de bu gece göğsüm beni çileden çıkarmaya başlayınca, uykuya dalamayarak yatakta bir o yana bir bu yana dönüp durduğum sırada, avludaki musluğun üzerinde, aynanın altındaki rafta, sabunun arkasında duran küçük jileti düşünmeyeceğim: Kaç kere bacaklarımı tıraş ettiğim için biraz körelmiş olmakla birilkte damarlarımı açmam ve tıkanıklıkla uykusuzluğu sona erdirmem için yeterli olan küçük jilet. Ama bu da kötü bir çözüm olabilir. Böylece, *wyllis*'leri aklımda tuttuğum sürece jileti düşünmeyeceğim, çünkü o efsanede bir gerçek payı olsa gerektir. Öbür dünyaya acı çekmeyi sürdürmek için gitmek istemiyorum.

Astımlı olduğum için *wyllis*'lerin kraliçesi beni dans etmeye zorlar mı, bilmem, daha insaflı davranabilir. Zaten böyle soluk kesecek kadar güzel olduğuma göre hiç bir çobanın beni kaçırmaya kalkışmayacağını düşünür ve beni, onca pirueti yapmak zorunda olmadan, köşemde rahat bırakır! Kraliçenin bana ne yaptıracağını bal gibi biliyorum ya: Ötekilerin dans edebilmesi için piyano çaldıracaktır.

Geceleyin insan gündüzün yaptıklarının bedelini öder. Bu gece kötü uyuyacağımı anlamaya başlıyorum. Tek suçum da bu sabah, o rüzgâr ve tozun içinde, yüzümü yıkamak için, öğle yemeğinden sonra da tabakları yıkamak için dışarki musluğa çıkmak. Rüzgârla toz bronşları tahriş ediyor, sonra yatakta göğsün rahatlayana dek saatlerce dönüp duruyorsun artık. Ama bana öyle geliyor ki, bu hastalığı çeken bir insan

için en zor olan, üç dört saat uyuduktan sonra belki de battaniye üstünden kaydı falan diye şafakta tıkanık nefesle uyanmak ve bir daha uykuya dalamamaktır.

Geçen kış hep bunu çektim. Şimdi mangalı kapının önüne koyduğum için odaya giren hava belki ısınıyor; kapının çatlaklarından esen rüzgâr da kömürleri üfleyip durduğundan mangal sabaha kadar sönmüyor. Önceden annem mangalı yatağın yanına koymakta direnir, ateş de sabaha karşı saat ikide üçte sönüverirdi. Bilmem neden, ama şafakta uyanacağımı bile bile hemen uykuya dalmaktansa yatağa yattıktan sonra geç uyumayı yeğliyorum. Yattığım zaman göğsüm sımsıkı kapanıyor ve içeri ancak iplik kadar bir hava sızabiliyor, ıslığımsı bir ses çıkararak. Şafakta uyanırsam bana öyle geliyor ki, bu hava ipliğinin ciğerlerime girmesine yardım etmek zorundayım, yeniden uykuya dalabilmek için zerrece umut olmadan.

Kaç zamandır geçen günkü gibi bir tartışma yapmamıştım. Kibirli kişilerin bir tartışmadan yenik çıktıkları için kızmaları tipik bir şey, ama ne yapalım, kendileri bilir.

Toto kültürsüz insanlardan söz etmeye başlamıştı: Kendi yaşamının anlamsızlığı konusunda bile hiçbir fikri olmayan, uzun çalışma saatlerine dayanabilmek için karın doyurup uyuyan, yediği yemekle yattığı evin parasını çıkarmak için de çalışarak kısırdöngüyü kapatan insan. Ben de ilk kez cesaretimi toplayarak ona, böyle bir insanla seve seve evlenebileceğimi, çünkü salt bu basitliğin mutluluğun temilini oluşturduğunu, mutlu bir insanla birlikte yaşamaktan da daha güzel bir şey olamayacağını söyledim.

Toto bunu kabul etmek istemediği için ben, "Benim kendi görüşüme göre güçlülük, düşünmeden yaşayabilmekten ibarettir," dedim. Bunun üzerine Toto, öyleyse neden sen kendini düşünmeyi bırakarak bu işe başlamıyorsun, diye sordu, ben de çaresiz ona, elimde olmadan düşündüğümü, basit bir insan olmanın hepimize nasip olmayan bir Tanrı ba-

ğışı olduğunu söyledim.

Toto bundan sonra, basit olmak güçlü olmamaktır, diye bir sav ileri sürdü. Resmen, "Ben güçlüyüm, boğalardan daha güçlü, çünkü düşünüyorum," demek küstahlığını gösterdi. Çünkü düşünen kişi güçlüymüş de kendini savunmasını bilirmiş.

Ben de bunu yadsıyarak insanın düşündükçe güçsüzleştiğini, çünkü sorularına yanıt bulamayarak sonunda intihar etmek zorunda kaldığını, Schopenhauer gibi düşünürlerle daha başkalarının sonunun da böyle olduğunu iler sürdüm.

Toto buna verecek yanıtı birkaç dakika bulamadı. Kurşunun hedefi bulduğunu yadsımak isteyen yaralı bir hayvan gibi kendi kendisiyle cebelleşti. O karşılık vermedikçe ben konuşmayı sürdürerek akıllı bir insanın bu dünyada, bunca bilinmezle sarılı durumda birşeyler yapmasının ne kadar zor olduğunu anlattım; oysa Tanrının mutlu kulu olan akılsız kişiler için her şey kolaydır: Çalış, karnını doyur, uyu ve üre. Böyle bir insanın karısı için de yaşam kolaydır, çünkü o basit bir insanla evlenip ona sığınmıştır.

Toto karşı saldırıya geçerek Tanrının böyle kişileri kutsadığını nerden bildiğimi, zaten Tanrının varlığından nasıl bu kadar emin olabildiğimi sordu.

Yanıt olarak Katoliklerin savını iler sürdüm, yani Tanrının varlığını görebilmemiz mantıkla ilişkisi olmayan körü körüne bir inan edimidir.

Bunun üzerine Toto bana, tanrıya inanmasaydın ne yapardın, diye sordu, ben de öyle olsaydı kendimi öldürürdüm, diye karşılık verdim. O da buna karşılık benim intihar düşüncesini yadsımak için Tanrı düşüncesini kullandığımı söyledi. Ben de, "İman Tanrının varlığı konusunda içgüdüsel bir sezidir, seziler de açıklanamaz," dedim.

Sonra Toto bana, adını unutmuş olduğu bir Fransız filmini görmüş olup olmadığımı sordu. Aklıma getirebilmek için de filmin konusunu baştan sona anlattı. Bu filmi ne gördüm, ne de duydum. Konusu şöyle: Eski Burgonya'da çok

güçlü bir feodal bey, serflerinin çok saydığı bir adam, çok sayıdaki öz oğullarının serflerin oğullarının arasından seçtiği en güçlü ve akıllı çocuklarla birlikte yetiştirmektedir. Niyeti onları gerçek birer asker ve strateji uzmanı olarak yetiştirmek olduğundan onlara Fransa'nın en iyi öğretmenlerinden dersler aldırmaktadır. Ancak bu beyin iki yüzü vardır: Gündüzleyin iyi yürekli, sevecen olmakla birlikte geceleri, gündüzleyin yaptıklarını yıkmakla geçirir. Çocuklar (kendi oğulları dahil) uyudukları sırada, bey onlara çeşitli kötülükler yapar. Birinin kollarıyla boynuna, kanını emip güçsüz düşürsünler diye, sülük yapıştırır; bir başkasının uyurken ağzını açıp zorla içki içirerek zamanla çocuğun beyninde tahribat yapacak olan bir alkol bağımlılığı yaratır; bir üçüncüsünün kulağına arkadaşlarına ilişkin korkunç yalanlar fısıldar, en iyi öğrencinin kendisi olduğunu, ama öbürlerinin bunu yadsımak için kumpas kurduklarını söyler; ergenlik çağında olan bir çocuğa yarı çıplak bir köle kız sunar, ama tam çocuk peşine düştüğü sırada kız gizli bir geçitte gözden yiter. İşte böylece feodal lort uykularından yararlanarak her çocuğa birşeyler yapar, çünkü uyku sırasında çocukların bilinçdışı güçleri serbest kalarak onun çizdiği ölümcül yolları izleyebilmektedir.

Zaman geçer. Her şeye karşın bu genç cengâverlerin doğa vergisi yetenekleri koşulların elverdiği ölçüde gelişmiştir. Yakında ilk savaşlarına katılacaklardır. Bey, adamlarının savaşı kazanırlarsa sonsuz servet kazanacaklarına söz vermiştir. Onlara uyumlu bir yaşam vaat etmiştir ki, bunun içinde ortaçağların en değer verdiği özellik olan iç huzuru da dahildir.

Aslında güçlü bey gençleri sınamak için işleri yakıp yıkmak olan adamış olan paralı askerlerden bir ordu kurmuştur; karanlık bir gecenin sonunda tan ağarırken savaş borazanını çaldırtır. Ordular sık bir ormanda karşılaşırlar, çatışma günler sürer. Burgonyalı kadınlar kaygıyla erkeklerinin yolunu beklemektedirler.

Onlar da yenilmiş olarak dönerler. Kimi bedensel olarak dayanıksız çıkmış, kimi savaştan önce sinirlerini yatıştırmak için çok içki içmiş, kimi de kendilerinden üstün nitelikteki arkadaşlarını kıskandıkları için gerçek düşmana saldırmazdan önce onlara arkadan saldırarak kılıçlarının keskinliğini denemişlerdir.

Feodal bey yenilmişler ordusunu huzuruna kabul ederek onları, insanoğlunun zaaflarından kaçınamamakla suçlar: oburluk, şehvet, haset, korku, vb. Ödeşme saati gelmiştir, bey cengâverlerinin her biri için suçuna uygun bir ceza tasarlamıştır. Film de lordun işkence mahzeninden çıkmasıyla son buluyor, çünkü gece olmuştur ve lort şatonun başka bir kanadında uyumakta olan çocuklarla, yeni kuşakla ilgilenecektir.

Filmin kurgusu buydu. Toto bana konunun kahramanı konusundaki düşüncemi sordu. Ben de onun bir canavar olduğunu söyledim. Toto da Tanrı ile kıyaslayacak olursak adamın pek de canavar olmadığını ileri sürdü. Onu neredeyse boğuyordum, ama kendimi tutarak, neden, diye sordum.

Toto dedi ki, bu bey körpe ruhlardan yararlanarak onlara dünyasal zehirler aşılıyor sonra da çocuklar özgür irade çağına gelince onları güçlerini aşan sınavlardan geçiriyordu. İçlerinden biri çok güçlü çıkar da karşı koyabilirse ne mutlu, ama çoğunluk şeytana uyuyor ve bunun bedeli olarak yaşamlarının sonuna kadar ceza, yani işkence çekiyorlardı. Oysa bütün bunlardan kaçınılabilirdi, cengâverler şer güçleriyle aşılanmamış olaydı. Feodal bey şer gücünü şatosundan uzak tutaydı bunların hiçbiri olmayacaktı.

Tam burada ben düşüncesizlik ederek akılsızca bir laf söyledim: Bey yıkıcı davranışlarda bulunmamış olsaydı bile, şer gücü şatonun çatlakları arasından nasılsa içeri sızardı, dedim. Toto da, işte bu yüzden Tanrı bu feodal beyden daha kötü, diye karşılık verdi, çünkü Tanrının her istediğini yapacak gücü vardır, gücü mutlaktır, bu yüzden yeryüzündeki kötülüklere bir son verebilir, ama tam tersine O kendine eğlen-

ce çıkarmayı yeğleyerek kendi zayıf yaratıklarının düşmanın üstün gücüne yenik düşmelerini seyrediyor.

Bunun üzerine ben de Katoliklerin savıyla karşılık verdim, yani insanoğlunun özgür irade sahibi olduğunu ve günah işlerse suçu kendinde araması gerektiğini söyledim. Toto da insanların günah işlerse kendi aptallıkları ve kötü huyları yüzünden işlediklerini, gene de kimsenin kendi felaketini arzu edemeyeceğini, herkes akıllı ve şer gücüne karşı şerbetli olarak doğsa cehenneme gerek kalmayacağını, çünkü herkesin cehennemden kaçınmayı bilebileceğini ileri sürdü.

Toto'nun son tezine göre Tanrı şer gücünün var olmasını olanaklı kılıyor, kusurlu varlıklar yaratıyordu, demek ki kendisi de kusurluydu; dahası, acı çekenleri seyretmekten tat alan sadist bir güçtü belki de. Bu yüzden Toto herhangi bir Tanrının var olabileceğini kabul etmek istemiyor, çünkü kusurlu bir Tanrı bir numaralı halk düşmanı demektir.

İşte, onun ileri sürdüğü sav buydu. Bu tezi çürütmenin bir yolunu düşünemediğim için onun sözünü keserek bir başka gün, tartışmayı sürdürmeye hazır olduğum zaman onu çağıracağımı söyledim. Geçerli bir mantık yürütebileceğimden eminim.

Birden piyano taburesinden kalktığım gibi sokak kapısını açtım. Toto, onu kovmak mı istiyorum, diye sordu. Bu benim aklımın köşesinden bile geçmiş değildi, ama daha ben ağzımı açmadan Toto başkaca bir şey söylemeden kapıdan çıkmıştı bile.

Gene gelecektir. Yazık ki kalmadı, çünkü oturup Beethoven'in "L'Aurore"sine başladım ve artık öfkemden mi nedense, her zamankinden daha iyi çaldım.

Dışarıda serinlik çıkmaya başladı bile, ne var ki bu Cordaba Dağlarının sağlıklı havasında hafif bir yün hırka insana yetiyor, üşütme tehlikesi yok. Alacakaranlığın bu eşsiz saatinde dağlar gözlerimin önünde mavileşiyor, arkalarında güneşin, ufuk çizgisinin altına kaydığını insan gözünde canlandırabiliyor. Vallejos'da sevdiğim tek şey kesintisiz, yekpare ufuk

çizgisidir, ama burada, Cordoba'da şu mavi dağlar şimdi menekşe rengine dönecek ve ortalık karardığı zaman biz otele dönerek yemek salonunda nefis şeyler yiyeceğiz, ama içinde kütükler yanan şöminenin pek de yakınında değil. Gündüzün faytonla gezmeye çıktık ve küçük bir dereciği merkep sırtında geçmek zorunda kaldık. Öğleden sonra saat üçte güneş iyice kızıyor, hava da çok temiz olduğundan üşütme tehlikesi olmaksızın tek bir bluzla dolaşabildim. Dağ dereciği tertemiz ve duru, kaynaktan aşağı çağlayan gibi hızla dökülmesine karşın dibi görünüyor. Güneş çarpmasına karşı dikkatli olup kafayı örtmek gerek, ama alınması zorunlu olan tek önlem bu. Gündüzün açık havada çok hareket ettiğimiz için akşamleyin yemek salonuna iştahımız bilenmiş olarak dönerdik. Sonra da sindirim işi iyice yoluna girene dek dama ya da domino oynar, sonra yataklarımıza çekilirdik, çünkü gerçekten yorulmuş olurduk. İşte Cordoba Dağlarında yaşam böyle geçer. Bakalım astımımı geçirir mi diye annem ve babamla iki haftalığına oraya gideli on sekiz yıl oldu, ekim ayında tam on sekiz yıl dolacak. Buenos Aires'e dönünce gene eskisi gibi kötüleşmiştim.

Paquita'nın annesi bu yıl, kızının düğününden sonra Cordoba'ya gidecek. Onun yerinde olmak, gidip gene dağları görmek isterdim. Otelimizden arabayla nerdeyse bir saat uzaklıkta Cizvitler'in inşa etmiş olduğu küçük bir kilisenin ve misyoner merkezinin harabeleri vardı. Geçen yılların etkisiyle taşların her biri canlanmış, içlerine iman sinmiş gibiydi. Sabah çanları dünyanın en güzel sesleriyle çalınır. Paquita'nın annesi kocasıyla kilisedeki ayine gidecek; özveri dolu, gene de Tanrının inayetiyle kutsanmış bir yaşam sürdükleri için Tanrıya şükredecekler. Bu, Paquita'nın annesinin ilk yolculuğu olacak, kocasının da İspanya'dan geleliberi Vallejos'dan ilk çıkışı. Yaptıkları özverilerin ödüllendirilmiş olduğunu görecekler, üstlerine düşen görevi tamamladılar: Bir çocuk büyütmek, ona iyi bir eğitim vermek ve hayata ilk adımını, sağlam olarak atmasını sağlamak. Paquita'nın babası kıt

sözlü bir adamdır, konuşmuş olmak için konuştuğu pek nadirdir, dükkânının önünden geçerken durup dinlenmeden dikiş diktiğini görürsünüz.

Sessiz bir kocam olmasını isterdim, böyle erkekler belirgin bir ruhsal zenginliğe sahipmiş gibi gelir bana. Bir erkekle evlenmek ve zamanla onun ruhunu okumak bir kadın için ne serüven! Paquí'nin annesi, benim yürekten salık vereceğim o kiliseye gittiği zaman diz çökecek, ama "Tanrı acı çekenleri seyretmekten tat alan sadist bir güçtür," diye düşünmeyecek. Dualar okuyacak ve sahip olduğu onca zenginlik için Tanrıya şükredecek.

Paquí'nin annesi de benim gibi olsaydı ya da Paquí'nin annesi benim yerimde olsaydı, diyelim, benim gibi hayata küskün, Tanrının niyetleri konusunda kuşkularla dolu bile olsa, öyle bile olsa bir çözüm yolu bulunurdu, çünkü kocamdan örnek alırdım, sessizlik dolu bir adam, yazgısına razı ve işte o yüzden öylesine çalışkan. Aile içinde tek bir örnek yeterlidir; her gece uykuya dalarken başımı omuzuna dayadığım zaman, onun huzuruyla gücünden bana da birşeyler geçerdi.

İşte böyle, ben de kendi kendime, dağların güzelliğinin, suyun duruluğunun, Chopin'le zavallı Schubert'in müziklerinin bu dünyada var olduğunu yineleyip duruyorum, nasıl ki bu dünyada herhalde başları kocalarının omuzunda, bütün gece uyuyabilen kadınlar da var ve sabahleyin kalkarak ailelerine ellerinden gelen her şeyi sağlamak için çalışan kocalar. Belki de aşırı derecede ülküleştiriyorum, bütün evli kadınlar yaşamlarından yakınıyorlar, ama ben, her zamanki gibi, hiçbir şey söyleyemiyorum, çünkü ömür boyu bir erkeğin yanı başında yaşamanın neye benzediğinden haberim yok. Hayat konusunda hiçbir şey bilmeden öleceğim.

Toto'yla bu iyi şeylerin bazılarından konuşabilmek isterdim, ama onun tezini çürütecek bir mantık ileri sürerek. İçimden bir şey Toto'nun tezinin doğru olmadığını söylüyor, gene de buna nasıl karşı çıkacağımı bilemiyorum. Felsefe yü-

rütmek aslında benim için bir cüret sayılır, onun için de öyle. Bu ünlü tezi herhangi bir filmden almadığını belirtti, ama hangi yazardan aldığını söylemek istemiyor. Okuldaki arkadaşlarının yolladığı fotoğrafı göstermeye geldiğinde (herhalde beni üzmek için, çünkü onun mektuplaştığı arkadaşları var, ama benim yok) sordum, ama söylemek istemedi.

Fotoğrafta şu ünlü Tatiana var, bana biraz renksiz gibi gelen Tatiana'dan daha güzel iki kız, sonra Toto'ya bakılırsa şimdi hukukta okuyan ve nöbetçi öğretmen olan bir genç, bir genç daha, sarışın ve pek yakışıklı. Hepsi de Toto'ya göre fazla büyük duruyorlar, hele Tatiana resmen genç bir hanım, Toto'ya göre hiç değil, Toto bu fotoğrafla öyle gururlanıyordu ki, hindi gibi kabarmıştı, yüzüme bakmadan girdi içeri, gözleri boşluğa dalıp, gitmiş, konservatuvardaki armoni öğretmeni gibi. Zaten bana o huysuz eşcinseli gitgide daha çok anımsatır oldu, davranışları son derece kadınsı. Tanrı bu düşüncelerimden dolayı beni bağışlasın, ama öyle benzeşiyorlar ki! Toto'nun böyle bir şanssızlığa uğramasını hiç istemem, bütün eşcinseller o armoni öğretmeni gibi olsalardı korkunç bir şey olurdu, öyle pis herifin biriydi ki, adam kayıran, dedikoducu. Bir kız öğrencilere köpekmişiz gibi davranırdı, hem de burnumuzun dibinde temizlikçi çocuğa göz süzerdi, elinde süpürgesi faraşıyla çocuk mağara adamı gibi bir tip, hoca da ona çıplak kadın görmüş gibi bakardı. Mağara adamı tiplerini beğenirdi, çünkü zıtlar birbirini çeker. Bir erkek için ne talihsizlik!

Bu pis düşünce Toto'yu elinde o resimle gördüğüm zaman aklıma geldi, daha önce böyle bir şey düşünmemiştim, hainliğimden utanıyorum. Ama, sarışın kim, diye sorduğumda Toto, bilmiyorum dedi, suratı pancar gibi kıpkırmızı kesildi. Gözlerinin içine bakarak neden böyle kızardığını sordum. Şöyle karşılık verdi: "Sana söylemeye utandım, ama o okulun en yakışıklı çocuğu, kızlardan biri de benim ona benzediğimi söyledi, son sınıf olunca tıpkı onun gibi olacakmışım." Neyse, bu kadar hainlik yetti! İhtiyar kızların hayal güçleri-

nin hep kötüye işlediğini söyleyenlerin hakkı var. Bana düşen şey birtakım tartışmalara hiç girmemek. İnanıyorsam inanıyorum, işte bu kadar, o kim oluyor gelip bunu sorgulayacak? Tibet'e gitmek konusundaki en yeni düşüncesi de sinirime dokundu, söylediğine bakılırsa Tibet'i görmeden huzura kavuşamayacakmış. Hep olmazın peşinde.

Bense yalnızca Mar del Plata'yı görmekle yetinebilirim, çünkü denizi hiç görmedim. Ama aslında bana en büyük ruhsal doyumu verebilecek olan şey bambaşka. Bu dilekte bulunursam ben de olmaz bir şeyin peşine düşmüş olacağım, kuşkusuz. Ben yalnızca burada, Vallejos'da kalmak ve iyi bir erkekle tanışmak isterdim. Basit bir adamdan söz ediyorum, Paquita'nın babası, saatler saati sessizlik içinde, yakınmadan çocuklarımız için çalışan bir adam. Olmayacak bir şey istediğimi biliyorum, gençliğimde beni kimse istemediyse, otuz beş yaşımda, alnımdaki evde kalmışlık damgasıyla hiç istemeyecekler elbet.

Öbür dünyada ihtiyar kızları nasıl bir teselli armağanı bekliyor kimbilir ya da nasıl bir işkence! Kimseye kötülüğüm dokunmadı ne de iyiliğim, Tanrı benim ruhuma ne yapmayı tasarlıyor, bilmiyorum. Beni yargılamakta zorluk çekecektir, çünkü ihtiyar kız Herminia'nın davranışları konusunda söylenecek hiçbir şey yok. Ne iyi, ne de kötü. Hayatım boş bir sayfa.

Ölüm uyku gibi basit bir dinleniş olsa hiç sızlanmazdım. Bazan insanın karanlıkta uyanıp gözlerini dinlendirmesi hoş oluyor, ama bir süre için. Çünkü uzarsa dinlenme duyusu yozlaşarak uykusuzluğa dönüşüyor, bu da işkencelerin en kötüsüdür. Dinlenmek deyince uykuyu kastediyorum. Herminia'nın bir zamanlar yaşamış olduğunu hiç anımsamadan sonsuza kadar uyumak gibi olsa ölüm bir nimet sayılırdı.

XVI

Berto'nun Mektubu 1933

Sevgili ağabeyim,

Şimdiye kadar senden hiç mektup almamış olmakla birlikte ben işte gene yazıyorum; umarım her şey yolundadır ve sağlıklı İspanyol ikliminde eşin iyileşmeye başlamıştır. Deniz yolculuğunun ona iyi gelip gelmediğini bile bilmiyoruz, çünkü uzun zamandır hiç mektup yazmadın. Birçok ayrıntıya yer vermeni istiyor değilim, ama hiç değilse önemli konuları bildir.

Burada bizler zor zamanlar geçiriyoruz, ama iyiyiz. Mita iyidir, Toto'cuğum şeker mi şeker, nerdeyse sekiz aylık oldu, tam bir tosuncuk. Senin oğluna gelince, ondan çok memnunuz, küçük Héctor çok uslu bir çocuk, bize şimdiden alıştı. Pantolonunu indirip klozete oturarak, kendi deyimiyle, "osurukcuk çıkarmak"ı senden mi öğrendi acaba? Mita onun birkaç kez tuvalete gidip sifonu çekmedeğini görmüş, durumu anladığımızda gülmekten ölüyorduk. Ne kibar oğlun var, hiç babasına çekmemiş!

İşin geçreği şu ki mektup yazmadığın için seni sahiden bağışlayamıyorum. Benim görüşüme göre işsiz güçsüz tatildesin, mektup yazmayışına hiçbir özür bulamıyorum, insanlar arada birbirlerinden haber almak isterler, bilirsin, biraz yüreklendirilmek isterler, çünkü aç köpeklerin piresi eksik olmazmış, bu yıl Vallejos'da çektiğimiz kuraklıktan sonra ben de kaşınmaya nereden başlayacağımı bilemiyorum. '27 yılında olanlar aklındadır. Şimdi de aynı şeyler oluyor, sığırlar tarlalarda ölüp kalıyor, bankalar para mara vermiyor, bütün bunlardan yararlananlar, geçen yıldan kalma kurtlu peyniri olanlar var, koydukları fiyatları görmelisin. O yıl sen beni dinlemediğin için kaybettiğimiz parayı düşündükçe başımı

duvarlara vurasım geliyor. Ben bu toprakları bilirim, kuraklık olacağını da önceden bilirim, olmaz olasıca, o yıl sen beni dinleyip de çiftçiden süt alsaydın, banka müdürü de çok iyi dostumuz olduğuna göre, şimdi bir elimiz yağda bir elimiz balda olurduk.

Bu yıl kuraklığın geldiğini gene önceden gördüm, ama güvenebileceğim banka yok ki! Hem şimdi süt üreten çiftçiler de '27 yılını anımsadıkları için geçen mevsimde kimsenin almadığı peynirlere dünyanın parasını istiyorlar. Ciddiyim Jaime, senin bu hatan her aklıma gelişte... yalnız bu da değil, şu sırada çektiğim bütün sıkıntılar da eklenince...

Neyse, konuyu değiştirelim. Benim küçük yumurcağı görmen için can atıyorum, öyle yakışıklı ki, her gece uyuyuşunu seyrediyorum, annesinin de, dertsiz tasasız. Mita çocuğu emzirdiği için topladı. Çocuğun hatırı için artık en sonunda benim istediğim gibi yemek yiyor, pek güzel, yuvarlacık oldu. Eskiden endamının hatırı için az yerdi, ama şimdi çocuğuna süt vermeyi düşündüğü için adam gibi yemek yiyor, kilosu da yerine geldi, ben sıska tiplerden hiç hoşlanmamışımdır, bilirsin. Mita para konusunda çok kaygılı, eğer karnını gönül rahatıyla doyuruyorsa durumun ne kadar ciddi olduğunu ondan sakladığım içindir. Daha ilk baştan ona bana güvenmesini öğrettim.

Bu durumda cebini dolduran biri varsa o da Yöresel Banka'nın müdürü olacak adam, sen tanımıyorsun onu, buraya geleli daha bir yıl olmadı, Basque asıllı pezevenk, süt üretimcilerinin hepsine kredi açtı, onların fiyatlar doruğa tırmanana kadar hiç peynir satmadan bekleyebilmelerini sağladı. Luchetti olacak pis İtalyan'ın kredi anlaşmasını gördüm, yılda yüzde üç faiz, bundan düşüğü olamaz, demek ki ileri sürdüğü bahene geçerli değil: Kazancın pek parlak olmadığını, çünkü Buenos Aires'deki ortağıyla kırışması gerektiğini söylüyor, hangi Buenos Aires, Tanrı aşkına? Hepsi palavra! Kesin olan bir şey var, namussuz müdür yüzde elliyi cebine indiriyor.

Sana söylememiştim, ama yıl sonunda, yakında yağmurlar başlamazsa süt çiftliğini kapatmak zorunda kalacağımı gördüğüm zaman bu müdürle görüşmeye gittim. Yedi işçinin işsiz kalacağını anlattım, ama oralı bile olmadı. Güneye gidebilmek için para istedim ondan; güneyde henüz biraz yağmur vardı, oradaki bir süt üreticisiyle ilişki kurabilirdim, taşıma ücretleri çok pahalı da olsa, gelgelelim adam bana tek kuruş vermedi. Kimi insanlar amma da kan emici oluyor!

Bunu sana daha önce anlatmadım, çünkü sana neden kötü haber vereyim, hem belki aldırış da etmiyordun, öyle ya, ben batarsam senin umurunda mı? Şaka yaptım, boş geç.

Tanrı bir eliyle verdiğini öbür eliyle alıyor, kötülük cezasız kalmıyor, buna inanıyorum, kan emici Basque pezevengi ceplerini doldururken yedi kişi işsiz kalmış olsa bile, çünkü bizler için eninde sonunda işler düzelecek, ama banka müdürü ölünceye kadar şeker hastalığını çekecek. Herifi ne zaman görsen doktora gidiyor. Ben Tanrının bana yardım edeceğini sanıyorum, Jaime, inancım var, çünkü kimseye bir kötülük etmedim. Gene de Mita'nın ailesini telaşa vermek istemem, her şey öyle yolunda gidiyordu ki! İğdiş boğayı satıp da süt çiftliğini satın aldığım zaman Mita'nın annesi hemen La Plata'dan mektup yazarak, "Mita'yı istemeye geldiğinde sana güvendiğimiz için şimdi öyle mutluyuz ki!" demişti. Bildiğin gibi Mita için her şeyin en iyisini isterler, onu okutmak için çok özveride bulunmuşlar, ondan sonra kızı ilk isteyen çulsuza vermek kolay değil, kuşkusuz.

Mektubumun uzunluğunu lütfen bağışla, ama saat ikindistü dört ve yapacak hiçbir işim yok. Önümüzdeki hafta Drabble Çiftliğini alan İngilizler'den birini alıp Juan Carranza'nın toprağına götürüyorum; İngiliz fiyatların düşük olduğu sırada otlaklar satın almak istiyor. Bu işi bitirdik sayılır, alacağım komisyonla da hiç değilse altı ay geçinebiliriz. Mita'nın hastanede saat altıya kadar nöbeti var, gidip onu alacağım. Şansımız varmış, çocuğu bir an bile yalnız bırak-

mayan bir hizmetçi kız bulduk.

Önceki mektubumda sana yazmış mıydım bilmem, Mita'nın kardeşi Adela'yı bekliyoruz diye, hani uzun boylu sarışın olanı, senin hoşlandığın. Bir ay burada kaldı, birkaç gün önce gitti, ama en iyisi üçümüzün baş başa olmamız, ben, karım ve oğlum. Bu da sana anlatmayacağım şeylerden biri, sinirini bozmak istemiyorum. Jaime, bugün annemi öyle çok düşünüyorum ki, sanki dün ölmüş, aradan yıllar geçmemiş ve ben hâlâ o cenaze töreninde, köşede oturmuşum, senin gelenlerin taziyelerini kabul edişini izliyorum. Sen erkek sayılacak yaştaydın, ama ben daha çocuktum, ne var ki şimdi kendim de erkek ve bir oğul sahibi olduğum halde annemizin ebediyen gittiğini, onu bir daha asla göremeyeceğimizi asla içime sindiremiyorum.

Üzüntülü şeylerden konuştuğum için beni bağışla, ama bugün kollarımı uzatıp annemi şöyle sımsıkı kucaklamak için öyle bir istek var ki içimde. Beni şu halimle görse sevinir miydi acaba, benim okuyup bir diploma falan almamı isterdi, ama her şeye karşın durumum kötü sayılmaz ve ah, Jaime, bu güzel, yeni torununu ona gösterebilmeyi öyle isterdim ki, gözleri üzüm gibi, Jaime, hiç değilse sen biraz daha sık yazsan, senden mektup almak beni öyle sevinderecek ki. Bu geziden Barcelona'daki akrabalarımızı görmeden gelirsen seni hiç bağışlamam; dönüşe bana her şeyi anlatmanı istiyorum, en küçük ayrıntılara kadar, sözgelimi, bize ve annemize benzeyip benzemediklerini falan. Sana benziyorlarsa hepsi de zamparanın teki demektir. Şimdiye kadar Madrid'de kutsal tek bir köşe kalmamıştır herhalde, kadınların hiç değilse yarısını baştan çıkarmışsındır.

Bu konuda nasıl da farklıyız, Jaime. Mita'yı tanıdığımdan beri ben kadınların varlığını bile unuttum, yemin ederim yalanım yok, bu konuda hele sana neden yalan söyleyeyim, koca zampara? Gene de hoşça vakit geçirmek senin en doğal hakkın, yeter ki benim cenazemde olmasın.

Mektuba biraz ara verdim, çünkü küçük hizmetçi kız

Amparo geldi, uykudan yeni kalkmış olan bebeciği getirdi. Saat altıda, hastanenin önünde arabayla Mita'yı bekleyeceğiz. Horozibiklerini göreceksin, yolun üstüne taşmışlar, koca kasabada tek bir yeşil yaprak yok. Annesi laboratuvardan çıkıp geldiği zaman küçük yumurcağın yüzü parlayıverecek, dilerim Tanrıdan uzun yıllar annesinden ayrılmaz, benim şansızlığıma uğramaz, eğitimli Mita da onu adam gibi yetiştirir, okutur, çünkü o bunu yapabilecek kadar eğitimli. O bakımdan ona hiç toz konduramam. Ama işlerimiz yoluna girer girmez hastaneyi bırakmasını istiyorum; ben durumu düzelttiğim zaman onun maaşına gereksinimimiz kalmayacak. Önümüzdeki hafta o İngiliz'le anlaşmaya varırsam gözümü kararıp Mita'nın derhal istifasını vermesi için dayatabilirim. Benim inandığım Tanrı, hangi insanların biraz şansa ihtiyacı olduğunu görebilen Tanrıdır; dünyada adalet olmayaydı ve yedi tarım işçisinin boşta kalmasını istifini bozmadan seyredebilen banka müdürü gibi adamlar her seferinde oyunu kazansaydı... o zaman burası yaşanacak bir dünya olmaktan çıkadı. Az da olsa adalet gerek.

Bunu kimseye söylemedim, kimsenin bilmesini de istemedim, ama Adela'nın La Plata'ya dönmesinden önce geçen bir olay fena halde kalbimi kırdı. Adela bir salı günü yolcu oldu; bundan önceki pazar günü ben öğleden sonra eltopu oynamaya, korta gitmiştim, döndüğümde Mita'yla Adela konuşuyorlardı, yatağın üzerine uzanmışlardı, ben de durup konuştuklarını dinledim. İlkin, bakalım uyuyorlar mı diye iç avlunun penceresine gittim, usul usul, onları uyandırmamak için, ama konuşuyorlardı. Adela Mita'ya kazandığı parayı bana vermekle hata ettiğini söylüyordu, anlıyor musun? Parayı onun kendisinin kazandığını, hepsini bana vermesi için bir neden olmadığını, ev giderleri için bilemedin yarısını vermesinin yeterli olacağını söylüyordu. Kaltağa bak be! Biliyor musun ki durumlar böyle bozulmazdan önce ben her ay Mita'ya para veriyordum, istediği kadarını annesine göndersin diye, ama ne yapalım, şimdi akıntıya kürek çekiyoruz. Son

zamanlarda da Mita bütün maaşını bana vermeye başladı.

Sanırım sen, o aptal sarışının lafına kulak asma, diyeceksin, ne var ki Mita'nın onu hemen susturup canın cehenneme, demesi gerekirdi, ama bir şey demedi, nerdeyse Adela'ya hak verir gibiydi. Duyduğumu Mita'ya söylemedim, ama sezmiş olsa gerek, bir bityeniği olduğunu fark ediyor, gene de benim açıklama diye dayatıp onun ekmeğine yağ sürmeye hiç niyetim yok. Adela benim o sabah yoksullara para toplamak için kapıya gelen rahibeye üç beş peso vermeme de laf etti. Kaltak, ne Tanrıya inanıyor ne de başka herhangi bir şeye, doğrusunu istersen. Yanlışlık yaptığımı sanmıyorum, Mita tanıdığım en aklı başında, dengeli kadındır, ama kardeşi olacak o çakalın ağzının payını vermesi gerekirdi. Gene de Mita harika bir kadın, değil mi sence?

Keşke bana mektup yazıp gezilerini anlatsan ve bu konuda ne yapmam gerektiğini söyleyebilsen. Ama sen, ne bok yemeye benim burnumu kendi sorunlarının içine sokuyorsun, diyorsundur, herhalde. Hector'a gelince, Mita onu önümüzdeki yıl okula yollamaya hazırlanıyor. Yedi yaşında olunca doğrudan birinci sınıfa girebiliyorlar, bu yüzden Mita ona anaokulu derslerini çalıştırıyor. Öyle sanıyorum ki benim oğlum okula başladığı zaman, sokağa çıkıp tabancayla adam soymam gerekse bile ona her olanağı sağlayacağım ki okusun, diplomasını alsın, ama sonradan belki de babasını kendine layık görmez olur mu acaba? Babalarına borçlarını nankörlükle ödeyen evlatlar da vardır, ama boş ver, benim oğlum okursa kendi babası gibi pis bir savaşımı, hem de elinde silahı olmadan, salt gözü karalığıyla yapmak zorunda kalmayacak. Doğrusunu istersen, Jaime, böyle bir savaşımı düşmanım için bile istemem.

Mita La Plata'ya gidelim diye tutturuyor, herhangi bir işe gireyim de gece okulunu bitirip hukuk fakültesine girebileyim diye. Bunu hep istemişimdir, ama onun babaevine gidip tıkılmamız söz konusu değil, onların eline bakmamız, kendimizin olmayan bir evde kıtkanat geçinmemiz, hem de

neredeyse yedi yıl sonra ben diplomamı alıncaya kadar. Yok, olmayacak şey, Mita'ya en güzel yıllarını yoksulluk içinde geçirtemem, zaten ona istediği bütün şeyleri sağlayacağım diye ana babasına söz vermiştim. Okula gitmek için iş işten geçti artık, treni kaçırdım. On beş yaşımdayken okulu bırakmam ne yazık oldu. Senin bu kararı vermenin nedenini hiçbir zaman anlayamamışımdır. Fabrikada yardım gerekiyorsa dürüst bir çocuk bulabilirdin, sırf güvenebileceğin biri gerekli, diye beni okuldan almanın ne âlemi vardı ki? Hayır, Jaime, buna asla akıl erdirememişimdir, daha hayat mücadelesi verecek yaşa gelmeden nasıl okuldan alabildin beni? Sonra da fabrikayı kapayıp Buenos Aires'e gitmeye karar verdin. Esas olan efendinin iradesinin geçerli olmasıdır, nitekim sen de oldum olası kendi isteğini yaptın.

Neyse, olmuş bitmiş şeyler için sızlanıp da ne olacak, vakit çok geç artık, yapılabilecek hiçbir şey yok. Beni kızdıran, senden bunca zamandır hiç haber çıkmaması, hiç değilse küçük Héctor'un hatırı için yaz, çocuk hep babasını ve annesinin baş ağrısının artık geçip geçmediğini sorup duruyor. Zavallıcık, babasından daha iyi davranıyor, bizi hiç üzmüyor.

Şimdi de kolum kadar uzayan bu mektubu yollayabilmek için dünya kadar pul parası ödemem gerek. Ne diye? Öteki mektubum gibi gene yanıtsız kalsın diye mi? Sana neden yazdığımı bilemiyorum, senin beni umursadığın yok, hiçbir zaman da umursamış olduğunu sanmıyorum, Jaime, bugün huysuzluğum üstümde, bu mektubu sana yollamak istediğimi de sanmıyorum. Seni üzmek istemiyorum, senin de sorunların vardır hiç kuşkusuz, hele eşinin sağlık durumu falan. Bütün bunları sana yazıyorsam verebileceğim tek haber olduğu içindir, kötü haber de olsa. Sen benden mektup beklemiyor musun? Benden hiç haber alamasan da vız gelir, öyle değil mi? Nasıl ki çocuk yaşımda beni okuldan almak da vız gelmişti, bu yüzden seni asla bağışlayamıyorum. Bir de sonradan durduk yerde fabrikayı kapatmak aklına geldi, ben de dımdızlak ortada kaldım. Kendi kendime, senden başka

kimsem olmadığını söyleyip duruyorum, ağabeyim, hayatta kalan tek yakınım. O zaman, herhalde bir bildiği vardı ki öyle yaptı, diyorum kendi kendime, gene de, ne kadar kendimi zorlarsam zorlayayım seni bağışlayamıyorum, Jaime, bağışlayamıyorum. Lanet olsun bencilliğine ve sokakta peşinden koştuğun tüm orospulara lanet olsun. Bu mektup kâğıt sepetine gidiyor, pul alıp sana yollamak için tek bir kuruş bile harcamam.

SON

Manuel Puig

RITA HAYWORTH'IN İHANETİ

Arjantin'li ünlü yazar *Manuel Puig*, bu romanında kendi çocukluğundan ve gençliğinden süzüp çıkardığı, küçük bir Arjantin kentindeki insanları anlatıyor. O insanlar, yaşamlarının tekdüzeliğini, umarsızlığını aşmak için, Hollywood filmlerinden kapma düşler örüyorlar. Genç bir erkek, 'Kanlı Meydan' filminde *Tyrone Power*'a ihanet eden *Rita Hayworth*'a verilebilecek cezalar tasarlıyor. Genç bir kız, 'Romeo ve Julyet' filminin Julyet'ini oynayan *Norma Shearer* gibi bir balkon sahnesi oynamaya özeniyor. Bir çocuk, *Shirley Temple*'ı kötü adamların elinden kurtarma planları kuruyor ve fantezi ile gerçek arasındaki sınır, giderek belirsizleşiyor. *Rita Hayworth'ın İhaneti*, sinemanın çağdaş yaşam üzerindeki büyük ve garip etkisini, yaşamın ayrılmaz bir parçası oluşunu, *Manuel Puig*'in hüzünlü, irkiltici ve erotik anlatımıyla dile getiren bir roman. *Örümcek Kadının Öpücüğü* gibi, *Bu Sayfaları Okuyana Sonsuz Lânet* gibi çok beğenilen romanlarından sonra *Rita Hayworth'ın İhaneti*'ni de çok severek okuyacağınıza inanıyoruz.